

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Wallin, J. O.; af J. O. Wallin : udg. efter hans Død ; oversatte af Theodor Schorn.
Titel Title:	<u>Prædikener over de aarlige Søn- og Helligdages Evangelier</u>
Bindbetegnelse Volume Statement:	Vol. 1
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kjøbenhavn : P. G. Philipsens Forlag, 1843-46
Fysiske størrelse Physical extent:	3 bd. :

DK

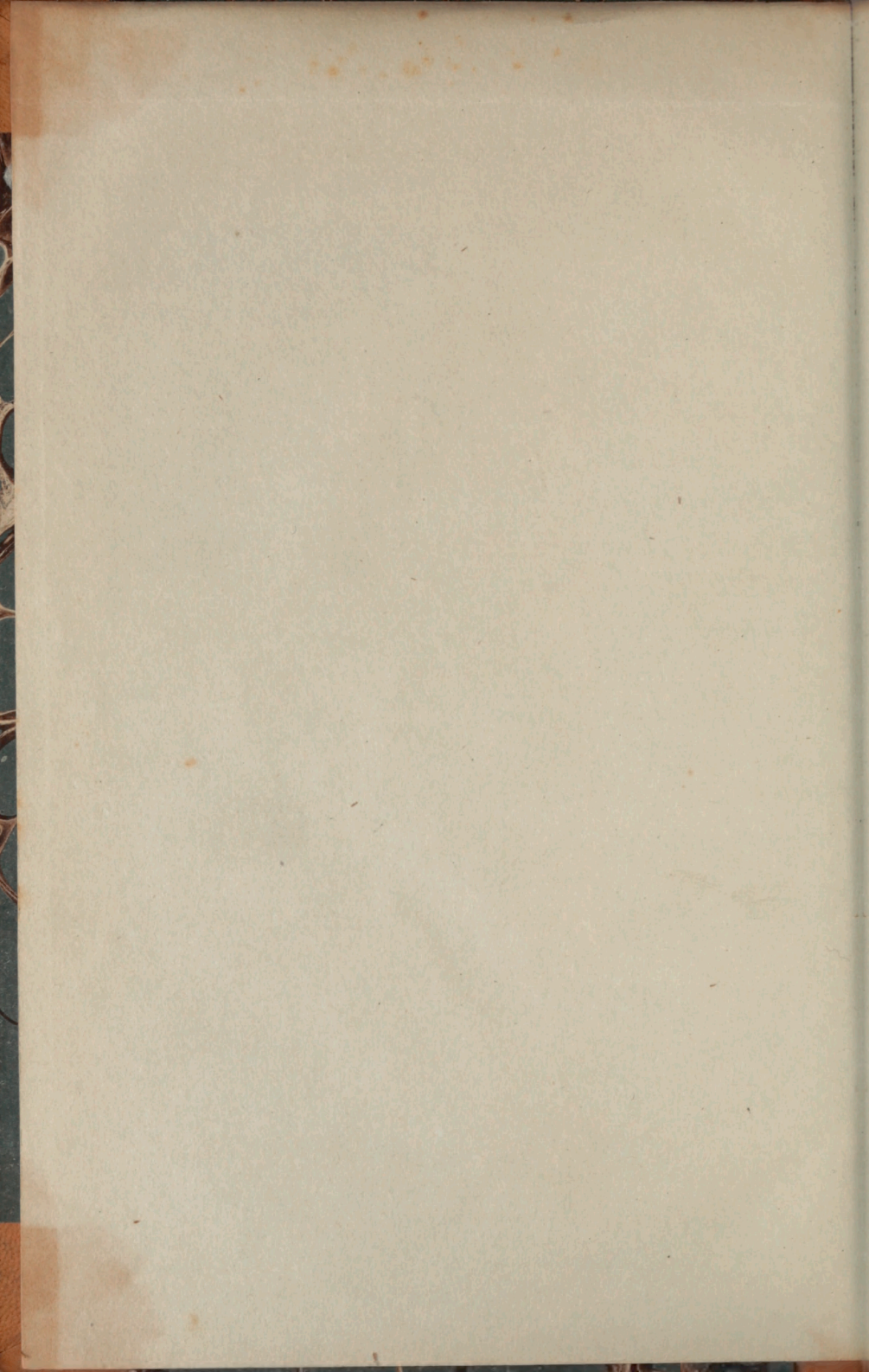
Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

En. Perrotter & Co. lith. inst.

J. O. WALLIN.

Prædikener

eller

de aarlige

Søn- og Helligdages

Evangelier.

af

J. O. Wallin.

Udgivne efter hans Død.

Overfattede

af

Chester Scherz.

Første Deel.

Illustration

Paa Boghandler P. G. Philipsens Forlag
trykt i det Berlingske Bogtrykkeri.

1843.

J. D. WALLIN

Prædikener

over

de aarlige

Søn- og Helligdages

Evangelier.

af

J. D. Wallin.

Udgivne efter hans Død.

Oversatte

af

Theodor Schorn.

Første Deel.

Kjøbenhavn.

Paa Boghandler P. G. Philipsens Forlag
trykt i det Berlingske Bogtrykkeri.

1843.

Printed

at the

Son of ...

Printer

...

...

...

...

...

...

...

Indhold.

	Side
Første Søndag i Advent.	
Det christelige Forsæt, at begynde al vor Gjærning i Jesu Navn...	1.
Anden Søndag i Advent.	
Hvad vi som Christne bør føle, hvad enten vi erfare eller forvente, at alt dette opløses.....	11.
Tredie Søndag i Advent.	
Mesteren er her og kalder ad os.....	21.
Fjerde Søndag i Advent (Juleaften).	
Hvorledes vi værdigt skulle feire Jesu tilbagevendende Fødselsdag...	34.
Første Juledag.	
Naar kunne vi sige: Dgaa os er en Frelser fød?.....	46.
Anden Juledag.	
Christi Evangelium som Guds Kraft.....	59.
Søndagen efter Juul (Nytårsaften).	
En oprigtig Syndsbekjendelse paa Aarets sidste Dag.....	72.
Nytårsdag.	
Hvorledes et nyt Aar kan blive et lykkelig Aar for os.....	85.
Søndagen efter Nytår.	
Erindringen om vor Daabspagt.....	100.
Helligtrekongersdag.	
Guds Haand over os paa Veien.....	112.
Første Søndag efter Helligtrekonger.	
Jesus, mistet i Berden, gjenfunden i Templet.....	124.
Anden Søndag efter Helligtrekonger.	
Hvad som Han siger Eder, det gjører.....	135.
Tredie Søndag efter Helligtrekonger.	
Hvad den Tanke indeholder: Jeg er ogsaa et Menneske.....	148.

Fjerde Søndag efter Helligtrekonger.

Enfoldigheden i Christo..... 162.

Septuagesima.

Den sidste Kaldelse..... 174.

Sexagesima.

Guds Ager i Naadens Rige..... 183.

Fastelavnsøndag.

Hvorledes Jesus har lært os at tømme den bittere Kalk..... 196.

Første Søndag i Fasten.

Ved hvilke Midler vi sikkest kunne bevare vort Hjerte i Fristelsen.. 206.

Anden Søndag i Fasten.

En Christen paa Modgangens Dag..... 220.

Tredie Søndag i Fasten.

Det hos os nedlagte Gode: Troen og Kjærligheden i Christo Jesu. 234.

Midfaste-Søndag.

Menneskeheden i det christelige Hjertes Baretagt..... 250.

Femte Søndag i Fasten.

En Christen, som er sin Bekjendelse værdig..... 262.

Forste Sondag i Advent.

Lad, o Jesu! mig begynde
I dit Navn Alt hvad jeg gjer,
Alt min Dont maa Fremgang finde,
Alt jeg ender, som jeg bør.

Et nyt Kirkeaar begynder sit Løb, — og Alt, hvad der i samme forestaaer os, Alt, hvad der i samme paaligger os, skal efterhaanden udvikle sig af dets dunkle Skjød og fuldbyrdes i nye Hændelser, nye Handlinger, nye Omskiftelser og Optrin. Hvad Gud gjer, vide vi ikke, behøve ei heller at sørge derfor; men hvad vi have at gjøre, det er det, vi behøve baade at vide og at sørge for, det er det, der skal bestemme vor Glæde eller vor Kummer, vore Forhaabninger eller vore Belymninger, vor Ulykke eller vor Salighed i Tid og i Eviighed. O hvor Meget er der ikke lagt en svag Dødelig paa Hjerte! Hvorledes skal det begyndes, fortsættes, udfores, saaledes at Intet forsømmes, Intet forfeiles, Intet fordærves og gaaer tabt? Hvilke høie Tillsyndelser! Hvilke uafsladelige Fordringer! Hvilket stort Ansvar for Enhver, paa hvilken Plads han er stillet, og hvorsomhelst hans Virkekreds, den være større eller mindre, aabner sig! Gjerningen er opgiven: der maa tages fat paa den, den maa fortsættes og fuldbyrdes, og der skal gjøres Regnskab derfor O min Sjel! mit stjalvende Hjerte! søg ei i dig, hvad der ikke findes der, søg ei heller udenfor dig, hvad al Verden ikke kan give. Der er blot een Begyndelse, som er god, een Fremgang, som er velsignet, een Ende, som er salig:

Lad, o Jesu! mig begynde
 I dit Navn Alt, hvad jeg gjør,
 At min Dont maa Fremgang finde,
 At jeg ender, som jeg bør.

I Jesu Navn! Det være Begyndelsen til alle vore Foretagender; det være Indseglet paa alle vore Ord og Tanker; det være det stille Sul, som indvier og ledsager vort Forsæt og vor Gjerning, vor Vandring og vor Hvile, vor Tensomhed og vor Omgang. Idag maa det stille Sul frembryde i almindelig Bøn,— idag, da den nye Tid rykker frem, hemmelighedsfuld endnu og skjult, men førende med sig de Byrder, vi skulle bære, de Gjern, vi skulle udføre, de Skæbner og Omstiftelser, baade i det Almindelige og det Enkelte, som vi skulle erfare og gennemgaae, — idag maae vore Hjerter i Fællesskab udgyde sig for det aandelige Sions evige Konge, maae vore Stemmer, lig deres, som jublende omgave Hans Indtog og sang deres Hosanna, forene sig i Tilbedelse trindt om den Usynlige, som er midt iblandt os, og istemme den paakaldende, andagtsfulde Psalme: Nr. 204 B. 2. *)

Vi besegle dette vort christelige Forsæt med en brændende og alvorlig Bøn: Fader vor ic.

Evangel. Matth. 21, 1 ff.

Det er blot de borgerlige Aar, som i Tidens Lob udmærkes og tælles. De antegnes i Aarboegerne og minde os om den ydre Verdens Omvæltninger, dens Rigers Opkomst og Fald, dens Herrens korte Storhed og i Graven forsvindende Herlighed. Kirkeaaet kommer stille og tyft; men det sammenknytter med et usynligt Baand de øvrige Aar, det indsfletter i deres ofte mørke og mørke Dage sine lyse Heitider, sine stille Dage, helligede til Bøn og Lov og andagtsfuld Betragtning; det minder om det Rige, som ikke kan røkke; det byder os at tænke og stole paa den Herre, som gennem alle Tider er den Samme, at hylde og

*) Her og overalt, hvor Psalmer anføres, ere disse tagne af den svenske Psalmebog.

følge den Konge, som lever og regjerer i Evighed. Denne Dag bringer Erindringen om Hans heitidelige Indtog i Jerusalem tilbage, og i Hans velsignede Navn indtræder tillige Hans Kirkes Nytaar. Vi vide ikke, hvorledes det skal udvikle sig og endes; men vi kunne ikke begynde det bedre, end idet vi i denne hellige Stund alvorligen bestyrke os i

Det kristelige Forsæt, at begynde al vor Gjerning i Jesu Navn.

See, Jesus er et trostrigt Navn
 Og i al Nød vor sikke Havn.
 Ved Jesum Christ vi Naade faae,
 Og finde Naad, som hjelpe maae.

At begynde al vor Gjerning i Jesu Navn, det indbefatter, ikke at foretage Noget, uden forud at have overveiet, om det stemmer overeens med Evangeliets Aand, om det fremmer den Helliges Villie og vor Helliggjørelse, om det er i fuld Samklang med det almindelige Kjærlighedsbud, og saaledes ikke blot tilsigter vort eget, men ogsaa Andres Bedste, — om det kan bestaae, ikke blot for Mennesker, men ogsaa for Ham, som randsager Hjerterne, og tilsidst bliver vor Dommer. Vi vide selv bedst, om vort hidtil førte Levnet udholder denne Prøve, om vi altid have ladet en saadan Overveielse gaae forud for vore Handlinger. Da skulde ingen ond Begjæring være opstegen i vore Hjerter, uden strax at quæles; da skulde intet ondt eller forfængeligt Ord være gaaet over vore Læber; da skulde ingen Misundelse, ingen Hævn, intet Overmod, ingen Uretfærdighed og Egennytte have blandet sig i vore Hensigter eller hindret vore Foretagender; da skulde ei heller i denne Stund nogen Bebreidelse, Uro og Anger fæste sig ved Minderne om det Genrundne og lade os gaae Fremtiden imøde med tunge eller vakkende Skridt: nei! da skulde Reenhedens Aand have boet i vore Hjerter og helliget alle vore Tilboieligheder; da skulde ikkun Sandhedens og Kjærlighedens Ord være horte fra vore Læber; da skulde Nøisomhed, Forsonlighed, Idmyghed, Barmhertig-

hed og alle christelige Dyder have prøvet vor Dmgang og aabenbaret sig i hele vort Forhold; da skulde ogsaa nu vort Blif, ved at see hen paa det Forgangne, komme tilbage med Freden, ligesom Arkens Due kom tilbage med Oliegrenen, og, henvendt mod en ufsjendt Tid, med lys Forhaabning see frem over Begivenhedernes Dummel, og altid finde det Ararat, hvor vi med Tryghed kunne lande under Guds Beskyttelse. Hvorfor er det ikke Tilfaeldet med os? Hvorfor, o Jordens Born! ere vi ikke alle fyldte med saadanne Grundringer og en saadan Sindsstemning i denne Stund? hvorfor ligger der saa meget paa vore Hjertes, som vi ønskede var usket, og hvorfor er der saa lidt, maaskee Intet i dem, som gjør os tilfredse med Det, som har været, og hengivne i Det, som skal skee? Det er fordi vi have villet hedde Christne, uden at være det, uden at tilhøre Christus, uden at tage vort Kors og følge ham, uden at forsage al Ugudelighed og de verdslige Begjæringer og leve maadeligen og retfærdigen og gudeligen i denne Verden, forventende det salige Haab og den store Guds og vor Frelfers Jesu Christi Herligheds Aabenbarelse, som gav sig selv for os, at han maatte forløse os fra al Uretfærdighed og rense sig selv et Eiendomsfolk, som skal være nidkjert til gode Gjerninger.

Naar vi have savnet denne ophøiede og sande Anskuelse af det christelige Liv, naar vi ikke have forstaaet saaledes baade at betragte og at anvende vore paa Jorden hentrundne Prøvelsens Tider, hvad er da vor Noes, og hvorpaa skulle vi forlade os? Vel døbt vi til Christum, og i dette Navn lærte vore spæde Bæber at hæve deres første Benner til Himmelen, som dengang hørte os til; vel bekjendte vi Christum, da vi første Gang kaldtes til Hans Bord, og i dette Navn velsignedes vi til vor forestaaende Udvandring i Verden; vel knælede vi siden mangen Gang ved Forsoningens Alter, og i dette Navn modtog vi hver Gang Forsikringen om Barmhjertigheden i det Hvie. Men, naar alt Dette

ingen Indflydelse har havt paa hele vort Liv, — naar alt det Dvrige ikke er blevet gjort i Jesu Navn — naar vi vare, naar vi ere lige verdsligt sindede, lige nedskænte i jordiske Begjæringer og Betyrninger, lige uværdige til den høiere Bistand, uden hvilken vi baade i timelig og aandelig Henseende arbeide forgjæves, og som kun forjættedes dem, der tilegne sig den i christelig Tro, under daglig Helliggjørelse: hvilken Fremgang kunne vi da have? Hvilken Ende kunne vi da forvente? Disse vigtige Spørgsmaal kunne ikke tilbageholdes i denne Time. D maatte de hos os Alle vække en hellig Betyrning, en frugtbringende Uro! Maatte Enhver, som med liden Tilfredsstillelse finder dem besvarede af sin tilbagelagte Vandring, betræde sin nye Bane med bedre Tanker, med værdigere, og fastere Forsætter! Maatte Enhver i Tide betænkende sin Fare, erindret om det Misgreb, som har forvoldet hans Usikkerhed og Ulykke, nu, nu endelig med Varme og Alvor bede:

Lad, o Jesu! mig begynde
 I dit Navn Alt, hvad jeg gør,
 At min Dont maa Fremgang finde,
 At jeg ender, som jeg bør.

At min Dont maa Fremgang finde! — Hvo foretager sig Noget, uden at ønske sig Fremgang? Hvo gjør sig Nøie, uden at haabe Lykke? Dette Ønske og dette Haab ere saa naturlige, at de blande sig i det Allermindste, der sætter Menneskekraften i Bevægelse eller udgjør en Gjenstand for Virksomheden. Endnu mere burde de blande sig i Det, som er vigtigst, Det, som er høiest, Det, som fremfor alt Andet bør opnaaes eller virkeliggjøres. Men hvori dette bestaaer, derom ere Menneskene sjelden enige; det afhænger af deres ulige Begreb, Villie, Lune, og kan saaledes mangen Gang indbefatte Det, som hverken stemmer med deres eget Bedste eller med Andres Ret, og saaledes ikke heller med den store, hellige Orden, hvori Gud har indrettet, regjerer og uddanner sin Verden; det gaaer derfor ikke frem, om det end til en Tid gaaer fremad; det afbrydes i sin

Gang eller forfeiler sit Maal; det virker ikke med en Kraft, som opliver, sammenholder og selv er uforgængelig, men med en Kraft, som forstyrrer, adskiller og tilsidst opløser sig selv. Derimod i Jesu Navn at begynde og fuldende sin Gjerning, er noget, der ikke blot forudsætter, at Gjerningen er god, værdig, overensstemmende saavel med Guds Velbehag, som med Mennekehedens Værd og Vel, men og bereder og betrygger dens uhindrede Fremgang gennem alle Omskiftelser. Men ikke bestemmes denne Fremgang efter jordisk Maal, ikke bestaaer den ubetinget i, hvad man her kalder Lykke og Velvære, Lyst og Blomstring, Ære og Vælde, men deri, at Guds Villie, saaledes som Jesus har aabenbaret den, skeer paa Jorden, ligesom den skeer i Himmelen. Og naar vor Villie er blevet Guds, — saa at vi ikke foretage Andet end det, Gud vil, og ere tilfredse med, at ikke Andet vedsfares os, end det, Gud vil, — da er der altid Fremgang. Om end Verden sjelden fatter og erkjender det, saa skulle vi selv altid sikkrere forstaae, altid klarere og trosteligere spore det. Vi skulle ved at see eller prøve de tungeste Skæbner finde Salomos Ord bestrykede, at Sagtmodigheds Løn er Herrens Frygt, Rigdom og Ære og Livet. Vi skulle erfare, hvorledes en af Christi Mand oplivet Mennekehed altid, selv under de største Anstrengelser, de soeligste Dffere, stiger i kraftig Dyd og Lys, og bereder nye Veie for det Godes og Rettes Seier. Vi skulle i den dybeste Drængsel, ja! paa Gruset af alle jordiske Forhaabninger, kun føle os Himmelen nærmere, og, af Odelæggelsens voldsomste Nafsn, ei alene bjerge, men forege vore Skatte for Evigheden: vor Sjæls Fred, Fortrosthing og Forædning. Lige sikkert, men paa en for vort Hjerte endnu baade lysere og glædeligere Maade, skulle vi under Livets jævne, af ingen større Omvæltninger afbrudte Gang, erfare hvad Fred, hvad Trost det fører med sig, i Jesu Navn at begynde og fuldende hvadsommelst der er os foreskrevet. Da gaaer Arbeidet let, da er Samlivet frydefuldt, da er Glæden reen, da er Vandringen fredelig,

da er Hvilen tryk. I al vor Dmgængelse, al vor Handel og Wandel, i alle vore Forhold og Forbindelser, i alle vore Foretagender og Beslutninger, alle vore Mangler og Fornødenheder, alle vore Bekymringer og Trængsler, i disse vore henfarende Prøvedage føle vi da, hvorledes Betsignelsen følger os, med stille Fred, mildt Velbehag, glad Tilvært, glADERE Forventning; overalt vidne fredelige Arner og glade, vene Hjerter, at Herren er os nær, Herren vor Forbarmer, som alene giver Naade og Lykke. Gid derfor, saa længe det hedder idag, hver af mine Dage maa oprinde og ende i Hans hellige Navn; ja, ende med Bøn og gaae ned med Taksigelse: At min Dont maa Fremgang finde —

At jeg, Du gode Gud! at jeg maa ende, som jeg bør!! Det er det meest magtpaaliggende af Alt, det er Kronen paa Alt. Naatte jeg saa vist aldrig glemme det! Naatte jeg med min Sjæls hele Allvor betænke, hvorledes jeg engang uundgaaeligt, ugjenskaldestigt er kommen i den Tilstand, at dette Liv, som jeg nu, endnu, lever, er forbi, og at der ikke staaer andet tilbage end Regnskabet og Evgigheden, som da bestemmes — af Det, som er forbi! . . . Den Tilstand, som forestaaer os Alle, og hvorom den blotte Tanke burde være meer end tilstrækkelig til at gjøre os opmærksomme paa, hvad der hører til vor Fred! Hvad det saa er, som siger os, at Noget ophører, forsvinder, for stedse udebliver, det har en særegen Magt til at bevæge vort Sind. Der- som vi vidste eller blot forestillede os, at det var for sidste Gang, vi traf et Mennekte, som længe har været os bekjendt og dyrebar, — sidste Gang, vi saae et Sted, hvor vi have tilbragt uforglemmelige Timer, — sidste Gang, vi lagde Haanden paa et Værk, som længe har ligget os paa Hjerte og udgjort vor kjæreste Sys- sel, — sidste Gang, vi befandt os i en Kreds, som var bleven os kjær ved Banen, og som nu skulde opløses, — sidste Gang, vi hørte en Mund ønske os god Nat, der ikke meer skal hilse os med god Morgen: saa skulde denne Forestilling gjøre et dybt

Indtryk paa vore Hjerter, den skulde gribe ind i vor Sjæls Inderste, dersom vi ikke have forhærdet os mod Alt, hvad der bevæger et Men-
 neskes Følelse. Hvorledes maatte det ikke være, naar vi paa den Dag,
 der sidste Gang oprinder for os, selv skulle ende Alt her, forlades af
 Alt, stilles fra Alt, ja! fra Alt, uden vor Samvittigheds Bid-
 nesbyrd og vort Hjertes studsende Forventning? Hvorledes maatte
 det ikke være, naar vi i den Time, som engang kommer, og kom-
 mer for sidste Gang, selv staae paa den smalle Grændse
 mellem de tvende Verdenes og, uden Støtte i det Forgangne,
 blot føle os angstede af et Tilkommende, der mere og mere
 oplader sig og i altid nærmere Afstand viser os, hvad der bliver
 af det, der har været. De jordiske Guder, vi have samlet, blive
 her tilbage: hvorfor gjorde vi ikke vel dermed, medens vi havde
 Tid? Det Hverv, vi havde at udføre i denne Verden, er afbrudt:
 hvorfor udførte vi det ikke, medens vi levede? De Kræfter, Mid-
 ler, Leiligheder, vi havde til at vinde Lys, Forædling, Sindsro,
 ere forspildte, forsvundne: hvorfor benyttede vi dem ikke, medens
 de tilhørte os? De Mennesker, vi have levet med, til hvem vi
 have staaet i nærmere eller fjernere Forhold, — mange af dem
 ere allerede gangne forud, og til de Faa, som maaskee staae til-
 bage ved vort Dødsleie, mægte vi maaskee neppe at række vor
 matte Haand: hvorfor handlede vi ikke ret imod dem, hvorfor
 vare vi dem ikke til Glæde, Trost, Hjælp, medens vi endnu vare
 paa Veien med dem? Dersom deres Forventning er svigtet, der-
 som deres Fordring staaer uafgjort og ikke længer kan fyldestgjøres,
 med hvad Følelse skulle vi møde dem i den anden Verden, hvor-
 hen vi vandre inden nogle Dieblit? . . . Disse Spørgsmaal,
 ligesaa vigtige som uundgaelige, komme da for seent; de blive
 vanskelige at besvare, dersom ikke det tilfredsstillende Svar allerede
 ligger i det Henrundne. Kunde vi faae nogle eller blot et eneste af
 vore henrundne Klar tilbage, en eneste Maaned, blot nogle Dage:
 vi skulde opbyde al vor Kraft, vi skulde opoffre al vor Bequem-
 melighed, vi skulde vove, ja! give Afkald paa hele vor jordiske

Lykke, dersom vi dermed kunde gjøre vor Sag reen, og skaffe os nogen Husværelse i den sidste Strid, og give baade vore Forestillinger og vor forestaaende Skæbne en trøsteligere, en lysere Retning — Men der er ingen Tid meer for os, ingen Dag, ingen Time ud over det, som var fastsat og er udløbet . . .

Al! i denne Tilstand maae vi dog engang komme, tidligere eller sildigere. Ligger der ikke i en saadan Tanke Noget, som vel maa ud-rive os af vor Fryghed og betage os al Attraa til Verdens Lyster og forsængelige Væsen? Føle vi ikke i vore endnu bankende Hjerter den høie, hellig forfærdelige Bægt af Apostelens Formaning: Arbejder paa Eders egen Saliggjørelse med Frygt og Bæven, — nemlig med Frygt for Gud, som seer og skal dømme os — med Bæven for Synden, som adskiller os fra Ham, adskiller os fra Gud i Tid og Evighed? — Gid vi da, i vor Herres Jesu Navn, maae høre og lægge paa Hjerter det kraftige og mindeværdige Apostel-Udsagn, medens vi have Tid! O! medens vi endnu have noget tilbage af dette Lidet, som heder Tid, — og Gud alene veed, hvorkænge vi have det, — lader os tænke paa og besitte os paa, at vi maae ende vel, efter som dog alt Dette maa have en Ende! Christelige Venner! Efterdi da alt Dette opløses, hvorledes bør det Eder da at være? I hellig Vandel og Gudfrygtigheds Dvælse bør I vente og stræbe til Guds Dags Tilkommelse, saa at den Dag, som er den aller sidste, kommer længselfuldt ventet, kommer klar og stille, og fører med sig, hvad Gud haver beredet dem, der ham elske. Derfor, I Elskelige, efterdi I forvente dette, beslitter Eder paa at findes ubesmittede og ustraffelige for ham i Fred. I have, hver for sig, kjærliche Anliggender at varetage, hellige Pligter at opfylde: be-reder Eder dertil i Christi Tro og Kraft, — og I skulle for-maae Alt i Ham, som gjør Eder stærke. I have Byrder at bære, prøver at holde ud: men agter vor Herres Jesu Christi Langmodighed for en Frelse, — og Drængselen

skal vorde let, og Korset ei nedtrykke, men styrke Eders Sjæle. I have Væsenet om Eder, som anraabe Eders Omhed, trænge til Eders Hjælp eller Trost, vente Eders Deeltagelse eller Omsorg: lader Christi Mand boe i Eders Hjerter, saa skal dens Frugt vise sig i al Godehed og Retfærdighed og Sandhed, og Ingen have at beklage sig over Eder, men Mangen skal velsigne Eder, takke Eder og med fromme Forbønner baade omgive den stille Dei, I vandre, og ledsage Eder til det salige Maal, I forvente. Hvor velkommen bliver da ikke Enden! Hvor liflig Aftenen, som indbyder til Hvile efter Arbeidet! Var Begyndelsen gjort i Jesu Navn, saa blev Fortsættelsen Fremgang, — og Enden er Salighed.

O min Frelser! saaledes vil jeg ogsaa begynde det Aar, som idag oprinder over din Menighed, og i hvilket du endnu med Naade og Sandhed besøger Jorden. Om Enden deraf skal opleves af mig, eller om Noget af dets Dage skal vorde min sidste, det er jeg ubekymret om, det henstiller jeg til Dig. Naar blot hver af mine Dage oprinder, hver af mine Gjæringer skeer i dit hellige Navn, saa er jeg fornøiet med dit Velbehag og altid vis paa din hjærlighedsfulde Nærværelse. Kom o Jesu! bliv mig nær, i alle mine Fristelser og Bekymringer, i hver en Strid under enhver Tilstikkelse: saa veed jeg, at Alt gaaer vel — Og siden — lad mig være, hør du er: i de Helliges og Saliges Bolig, i Lysets og Fredens evige Nige, hvor alle Knæe skulle bøie sig i dit Navn, og alle Tunger betjende, at du er Herren! Amen.

Anden Sondag i Advent.

Efterdi da alt Dette opløses, hvorledes bør det Eder da at være? Apostelen Petrus, som i tredie Capitel af sit andet Brev, kaster et Blik paa de store Forvandlinger, gennem hvilke den synlige Verden, med de Ting, som ere i den, gaae deres Opløsning imøde, for at gjøre Plads for nye herligere Skabelser, henbender derpaa til os Alle det mindeværdige, men ganske naturlige Spørgsmaal: Efterdi da alt Dette opløses, hvorledes bør det Eder da at være?

Det er ogsaa meget klart mine Tilhørere! at, naar vi betragte den Verden, der omgiver os, fra et saadant Synspunkt, saa maa vor Udsigt faae en ganske anden Retning og vort Forhold en ganske anden Bending, end om vi ansaae det Alt som et Værende uden Omverling og et Blivende uden Ophør. At det ikke er saa, finde vi dog ved den ringeste Eftertanke. Vi behøve ikke at hensele vore Tanker ene og alene paa den muligt fjerne, af Christendommen forudsagte, af Naturen og Erfaringen antydede, forestaaende Undergang eller Omdannelse af de jordiske Ting, for at finde, hvorledes alt Endeligt, idetmindste med Hensyn til Form og Sammensætning, tager en Ende, Alt, hvad der er begyndt, ogsaa maa ophøre, og at saaledes Alt forventer sin yderste Dag, Alt uden Gud og Ordet, som er af Gud, og Sjælen, som lever i Gud. Vi behøve blot at kaste Diet frindt om os paa de nærmeste Gjen-

stande og sædvanligste Omgivelser, for at overtude os om, hvorledes der ikke gives Noget, uden at det jo kan og skal, ubetinget skal forgaae. Lad Dørgangene være mere eller mindre pludselige, mere eller mindre umærkelige; de ere dog givne, ustandselige og uundgaaelige. Her gjælder det at følge godvilligt eller at drages mod sin Villie. Ingen Udflugt hjælper, ingen Tilflugt beskytter. Ingen Høide og ingen Dybde standser Odelæggeren. Høiden bestiger han, Dybet opdager han. Der er ingen Ting og intet Væsen, som undslipper, —

Ingen Kraft, som jo maa segne,
 Ingen Glands, som jo maa blegne,
 Ingen Ild, som altid brænder,
 Ingen Blomst, hvis Pragt ei ender —
 Alt hvad lever, Alt hvad fødes,
 Dødens Bytte, skal forødes.

Vender Eders Blik, hvorhen I ville, Dødelige! Kaster dem atter paa Eder selv: denne alvorfulde Tanke maa uvilkaarligt opstige hos Eder: alt Dette skal opløses! Og, naar I ere ret og dybt grebne af denne Tanke, saa kommer det vigtige Spørgsmaal ligesom af sig selv: efterdi da alt Dette opløses, hvorledes bør det Eder da at være? — Vi skulle søge Svaret hos Ham, som har givet os den rette Anskuelse af Forgængelighedens Verden og aabnet den klare Udsigt derover, — Ham, som bragte Liv og Uforkrænkelighed for Lyset ved Evangelium. Netop den Deel af Hans Evangelium, som paa denne Dag forkyndes og forklæres, skal ved hans Aands helige Medvirken i saadan Henseende vorde os baade lærerig og fuld af Trøst. Den evige Kjerlighed give os Naade til at fatte og følge de Sandheder, der alene kunne betrugge os under Omstiftelserne og veilede os i Mørket. Vær os naadig, hjælp os, milde Herre Gud, Fader vor x.

Evæng. Luc. 21. 23. ff.

Hvad der er sammensat af Støvet, hvad der oprinder blot

af Tiden, hvad der ene og alene har sit Udspring og sin Tilvæert af Jorden, bærer, hvad enten det er større eller mindre, et fælles Præg af Ubestandighed og Forgængelighed; det sammensættes for at opløses, det hæver sig for at synke, det voxer for at tage af: og dette uden Undtagelse. Kun paa Grund af vor indskrænkede Maade at see paa, forekommer det os undertiden, som om Naturen eller Menneskelivet stode stille i en uforstyrret Hvile eller frodig Blomstring; men en saadan Tilstand er blot et Dødelighedens Blændværk; thi just i disse Sabbatstimer fortsætter Forgængeligheden, liig en skjult underjordisk Ild, sit ustandsede, næsten hemmelige Arbeide, for til andre Tider at bryde voldsommere frem i sin Kraftyttring eller forfærdeligere i sin Gang. Et saadant Tidspunkt forestod, efter vor Tert, Juda Folk og Land. Jesus forudsiger det, som en uundgaelig Følge af Narsager, der allerede ere givne. Det skulde opleves af samme Slægt, som hørte Forudsigelsen, men det skulde med andre Følelser mødes af andre Mennesker. De Lærdomme, hvormed vor Frelser styrker sine Bønner mod disse baade truende og frembrydende Døtrin, indskrænke sig ikke til nogen vis, allerede henrunden Tid: de ere for alle Tider, de angaae Hans Navns Bekjendere i alle Verdens Omstiftelser og Forhold. De ere saaledes ogsaa for os af en hei Betydning; ogsaa vi, som under samme Vilkaar gjennevandre det omstiftende, foranderlige jordiske Liv, skulle af Ham sikkest lære:

Hvad vi, som Christne, bør føle, hvad enten vi erfare eller forvente, at alt Dette opløses.

Jord og Himmel skal forvinde,
 Men ei Jesu Christi Ord;
 Ved dets Skin vi en ny Jord
 En ny Himmel skulle finde;
 Der skal Sandhed, Fryd og Fred
 Blomstre gennem Evighed.

Efterdi da alt Dette opløses, hvorledes bør det Eder da at være? Jeg taler som Christen til Christne,

og jeg taler ikke blot om det Tilkomende, men om det virkelig Nærværende. Hvad bør vi, som Christne, føle i den Stund, vi **erfare**, hvorledes alt Dette opløses? — Vi bør føle **en hellig Sjæleens Opføttelse**. Denne Føttelse er ikke vor sædvanlige, idetmindste ei vor første, naar vi see Odeleggelse trindt om os eller spore dem i vor egen skrøbelige Natur. Det gaaer da med os, ligesom fordum med Jerusalems Indvaanere. De havde med udeløttende Tillid og Fortjærlighed fæstet sig ved dette Udvores, ved den prunkende Gudstjeneste, det prægtige Tempel, de faste Mure, de misforstaaede Forjættelser om sandelig Bøvøre og sandelig Bøvsignelse, de aldrig virkeliggjorte, men dog paa hele deres Forfatning indvirkende Dromme om verdslig Bøvøde, Anføttelse og Forrang. Det var vanskeligt for deres hødelige Sind at løsrive sig fra Forestillinger, der vare sammenvøvede med deres Tilvørelse. Profheter og Bøve, som vilde give deres Tanke en bedre Retning, bleve derfor ikke troede, men forsmaaede, forfulgte, ihjelslagne. Og da den Store og Sidste kom, for med Sandhedens Guddomskraft at vække dem af deres Dvale og rive dem ud af Fordommenes Dyb, blev han ifkun et saa meget bestemt Maal for deres eensidige Bøvø, et saa meget visere Offer for deres blinde Forbittrelse. Han havde imidlertid sagt dem, hvad der forestod dem, fordi de ikke kjendte deres Bøvsøges Tid. Og da Forudsigelsen gik i ligesaa nøagtig som forførdelig Opføttelse, da hele deres baade virkelige og forventede Høvøhed sank i Gruus med deres Stadsindretning, Føvørestad og Høvødom, da var det, som om Himmelen fortandede for deres Døve, som om Jorden skjælvde under deres Føvøder, som om Havets Bøvøge skyllede over deres Grøvøder. Sløtt var det Lys, hvori de forlyttede sig, — sammenstøtt den Grundvøvø, de stode paa, — øvørvøvømet, begraven i Bøvøgerne den hele Mætt for saa mangen forventet jordist Høvø og Seler. Da alt Dette øvøvøstes, blev der ei mere tilbage end Angest og Fortvøvøelse. — Saaledes gaaer det ogsaa

med os, naar vi indstrænke af vor Pønsen, Virksomhed og Forhaabning indenfor det Nærværende, naar al vor Tragten gaaer ud paa at naae og fastholde Livets Endemaal i Tiden, og dettes Værd saaledes maales blot efter, hvad det indbringer for de timelige Fornødenheders Kraav, Udfyldelse og uforstyrrede Tilfredsstillelse. Dette er den udartede jødiske Anskuelse af Livet, der vedbliver at gjøre sig gjeldende midt i Christenheden, og ofte gaaer over til et virkeligt Hedenskab, — det er en saadan Overburdering af Sandseverdenens Tilsoffelse, at det Mandelige gaaer under i en afgudisk Naturtilbedelse og det Evige forsvinder i en vellystig Nydelse af Dieblirket. De Stemmer, som da advare mod Forblindelsen eller minde om Forgængeligheden, ere altid forhadte, ugjerne hørte og lidet troede. Man har vænnet sig til Indtryk og Forestillinger, der ere blevne til den anden Natur; man har sammensmeltet sin hele Tænke- og Handlemaade med visse timelige Forhold, indenfor hvis Kreds man grunder, foretager og forventer sin Lyksalighed, og spørger ikke om noget Andet, forstaaer det ikke heller. Man vil ikke vide af nogen Forandring i sin behagelige Skæbne, af nogen Afbrydelse i Tingenes jævne Gang; derfor tænker man ikke derpaa. Man lever trygt i og ved sine Omgivelser, deres mulige Forstyrrelse seer man i det Høieste som noget meget Fjernt. Den er dog altid ganske nær; og enten den beredes i Stilhed, for med et eneste Slag at knuse, eller den nærmer sig Skridt for Skridt, saa kommer dog den Stund uafvendelig og vis, da alt Dette skal opløses. Da mister Solen sit Skin og Stjernerne vorde blege. Dagen bliver tung og Natten kvalfuld. Glæden er flygtet og Tilflugtsstederne forsvundne. Der staaer ei andet tilbage end Angst og Fortvivlelse.

Christendommen lærer os at betragte de jordiske Gjenstandes Ubestandighed og Undergang ikke blot som noget Givet, vi ei kunne afværge, og hvorpaa vi saaledes altid bør holde os beredte, — men tillige som noget Oploftende og saare Glædeligt, hvormed vort sande Værd og vore høiere Forhaabninger staae i uadskille-

ligt Sammenhæng. Saaledes blev Juda Niges Odelæggelse det af Himlen givne Tegn til Guds Niges Begyndelse paa Jorden. Undergangen af de mosaiske Loves Bogstav og den levitiste Offer-tjenestes Trældom var Overgangen til Mandens Herredømme over Menneskeheden, Guds Børns herlige Frihed og Guds Tilbedelse i Mand og Sandhed. Den forsmædte, foragtede Menneskens Søn kom da i Sandhed, som han havde sagt, igjen med Kraft og megen Herlighed; i Himmelens Skyer kom han, i de mørke Skyer, der trak sammen over Tiden, og af hvis Skjod de Jordentiler frembrøde, som forstyrrede det, der var modent til Forstyrrelse. Men til sine Troende sagde Herren: Naar disse Ting begynde at skee, da seer op og opløfter Eders Hoveder, efterdi Eders Forløsning stunder til. Hvilken sølsom, forhen ikke hørt Forjættelse! Hvad der nedflog, skulde opreise, — hvad der boiede til Jorden, skulde opløfte mod Himlen! ... Saadanne Lærdomme, saadanne Vidundere høre blot Christendommen til, og ere de samme allevegne og til alle Tider, ere altid og overalt lige høie, mægtige, uimodsigelige. Hører dem, fatter dem, Christne! da erfare I, hvorledes alt Dette opløses. Hvad er det, som opløses? Ei Andet end hvad der hører Jorden til; ei Andet end Verden og dens Lyster; ei Andet end Tiden og dens Frembringelser. Blot indenfor dette Sandhelighedens og de synlige Tings Omraade bruse de Bølger, som bortstjulle baade Magtens Bolværk og Forfængelighedens Legeværk, — rase de Storme, som ryste Menneskeviisdommens Befæstninger og Menneskelykkens Grundvolde, — samles de Skyer, som formørkede Dagens Sol og Nattens Stjerner. Men naar disse Ting begynde at skee, da seer op og opløfter Eders Hoveder, efterdi Eders Forløsning stunder til. Da, naar Tidens Glæder visne, ligesom Markens Blomster, og Verdens Sorger synke ned, ligesom Taager til Jorden, og Begjærlighedernes Lænker falde af een efter een, og Legemets Fængsel tilsidst sprænges, — da fatter Manden sin Frihed, og føler sit

Liv i Gud, og veed, at Guds Rige er nær. Af dette ubevægelige Rige ere vi da, allerede her, Medborgere og staae trygt paa vor Troes Klippe, stuede op med Glæde til Fortøseren, som kommer i rette Tid og gjør os deelagtige i sin Magt og Herlighed, den Magt, som overvinder Verden, og den Herlighed, som ikke opnaaes af Fortrængeligheden. Er det ikke da med en hellig Sjæls Opføstelse, vi see Jorden under vore Fødder og høre Jesu Ord: frygter ikke for dem, som slaae Legemet ihjel, men kunne ikke slaae Sjælen ihjel, — at vi med rolige Hjerter under alle Tidens Omstiftelser sige:

Guds Rige vi beholde.

Men en saadan Opføstelse kommer ikke paa eengang og af sig selv i de tilstundende store Forvandlinger, dersom vi ikke, ogsaa under Livets sædvanlige Løb, vel have beredet os dertil og forud tilegnet os den christelige Sindsstemning, uden hvilken vort Mod og vor Kraft svigter i den afgjørende Stund. Hvad bør vi derfor, som Christine, føle, allerede medens vi blot **forvente, at alt Dette skal opløses?** Vi bør føle **en stille Hjertets Hengivelse.** Denne Følelse er heller ikke den sædvanlige hos Menneskene under Livets bestandigt stiftende Prøvelser. De ville saa gjerne selv styre deres Skæbner; de gjøre sig et efter deres eget Dykke dannet Begreb om Lykkeligbed; de indskrænke den til timelig Fordeel eller sandstelig Velbehag, søge og med al Magt og Kunst først at virkeliggjøre og siden at fastholde den. Andet vide de ikke, — og ere dog aldrig visse i deres Sag; ikke heller er Verden saaledes indrettet, at den særdeles begunstiger deres Haab om en saadan Fremgang eller styrker deres Tro paa en saadan Besiddelse. Føle de deres Afmagt, saa er denne Følelse ikke andet end en feig, deres Livsglæde udtørrende Frygt. Føle de deres Styrke, saa er denne Følelse ikke andet end en lav, deres Hjerte be-

sværende Bellyst eller verdslig Bekymring. Derfor ere de ogsaa altid slet forberedte eller aldeles uforberedte paa de Slag, ingen Dodelig undgaer. Ere vi derimod Christne i Sjæl og Hjerte, saa faaer vor Tanke og vort Sind en anden Retning og et andet Maal, og derfor ogsaa vort Liv og den Verden, som omgiver os, et andet Udseende. Vi ere da ikke iblandt dem, som forsmægte af Frygt og de Tings Forventelse, som skulle komme over Jorderige: deraf hente vi i dets Sted Tilfredshed og freidigt Mod; thi, da vi ikke forvente Andet, end hvad der følger af Verdens almindelige Indretning, hvad der er Alle bestemt, og tillige vide, hvem der styrer Alt efter sit gode Belbehag, saa kan intet Uventet overraske os, intet Færligt hændes os; Alt skeer i Overensstemmelse med Guds Love og efter Hans Villie, — og Hans Love ere de viseste, Hans Villie er den bedste. Vi ere da ikke heller blandt dem, hvis hele Mod og Magt ligger i Begjæringernes Tilfredsstillelse og i Erhvervelsen af timelige Goder; med de Kræfter, Herren har skænket os, søge vi troligt at udrette, hvad Han har paalagt os, og bestandigt at være paa vor Post mod Alt, hvad der drager os derfra, og tillige hindrer os i med barnlig Tillid at stole paa Herren. Bogter Eder, siger Jesus, at Eders Hjerter ikke besværes hverken af Kjødets Begjæringer eller af dette Livs Bekymringer. Det vorder en Bøgt, som nedtrykker Eders Hjerter i Støvet og ei tillader dem at opløste sig til Gud. Han har anvist Eder, hvad I have at udrette hver i sin Kreds: udretter det redeligt; lader Guds frygt og Menneskefjærlighed boe i Eder og virke udenfor Eder, udbreder Belvære, Fred og Lyksalighed trindt om Eder, — og værter taknemmelige for de mange gode Gaver, den algode Fader har skænket Eder, og hvilke I ifkun saaledes kunne tilegne Eder med god Samvittighed og reen Glæde. Han vil efterhaanden tage sine Gaver tilbage, paa det vi skulle see, at de blot vare et Laan, og ihukomme, at vi ikke ere andet end Gjæster og Vandringsmænd paa Jorden. Som saadanne kunne vi have meer eller

mindre Fornøielse, meer eller mindre Ubehagelighed af de udbortes Gjenstande, vi fare forbi eller erholde, og af hvilke nogle følge os et Stykke af Veien. Men det Visse er, at alt Dette skal opløses. Kunne vi ikke høre det med Figeegysdighed, saa maae vi idetmindste høre det uden at skjælve, maae vi med en stille Hjertets Hengivelse overlade os i Guds Haand og være overbeviste om, at Han ved alle disse, om end stundom tunge og bittere Forberedelser, ene og alene lader sit Nige komme os nærmere og nærmere. Agter paa Hans Tegn, Christne! Lader dem sige Eder, hvorfra og hvorhen Eders Tanker bør gaae, Eders Blik bør vende sig. Seer Figentræet og alle Træer. Naar de springe ud, da skjønne I af Eder selv, at Sommeren nu er nær. Saaledes vorder ogsaa for Eder, I Guds Born! I Jesu Benner! hvert haardt Slag, hvert smerteligt Tab, hver tung Prøvelse, ifkun en ny Knop, som udfolder sig paa Forjættelsens Figentræ, indtil det engang skal staae i sit fulde Blomster — og da først er den kommen, den længselsfuldt ventede, evig klare og milde Guds Niges Sommer. Det nærværende Liv er blot en Vaar, en Udsædens og Forventningens Tid. Vi udsaae her alt Det, vi tænke og gjøre, alt Det, vi elske og attraae, alt Det, vi tabe og begræde. Forgængeligheden hvælver vel sin Jordhøi derover, og under den hensmulker alt Forsængeligt, alt Sandseligt, alt Jordistt. Lad det ogsaa hensmulke! Bort Udsæede og Bedste udsaae vi paa et Haab, og deraf skal Intet fortales: ingen Sandhedsstanke, ingen Følelse af Dyd, ingen uskyldig Glæde, ingen Frugt og seirende Tro og prøvet Laalmod, ingen Fred, som opfyldt Pligt og uegennyttig Fornægtelse har ført med sig, intet trofast Venkabs og reen Kjærligheds Baand: Intet af alt Dette skal opløses i vor Guds Nige. O! maae vi da ikke underdanige og hengivne see det Øvrige opløses? Det skal ikke drage hverken vort sande Væsen eller vor uskatteerlige Eiendom ind i sin Forstyrrelse. Bevarer dem, Christne! Erhverver og forsøger og vogter Hjertets og Sjælens evige Skatte;

thi de alene følge Eder til Guds Rige, og uden dem komme I ikke derind. Derfor vaager og beder til enhver Tid, at I kunne agtes værdige til at undslye alle disse Ting, som skee skulde. — at I, hvad Eders ædlere Deel angaaer, vrorte baade af Fordærvelsen og Odelæggelsen, maae gaae Herrens frembrydende Dag imøde, og med opreist Mod bestaae for Menneskens Søn, og med Fortrosthingens freidige Blit maae see i Ham ikke Dommeren, men Forløseren komme! —

Befignet være Den, som kommer!

Med **en hellig Sjælens Opføttelse** skal jeg een-gang, fra Gruset af Sorgens sammensjunkne Boliger og Forgængelighedens styrtede Bælde, udstrække mine Hænder mod Ham, som kommer med den nye Himmel og den nye Jord, — en Himmel uden Skyer, en Jord uden Synd! . . . Imidlertid vil jeg med en stille Hjertets Hengivelse gennemgaae de Prøvelser, der forestaae mig, være taalmodig under mine ikke langvarige Byrder, mine forbigaaende Smertes, mine snart erstattede Tab, — og skue ned med Fred til den dunkle Dødsdal, hvor Utroigheden ei træder ind, — og skue op med Glæde til den levende Guds Boliger, hvorhen Forgængeligheden ikke naaer. Min Sjæl, og hvad der er mig kjærst opløses ikke, fortabes ikke;

Min Sjæl gaaer fri fra Dødens Dal,

Hvor Lænken man begraver;

Blandt Troende i Himlens Sal

Dmgængelse den haver!

Lysfalsig, hvo til Herren gaaer,

Hvo hjem til Fredens Ryster naaer

Fra Livets vilde Storme!

Amen.

Tredie Søndag i Advent.

Mesteren er her og kalder ad dig. Det var med dette Glædens Budskab, at, efter Joh. 11, 28, en af Jesu Venner ilede for at forkynde den anden Hans glædelige Tilnærmelse til deres Bolig, hvor Sorg og Bedrøvelse herskede, men hvor snart Freden og Husvælsken med Ham atter skulde besøge dem, for siden at blive deres usorgængelige Lod, saavel som Alles, der under Tidernes Lob skulde troe paa Hans Navn og adlyde Hans Kaldelse.

Mange Mestere ere komne og gangne. De have under deres korte Lob samlet Disciple om sig, som de med større eller mindre Fremgang have underviist i deres egne Meninger eller Gissninger om Gud og Verden. Siden ere de forsvundne. Andre ere optraadte, og have vundet Tilhængere til nye Lærdomme, indtil ogsaa de have forladt Banen, for at give Plads for dem, som skulle opføre andre, men lige svage Tankebygninger. Alle have de indbudet Menneskene til at lytte til deres Wiisdom, og lovet dem en sikker Veiledning til Maalet. Men de lovede mere end de kunde holde; de mægtede ikke at give noget Bedre end de havde; de trængte selv til at oplyses af en hviere Wiisdom, til at beroliges af en tilforladeligere Trøst, til at ledes af en kraftigere Haand; og de Viseste og Bedste erkjendte selv deres Trang dertil. O! hvad var der bleven af Verden, om den saaledes var bleven overladt til sig selv? Hvorhen vare vi komne,

om vi ikke andetsteds fra havde hentet Lys og Kraft, Beroligelse og Haab? men Herren forbarmede sig; Han opgav ikke vor uhykelige Slægt, uagtet den opgav Ham, uagtet den, uhydig mod Hans milde Bud, paa egen Haand vilde sege baade Kundskab og Salighed. Ligesom en Fader bøier sig ned til de svage Børn, for at reise dem op, naar de falde, støtte dem, naar de snuble, og vise dem tilrette, naar de fare vild; saaledes har ogsaa den Evige i Naade og Wiisdom allerede fra Begyndelsen af rakt Mennesken sin Haand og ladet dem høre sin Røst paa en Naade, som var fattelig og nødvendig for dem, indtil de bleve modne for den meer fuldstændige og umiddelbare Herrens Aabenbarelse, paa hvilken Forjættelsen tydede og til hvilken Haabet knyttede sig allerede fra Faldets Time. Der Tidens Fylde kom, udsendte Gud sin Søn. Forud forkyndt og forventet, nedsteg Han paa Jorden og beviste sig at være den af Profeterne Forkyndte, af Folket Bente, af Gud Forjættede, i hvem al Guddommens Fylde boede legemlig, i hvem Menneskenaturen forklaredes til sin høieste Fuldstændelse, og i hvem alle Slægter paa Jorden skulde velsignes. Han er kommen, — ikke for at lære os forfængelig Menneskeviisdom, men for at forkynde os al Guds Villie og Naad til vor Salighed, — ikke for at samle Disciple for en kort Tid, men baade for Tid og Evighed. Mesteren er her og kalder ad dig, du Jordens vildfarende Børn! for at du, henvendt til Ham og uadstillelig fra Ham, skal troe paa Hans Navn, og virke Hans Gjerning, og bære Hans Kors, og dele Hans Herlighed. Gjenkender du ikke den milde, himmelske Røst, som endnu lyder saa rørende til dig: og kom, følg mig? Hvor vel for dig, om du hører den og kommer og følger, medens det er Tid! — Tøv ikke! I dag, naar du hører Hans Røst, saa forhærd ikke dit Hjerte. En anden Dag høres en anden, en strengere Røst. O vor Gud, vor gode Fader! Du, som har ladet din Sandhed og Naade aabnbares for os ved Ham, som var din Herligheds Afglands i Tiden, og som endnu

er os nær alle Dage, endnu med sit levende Ord kalder os til Lys og Kraft og Fred og Salighed! Væk vore Hjerter, at vi ret maae forstaae og skatte og adlyde Hans hjertelige Kaldelse; gjør denne Stund frugtbringende for et saa værdigt Dømed; velsign Andagtens Time, at ved den ogsaa Livets øvrige Timer maae helliges til din rene Dyrkelse, til din sande Frygt og til en from Hengivelse i dit hellige Velbehag, en fast Tillid til din evige Barmhjertighed. Hør os, naar vi bede dig i Jesu Navn: Fader vor &c.

Evang. Matth. 11, 2 ff.

Johannes den Døber havde udrettet sit Hverv. Herrens Bei havde han beredt; i Orkenen, som i Kongeborgen, havde han lige frimodigt straffet Synden, lige sandtru forkyndt Frelserens Komme. Omvender eder, raabte han, thi Himmeriges Rige, Christi Rige, er kommen nær. Efter mig skal komme Den, som haver været før mig, som er større end jeg, hvis Sko jeg ikke er værdig at bære. Han bør at vore, men mig at forringes. Den, som kommer af Himmelen, er over alle. Saaledes vidnede Johannes. Nu var han for sin uforsærdede Straffetale til Kong Herodes og hans Hustru kastet i Fængsel, hvor hans Hoved snart skulde falde for de Mægtiges Hævn. Han var beredt paa og tilfreds med at ende sit Liv: hans Glæde var fuldkommen: han havde seet Guds Lam, som bærer Verdens Synd, han havde seet Anden fare ned over den Udkaarne og hørt Himmelskrøften, som forklarede Faderens Velbehag i Sønnen. Saaledes udsendte han, ei for sin egen, men for sine Disciples Skyld, hvilke han for sin Bortgang vilde stadfæste i Troen paa Verdens eneste Forsøner, tvende af dem, for af Jesu egen Mund at erfare hvem han var. Er du den, som kommer, eller skulle vi vente en anden? Saaledes lod deres bange, forsklende Spørgsmaal, da de kom til Ham, der i en Tjeners Skikkelse dog var Her-

ren over Alle. Ei sagde Han dem hvem Han var; men Han lod sine Gjæringer tale. Og da de Udsendte med egne Dine havde seet Hans mægtige, Hans velgjørende Underværker, med egne Dren hørt de Hjulpnes taknemmelige Bidnesbyrd, da trivlede de ikke; de vidste hvad de havde seet og hørt, og gik glade hen at forkynde det. Kommen var den Forjættede, som skulde vidne paa Jorden, hvad Han selv havde seet og hørt i Himmelen, og som, ihvorvel Han endnu stod midt iblandt dem, den de ikke kjendte, skulde vorde al Verdens Lys og med den Helligaand, med Kjærlighedens rene Ild skulde døbe alle dem til et evigt Liv, som høre Hans Kaldelse. Vid og saa vi høre den, Christne! Vid vi i denne hellige Stund andægtigt maae overveie, at

Mesteren er her og kalder ad os.

Salige er de, som høre
 Herre, hvad du os har lært;
 De, som elske, de, som gjøre
 Hvad af os du har begjært;
 De, som af din Hand veiledte,
 I dit Lys, det milde, gaae
 Deres Faders Huus at naae.

Mesteren er her, og kalder os 1) til at **troe paa Hans Navn**. Det er Tvivlen og Bantroen, som volder al vor Glendighed. Dersom vi, med Følelsen af vor Indskrænkning, vore Mangler, vor Syndestyld, ikke have nogen anden Tilflugt end Verden og de Ting, som ere i den, og de sandfælige Gjenstande, som der omgive os, og de skrøbelige Væsen, som der følge med os, og de Klogskabsregler, som der ideelig stifte, og de verlende Forretninger og Udspredelser, som der i flygtige Timer sysselsætte vore svage Kræfter, vore usikre Tanker, vore urolige Begjæringer, saa skulde vi have en altfor utilstrækkelig Trost at holde os til, naar Sindet

nedtrykkes: saa skulle vi øse af sønderbrudte Brønde, som ikke kunne holde Vand; naar Hjertet vil vansmægte: saa skulle vi i Prøvelsens Tider staae eenfonnme med os selv og bittert erfare vor egen Usmagt til at aflaste vor Byrde, gjøre vor Vandring tryg og vor Udsigt lys. Om vi ogsaa saae tilbage i Tiden til den kommende Messias, ligesom til en Mester, der har været, men ikke mere er, — der har givet os sine Lærdomme, sine Naad, sit Exempel, og siden er gaaen bort, bort for stedse, ligesom alle Andre gif bort; da var Han, om end mærkværdigere for os, dog ikke mere virkelig end de, da var Han ikke Den, vi kunne søge og finde og forlade os paa, ikke Den, der kunde staae os bi, vederqvege os og forsone os i vor Angers Dval, i vor Stræben efter at forbedre os, i vore Suk og vore Længsler, i vor Strid og Gjenvordighed paa Jorden. Men vi see ikke blot tilbage, — vi see op til Ham, som er kommen og endnu kommer, endnu er iblandt os, er den samme igaar og idag ja til evig Tid, vor levende, guddommelige Frelser, som er given hen for vore Overtrædelser og opreist for vor Retfærdiggjørelse, og uden Ophor vaager over sine Troende, som Han kjender, som Han aldrig fortaber, naar de med Fortroening flye til Ham, forblive hos Ham, om hvem alle Propheterne vidne, som selv i den Menighed, Han har stiftet ved sit Blod og bygget paa sit Ords Klippe, bevidner sin hjærlige, almægtige Nærværelse med Naadens Gaver og Himmelenes Kræfter. Der vidner ogsaa vor Erfaring, vor egen Bevidsthed om Hans vedvarende, velgjørende Under paa alle dem, som komme til Ham og ikke modvilligt lukke deres Hjertes for Hans Naadesaand. De af Bantroen Forblindede saae der deres Syn igjen; de af Kjødets Svaghed Lammede vinde Kræfter til en bedre Vandel; de af Forsængeligheden Besmittede werde rene; de, som ere døde for alle andre vækkende Røster, lære at høre Guds og Samvittighedens Stemme; de, som ere døde i Synden, opreises til et nyt Liv i Gud; og for de Fattige, for dem, som med en Sorg efter Guds

Hjerte føle deres Sjæles Armod, Nød og Hjælpeløshed, prædikes det Evangelium, som siger os, at Gud er Kjærlighed, der elskede Verden saaledes, at han haver givet sin Søn, den Genbaarne, at hver den, som troer paa Ham, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv. Salige Tro! Kislige, eneste Tilflugt! Den evige Barmhertigheds Favn aabnet for en falden Menneskehed, som sukker efter at opreises! Lader os blot alvorligt angre vor Synd, redeligt ville vor Forbedring, og siden ikke tvivle, ikke opgive Haabet, men med from Tillid slutte os til det himmelske Hjerte, som af uudsigelig Kjærlighed blødte og brast i Døden for os, — men atter leber og er varmt og ikke forskyder Nogen, der, sonderknust og angergiven, søger Forsoningens Naade. Saaledes skulle ogsaa vi søge den, efter Forjættelsens Ord, i det frelsende, hellige Navn, thi det er en troværdig Tale og aldeles værd at annammes, at Christus Jesus kom til Verden at gjøre Syndere salige, og der er ikke noget Navn under Himmelen, ved hvilket vi kunne vorde frelst, uden alene Jesu Christi Navn. Det være vor Bekjendelse i Liv og i Død! Da forstaae vi ret vor Mesters Kaldelse; thi dertil ere vi kaldede, at vi skulle troe paa Hans Navn.

Mesteren er her og kalder os 2) **til at virke Hans Gjerning.** Derved forstaae vi ikke det, Han alene var i Stand til at udføre, det store Gjenløsningens Værk, Guds uudgrundelige Naadesforanstaltning til Verdens Frelse; vor Deeltagelse deri er blot ydmygt at tilbede og med trofaste Hjerter at annamme, hvad Herren i uendelig Wiisdom og Godhed har anordnet; vi kunne hverken forsones os eller dem, der med os have arvet samme Lod i Manglernes og Fordærvensens Hjem, hverken offere for egne eller Andres Synder: dertil sømmede os en saadan Upperstepræst, som er hellig, uden Skyld, ubesmittet, adskilt fra Syndere og ophøiet over Himlene. Og vi have Ham: Christus, som eengang gif ind i Hellig-

dommen og fandt en evig Forløsning; hvorfor Han og kan fuldkommelig gøre dem salige, som komme til Gud formedelst Ham, efterdi Han lever altid til at træde frem for dem. Men skulle vi husvales af Hans Forsoning og velsignes af hans Bøn, saa maae vi ogsaa leve Hans Liv, saa maae vi ved Hans Mand rense vor Samvittighed fra døde Gjæringer, til at tjene den levende Gud. En saadan Gudsdyrkelse og Tilbedelse i Mand og Sandhed, en saadan uafsladelig Bestræbelse efter i Alt og ved Alt at udrette Herrens Villie, at gøre den mere gjeldende end Verdens Lyst og vor egen Begjæring, det er det, Christus baade med Lære og Exempel har fremstillet for os; og vi ere Hans Benner, dersom vi gøre, hvad Han befaler os. Ligesom Han selv i vort Evangelium blot henviser dem, som spurgte Ham, hvem Han var, til sine Gjæringer, saaledes skulle ogsaa vi lade Gjæringerne tale, og i alt vort Forhold lægge for Dagen, af hvad Mand vi drives: paa Frugten kjender man Træet; og, dersom den Tro, vi bekjende, ikke opliver, bestemmer, vedligeholder vor hele Virksomhed, saa er den ufrugtbar og død; vi have da blot Gudfrygtigheds Skin, men fornegte dens Kraft. Dens rette Kraft viser sig deri, at vi altid mindes, altid følge Apostelens Formaning! Alt hvad I gjøre i Ord eller i Handling, det gjører Alt i den Herres Jesu Navn. Hvorsomhelst vi ere satte, og hvad Kald vi forresten have, saa er det vort af Ham overdragne Hverv og vor Prøvelse, at vi skulle arbejde, saalænge det er Dag, i den Orden og til det Maal, Han har anvist os i sit guddommelige Ord og med sit hellige Exempel. Vor Stræben bliver da, at i Alt, hvad der afhænger af os, det Gode fremmes, det Sande og Rette seiver, og Guds Rige saaledes mere og mere kommer til os med Retfærdighed, Glæde og Fred. Vi søge hver Dag at vore i Guds og Christi Kundskab, at beherske os selv, holde os ubesmittede af

Verden, og med ydmyg Bøn, med trofast Narvaagenhed, med fortsat Strid mod Verdens og Sandernes Forførelser, daglig at fornyes i det indvortes Menneſke og baade at bevare og beſte vort Hjerte i den Naade, ſom alene oplyſer, frelſer og helliger. Vi lade og vort Lys ſkinne for de Menneſker, ſom omgive os; vi ſee ikke blot paa vort eget Bedſte, men ogſaa paa deres; med hjertelig Velvillie tænke vi, at, ligesom Chriſtus haver elſket os, ſaaledes ſkulde ogſaa vi elſke hverandre indbyrdes. Vi udelukke Ingen fra vor Kjærlighed; ogſaa de Vildfarende, ogſaa dem, ſom gjøre os Skade og forfølge os, vønſte vi godt, og ere altid tilbøielige til Venſkab og Fred, altid redebomme til at hjelpe og trøſte, undſkyldte og tilgive, altid utrættelige i at gjøre det Gode, i at viſe vor Tro i vore Gjærninger. Da føle vi ogſaa, hvorledes Guds Kraft er mægtig i de Svage, og hvorledes vi formaae Alt ved Ham, ſom gjør os ſtærke. Det have alle Guds Børn lykkeligen erfaret; derfor lader os være faſte, ubevægelige, frugtbare altid i Herrens Gjærning, vidende at vort Arbeide er ikke forſængeligt i Herren. Da fatte vi rettelig vor Meſters Kaldelſe; thi dertil ere vi kaldede, at vi ſkulde virke Hans Gjærning.

Meſteren er her, og kalder os **3) til at bære Hans Kors.** Vi kunne vel ikke drikke den Kalk, Han har drucktet, ikke udholde at føle os ſaa forladte af Gud, ſom Han var i ſin ſtammeligſte, qvalfuldeſte Fornedrelſe; men vi kunne og vi bør, ligesom Simon af Cyrene, bære Korſet efter Ham med hengivent Sind og være overtydede om, at vi paa den Wei, hvor Han er gaaet foran, ſikkert komme frem til det forvønſtede Maal. Kunde vi ikkun rettelig betænke og aldrig glemme denne Sandhed, da ſkulde vi baade betragte og imødegaae Lidelſen paa en heel anden Maade end den ſædvanlige. Ingen undgaar for ſin Deel at ſmage dens Bitterhed, og der er Ingen, ſom fornægter dens Virkelighed; men

dens rette Betydning kan ifkun en sand Christen opfatte. Naar den er saa uadstillelig fra Menneſkeheden og Verden i deres nærværende Tilſtand, at ſelv den Allerhelligſte ikke kunde fritages derfor, da han iførte ſig vor Natur, ſaa maae vi for vor Deel ikke begjære nogen Undtagelſe fra den almindelige Lod, men tænke, at vi blot ere ſatte her paa Jorden under ſaadanne Betingelſer, og at vi ikke under en anden Tingenes Anordning kunne blive det, Herren har beſtemt os til. Det var ikke Hans Henſigt, at vi, ligesom uſornuſtige Dyr, førte i de ſandſelige Drifters Ledebaand, baade uden Balg og Uro, baade uden Haab og Bekymring, ſorgloſt ſkulde nyde vort nærværende Diebliſ, og, eſterat vi indtil Mættelſe havde fortæret Jordens Frugter og ſaaet nok af dens flygtige Lyſt, ſkulde gjengive vort henſmuldrende Støv til dens Skjød. Han valte os til Bevidſthed og Udvikling af et ædlere Liv, hvis Gniſt han indſluttede i dette jordiske Klædemon, for at den der ſkal arbeide ſig op til en himmeſk Lue. Den tæres og ſlukkes i Medgangens qualme Luſt, i Sandſelyſtens vilde Hvirvel, i Lige-gyldighedens dorſke No. Derfor maa denne Medgang ofte afbrydes, denne Lyſt ophøre, denne Lige-gyldighed rystes op af ſin Dvale. Det ſkeer, naar Herren paalægger os Korſet, ſom viſſeligen er tungt for Kjød og Blod, udpreſſer Sul, fremkalder Knurren og Klagen; men alligevel er ſaa nyttigt, ja ſaa uund-gaeligt for det indre, det aandelige og evige Livs Opholdelſe, Næring og Tilvæxt. Det er i Korſets haarde Skole, at vi bedſt lære at randſage os ſelv, at overveie, hvad der er os nødvendigt, og at ſøge det, hvor det alene findes. Da indſee vi let, at Verden ikke har noget at give, ſom fuldelig tilfredsſtiller os eller beſtandigt følger med os; vi ſee os om efter bedre Tilflugtssteder og tryggere Beſiddelſer. De findes, — men ere ikke tilgængelige for det jordiske, kjødelige Sind, men ifkun for et Hjerte, ſom overlader ſig til Gud, ydmyger ſig under Hans mægtige Haand, i alle Skæbner kun erkjender Foranſtaltninger af Hans Wiisdom, holder ſig ubesmattet og uafhængigt af Verden og dens

Lyster, og i trofast Gjemme beharer de Skatte, som hverken roves af Magten eller ødelægges af Tiden, og som ere en glad Forvisning om Guds Naade, en fast Tillid til Hans Hjelp og en from Forventning af en bedre Fremtid. Et saadant Hjerte dannes under Korset, — og vel os, at Ingen undslipper dets gavnlige Byrde! Den paalægges ikke for at nedtrykke, men for at opløfte os. Gid vi maae betænke det vel og aldrig glemme det! Naar vi da see vore kjæreste Dnsker tilintetgjorte, vore bedste Bestræbelser frugtesløse, vore redeligste Hensigter misfjendte, — naar vi erfare Lykkens Tomhed og Ubestandighed, Verdens Utaknemmelighed og Egegyldighed, — Menneskenes Ondskab, Misundelse, Upaalidelighed, — naar vi maae overgive dem til Graven, som vi elskede, og som elskede os, husvaledede os, stottede os under Vandringens Dmskiftelser, — naar vi selv maae prøve Bedrovelsens Bitterhed, Skrøbelighedens Tryk, Aarenes Moissommelighed og et sig formærende Livs hele samlede Ubehagelighed, Trængsel og Nød: hvorledes skulle vi saa, som Jesu sande Disciple, forholde os? Vi skulle med Taalmod udholde Proven og lade den forbedre vort Hjerte; vi skulle staae faste i vor Tro, at Han, som lægger Byrden paa, ogsaa hjælper, naar Hans Time er kommen; vi skulle betragte Sorgen, ligesom den Engel, der, lig Johannes i vor Text, bereder Salighedens Wei, og med et altid roligere Sind tænke, at, om endog vort udvortes Menneske fordærves, fornyes dog det indvortes Dag for Dag, og at, naar vi gaae uden Knur i den store Korsdragers Fodspor, saa skal hverken Død ei heller Liv skille os fra Guds Kjærlighed. Da fatte vi rettelig vor Mesters Kaldelse; thi dertil ere vi kaldede, at vi skulle bære Hans Kors.

Mesteren er her, og kalder os endelig 4) **til at dele Hans Herlighed.** Hvilket Maal! Hvilken Dymuntring til ikke at vikle i vor Tillid, til ikke at trættes i vor Gjerning, til ikke at svigte i vor Prøvelse! Det vilde ellers mangen Gang være tungt for os at hedde og at være Christne. Haabe vi,

figer Apostelen, alene paa Christum i dette Liv, da ere vi de elendigste af alle Menneſker. Skulde vi, uden Fer-ventning om en bedre Fremtid, ſaa ſanvittighedsfuldt forſage Verden, tvinge Begjæringerne, overvinde Friſtelſerne, viſe det rolige Taalmod under Sorger, Gjenvordigheder, Forfølgelſer, ſom Chriſtendommen kræver, — og det ſkulle vi juſt, naar det er Guds Billie — ſaa være vi ſandelig mere at beklage end de, ſom hverken kjende Gud eller Den, Han har udsendt, og derfor blindt følge den ſandſelige Tilbøielighed og ſorgløſt leve for Dieblifket, uden at vide af de mange Indſkrænkninger, Op-offrelſer og Kampe, ſom tilhøre Jeſu Navns Bekjendere. Men Han, ſom ikke alene har viiſt os den nære Sammenhæng mellem dette og det tilkommende Liv, men ogsaa, ſaavel ved Exempel ſom Lære, paa det klareſte og troſteligſte har lagt Maalet for vor Tilværelſe, vor Virken og vor Liden i Timeligheden for Dagen, Han aabnede for vort Haab et Num, ſom er Uendelig-hedens, og for vor Stræben en Bane, ſom er det evige Livs. Hvor ubetydeligt, hvor ſnart forſvindende bliver ikke, i Sammen-ſigning dermed, vort jordiske Liv! Men dog hvor magtpaalig-gende, hvor vigtigt, med Henſyn til dets Anvendelſe og dets Ud-vikling! Hver af vore Tanter, hvert af vore Ord, hvert af vore Skridt har en Indflydſe paa vore Skæbner hiinsides Tiden. Sid vi betænke det i hvert af vort Livs Dieblif, paa det at vor Hu maa vendes bort fra Jorden og vort Hjerte have ſin Om-gængelſe, hvor vore bedſte Skatte ere eller blive. Hvad gav-ner det Menneſket, om han vinder den ganſke Ver- den, men tager Skade paa ſin Sjæl? Men hvad ſkader det og Menneſket, om han ikke vinder eller beholder Noget af denne Verdens Lykke, Lyst og Gæde, men vinder og bevarer ſin Arvedeel i Himmelen? Hvor jeg er, der ſkal og min Tje-ner være, og hvo ſom vil bekjende mig for Menne-ſkene, den vil jeg og bekjende for min Fader, ſom er i Himlene. Skulde vi da ikke bekjende Ham med Sandhed

og Aenighed i al vor Tanke og Gjærning, med Trost og Flid i alle vore Pligter, med Harvaagenhed og Standhaftighed i alle vore Fristelser, med Taalmod og Tiltid i al vor Trængsel, med virksom Kjerlighed og ydmygt Sind og ophøiet No i alle vore Forhold? — See, jeg kommer snart, og min Løn er med mig, siger Han, til hvem al Magt i Himmelen og paa Jorden er given, gaaer derfor hen og værer Hans trofaste Vidner, vorder styrkede og forvædede paa Sjæl og Hjerte under Tidens Fristelser, Kamp og Lidelser; kommer igjen, I Menneskens Børn! Salig er den Mand, som taalmodigen lider Fristelse; thi, naar Han er bleven fristet, skal han faae Livsens Krone. Efter Striden vækkes Lønnen af Forsonerens Haand, og de, som lide med Ham, skulle ogsaa herliggjøres med Ham. Da Johannes den Døber havde fuldbragt sit Hvert, udført Guds hellige Sag, lagde han trostigen sit Hoved ned, og den troe Arbejder gik ind til sin Herres Bløde. Saaledes skulle ogsaa vi, efterat have fuldbragt vort Hvert, udholdt vor Prøve, overstaet vor Trængsel, snart i en salig Stund fare hen med Fred og komme didhen, hvor alle Herrens Fromme ere komne og skulle komme efter os, for siden altid at være hos Herren. Enten vi leve eller vi døe, ere vi Herrens. Lader os derfor, under vor korte Provetid, ikke bæve, ikke tvivle, ikke trættes, ikke sørge, som de, der ikke have Haab, men frimodige og glade, trofaste og beredte, forvente Ham, som kommer i rette Tid, og spreder alt Mørke, og forløser af al Nød, og frelser os, forsamler os, forener os i sit himmelske Rige. Naar vi vide det og aldrig glemme det, saa fatte vi rettelig vor Mesters Kaldelse; thi dertil ere vi kaldede, at vi skulle dele Hans Herlighed.

Saa kom, du Jordens Barn! til din himmelske Ven. Du skal ikke vente en Anden. Vend til ham din Tanke og dit Hjerte fra Verdens Mørke og Svang, ligesom Johannes, da han var i Fængslet, sendte tvende af sine Disciple for at de skulde

see og erfare, hvem Jesus var. Den Ene, som er Tanken, skal i Ham see det Verdens Lys; den anden Discipel, som er Hjertet, skal fornemme, at der ikke er Frelse i nogen Anden. Bind Vidnesbyrdet til; det bevidnes baade af den ydre og den indre Erfaring, — der raaber en Nøst fra Tidsaldre og Lande, som Hans Klarhed bestraalet, — det raaber dybt i din Sjæl, at Mesteren er kommen og kalder ad dig — hvortil, min Christen! — til at **troe paa Hans Navn**, til at **virke Hans Gjerning**, til at **bære Hans Kors**, til at **dele Hans Herlighed**. Der har jeg mit Lys, mit Kald, min Prøvelse og mit Maal. Hvor beroligende at vide det! Hvor saligt at hvile deri! . . . O min kaldende Mester! jeg vil høre Dig, Dig alene, — tilhøre Dig, Dig alene. Du, som er kommen, kom og til mig, og styrk mit svage Hjerte; hold mig opret i Fristelsen og Striden og Sorgen med din Hands Kraft, slut mig i Døden til Dit hjærlighedsrige Bryst,

Kom o Jesu! bliv mig nær,

Lad mig blive, hvor Du er!

Amen.

Fjerde Søndag i Advent.

Al, Herre Jesu! hør min Røst:
 Gjør Dig et Tempel i mit Bryst;
 Udi mit Hjerte bliv og bo,
 Saa har jeg Trøst og evig No.

Med dette Suk af en af vore gamle, hjertelige Julepsalmer be-
 reder et christeligt Hjerte sig til Modtagelsen af den himmelske Gæst,
 hvis Fødselsdag saa snart atter indtræder paa Jorden. Saaledes
 hilser endnu Troen den længselsfuldt Forventede, som var forjættet
 til Menneskehedens Opreisning; saaledes møder Kjærligheden den
 Belsignede, som endnu kommer i Herrens Navn. Thi, dyrebare
 Christne! det forholder sig ikke med Christendommens store Begi-
 venheder og Gjerninger, som med jordiske Tildragelser og Hand-
 linger i Almindelighed. Naar disse ere skete eller udførte, saa ere
 de ogsaa forbi. De tildrage sig een Gang, siden tilhøre de det
 Genrundne, som træder meer og meer tilbage i Skyggen og For-
 glemmelsen. Om de endogsaa, paa Grund af et eller andet dy-
 bere Indtryk, som de have gjort paa det menneskelige Sind, eller
 nogen større Opsigt, de have foraarsaget i Verden, opbevares i
 Kronikerne eller fortælles Børnene af Fædrene, saa komme de
 dog ingensinde atter tilbage i Virkeligheden, blive de aldrig paany
 samtidige med det, som er eller vorder, men de blive derimod, med

hver henfarende Tidsalder, mere og mere ligegyldige, dunkle, sagnlignende, betydningsløse, og ligne tilfidsst de fjerne, længst henne ved Synskredsen blaanende Bjerge, om hvilke man ikke med Vis-
hed veed, om de udgjøre faste Dele af Jorden eller tomme Skyer i Luften. Forsvundne bedre Tider kunne prises eller begrædes; men de have dog fuldbyrdet deres Bane, og det engang Forsvundne fremtræder ikke mere for os. Fordums virksomme Bel-
gjørere af vor Slægt, Folkenes Lovgivere og Fædre, Oldtidens Helte og Vise kunne omtales, kunne lovsynges; dog ere de ned-
stegne i Jordens stille Skjod, og de Begravne opstige ikke mere iblandt os. Men Christendommen indskrænkes ikke til Rum og Tid; den omfatter, den forener Jord og Himmel, det Genrundne og det Tilkommende, uden Ophør med det samme evige Vaand; af sine skjonne Minder og sine herlige Forjættelser fremkalder den en eneste, altid nærværende salig Følelse i hvert troende Bryst; og den **Uendelige**, der i Christo har aabensaret sig som Men-
neskens Fader, og **for Hvem** (som det hedder i Psalmen) **hele Evigheden er blot et eneste enkelt Nu**, **seer** endnu, ligesom fordom, **med Misfandhed ned til de Dødelige**:

Endnu Han til sin Naadestol
Hver Sjæl vil gjerne kalde;
Thi Naadens Lys, som Dagens Sol,
Dyrinder mildt for Alle;
Dg endnu flyder Jesu Blod,
Som Herrens Regn, for Dnd og God;

endnu udgaaer ogsaa Nanden, for at vække, helliggjøre, hufvale de slumrende eller forvildede eller sønderknuste Menneskehjexter og indvie dem til et Tempel for Ham, som, hvor de Fromme for-
samles i Hans Navn, er midt iblandt dem, og er det paa alle Steder, og er det alle Dage, indtil Verdens Ende. Jesus Christus er igaar og idag den samme, ja til evig Tid. Han, siger Johannes i vor Text, Han er Den, som kom-

mer efter mig, hvilken har været for mig. Ja! for os, og **efter** os og **med** os er han i hvert Dieblig af den flygtende Tid. Hvergang Vaaren fornyer Skabelsen, og vi see, hvorledes Lilierne paa Marken have deres Smykke færdigt, og Fuglene under Himmelen deres Føde beredt, er det Ham, som endnu tiltraaber os: Ere I ikke meget mere end de? Hvergang de truende Skyer trække sig sammen over vore Hoveder, er det Ham, som endnu byder os at vaage og at bede, thi vi vide hverken Dag eller Time, paa hvilken Menneſkens Søn kommer. Hvergang Natten udbreder sine Stjerner paa Firmamentet, er det Ham, som endnu viser os de mange Værelser i sin Faders Huus, hvortil han har beredt os Veien. Hvergang Julen tænder sine Lys, er det Ham, som endnu besøger dem, der sidde i Dødens Skygge, — Ham, det sande Lys, som oplyser hvert Menneſke, der kommer til Verden. — Saaledes skal Han snart atter besøge sit Folk og komme til sine Egne. Sid det da ikke om os maa hedde, at Hans Egne annammede Ham ikke! Men saa Mange, som Ham annammede, dem haver Han givet Magt at vorde Guds Børn, dem, som troe paa Hans Navn. Han lever i dem, thi med Ham ere de fødte af Gud: Jesu Fødselsdag er Dagen for vor ædlere Naturs Gjenfødselse. Lader os berede os til, med stille Andagt at feire den i det Tempel, hvor Han helst boer og dyrkes!

Alt Herre Jesu! hør min Røst:
 Gjør dig et Tempel i mit Bryst;
 Udi mit Hjerter blev og bo,
 Saa har jeg Trost og evig No.

Saa har jeg Trost i al denne Tidens Jammer og Gjen-
 vordighed; saa har jeg evig No, naar snart dette Første er
 forgangen; saa har jeg Alt i dig og ved dig, og vender med
 Haab mit Blik, min Bøn til din Fader og min Fader. I dit
 Navn beder jeg trygt, ligesom du selv endnu i denne Stund ved

din Mand lærer mig at bede: Fader vor, du som er i Him-
melen &c.

Evang. Joh. 1, 19, ff.

Ligesom Johannes var Jesu Forgænger og beredte Veien for den Hellige, som var stærkere end Han, hvis Skotvinge han ikke troede sig værdig at løse: saaledes være ogsaa denne Dag en Forgænger, en Indledning til den store Dag imorgen, den for alle Christne fælles Grundringsdag om vor Herres og Frelsers Aabenbarelse i Kjødet. Denne Sabbatsaften være en sand Forberedelsesfest, paa hvilken vi med Hans Nands Bistand indvie vore Hjerter til Hans Tempel og med samlede Tanker overveie:

Hvorledes vi værdigt skulle feire Jesu tilbagevendende Fødselsdag.

Naar vi feire Dage, som bringe Grundringen om de Personers Fødsel tilbage, hvilke vi have særegen Grund til at elske og slatte, saa er vor første Omfarg, — saa tænke vi allerede Dagen forud paa, — hvorledes vi skulle rense og smykke den Bolig, hvor vi skulle modtage dem. Vi fjerne Alt detsfra, hvad der altfor meget minder om Hverdagslivet, vi rydde alt af Veien, hvad der kunde være smerteligt for Synet eller ubehageligt for Følelsen eller upassende for Høitiden, Alt, hvad der vækker Forestilling om Mangel eller Tvang, Alt, hvad der tilkjendegiver Mangel paa Hengivenhed eller mindre Opmærksomhed. Derimod bestræbe vi os for, at en Dag, som skal være høitideligere end de øvrige, ogsaa maa have sit eget festlige Udseende, at i Særdeleshed da Orden, Overensstemmelse, Velbehag skulde fremtræde i deres mildeste Blands, for at udtrykke baade det Hjertelige og Alvorlige i vor gode Hensigt. Vi stræbe da selv at aflægge baade den tunge Sorgens Dragt og Mine; ogsaa vor ellers kummerfurede Pande

skal opklares ved Lyset af den ventede Morgen. Og er der nogen Blomst at finde, saa skal den visseligen da dufte i vort Huus; tændtes nogenfinde et klart Lys derinde, saa skal det da visseligen brænde; hævede sig der nogen Nøst til glad Sang, saa skal den da visseligen høres. Saaledes tænke, saadanne Forsætter fatte vi, og see med Glæde, med Nøvelse den Dag atter frembryde, da vi paa denne Maade kunne lægge det for Dagen, som vi føle for de agtede eller kjære Bøfener. — Skulde vi da ikke med endnu mere levende Nøvelse, endnu høiere Glæde, see den Dag nærme sig, som fører Mindet om den Hellige tilbage, der for vor Skyld er kommen til Verden, og endnu kommer med sin Naade og Sandhed, for at læge vor Brøst og oplyse vort Mørke, — den Kjærlighedsfulde, der steg ned fra det Høie, for i disse lave Dale at søge det Fortabte, og endnu føder sin Hjerd ligesom en Hyrde, og samler Lammene i sin Arm og bærer dem i sit Skjød, — den Guddommelige, der blev deelagtig i vort Kjød og Blod, paa det vi skulde werde deelagtige i Hans Herlighed, som endnu meddeler sig til den efter Forløsning sukende, til Ham henvendte, i Ham forklarede Menneskenatur? — For os have de fremrullende Aar ingen større, ingen skjønnere, ingen betydningsfuldere Dag. Gid dens Morgenrøde, efter Nattens spredte Skygger, maa oprinde fredelig og velsignet, ikke blot over vor Synskreds, men ogsaa i vore Hjexter! paa det at af dem maatte forjages al Bantroens og Syndens natlige Bøfener, al Kjødets og Aandens Besmitelse, al Ugudelighed og verdalig Begjæring, al Forføngelighed og Løfendighed, al Misundelse og Egenfindighed, alt Had og Nag, alle disse Mørkets Aander, som, naar de have bygget deres Nede i Sjælen, hindre den i at troe Sandheden, og forvandle den gode Jord, hvor Ordet skulde udsaaes og bære Frugter, til en ufrugtbar Ørken, hvor blot Ukrud og Tidsler trives. Mandfager Eder selv, Christne! og hører en Nøst, en Naabendes Nøst, ogsaa i denne Ørken: Bereder

Herrens Dei! Bortrydder disse fjendtlige Magter, disse ulyfsalige Hindringer baade for den dyrebare Gjest's Modtagelse og for hans blivende Ophold. Dette Slags farer ikke ud, siger Han selv, uden med Bøn og Faste. Saa beder uden Ophor; saa lader ikke Sandfælgigheden udslukke Manden; afholder Eder fra kjødelige Lyster, som stride imod Sjælen, hvilke ikke stemme med Eders høie Kaldelse, og aldrig kunne forenes med den Dyrkelse, I ere Ham skyldige, som atter har opladt Guds Rige for Eder og indbudet Eder dertil. Men dette Guds Rige kommer ikke saaledes, at man kan vise derpaa. Det er ikke nok i Templet at høre Eders Lovsange og Bønner, og der en flygtig Stund at høre Hans Ord og fuldbringe Eders maaskee eneste Gudsfrygtighedsgjerning. Nei! som Apostelen siger: synger og leger for Herren i Eders Hjertes; der holder Eders rette, Eders uafbrudte Gudstjeneste; der gjenner Hans dyrebare Ord, at det maa boe rigeligen iblandt Eder i al Wiisdom og gjøre Eder faste, ubevægelige, frugtbare altid i Herrens Gjerning; der maa Bonnen til Ham, den uendeligt Elskende, være en Altterlue, som aldrig slufkes; der maa Troen paa Ham, den evigt Levende, være et ufortabeligt Pant paa Eders eget evige Liv. Saaledes renses og dannes Hjertet til et Tempel, hvor Han dyrkes i Mand og i Sandhed; saaledes boer, saaledes bliver Christus hos sine Egne med sin Mands Fred, sit Evangeliums Trost, sin Barmhjertigheds Rigdomme, sit himmelske Riges Kræfter, — saa at hver trofast, hver retsindig Tilbeder af Hans Navn baade med stille Glæde føler og med ydmyg Fortrosthing bekjender: Jeg lever, dog ikke jeg mere, men Kristus lever i mig; og hvad jeg nu lever i Kjødets, det lever jeg i Guds Søns Tro, som elskede mig og gav sig selv hen for mig.

Naar vi feire Fødselsdage blandt vore Venner eller Paarørende, skeer det sædvanlig med fornøyet, mere levende Taknemmelighedsfølelse af det, vi skyldte En eller Anden, der er os dyrebare,

der er knyttet til os ved samme Baand. Da minde vi os med dyb og sand Nøvelse om, hvad den ædle Belgjører, den trofaste Ledfager, den redelige Ven har viist mod os, og vi ere ligesaa glade ved som forvissede om, at han ikke forsmaeer vort simple Offer, og at han vel forstaaer dets hjertelige Betydning. Da ville Børnene saa gjerne forsamle sig om en agtet Fader og vække en Krands til hans Isse, eller, om de endnu ikke naae saa høit, idetmindste omfavne hans Knæ og tilkjendegive ham en Deel af det, de føle, om de end blot ere istand til at udtrykke den mindste Deel deraf. Da komme, da ile de i kjærlig Bæddestrid til den hulde Moder, for at tolke hende, hvad hun, fra første Stund, har været for dem, hvad hun er for dem; og de tolke det bedre med Taarer end med Ord. Da slutter en Høgtfælle sin Bib til et bevøget Bryst og siger: „Tak for de hencundne Aar; de svandt roligt hen; thi, tilligemed dem, gif du ved min Side, du! som i Gensomheden var mit Selskab og under Trængslerne min Støtte! Du vidste ei af nogen anden Lykke end min, og mine Bekymringer vare de eneste, du følte; men din milde Trøst raadede Bod paa dem alle, og min Glæde blev dit Værk. See tilbage med Fred, du Trofaste i Glæde og i Nød! Gud velsigne dig!“ — Baade saa rørende og saa høitidelige ere deslige Dage i vort Samliv, naar de gjenkalde Erindringer om et for os uvurdeerligt Liv, som tændtes fordem paa en af dem, og som siden, under Tidernes Løb, knyttede os til sig med Erkjendtlighedens og Hengivenhedens sømme Baand. Og alligevel, min Christen! dersom du er, hvad du hedder, saa stunder nu en Dag til, der, om du ret opfatter dens Betydning, helliger og forhøier alle de øvrige Dages Glæde, og som, hvis ogsaa disse skulde give dig ringe Anledning til Fryd, alene kan erstatte og opveie dem alle. Om og ingen velvillig og velsignelsesværdig Ledfager har viist dig Veien gjennem Tidens Mørke og raft dig en støttende Haand paa de farefulde Veie, om ingen barmhjertig Samaritaner kom til dig og forbandt dine Saar, da du laa saaret i Ørkenen; om Fader og Moder

forlod dig, følesløse baade for dit Vel og dit Bæ; om din Ven, som du forlod dig paa, som aad dit Brød, opløstede sin Hæl imod dig; om din Mage, af hvem du ventede Glæde, Livslykke, trofast Kjærlighed under alle Omstændelser, svog sine Løfter til Gud og dig, og i dets Sted forbittede, formørkede, forstyrrede dit Liv: alt Dette, enten samlet eller hvert for sig, skulde vel udmærke mangan af disse Narsdage med en Bedrøvelsens Grindring, eller helst lade dem gaae ubemærkede hen, ligesom kolde, taust forsvindende Taagebilleder: — men om blot een af de aarlig tilbagevendende Fødselsdage er dig ret vigtig, stor og høitidelig, saa skal du i ingen Stilling i dit Liv savne Grund til den varmeste Taknemmelighed, den roligste Forgielse, den rene Glæde; og denne vigtige, store, høitidelige Dag oprinder, om Gud vil, imorgen. Betænk, Christne! hvis glædelige Fødsel den gjenkalder, og bereder Eder til at offere Herren Taksigelse. Var Jesus ikke kommen til Verden, hvad var Verden? hvad vare vi? Kunne I, eller vove I at gjenmænte den forfærdelige Tanke i dens hele Udstrækning? — I, som, skjøndt døbte paa Christum, dog ikke vide hvad det er at troe paa Ham, og ikke **vill**e vide hvad det er at lyde Hans Ord! siger mig, hvorledes mene I vel, at Jordens Udseende og vor Slægts Tilstand vilde være uden Ham? Seer hen til de Lande, som Evangeliets Straaler endnu ikke have naaet: hvilket Mærke baade over Menneskets Bærd og Maal, over Alt, hvad der i høiere og lavere Bemærkelse er dets Pligt, dets Vel! Og i dette Mærke hersker hjerteløs Grumhed, raser vanvittig Sandfelyst, hærjer lovløs Bold. Der findes blot Undertrykkere og Undertrykte. Millioner sittre for en Enkelts Vink. I Vanfundighed og Tvang henslæbes det usle Liv uden ret Selvbevidsthed; i navnløs Fornedrelse sukker Menneskehedens anden Halvdeel uden Haab, ja uden Begreb om en Redning; i tung Dvale ligge vor Naturs ædleste Gvner, uvakte, uvirksomme; ingen Udvikling til noget Bedre, ingen Fremgang til noget Høiere er

synlig eller blot mulig; de ønne, de hellige Baand, som baade forskjenne og forædle Livet, kjendes ikke, findes ikke; Alt er nødvtungent eller tilfals, vanvittigt eller feigt, gyseligt i sin Stilhed eller græsfeligt i sine Udbrud! Hvilke Væsener! Ere de ikke videre end selve de vilde Dyr, ulyksaligere end de fornuftløse, mod Stovet nedboiede Kreaturer? Og hvorfor? Fordi de endnu ikke have lært at feire Jesu Fødselsdag. Hvad tykkes Eder, I Utaknemmelige! I som ere Christendommen saa meget skyldige, og skatte den saa lidet i Eders Sind, og saa aabenbare fornægte den i Eders Levnet? Lader det sig ikke med fuld Ret anvende paa Eder, hvad Johannes i vort Evangelium siger til Jøderne: Midt iblandt Eder staaer Den, I ikke kjende? — Ja! i sine Gjerninger staaer Han midt iblandt Eder og trindt omkring Eder, — og Hans Mand og Hans Ord er Lys og Kjærlighed, Fremgang og Frihed, Forædling og Lyksalighed for Alle, som høre Hans Ord og lade sig ledes af Hans Mand. Men ei ere Hans Kræfter og Gaver indskrænkede til det nærværende, flygtige, timgelige Liv; nei! de have et langt høiere Maal, en langt videre Udstrækning. Dette er det evige Liv, at kjende Dig, den eneste sande Gud, og Den, Du udsendte, Jesum Christum, at kjende Gud ved Ham og i Ham; thi i Ham boede al Guddommens Fylde legemligen, og de, som see Ham, de see ogsaa Faderen, de vide, hvilket Hjerter der slaar, hvilken Favn der aabner sig for de angerfulde og bodfærdige Børn, som ydmygt bedende i Troen, vende tilbage til en barmhjerterig Gud, som endnu er i Christo og forliger Verden med sig selv. I Ham boede ogsaa al Menneffens naturens Høi-
hed, og de, som see Ham, de see ogsaa med Fred og med For-
haabning baade deres Bei og deres Maal. De forvirres ikke af denne Tids Mørke, henrives ei af dens Fristelser, tabe ei Modet ved dens Ulykker og nedtrykkes ei af dens Gjenvordigheder. De betragte alt Dette ikke blot som noget Forbigaaende, men og som noget høist Betydningsfuldt for deres ædlere Væsen, da det just

indeholder den Prøvelse, som de landflygtige Børn skulle gjennemgaae, det Lob, som de have at fuldbyrde, inden de naae deres Faders Huus. Og de bestaae i Proven ved Hans Kraft, de fuldbyrde Lobet i Troen paa Ham, som har viist dem Veien, som har lært dem at forsage og overvinde en syndig Verdens Lyster, og modtage den Kalk, der rækkes dem, og udføre den Gjerning, der foreskrives dem, og følge deres Frelser, taalmodige, trygge, trofaste i Liv og Død; thi Han er den gode Hyrde, som ikke fortaber dem, — den sikke Ledfager, som ikke vildleder dem. O! skulde da ikke Hans Fødselsdag være deres glædeste Talsigelsesdag?

Naar vi for Næsten feire vore Elskedes Fødselsdage, tænke vi ikke blot paa Det, som har været, men ogsaa paa det Komende; vi fornøye, vi udgyde vort Hjertes Ønsker, at det maa forundes os endnu længe at beholde dem, — at vi i deres Selskab endnu maae opleve mange af de hurtigt henfarende Aar paa en glad og uafbrudt Bane; og, hvis Gud hører vor Bøn, foresætte vi os, om muligt, med endnu større Omhed og Opmærksomhed at forekomme deres Forventninger og fortjene deres Velvillie. Al! her indtræffer dog en Tid, da Nærene ere tilbage, men Bennerne borte, og de forhen saa glade Fødselsdage blive da, hver Gang de vende tilbage, kun Savnets og Sorgens. Men iblandt dem oprinder en Dag, som for kristelige Hjerter hvert Aar er lige glædelig, — den bringer Mindet tilbage om den Ven, der til alle Tider er uadskillelig fra sine Egne, — der, hvordan vort Liv end skifter mellem Lys og Mørke, altid er den Samme, der, naar de andre Benner bortrives, ei alene bliver tilbage hos os med sin Trøst og Fred, men ogsaa viser os, hvor vi engang skulle gjenvinde dem, og saaledes spreder en himmelsk, forklarende Glands baade over dette og det tilkommende Liv. Det er saaledes ikke Ham, vi have noget at ønske, men snarere os selv: at vi nemlig aldrig maae forlade Ham, men altid og med vor ganske Sjæl være Hans Egne, blive og leve under Ham i Hans

Rige og tjene Ham, i evig Retfærdighed, Uskyld og Salighed. Maatte de hellige Trostabsløfter, vi saa ofte have gjort Ham, paa denne alle christelige Hjerters Høitid, vorde mildt oplivede, alvorligt fornyede og give Gud! bedre holdte, samvittighedsfuldere opfyldte, end det iblandt de Fleste af os hidtil var Tilfældet! — Det er ifkun Bantroen og Synden, som kan stille os fra Ham og fra den evige Kjærlighed, der i Ham baade aabenbarer og meddele sig til alle dem, som vandre i Hans Lys og sætte deres stille Haab til Ham i alle Skæbner. Derfor skulle vi, under fromt Agtsomhed paa Hans Ord og ydmyg Lydighed mod Hans Villie, baade holde os ubesmittede af Verdens Lyster og uforførte af de Ugudeliges Bildfarelser, og siden forlade os paa Ham, hvem al Magten i Himmelen og paa Jorden er given, paa det vi altid maae vide os at være i Hans Baretægt, hvad enten vi leve eller vi døe, og til vor Trost erfare, at hverken Glæde eller Trængsel, hverken Lys eller Mørke, hverken Død eller Liv, skal skille os fra Guds Kjærlighed i Jesu Christo, vor Herre!

Under saadanne Tanker, Følelser og Forsætter, Christne! helliger Eder til imorgen; thi da oprinder den atter, den forventede Dag, som vel er det værd, at vi forud berede os paa dens Komme, og at vi allerede idag sætte os i den Sindsstemning, som egner sig for Lysets, Kjærlighedens og Fredens særegne Høitid. Klart maa Lyset skinne i hvert Huus; thi Han kommer, som er det sande Lys, der oplyser alle Mennesker! Utvungen, ukjendt og glad maa Kjærligheden uddele sine Gaver, om ikke med rund Haand, saa dog med varmt Hjerter; thi Han kommer, den store Menneskeven, som af uendelig Naade stiger ned til vor Ringhed, for at vi skulle dele Hans Herlighed! Fortroligt samle sig Unge og Gamle, Store og Smaa, til uskyldig Glæde, i stille huuslige Kredse; thi Han kommer, som er Fredsforst, Forsøneren, Han, som er ophøiet over Himlene, og dog besøger Jorden, — Han, som var for Fædrene, og dog lader sig fødes som et Barn i

Tiden, og elsker de Ufskyldige, og byder os at vorde som Børn, dersom vi ville indgaae i Hans Himmerige. O! Han kommer endnu til os — Lad Troen, Kjærligheden og Haabet, liig den himmelske Hærskare, forkynde Hans Ankomst og frydefuldt sjunge sit Værelse være Gud i det Høiel! Gid Angeren, Bodfærdigheden og Bønnen, liig de fromme Hyrder, maae fornemme Hans glædelige Nærværelse, og finde, gjenkjende, tilbede Ham i Hans rette Bethlehem, som er det ydmyge, rene, til Hans Tempel indviende Hjerter!! — Der — Velsignet Den, som kommer i Herrens Navn! — Ja, jeg kommer snart, Amen: ja, kom Herre Jesu!

Af, Herre Jesu! hør min Røst:
 Gjør dig et Tempel i mit Bryst:
 Udi i mit Hjerter bliv og bo,
 Saa har jeg Trøst og evig No.

Lad aldrig mig forglemme Dig,
 Dit Navn skee Priis evindeligt!
 Dit Navn med Fryd jeg love vil;
 Skjænk du din Naade mig dertil.

Dg priset være Gud dit Navn,
 Du gav os Sennen af din Favn!
 Nu Menneffers og Engles Chor
 Ham love, som i Himlen boer!

Amen.

Første Juledag.

Kunde vi ret fatte det glade Budskab, Christne! som i den første christelige Julenat lod over Marken ved Bethlehem, og som siden, gennem meer end atten Aarhundreder er blevet gjentaget fra Aar til Aar, — kunde vi ret fatte og anvende det i Hjerte og Levnet; saa skulde vi ikke længer see ned med Bedrøvelse til Jorden, og der blot finde Jammer og Gjenvordighed, men alle vore Sæl skulde derimod blot vorde Andagtens og Tillidens, al vor Frygt blot Herrens Frygt, vor Sorg en Bedrøvelse efter Guds Hjerte, og vor Uro en hellig Længsel efter det himmelske Faderhuus. Og saa lyde Budskabet, aabenbaret af Engle og hørt af de fromme Hyrder, som vaagede og holdt Nattevagt over deres Hjord, hørt indtil Verdens Ende af dem, som i Eenfold og Stillehed agte paa deres Kaldelse og glædes ved den store Guds og vor Frelfers herlige Aabenbarelse: **Idag er Eder en Frelser fød, som er Kristus.**

Idag — thi den Nat skinnede ligesom en Dag af Herrens Klarhed — er Eder en Frelser fød, — Eder, som endnu samle i Tidens Mørke, segne under Syndebyrden, arbejde med Afmagt, og ere fangne i Forgængelighedens Trældom, Eder er Saa fød til Wiisdom, til Retfærdighed, til Hellig-

gjørelse og til Forløsning, Han, som er Kristus, den af Gud forjættede alle Menneskers Konge og Hyrde, som, udgangen af Faderens Skjød, giver dem Magt at vorde Guds Børn, som troe paa Hans Navn, ikke fortaber Nogen af dem, som ere Ham givne, og i Hvem alle Slægter paa Jorden skal velsignes.

D gladeste Budskab! Saligste Fødselsdag! — Forældrenes Hjertes glædes, naar en længselfuldt ventet Værling er fød: de forudsee i ham deres kommende Dages Glæde, Støtte og Trøst for de sildige og skrøbelige Alderdomsaar. Folk og Land glædes, naar en forventet Thronarving er fød: de haabe tilligemed Fortsættelsen af en elsket Kongeæt, med ham at see deres Lykke, deres Tryghed og Værelse fortsat. Ja! hver Gang et Barn er født, udtaler Glæden sig i den laveste Hytte, som i det høieste Pallads, lige hjertelig, om end ikke lige lydeligt. Selv den vaandefulde, nys mellem Liv og Død svævende Moder, naar hun trykker den nykomne Yndling til sin gjenoplivede Barm, saa kommer hun ikke mere den Trængsel ihu for Glæde, at et Menneske er født til Verden. Men hvad er Alt, hvad der i større eller mindre Kredse, i flygtige Timer, er en Gjenstand for de Dødeliges korte Glæde, mod den af himmelske Mander bebudede store, evige Glæde, som skal vederfares alt Folket, alle Mennesker? Hvad ere Tidelighedens høieste Forhaabninger, selv om de opfyldes indenfor Tidens Grændser, imod det fuldbyrdede og i ubegrændset Fremstriden sig altid fuldbyrdende Naade-lyste, at Kristus er kommen til Verden, og at vi ved Troen skulle have Livet i Hans Navn? Thi der er ikke noget andet Navn under Himmelen givet iblandt Mennesker, ved hvilket vi skulle vorde frelst, i hvilket hvert Knæ skal bøje sig, deres i Himmelen og paa Jorden og under Jorden, og hver Tunge skal bekjende, at Jesus Kristus er en Herre til Gud Faders **Værelse**. **Værelse være Gud i det Høieste!** Et Barn er født

os, en Søn er givet os, og Fyrstendømmet skal være paa Hans Skulder, og Hans Navn kaldes Underlig, Naadgiver, vældige Gud, Evigheds Fader, Fredsfyrste. **Fred paa Jorden!** I alle Hjerter, som høre Hans Ord, skal Stormen lægge sig, Tvedragten og Hadet bortreires af Evangeliets Nåde, og Jordens Børn, forsonede med Gud og med sig selv, forvandlede ved Sindets Fornøjelse, skjønne, hvad der er Guds gode og velbehagelige og fuldkomne **Villie. I Mennesker en Velbehaglighed!** Ingenlunde antager Han sig Englene, men over os har han forbarmet sig, os haver han opreist, og vil, at vi alle skulle blive salige og komme til Sandheds Erkjendelse. —

Christne! naar I da vide, hvad denne Dag betyder blandt Tidens øvrige Dage, — naar I føle, hvormeget det Englebudsskab indeholder: Idag er Eder en Frelser fød; saa istemmer nu ogsaa Englenes Sang. Døpfter taknemmelige Hjerter til Gud, og synger, og lærer Eders Børn at synge den gamle herlige Julepsalme: En Jomfru fødte et Barn idag ic. (Mr. 60).

Vær os naadig, frels os, milde Herre Gud og Fader vor ic.

Evang. Luc. 2. 1. ff.

Vi høre, Christne! og vi have aarligen paa denne Dag hørt os forkyndes: Idag er Eder en Frelser fød. Hvad Betydning har dette saa ofte fornøjede Budsskab for os? Knytte vi samme Begreb dertil, som vi gjøre os om enhver anden mærkelig Hændelse, der engang har tildraget sig i den ydre Verden, grebet ind i dens Gang, forandret dens Udseende, udstrakt sine Virkninger gennem Tiden, indtil den forsvandt blandt nye Døtrin, og nu blot staaer tilbage i Grindringens Mærker? Visselig er Jesu Aabenbarelse i Kjødet en Begivenhed, som, mere end nogen anden, har havt en ligesaa afgjort som velsignelsesrig Indflydelse paa Verden, givet Menneskehedens Anlæg en ny Udvikling, dens Skæbne en anden Retning, og med umiskjendelig, uimodstaaelig

Magt indvirket paa vor hele Slægt i Alt, hvad der vedkommer Tankernes Udvikling, Sædernes Forædling og Samfundets Velvære. Dette er Noget, som ved mindste Eftertanke taknemmeligt maatte erkjendes af os Alle, og som ei engang kan fornægtes af den frækkeste Spotter. Men med alt Det kunne vi endnu ikke sige, at en Frelser er os fød. Vi have Hans Lære og erkjende dens Guddommelighed, ved Siden af hvilken Intet bestaaer, som ikke gennemtrænges af dens Naad eller stiller sig under dens Beskyttelse; men vi have derfor ikke Ham selv, den fra Himmelen Komne og endnu Kommende, som ikke blot viser, men er **Veien**, ikke blot lærer, men er **Sandheden**, ikke blot kundgjør, men er **Livet**. Thi alt Dette er Han blot for dem, som annamme Ham i Troen, — som føle Trangen til at søge Ham, erfare Trøsten ved at finde Ham, fatte den Beslutning at følge Ham, og smage Saligheden ved at tilhøre Ham. Deres Frelser er Han, og for dem alene bliver Hans Evangelium en Kilde til det indre Liv, som flyder rigt og klart i deres Hjertes med Naade og Fred og Kraft og Betsignelse, ved Alt, hvad der fattes dem, til Alt, hvad der baader dem, for Alt, hvad der paaligger dem, og mod Alt, hvad der forestaaer dem. Ere vi da blandt de Frelstes Tal? Christne! det Spørgsmaal er vigtigt for Hjertet og Dagen værdigt:

Naar kunne vi sige: Ogsaa os er en Frelser fød?

Ring Dinde til din Moder,
 Herre! du udlaared dig,
 Og blev Menneftenes Broder,
 Mens din Hoibed skjalte sig.
 Al! gid ogsaa i mit Hjerte
 Du maa fødes, blive der,
 Du, som Gud og evig er!

Ogsaa os er en Frelser fød: det kunne vi først sige, naar vi have følt Trangen til at søge ham. Ikke

for. Og hvor silde, hvor sjeldent føle vi denne Trang! Hvor ugjerne tilstaae vi, at vi af Naturen ere Bredens Børn, at vort Hjertes Tanke er ond fra vor Ungdom, og at, dersom Herren vil gaae irette med os, kunne vi ikke bestaae! Saaledes forholder det sig alligevel med os Arme; Tidernes Erfaring forkynnder det, og hver menneskelig Bevidsthed bekræfter det, nemlig, at vi Alle have syndet og fattes Gætte for Gud. Hvo kan tænke det, uden at bæve, uden at finde sig stillet paa Bredden af en Afgrund, hvor ingen Menneſtehaand kan udstrækkes til Redning? Men Saa ere de, som betænke det. De Fleste ere saa indvilledede i de verdslige Forretningers og Udspredelsers Hvirvel, eller saa besværede af dette Livs Bekymringer, saa bortvendte fra Alt, hvad der gaaer udover Diebliftets Krav og Jordelivets snævre Synskreds, at de ikke have nogen Sands for Sjælens Anliggender, og savne Lyst og Leilighed til det ene Fornødne. Og paa den anden Side, mene de, som ville anses for visere end Mængden, at de af egen Kraft kunne opnaae al Fuldkommenhed, opfylde al Netfærdighed, og at de Intet have at bebreide sig, naar de blot kunne retfærdiggjøre sig for Verden. Med stor Indbildning om deres Menneſteværd, deres Frihed, antage de, hvad der lyster dem af de hellige Bud, fuldbringe de, hvad der falder dem let — og takke saa Gud, fordi de ere bedre end Andre. De lade det, der er dem ubekleilig eller besværligt, staae ved sit Værd — og takke saa Gud, fordi Andre ikke ere bedre end de. De troe ikke, at Gud kan fordre mere af dem, end de fordre af sig selv. Christendommen er for dem ikke andet end en Sædelære, vistnok den høieste og reneſte, men som netop derved alene tjener til at minde dem om et uopnaeligt Maal. De see i dens Forſkrifter ikke meer, end de ville see, og tilegne sig deraf, hvad der passer til deres Anskuelser, eller stemmer overeens med deres Tilbøieligheder. Det Dvrige bekymrer dem ikke, eller ogsaa troſte de sig ved Guds Barmhertighed. — Men der kommer en Tid, da denne Sorgløshed ikke varer ved,

og denne Trost ikke vil forslaae. Gud give, at den Tid maa forunde os Leilighed til Overveielse baade af vor Glendighed og vor Fare! Bæftelser dertil skal det ikke fattes paa, naar vi blot agte paa dem. Lad dem opstrække dig, Synder! af din Trygheds Dvale. Er det ikke Røster fra Himmelen, saa er det Stemmer i dit Hjertes Dyb, som paaminde dig om at søge en Frelser. Om ikke før, saa skal du høre dem i Ulykkens Idprøve, i Sorgens Eensomhed, i Smertens lange Nætter, i Tvivlens Vaande, i Dødens forfærdelige Mørke. Men — hør dem tidligere, hør dem idag. Disse Stemmer ere — de af dig fremkaldte, og ellers engang sig selv tilbagekaldende Minder om hele dit Forhold i Tanker, Død og Gjerninger. De sige ikke, at du er rig og haver Overflod og fattes Intet, men at du er elendig og jammerlig og fattig og blind og nøgen. Hvor meget Ondt har du ikke villet og gjort? Hvor meget Godt har du ikke forsømt? — Netop det, Verden priste hos dig, af hvilken Kilde flød det, naar du selv overveier dine hemmelige Onsker, Beregninger, Planer? Er der vel Noget, som kan udholde Hans Blik, som randsager Hjerterne? Og om du, i det længst mulige Liv, kunde anvende alle dine øvrige Dage og Kræfter paa din Forbedring og Helliggjørelse, — Noget, du ikke kan uden en høiere Bistand, — O! formaaer du vel dermed at rette, at udslette, at forsone en eneste af alle dit hemrundne Livs Mangler, Svagheder, Overtrædelser? Nei! de staae tilbage med deres uafvendelige Følger, og have deres Dom med sig; og Syndens Sold er Døden, aandelig og evig Død, som skiller os fra Guds Ansigt i Tid og Evighed. Hvorledes ville vi da med Tilid skue op til den Hellige i det Høie, med Forhaabning møde den alvidende, retfærdige Dommer? Al! vi kunne blot, nedboiede under vore Synders tunge Byrde, længes efter den Forløsning, som er i Christo Jesu, og af den dybe Nød sulke til Ham, som er en Forsoning for vore Synder. Vel os, om denne Længsel er oprigtig og brændende, om dette Suk er det

angerfulde, trofaste, bodfærdige Hjertes! Da tilhører ogsaa os det store Naadelofte og dets fredsalige Fuldbyrkelse. Være være Gud! os er en Frelser fød, naar vi saaledes have følt Trangen til at søge Ham.

Ogsaa os er en Frelser fød: det kunne vi med endnu større Tryghed sige, naar **vi have erfaret Trosten i at finde Ham.** Da Andreas, En af de To, som strax efter Jesu Daab søgte Ham, og var en Dag sammen med Ham, fandt sin Broder og sagde: Vi have fundet Messias; — da Philippus, som den følgende Dag kom i Jesu Selskab, siden fandt Nathanael og sagde til Ham: Vi have fundet Den, om hvem Moses i Loven og Propheterne have skrevet, — saa yttredes dette med en Glæde og en Bished, som ikke lemnede Rum for nogen videre Belymring eller Tvivl. Med samme glædelige Bished skulde Alle, som randsage Skrifterne, finde, hvorledes de vidne om Ham, hvorledes Alt, hvad Gud forud i Martusfinder lod forkyndes om Den, som skulde komme, til Tid og Sted og med alle Omstændigheder fuldbyrdedes saaledes, indtraf saaledes, som han fra utænelige Tider havde besluttet i sin evige Wiisdom og forjættet af uudgrundelig Naade. Den hele Jord maatte nu have Fred, thi den himmelske Freds fyrste skulde komme til Jorden. Keiser Augustus maatte beherske Verdens Folk, medens Spiret skulde være taget ogsaa fra Juda. Den mægtige Verdensbeherster maatte paabyde en almindelig Skat i sit vidtudstrakte Herredømme, da Marie paa den Naade skulde komme til Davids Stad Bethlehem, og der, som Davids erkjendte Gæstling, worde Frelserens Moder. Saaledes opfyldtes ved Jesu Fødsel, ligesom siden i alle Omstændigheder af Hans Liv, Hans Lidelse, Hans Død, Opstandelse og Himmelfart, Alt, hvad der i længst henrundne Tider var sagt om Ham fra Himlen og forventet paa Jorden, — paa det at Jordens Børn indtil Tidernes Ende i Ham skulde gjenkjende den eneste Midler mellem Gud og Mennesker, den gode Hyrde, som er kommen for at opsoge, hvad

der var fortabt, den fra Faderen udgangne, eenbaarne Son, der haver givet Alle dem, som Ham annammede, Magt til at vorde Guds Børn. Ham give alle Propheeterne Vidnesbyrd, at hver den, som troer paa Ham, skal faae Syndernes Forladelse ved Hans Navn. Hans Navn er Jesus, thi Han skal frelse sit Folk fra deres Synder; og Hans Folk ere alle de, som ved Ham komme til Faderen, ved Hans Fortjeneste og Forbøn finde Faderens Favn, ligesom Himlen, aaben for de frasaldne, men tilbagevendende Børn, og høre det glade Naadens Budskab, som fra Bethlehems Omegn hilser den hele Verden med Jesu Christi Fred, og see den klare Ordets Stjerne, som viser Veien til Hans i Ringhed skjulte Herlighed. O! naar vi høre det Budskab, naar vi see den Stjerne, lader os, med de fromme Hyrder, gaae hastelig, for at finde Guddomsbarnet, hvis Uskyld skal vorde vor Retfærdighed; lader os, med de Vise fra Østerland, komme glade til den nyfødte Konge, hvis Magt skal vorde vor Freløsning. Vere være Gud! en Frelser er os fød, naar vi saaledes have erfaret Glæden ved at finde Ham.

Ogfaa os er en Frelser fød: det kunne vi med alt større Tillid sige, **naar vi have fattet den Beslutning at følge Ham.** — Hvorhen det fører, vide vi ikke, saalænge vi adlyde nogen af de mangfoldige Møster i Verden, som lokke os, hver paa sin vildfarende Wei. Hvad enten de lyde fra de udvortes stiftende Gjenstande eller fra vort eget Hjertes urolige Attraa, saa er Veien, de aabne, lige bred; Mange ere og de, som vandre derpaa, uden at tænke paa, hvordan den endes, samle, og vide ikke, hvo der skal sanke det, strides om Madsen, og gaae bort ligesom Skygger. Hvortil støtte de sig? Hvortil sætte de deres Fortrosthing? Hvoraf ledes de? Hvorhen stræbe de? Hvor lande de? . . . O! jeg seer mig om efter en anden Wei, og formaner Eder, Christne! seer til, og spørger om de gamle Stier, hvor den gode Wei mon

være, og vandrer paa den, og I skal finde Høilighed for Eders Sjæle. O I Jordens bekymrede, raadvilde og ofte vildledeede Børn! jeg kan ikke vise Eder nogen bedre og sikkrere Vej end den, Jesus vandrede paa, paa hvilken han gik forud for os, og sagde: Følger mig. Jeg er det Verdens Lys; hvo, som følger mig, skal ikke vandre i Mørket. Hvo, som ikke følger efter mig, er mig ikke værd. O! vandrer derfor i Lysset, ligesom Han er i Lysset; vandrer Christi Evangelium værdigen. Han har ikke blot med sin Være underviist, men med sit Exempel viist, hvorledes vi kunne omgaaes værdeligen for Herren til al Behagelighed, og pryde Guds vor Frelfers Værdom i alle Ting. Thi Guds saliggjørende Naade er aabenbaret for alle Mennesker, som oplærer os, at vi skulle forsage Ugudelighed og de verdslige Begjæringer og leve tugteligen og retfærdeligen og gudeligen i denne Verden, forventende det salige Haab og den store Guds og vor Frelfers Jesu Christi Herligheds Aabenbarelse, som gav sig selv for os, at Han maatte forløse os fra al Uretfærdighed og rense sig selv et Eiendomsfolk, nidkjært til gode Gjerninger. Denne er Veien, gaaer paa den, naar I ville afvige til den høire, eller til den venstre Side. Der forestaaer os mangen Fristelse, mangen Troesprøve og Sjælsfare; men vi skulle, som Christi Efterfølgere, væbne os med Guds Ord, ligesom Han, og vaage og bede, at vi ikke skulle falde. Der møde os allehaande Elendige, Lidende, Kummerfulde: vi skulle, ligesom Han, staae stille, forbarme os over dem, hjælpe, trøste og være barmhjertige, ligesom vor Fader er barmhjertig. Der venter os Menneskenes Uvillie, Utaal, Misundelse, Forfølgelse, men det samme Sindeslag være i Enhver, som og var i Christo Jesu, hvilken ikke skjendte igjen, der Han blev overskjendt, ikke truede, men

overgav det til Ham, som dømmer retfærdigen, og i sin usforkyldte Lidelses dybeste Smerte bad for sine Bødler: Fader, forlad dem. For os ligge store Gjenbørdigheder, tunge Pligter, svære Byrder; men vi gjenneemløbe med Standhaftighed den os anviste Bane, tage vort Kors og følge Ham, som gjorde Guds Gjerning, saalænge det var Dag. Natten kommer, da Ingen kan arbejde, men da er Livsens Krone henlagt til dem, der have været troe indtil Døden. Vi rammes maaskee af følelige Sorger, bittere Tab, sønderrivende, lange Qvaler; men vi glæde os, at vi ere værdige at lide med Ham. Discipelen er ikke over Mesteren, og Mesteren lagde det Ord i hver trofast Discipels Mund: Skal jeg ikke drikke den Kalk, som min Fader haver givet mig? Fader! skee din Villie — ikke min Villie, men din! — Saaledes er Christi rette Efterfølgelse. Naar vi deri have Netteknoen for vort hele Forhold, — naar vi i alle Ting foresætte os, ligesom Han, at gjøre den himmelske Faders Villie, saa erfare vi og med klarere og klarere Tillid, at Christi Lære er af Gud, og at ingen Anden, end Han, er kommen fra Himmelen, for i Lys og Fuldkommenhed at være vort Forbillede paa Jorden! Vi være Gud! os er en Frelser fød, naar vi saaledes have fattet den Beslutning at følge Ham.

Ogsaa os er en Frelser fød: det kunne vi endelig med den fuldkomneste Visshed sige, **naar vi have smagt den Salighed at tilhøre Ham.** Hvorfor er Han stegen ned fra Himmelen og bleven deelagtig i vor Natur? Hvorfor er Han kommen, for med Ustyldslivet og Sandhedsordet og Forsoningsblodet at gjenløse os fra Syndens Magt og Mørkets Trældom og Lovens Fordømmelse? For at vi skulle være Hans Egne, blive og leve under Ham i Hans Rige, og tjene Ham i evig Retfærdighed, Reenhed og Hel-

lighed. Det er det, vi have hørt og lært fra vor Barndom. Kunde vi blot ret betænke, hvad de Død indeholde, og altid glemme dem i vore Hjerter: O, hvor fik da Livet et andet Udseende! hvilket Herlighedens Gjenkin vilde gjennembryde alle Tidens Taager og en Salighedens Forsmag vilde blande sin Sødhed i vore bittreste Prøvelser! — Overlade vi os til den skønne og sande Tanke, at vi ere Christi Eiendom, saa vide vi ogsaa, at vi ere Ham ligesaa kjære som dyrefjætte, og at Ingen skal rive os af Hans Haand. Vi skulle da aldrig føle os forladte, aldrig segne afmægtigt ned, aldrig sukke modløst; thi Herren er vor Hyrde, os skal intet fattes. Han har et Lys for os i alt Mørke, en Hjælp i al Mangel, en Styrke i al Gjenvordighed, en Trøst i al Bedrøvelse, en Beroligelse under selve Stormen, et Haab ogsaa naar Alt fortvivler. Han eier os, Han, og ikke Verden, ikke Synden, ikke Døden; og Alt, hvad vi eie, er Hans, og Alt elsker og bevarer Han og fortaber Intet. Vi ere altid indenfor Hans Niges trygge Grændser; og der gjælde ikke andre Love, end de Han foreskriver, herse ikke andre Skæbner end de, Han leder, møde ikke andre Prøver end de, Han tilskikker, ramme ikke andre Tab, end de, Han kjender og erstatter. Vi behøve ikke at sørge, thi Han sørger altid for os, ei heller at frygte, thi Han er altid med os. Hverken Død ei heller Liv kan skille os fra Hans Kjærlighed. Enten vi leve eller vi døe, høre vi Ham til. Være være Gud! os er en Frelser sød, naar vi saaledes have smagt Saligheden af at tilhøre Ham.

Dyrebare Christne! Dersom denne eenfoldige Betragtning har formaaet at fængsle Eders Opmærksomhed — med hvilke Følelser og Grindringer, med hvilke Beslutninger og Forhaabninger

feire I nu Eders Frelfers Fødselsdag? — Fod er Han og kommen til Verden; Himmel og Jord vidne derom; de Dage, som ere hencundne, fortælle det til de Dage, som komme: men hvo som troer paa Guds Søn, haver dette Vidnesbyrd i sig selv. Have I ogsaa dette? Hvad siger Eders inderste Bevidsthed? **Er Kristus ogsaa fød for Eder? Have I følt Trangen til at søge Ham, erfaret Trosten i at finde Ham, fattet den Beslutning at følge Ham, smagt Saligheden af at tilhøre Ham?** Spørger Eder selv; og, naar Eders Hjerter kunne svare Ja og Amen dertil, vel Eder! Betsignet er da Eders Julehøitid. Den kommer ligesom fordum Englen, og forkynder Eder en stor Glæde, en Glæde, uden hvilken Alt, hvad de Nige i denne Verden nu give og modtage, er lidet værd og lidet bestandigt, men med hvilken ogsaa I, som ere fattige paa Jordens Goder, og ikke have Noget at give eller modtage deraf, skulle være rige og have nok. I dag er Eder en Frelser fød: det er den bedste Julegave til os Alle. Hører det himmelske Budskab, I, som arbejde og ere besværede, og kommer til Ham, som kan give Hvile for Eders Sjæle. Hører det, I, som boe i Sorgens Huus! og sørger ikke meer, som de Andre, der ikke have Haab. Hører det, I Dualens, Trængselens og Skrobelighedens Offere! og glædes ved, at, saafremt I lide med Ham, skulle I og herliggjøres med Ham. Hører det Alle! Unge og Gamle! I have ikke noget glædeligere, tryggere, noget mere sandt Ord, at høre end det, at Jesus er kommen i Verden, — I have ikke noget højere, helligere, saligere Kald at fuldbyrde end det, at **søge, finde, følge og tilhøre Ham.** Anammer det Ord med Glæde, fuldbyrder det Kald med Trostab. Da fornemme I under alle Omstiftelser Eders Lys og Eders Fred. Da have I, baade i Liv og Død, den uforgængelige Trost, at Gud haver udvalgt Eder af Begyndelsen til Salighed, i

Mandens Helliggjørelse og Sandheds Tro, hvortil
 Han kaldte Eder ved vort Evangelium til at erholde
 vor Herres Jesu Christi Herlighed. — Milde Frelser!
 Dine ere vi: den Tanke opholde os i Tiden, husvane os i
 Døden, saliggjøre os i Evigheden! Amen.

Anden Juledag.

Jeg skammer mig ikke ved Christi Evangelium; thi det er en Guds Kraft til Saliggjørelse for hver den, som troer. Apostelen Paulus har i Romernes 1, 16 afgivet denne Erklæring; men det var ikke Ham alene, som for sin Tid behøvede at afgive den: i alle Christenhedens Tider have Christendommens redelige Bekjendere havt samme Ret til samme Erklæring i en Verden, som for idel Wiisdom ikke har villet erkjende Gud i Hans Wiisdom, og som altid har havt Banseklighed ved at gjøre sig Begreb om nogen anden Storhed og Magt og Lykke, end den indenfor Sandselighedens Omraade udbredte Udstrækning, eller den forbausende Høide, eller den knusende Tyngde eller den prunkende Overflade. Dette falske Begreb, modsagt i saa mange Aarhundreder af den indre Erfaring, gjendrevet af den ydre, sammenstyrtet med hvert nyt Tidstifte, hvert paa det Jordiske forspildt Menneskeliv, hver i Gruset nedsjunken jordisk Herlighed, vedbliver, trods alt dette, at gjøre sig gjeldende, og, hvortil det end har staaet Prøve, at være Drivefjedren for den menneskelige Virksomhed, Maalet for de menneskelige Begjæringer og Maalestokken for den menneskelige Lykfelighed; thi det sandselige Menneske fatter ikke de Ting, som høre Guds Aand til, thi de ere ham en Daarlighed, og han kan ikke kjende dem. —

Først da, naar han har opladt Forstand og Hjerte for det Død, gennem hvilket Guds Mand virker, og er bleven, ligesom Apostelen blev, en Anden, end han har været, i Henseende til Anstuelser og Begjæringer, i Henseende til Sindelag og Levnet, kan han ogsaa med ham ligesaa sanddru som frimodigt bekjende, hvad han i sin Sjæls Inderste har erfaret, og hvad han ønsker, at al Verden engang maatte erfare og bekjende: Jeg skammer mig ikke ved Christi Evangelium, thi det er en Guds Kraft til Saliggjørelse for hver den, som troer.

Naar skal Verden komme til denne Erfaring og forene sine mangfoldige Noster, Tanker og Sind i denne eensfoldige men al Wiisdom indeholdende Bekjendelse? — Naar den, efter alle mislykkede Forsøg paa, af jordiske Hænder at modtage Lysets, Forædlingens og Fredens uforgængelige Gaver, endelig med vaagnet Trængsel efter noget Sikkrere og Bedre skuer op fra Jorden, med Troens Dine skuer Himmelen aaben og Jesum ved Guds høire Haand, Ham, der er fød og død og atter bleven levende til Verdens Frelse, til Hvem Faderen haver givet al Magt i Himmelen og paa Jorden, paa det at hver Den, som troer paa Ham, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv af Ham og ved Ham, som er gjort os af Gud til Wiisdom og Retfærdighed, Helliggjørelse og Forløsning; naar vi høre Hans Død, og fatte Hans Kjerlighed, og gjøre det, Han byder, og følge, hvorhen Han kalder, ikke vantroe, men troende, ikke som Drælle og skjælvende, men frie og frimodige, ikke forsonnelige i vor Helliggjørelses Kald, ikke vallende i vort Hjertes Tanker, ikke fattige paa vor Troes Frugter, men faste, ubevægelige, frugt-bare altid i Herrens Gjærning, vidende at vort Arbejde er ikke forfængeligt i Herren. Da skulle vi ikke savne Lys i noget Mørke, ei heller Styrke til nogen Byrde, ei heller Trost i nogen Trængsel, ei heller Taalmod, Fred og Haab i nogen Livets eller Dødens Prøvelse, Kamp og Forvandling. — Alligevel savnes alt Dette af Mangen saa ofte, og af de Fleste

altid. Er Nogen udelukket fra Frelsens Naade eller affondret fra Sandhedens Erkjendelse? Nei! den gode Fader vil, at alle Menneſker ſkulle blive ſalige og komme til Sandhedens Erkjendelse. Men — de vilde ikke. See, jeg ſendte til Eder Propheter og Wiſe, ſiger Chriſtus, og Han ſiger det i alle Tider; men I høre dem ikke. Hvor ofte, — ſaaledes udraaber Han, ei blot til Jeruſalem, men til hvert Land og hver Stad, hvor Hans Navn er kjendt, — hvor ofte vilde jeg forſamlet dine Børn, og forene dem i een Tro, een Kjærlighed, eet Haab omkring mit Kors, ved mit Hjerte, og tilſidſt i min Himmel! Men I vilde ikke . . . Al, I vilde ikke Eders egen Fred, Eders egen Frelſe, Eders egen Salighed. Forunderlige, forfærdelige Ulyſt! uforklarlige, ulykſalige Forherdelse! . . . Men ſaa ſorgeligt virker Mærkets Magt i Bantroens Børn, ſaa ſtor er Sandſelighedens og de ydre forgængelige Tingſ Magt baade over deres Fornuft og Hjerte, at de forſættelig modſtræbe al bedre Indſigt, undertrykke al ædlere Bevægelse, og tilſidſt tabe al ſaaavel Tanke ſom Følelſe for Det, ſom er Overjordift og Mandeligt, det, ſom vedkommer Sjælens Lys og Fred og evige Skæbne. Bevar os, gode Gud! for en ſaadan de Ugudeliges Bildfarelſe og Fortabelſe, lær os noiere at ſammenligne og beſtemme, hvad der hører Jorden, og hvad der hører Himmelen til, — klarere at forſtaa, hvor vi have det ſande Lys, den rette Veiledning, den trygge Tilflugt. Hellige Fader! Bevar os ved det Ord, ſom er ſandt og kan underviſe, det Evangelium, ſom er os aabenbaret ved din eenbaarne Søn, og ſom, annammet i Troen, fuldkommeligen gjør dem ſalige, ſom komme til Dig formedelſt ham, Fader vor x.

Evang. Matth. 23, 34 ff.

Næſt efter Jeſu Fødselsfeſt kommer den Dag, hvis tvende Dexter deels bevare Mindet om den forſte Sandhedsmartyr, ſom i ſin Meſters Fodspor med ſit Blod beſeglede ſin frimodige Be-
kjendelse, deels tilbagekalde Frelſerens Forudſigelſer om de Hin-

dringer og den Modstand, de Modsigelser og Forfølgelser, som Christendommen skulde udholde, men af hvilke den alligevel ved Guds og ikke Menneſkers Hjælp ſeierrig ſkulde fremgaae i fuld-
 endt Klarhed, ligesom Lyſet gjennembryder alle Natens Taager, og, ubindret af Mørkets hele ſamlede Magt, gyder ſin Alt beſtraa-
 lende, Alt opvarmende Dag fra Himmelen ned til Jorden. Lad
 diſſe beundringsværdige Forhold, ſom have bundet Styrke ved
 Tidernes Erfaring, give os en tilſtrækkelig Anledning til, paa denne
 vor glade Julefeſts anden Dag, at betragte

Chriſti Evangelium ſom Guds Kraft.

Din Sag det er, o Jeſu mild!
 Dig kommer og al Vren til;
 Du derfor Den ved Siden ſtaaer,
 Som her dit Ord forſvare maa.

Vi kunne vel i en vis Henſeende ſige, at alle Kræfter ere
 Guds, da de baade oprindelig udspringe fra Ham og alene beſtaaer
 ved Ham. De ere nedlagte deels i Naturen, ſom ved dem vir-
 ker ſnart tilintetgjørende, ſnart frembringende, men altid i en
 Areds, ſom er foreſtrevet, og efter Love, ſom vi kunne opfatte,
 — deels ere de nedlagte hos Menneſket, ſom ved dem ogsaa kan
 frembringe ſtore, forbausende Virkninger, alt efterſom Midlerne
 ſtaaer dets Attraa eller Forſtand til Naadighed, men altid inden-
 for viſe ligeledes givne Grændſer og paa en ofte lige forklarlig
 Maade, naar vi kjende Evnen, Henſigten, Modſtanden eller de be-
 gunſtigende Omſtændigheder. I forſte Tilfælde hedde de **Na-
 turkræfter**, og indeholde Noget, ſom er nødvendigt, — ſom
 under ſamme Betingelser altid vender tilbage, — ſom, jo mere
 vi forfølge dets Spor, kan beregnes, maales af os, og i ſamme
 Forhold ophører at forundre eller forvirre os, om det end altid
 i ſin ſidſte Aarſag maa forblive en Hemmelighed. I ſidſte Til-
 fælde hedde de **Menneſkekræfter**, og indeholde Noget,
 ſom idetmindſte i ſin Udøvelſe er frit, Noget, ſom, i Overeens-
 ſtemmeſe med en beſtemmende Willie, efter Behag kan hvile eller

virke, anvendes vel eller ilde, men som maa erkjende en Grændse, selv for sine mægtigste Ytringer, som maa tage af og tilsidst forsvinde med det handlende Væsens eget forgængelige Liv. — Men, naar vi her tale om **Guds Kraft**, forstaae vi derved en saadan, som, umiddelbart udgaaende fra Guddommens Væsen, paa eengang er nødvendig og fri, — nødvendig, som den Alt opholdende, Alt ordnende Magts og Wiisdoms Tilstedeværelse i hele Skabningens Indretning, Sammenhang og Diemed, — fri, som den evige Kjærligheds og Helligheds Villie til alle fornuftige, følende Væsners muligste Fuldkommenhed og Salighed, — og i begge Tilfælde uophørligt virksom, uendeligt vedvarende, — usynlig, men dog aabenbar, — aabenbar, men dog ubegribelig, — men dog følelig og Alt omfattende, en Kraft, som overvælder Alt, drager Alt til sig, og forener Alt med sig i høieste Liv eller dybeste Fred. En saadan Guds Kraft er Christi Evangelium. Dets Natur og Væsen kan ei maales efter menneskeligt Maal; dets Oprindelse, Tilværet, Udbredelse og Indflydelse kan ikke forklares af Marsager, som blot gjelde for Jorden og indenfor Tidens Grændser. De maae søges høiere oppe; og de gjenfindes ikkun hos Den, som, selv ophøiet over Jorden og Tiden, dog leder Alt med sin mægtige Haand, — som, til sine store Hensigters Opnaaelse, ei behøver den jordiske Størheds altid svage Bistand, ei heller standses i sine Veie af dens lige saa svage Modstand, og som i Særdeleshed ved Christendommen paa det Herligste har bevist, hvor lidet menneskelig Wiisdom og Vælde mægter imod eller for, naar Guds Naad skal gaae frem og Hans Værk udføres. I en ukjendt Krog af Verden, mellem et uvidende, uberømt Folk, fødtes Den, som skulde være al Verdens Lys. En Knybbe var Hans første Leie, og paa et Kors mellem Misdædere døde Han i sin kraftigste Alder den forsmædeligste, den kvalfuldeste Død. Af Hans korte Levetid henrandt den største Deel ubemærket. Man veed ikke mere om Hans Barndom og Ungdom, end at Han var

sine jordiske Forældre underdanig og forfremmedes i Wiisdom og Alder og Naade hos Gud og Mennesker; man veed blot, at saadanne Sandheder, saadanne Forskrifter og Bevæggrunde, saadanne Aabenbarelser og Udsigter over baade Livets og Dødens dunkle Stier, som de, Han ved sin offentlige Fremtræden fremstillede i Egenkab af Menneskehedens Lærer, ei fandtes nogetsteds paa Jorden før Ham, og saaledes ikke der kunde hentes af Ham, hverken fra de Verdensvises egenhjærtige Tankesætninger eller de Statskloges herskelystne Anslag eller nogen Verdensforagters dunkle Mynelser, eensidige Grillen og overspændte Fordringer. Vi behøve ikke at være meget bevandrede i Tidernes Narbøger, for at vide, hvorledes Christi Evangelium ikke behøvede at laane Noget af Mennesker, ei heller var af lige Art med Noget, som Tiden af sig selv frembragte, eiede og hyldede, — hvorledes det næsten mere var i en aabenbar Strid med Tidens rodfæstede Fordomme, hærdede Sædvaner og herskende Tilboieligheder. Men disse understøttedes, forsvaredes, omskandfedes derimod af Alt, hvad der var Mægtigst, Størst og Kjærest i Verden: Throner og Tempelmure, Herskervælde og Krigerfkarer, Bold og List, Hovmod og Egennytte og en raa eller forfinet Sandfælgheds lige stærkt til Støvet bundne Nydelseslyst. Derimod stod Christus for Verdens Dine alene, overladt til sig selv; Han kom i en Tjeners Skikkelse, ringe og foragtet, havde Intet at helde sit Hoved til, havde ingen af de Forsvarsmidler eller Angrebsvaaben, som gjelde paa Jorden. Kun i trende Aar var Han synligen virksom for sit Diemed; siden overlod Han Bærkets Fortsættelse til de Faa, som Han havde udkaaret til at være sine Herolde til Verden; de vare tagne af den store Hob, uvidende, fattige, eenfoldige Mennesker, uden egen Ansæelse eller Indflydelse. Hvad vilde Han udrette med dem? Hvad kunde Han og vente af dem, da Han ei heller havde nogen timelige Fordele at love eller give dem, men uforbeholdent sagde: vil nogen komme efter mig, han fornægte sig selv og tage sit Kors og

følge mig, han forlade, naar det fordres af ham, Alt, hvad der er ham kjærest, han gjere sig rede til, med mig at tømme selv den bitterste Kalk, han være beredt til, for min Skyld, at bære Armod og Foragt, at gaae Had og Forfølgelse, Lidelser og Død imøde? De erfarede ogsaa snart, at Discipelen ikke er over Mesteren, og at de ikke havde nogen bedre Skæbne at vente paa Jorden end den, under Forhaanelse, Nød og Modsigelse at opoffres for den Sag, Han havde betroet deres svage Hænder. De maatte, ligesom Han, bukke under for en heel Verden, der var dem fiendt, der havde Overmagten, der elskede Mørket, der laa nedsmækt i Fordærvelsen og ikke vilde kjende sin Besøgelses Tid. Hvad blev der da af Christendommen? Syntes den ikke udryddet i sin første Spire, oprykket, afbrudt i sin spædeste Blomstring? Den syntes saa, men var det ikke; den var Guds Bærk og ikke Menneskers; derfor skulde den hverken forhindres eller fremmes ved Menneskemagt og Kunst og Wiisdom. Det ringe Frø vorede op af deres Blod, som havde nedlagt det, til et herligt og skyggende Træ, ligesom Herren havde sagt, og indbød til sin Skygge alle dem, som vilde frelses og komme til Sandhedens Erkjendelse. De Modvillige, de, som først modtoges Kaldelsen, men forsmædede den og i deres Hjerters Haardhed foragtede Naadens og Lysets himmelske Budskab, de fik at see, i hvilken de havde stunget; deres Huus blev øde, deres Stad forstyrret, deres Efterkommere adspredte rundt om paa den hele, vide Jord, ligesom det var dem forkyndt af den Guddommeliges Læber. Men saa mange, som ham annammede, dem har han givet Magt at vorde Guds Børn. De faldne og fortabte Børn lærte Veien til deres Fader, de forvildede Faar kom tilbage til deres rette Hyrde, de, som vare fangne under Synden, fik Freløsning, og over dem, som sad i Mørke, oprandt der et Lys, og for de Fattige i Mænden prædikedes det Evangelium, som lover de Angerfulde Tilgivelse, de Svage Styrke, de Skjælvende Mod, de Bedende Bønnehørelse, de Trofaste og Mene

af Hjertet Fred og Salighed. Og hvad det lovede, holdt det; og hvorfomhelst Lyden af dets Røst blev hørt med Opmærksomhed og modtoges med Lærvillighed, der fik ei blot det enkelte Menneſke en overjordiff Gvne til at handle og lide for Guds og Retfærdighedens Sag, til at leve og døe til Lysets og det Godes Forsvar og Seier; der skete en Dmveltning, en Forvandling, en ny Skabelse i alle menneskelige Forhold, i Folkenes Lænker og Sæder, i Samfundets Land og Indretninger, i Verdens hele Udseende. Dvertroens Lænker faldt af; Jlden sluffedes paa Afgudernes Altre; Hedenſkabets Templer og Throner sank i Gruus; dets Befæstninger og Vælde faldt, ei for jordiffte Vaabens Magt og stormende Hærſkaters Dverlegenhed, men for Sandhedens Magt alene og den stille Dverbeviisnings Indflydelse. En anden Tingenes Orden indtraadte, i hvilken Menneſkehedens indre Liv, vakt og pleiet af den gode Land, udviklede sig i alle Retninger til Lys og Forædling og Fuldkommenhed. En hellig almindelig Kirke udbredte sin venlige Favn over Jorden og indbød baade Wiſe og Genfoldige til de Troendes usynlige Samfund, baade Høie og Lave, Rige og Fattige, naar de, i Følelsen af deres Sjæls høieſte Trang, med Ven og Tillid vendte sig til den eneste Frelſer. Om end adſkilte i Tungemaal og Egne, om end ubekjendte for hverandre, vare de dog forenede i samme Tro, Kjærlighed og Haab. De vare Alle Eet i Christo Jesu. Alle vare de Hans Benner, gjørende hvad Han byder, vandrende Hans Evgangelio værdeligen, fuldbyrdende deres Helliggjørelse i Guds frygt, og bevarende Mandens Genhed i Fredens Baand. Deelagtige i samme forsonende Naade, skuede de fra al deres Mørke og Trængſel op til Ham, som var den klare Morgenſtjerne og det trofaſte Vidne, og glædedes ved, under en kort Prøvelsens og Gjenbordighedens Tid, at komme til at ligne og følge Ham, hvad enten det gjaldt at virke eller at lide. Hans Fred, som boede i deres Hjertes, kunde Verden ligesaa lidt forſtyrre som ſkjænke. Dem trykkede ingen Lænker af dens Evgang,

dens Lyster eller Sorger; thi deres Hu var henvendt paa det høieste Gode, i Guds Børns salige Frihed, og alt det, som er født af Gud, overvinder Verden. De vare al menneskelig Orden underdanige for Herrens Skyld, de vare fredsommelige, barmhjertige, forsonlige, ikke betalende Dndt med Dndt, men overvindende det Dnde med det Gode og overgivende Hævnen til Ham, som dømmer retfærdeligen. De vandrede tryggelig, thi de kjendte Ham, som var Omfarg for dem, som var midt iblandt dem, og ikke mistede No-gen af dem, som vare Ham givne. De overlode sig til Hans milde og vise Førelse i alle Omflistelser, og hvad enten de levede eller døde, vidste de, at de tilhørte Ham, vidste de, at de vare Medarvinger til den Salighed, som efter Tidens Dphør ventede alle dem, der redeligen havde stridt deres Strid og været trofaste i Døden.

Alt Dette mægtede Christi Evangelium. Har det ikke bevist, at det er en Guds Kraft? — Og vi, som kunne see tilbage i Tiderne og betragte dets vidtstrakte, mangfoldige, for al menneskelig Tanke ubegribelige, af al menneskelig Magt uhind- lige Virkninger, maae vi ikke studsende høre os i Stovet og ud- bryde: Dette er skeet af Herren, det er underligt for vore Dine? Kunne vi ogsaa ønske Menneskene nogen større, nogen dyrebare Belgjerning end den, at de alle ved dette gud- dommelige Ord maatte oplyses om Gud og Den, han haver ud- sendt — at hele Jorden maatte worde et eneste Tempel, hvor Christi Navn bekjendes i en sand Tro, og Christi Aand virker baade Villie og Gjerning i alle menneskelige Forhold? Engang skal ogsaa dette fuldbyrdes efter den Trofastes og Sanddrues Lofte; engang skal der worde een Hjord og een Hyrde, og alle Hjerter skulle tilbede Gud i Aand og Sandhed, og alle knæe høre sig i Jesu Navn, og alle Tunger bekjende, at Han er Her- ren. Men om det, efter den Eviges Love og Naad, for hvem tusinde Aar ere som een Dag, endnu varer i en for os lang,

for Ham soie Tid, — om, paa flere Steder i selve Christen-
 den, Bunkundighed og Dvertro, Bantro og Laster vidne om, at
 Evangeliets Lys der ikke er oprundet eller atter blevet formørket,
 — om end paa den Mark, hvor Guddomsordet blev udsaaet i sin
 muligste Aeenhed, Ukrudet alligevel skyder frodigt frem og mangen-
 gang synes at forhindre, stundom selv at fortrænge den gode Sæd:
 saa skulle vi betænke, at Gud ikke fører Menneskene med Tvang,
 men i Frihed, til Dplysning, Forvædling og Frelse, — saa skulle
 vi troste os med, at Herren allevegne har sine sande Tilbedere,
 om end ukjendte af Verden, og at, iblandt alle Folk, hvo
 som ham frygter og gjør Retfærdighed, er ham beha-
 gelig, saa skulle vi, selv naar Ligegyldighed for det Hellige, naar
 Letfindighed i Grundfætninger, naar Fordærvelse i Sæder trindt
 omgiver os, dog ikke lade os henrive af de Nyggesløses
 Bildfarelser, men forblive grundfæstede og stadige i
 Troen og ikke lade os røkke fra det Evangelii Haab,
 hvilket vi have hørt, og høre hvad den guddommelige Sand-
 hed siger os i vort for den aabnede Hjertes Jnderste. Saaledes
 taler den til Enhver, som opmærksom lytter til dens Møst, — til
 Enhver, som vil forstaae og erfare dens Kraft: tro paa den
 Herre Jesum Christum, saa skal du vorde salig og dit
 Huus. Du har intet Siffere at holde dig til, intet Dyrebarere
 at efterlade dine Nærmeste end det Evangelium, som er en
 Guds Kraft til Saliggjørelse for hver den, som troer.
 Erkjend, min Christen! hvilken Skat du har deri, og bevar den, som
 dit hoieste Gode. Den skal igjen bevare din No, Din Tillid, din
 Drost, dit Hjertes Aeenhed, din Sjæls Hengivelse, Styrke og
 Haab, under alle Tidens Omstiftelser, under Alt, hvad der fore-
 gaar i dig og udenfor dig, saalænge din Aand dvæler i denne
 jordiske Hytte. Du seer med smertelig Bekymring tilbage paa
 dine Feil og Mangler, — du finder, naar du i Stilhed opgjør
 Regnskabet for dit eget Hjerter, at din Skyld er stor i Himmelen,
 og du vover ikke at opløste dine Dine til den Hellige, som veed

Alt og skal domme Alt; hvor lifligt kommer da det Evangelium, som forkynder den Sønderknupte Naade, den Angerfulde Tilgivelse, naar Han med Tillid flyer til Forsonerens Kors og af Hans op-offrende Kjærlighed modtager den Forsikkring: din Tro haver frelst dig, gaa bort og synd ikke mere! — Du føler dig kraftløs, mange Fristelser ligge paa din Vej, store Hindringer for din Forbedrings Fremgang møde baade fra Verden og dit eget Kjød; men lader du Christi Evangelium gribe dig, saa skal du ei savne den Kraft, du behøver, eller de Midler, som udtræves til din trygge Fremstriden paa Helligjorelsens Bane, — saa skal du under samvittighedsfuld Omhu for din Sjæls Frelse, under troende Bøn til Gud og uafsladelig Ihukommelse af Hans hellige Nærverelse, af Hans Naad føle dig oplivet og styrket til fuld af Kjærlighed at gjøre Hans Villie, at bevare dit Hjerte ubesmittet og med en daglig Sindets Fornæelse mere og mere at befæste dit Kald og din Udvælgelse. — Du har ogsaa i den ydre Verden din bestemte Virkekreds, din dig paahvilende Pligt, dit dig overdragne Kald; hvad er det, som paaminder, som opliver, som opmuntrer dig derunder? Er det Menneskefrygt og Berømmelse? Er det jordist Binding, Lykke og Ære? Nei, som Christen har du dit Hverv af Gud, og passer det saaledes, at du kan bestaae for Ham. Det er Hans Gjerning, du udretter, og derfor er du lige samvittighedsfuld, lige opmærksom, nidkjer og utrættelig, hvad enten Verden seer dig eller ikke. Dit Bidne er i Himmelen, og den, som vidner med mig, er i de høie Steder. Fuldbyrder du Hans Villie efter bedste Skjønne og Evne, saa er du siden tryk ved Hans opholdende Haand og Hans milde Dom. Da kan du glæde dig ved den Lod, som Han har tilstiftet dig, og selv det, Mennesker give eller tage, er da ikke andet end en Tilstiftelse af Ham, som du er hengiven, baade i hvad Han kræver af dig, og hvad Han tilstikker dig. Megen Lidelse og Trængsel, megen Utaknemmelighed og selv Forfølgelse kan møde dig paa din Vej; du kan ikke være føleløs derved; men, som Christi Discipel,

veed du, hvad alt Dette indeholder, og hvad det sigter til. Det skal prøve din Tillid, det skal forvælde dit Hjerte, det skal opløste dit Sind over Jorden og lære dig, ikke at bygge din Lykke og din Fred paa dens løse Sand, men paa en sikkrere Grundvold, Guds faste Grundvold, som staaer, og haver dette Segl: Herren kjender Sine. Paa sine Hænder har Han tegnet dem; og ingen af deres Dage, mørk eller klar, oprinder eller gaaer ned uden Hans Tilladelse, og ingen af deres Anliggender er Ham ubekjendt, og ingen af deres Bønner gaaer tabt hos Ham. Han spreder ei altid Mørket, som omgiver dem; men det Lys, Han tænder for dem i sit hellige Ord, ophører aldrig at vise dem den rette Vej. Han tager ikke strax Korset af, som trykker dem; men Han giver dem Styrke til at bære det. Han frier dem ikke fra de Skæbner, de Sorger, som ere indflettede i Verdensløbet; men Han giver dem Taalmod og Trost, og med hvert smerteligt Tab, som rammer dem, løser Han en Lænke, som bandt dem til Støvet, vender han deres Hu og Blik fra Tidens hendøende Blændværk og forsvindende Styggebilleder, altid friere, altid længselsfuldere mod det evigt Sande, Gode og Salige — indtil deres Prøve- og Trængselsdage have en Ende, og de i den rette Stund see Himmelen aaben og faae deres Troes Løn af Ham, som er Troens Begynder og Fuldkommer — Ham, som bragte Liv og Uforkrænkelighed for Lyset ved Evangelium.

Saaledes virker Christendommen, og saaledes har den virket gennem Tiderne. Saaledes er Christi Evangelium en Guds Kraft til Saliggjørelse for hver Den, som troer. Op-lader Eders Hjertes, Christine! for denne overjordiske Kraft, som har havt og har en saa vidunderlig, saa velsignelsesrig, saa guddommelig Indsydelse paa Menneskeheden.

Da ere I rette Medlemmer af det hellige, usynlige Samfund, hvor Jesu er midt iblandt Eder, og hvor tillige med Hans Hans Niges adleste Skatte tilfalde Hans Troende i Liv og i Død. Synd og Mørke, Sorg og Uro beherske og hvile tungt paa en vantro Verden; men

Lysen, Glæden, Freden, Dyden
 I de Helliges Samfund boe,
 Hvor det Evige af Tiden
 Fremgaaer for en salig Tro.
 Jord og Himmel skal forsvinde,
 Men ei Jesu Christi Død;
 I dets Glands vi en ny Jord
 En ny Himmel skulle finde,
 Hvor Retfærdighed og Fred
 Herske skal i Evighed.

Amen

Søndagen efter Juhl.

Salig er den, hvis Overtrædelse er forladt, og hvis Synd er skjult! Saligt er det Menneske, som Herren ikke tilregner Misgjerning, og i hvis Mand er ikke Svig.

Naar vi have gennemløbet et længere Tidsrum, og ligesom standse, for at overregne, hvad vi have erhvervet eller tabt deri, hvad vi have tilbage, og hvad vi savne, er det visseelig en Glæde at see ogsaa vort timelige Guds uskadt eller formeret, er det visseelig en Lykke at kunne takke Gud for stadig Hilsen og usvækket Arbeidskraft, er det visseelig en Salighed at kunne overskue Kredsen af vore Elskede og finde, at de endnu ere i Behold. Dog veed jeg en Glæde, som er renere, en Lykke, som er høiere, en Salighed af ædlere, uforgængeligere Art. Det vidste ogsaa David, da han, i dyb Følelse af det Gneste, som under Tidernes Lob skænker Fred, skænker Taalmod og Trost, i sin 32te Psalme udbrøder: Salig er den, hvis Overtrædelse er forladt, og hvis Synd er skjult! Saligt er det Menneske, som Herren ikke tilregner Misgjerning, og i hvis Mand er ikke Svig!

D, at vi Alle, En og Hver, kunde udbrøde saaledes, med

Hjertets fulde, trøstelige Tillid! Vi have dog intet bedre at ønske os, vi arme Syndere! vi have dog Intet, som er mere fornødent for vor Beroligelse, mere nødvendigt for vor Fred, vort Haab, vort sande, eneste, evige Vel. Dersom vi sige, vi have ikke Synd, bedrage vi os selv, og et fortærende Sandhedsblik i vort Inderste skal engang adsprede den selvbedragelige Bildfarelse. Tænke vi, at det ei har nogen Fare, om vi end ikke ere bedre end mange Andre, at det ikke gaaer os værre end dem, og at det i alt Fald ikke haster med det vanskelige og ubehagelige Forbedringsværk: Al! en ussel Trost, naar vi snart skulle forstaae, hvad vi saalænge forgjæves havde hørt, at det ikke var Verden, men Jesus, vi skulle efterfølge! naar inden søie Tid den vaagnende Samvittighed, som evigt skal adskille den Retfærdige og den Ugudelige, samler Trængsel og Angest over hvert Menneskes Sjæl, som gjør det Onde! — Dødelige! Tiden iler. Standser her og stuer tilbage. Hvor ere ei Eders Dage henrundne, ligesom en Skygge! Mangen Glæde have I i dem overlevet, mangan Sorg have I gjenemgaaet, mange Demmer staae ei længer ved Eders Side; men Eders Synder ere ikke borte; de følge Eder, som de mørke, uadstillelige Skygger. — Tiden iler. Standser her og stuer fremad. Nye, uljendte Skæbner møde Eder der. Men hvad enten de worde glædelige eller bittere; hvad enten de fortsættes til sjerne Maal, eller allerede afbrydes i deres Begyndelse, saa skulle I paa det visseste erfare, at ingen Glæde er sand og reen og varig, uden den at besidde Guds Naade og et forsonet Hjertes Fred, — ingen Sorg mere fortærende, trøstesløs og tung end den, at føle sig skilt fra Gud formødest Dvertrædelser og Synder.

Glæde uden Gud ei findes,

Uden Gud er ingen Fred.

Tom den Lykke er, som vindes,

Naar vi glemme Gud derved.

Lad kun Nød og Trængsel trykke,

Glæden flyer ei fra vort Bryll,

Naar vi blot i Nød og Lykke
 Agte front paa Herrens Nøst.

Idag, syndige Jordens Børn! idag naar I høre hans Nøst, da forhærder ikke Eders Hjerter: Et Naar, tilbragt i Synder, har atter fuldendt sit Løb; selv Almagten kan ikke kalde det tilbage; men dets anklagende Grindringer skulle, tilligemed de øvrige Vidner, engang komme tilbage, naar der ingen Tid er meer, engang, naar Trudselen fuldbyrdes, at, hvor Træet falder, der skal det blive. Hjælp os, milde Herre Gud! at vi maae see, hvor dybt vi ere faldne, hvor langt vi ere begne fra det Liv, som er i dig, paa det at vi, i Følelsen af vor Sjælefare, maae standse os i Løbet, og med vaagnende, gavnlig Uro hver for sig maae udbryde: Mandfag mig, Gud! See, om der er en Wei, som gjør Smerte i mig, og led mig paa en evig hellig, salig Wei. Hør os, i Jesu velsignede Navn, Fader vor x.

Evang. Luc. 2. 33. ff.

Den sidste Søndag, ja den sidste Dag i dette Naar forsamler os, Christne! i Jesu Christi Helligdom. Lader os engang møde Ham her med det Sind, Han begjærer, møde Ham Alle: Simeon og Hanna, Mand og Kvinde, Ung og Gammel; thi Alle have vi syndet. Han har i de henrundne Naar, saavelsom i dette, ofte kaldet os hid, ofte valt os her til Ihukommelsen af vor Synde=Nød, hørt vore bodfærdige Suk, modtaget vore fornøiede Løfter om Forbedring. Ere vi alligevel de samme? eller ere vi bedre end vi vare? Al! ere vi ikke sjunkne endnu dybere i Fordærvelse og Mørke? See! denne er sat Mange i Israel til Fald og Dypreisning! et Fald for dem, som foragte og forglemme hans Ord; en Dypreisning for dem, der, ligesom Maria, bevare Ordene i deres Hjerter, og Dag for Dag arbeide paa deres Helliggjørelse. Ere vi faldne, eller ere vi opstandne? See, denne er sat til et Tegn, som, imod siges! imodsiges af den Natur, hvormed vi fødes, de Begjæringer, hvoraf vi drives, den Ber-

den, i hvilken vi omtumles! Have vi overvundet disse modsigende, onde Magter, eller have vi fulgt dem paa Fortabetsens brede Wei? Drister du dig til at opgjøre dit Regnskab med dig selv, o Synder? Drister du dig til at gjenemstue dit Indersie med et oprigtigt forskende Blid? Du maa gjøre det, saafremt du vil kjende saavel din Glendighed, som din Frelse; ja, et Sværd skal gjennemtrænge din Sjæl, at mange Hjertets Tanker skulle aabenbares. Guds levende kraftige Ord er det skarpe Sværd, som trænger igjennem, indtil det adskiller baade Sjæl og Aand, baade Ledemod og Marve og dømmer over Hjertets Tanker og Naad. Lader os derefter anstille vor Undersøgelse; thi det er ikke Menneskelov, men Guds Ord, som dømmer Alle. Lader os ogsaa deri søge Bøgedom for Smerten; thi det er ikke jordiske Urter, men dit Ord, Herre! som læger Alt. Vi have, saa mange Aar, saa mange Sabbatsdage læst vor Syndebekjendelse; vi have læst den idag. Forstaae vi og det, vi have læst? Bide vi ret, hvad vi da have bedet og lovet? O! paa det vi engang maae forstaae det, og føle det med samvittighedsfuld Alvor, med dyb Eftertanke lægge det paa Hjerte, lader os nu ydmyge os for Ham, hvis Naade, saa længe misbrugt, maaskee snart ei mere tilbudes, lader os, med rorte, bekymrede Hjerter for Gud aflægge

En oprigtig Syndsbekjendelse paa Aarets sidste Søndag.

O Gud, vor Frelser! mild og god er du; stor i Naade og Forbarmelse. Hør naadigt de forenede Suk, som her opløstes til din Throne!

Jeg fattige, syndige Menneske: hvo begynder saaledes sin Tale? Hvo fremtræder saa elendig, nedslagen og klagende? Jo du og jeg og vi Alle, om vi for Næsten kjende os selv og ei forholde Sandheden ved Uretfærdighed. Her gjelder ingen Persons-Anseelse, her er ei Spørgsmaal om jordiske Fortrin, om Lykkens, Snillets, Vrens og de timelige

Vilskaars Forskjelligheder; de forsvinde alle, enhver Ullighed jævnes;
 Enhver af os maa udbryde: **Jeg fattige, syndige**
Menneske, som er undfangen i Synd, og siden
i alle mine Levedage paa mange Maader har
vandret mod dine Bud! See der vor Byrd og vor
 Fortjeneste! See der baade vort Arvegods og vor erhvervede
 Giendom! Alt Andet er tilfældigt, usikkert, foranderligt, er Noget,
 som ikke tilhører os, Noget, som kommer og gaaer: Synderne alene
 høre os til; de ere den uomtvistelige, og meer end tilstrækkelige
 Arvelod efter Fader og Moder; de ere det Pund, som vi have
 formeret og forsøgt paa saa mange Maader. Al en Arvelod,
 som blot er en Anvisning paa Jammer, Fordærvelse og Død!
 En Arv, som kun har gjort os fattigere, hjælpeløse og elendigere
 med hver Dag, med hver Time, hvert Dieblif. Og derom vidne
 I alle uden Modsigelse, I Dage, Timer og Dieblif! Forsvundne
 ere I, men Eders straffende Røster lyde, ligesom uophærlige
 Dommedagsbasuner, for at Synderen engang maa komme til Be-
 sindelse, engang maa høre, engang oprigtigt sige: **Jeg be-**
kjender — dog ikke med Død alene; thi hvor ofte og hvor
 forgjæves er ikke en saadan Bekjendelse aflagt, — men af
ganske Hjerte: af inderlig, martrende Overbeviisning om, at
 have forspildt sin Tid, sin Fred, sit Værd — og for hvem?
For Dig, hellige og retfærdige Gud! Skjelver ei
 den besnittede Sjel, gennemtrængt af de Blik, for hvilke ei
 Himlene ere rene? Al, for hvem? For dig, **kjærlige Fader!**
 Brister ikke Hjertet af Bluelse over sin Utaalnelighed, sin vildfa-
 rende, solesløse Forhærdelse? Og hvordan lyder nu den sonderknu-
 ende Bekjendelse? **Alt jeg ikke haver elsket Dig over**
alle Ting, ikke min Næste som mig selv. For-
 holder det sig saaledes, o Jordens Barn! — og du veed det
 med dig selv, at det forholder sig saaledes, — da har du slet
 holdt, hvad du har lovet, slet bevaret, hvad du har modtaget, slet
 regtet dit vigtige Kald, dit sande Vel. Har du ikke elsket Gud

over alle Ting, saa har du ogsaa været følesløs for alle de Bes-
 gjerninger, hvormed Han har overøst dig fra den Time du blev
 fød; saa har du, uden at mindes Hans hulde, hellige, altskuende
 Faderblik, ikkun fulgt dine Lyster og Begjæringer; saa har du ikke
 med Hengivelse og Tillid modtaget alle dine Skæbner, som Til-
 stiftelser fra Hans Haand til din Troes Prøvelse, dit Hjertes
 Forædling, din Sjæls Opførelse; saa har din Villie ikke været
 Hans Villie, din Lyst ikke været, at holde Hans Lov, saa har
 din Stræben ikke været, at tiltage i Hans Kundskab, at frygte
 Ham, uden Ophold at stride frem paa Sandhedens, Hellighedens
 og det Godes Wei, for at ligne Ham, for at nærme dig til Ham
 og være fuldkommen ligesom Han er fuldkommen. Og
 har du ikke elsket din Næste som dig selv, saa har du ikke sam-
 fattet hans Anliggender med christelig Deeltagelse, ikke med kjærligt
 Sind sat dig i hans Sted, ikke bekymret dig om hans Vel, ikke havt
 Hjerte for hans Sorg og hans Trøst, for hans Svaghed og
 hans Evne, hans Tanter og hans Forhold, hans Trang og
 hans Udveie, hans Fristelse og hans Kamp. Da har du ei af-
 reet Tilbeielighed, af ædel og bestemt Pligtsfølelse, gjort det Gode
 og fremmet det Rette, om du end har villet overtyde Verden
 derom og indbilde dig selv det. Dine formeente Dyder have blot
 været et Skalleskjul for kjære Skjodesynder eller et Hjælpe middel
 til Opnaaelsen af eensidige Hensigter. Du har havt Gudsfryg-
 tigheds Skin, men fornegtet dens Kraft. Egennyttig
 eller egoistisk, har du ikkun seet paa dit eget Bedste, din egen
 Fornøielse, din egen Ære. Andres Bedste har været dig en
 Bisag, som du kun har brydet dig lidet om, for saa vidt det ei
 har været en Betingelse for din Fordeel, et Bidrag til din Ny-
 delse eller en Balsom for din Samvittigheds smertende Saar.
 Uden inderligt Samsund med den algode Faders øvrige Børn,
 har du ei med alvorligt Sind, med levende Kraft, fremmet Hans
 Hensigter og deres Vel, men brugt Verden blot for at høste, ar-
 beidet blot for at erhverve, erhvervet blot for at fortære dens

Goder. Har ei din Plads i Skabningen da været unyttig? Ja! har den ikke tvertimod været skadelig, fordærvelig, forstyrrende? Hvilke Minder maa du da ikke fremmane af det Henrundne! Hvilke Bidnesbyrd maa du da ikke tage med dig ind i den kommende Tid! Du har dog hørt det første og store Bud; du har hørt det andet, der er ligesom dette! Disse to store, eenfoldige Bud har du modtaget, paa det de skulde være en altid hellig, altid nærværende Regel for dit hele Forhold. Og af hvem har du modtaget dem? Ikke af en svag Dødelig, der, foranderlig og forsvindende, ligesom du, hverken mægter at byde noget Ufeilbart eller at fastsætte noget Bestandigt; nei! af den uforanderlig Hellige og Sanddrue, som er Herren over Tid og Ewigheid. Kan du vel freidigt opløste dine Dine til Himmelen? nei! du maa sikkerligt, med Tolderen, sænke dit Blik til Jorden, slaae dig for dit Bryst og sukke: Gud! forbarme dig over mig Synder!

Mod dig og dine hellige Bud haver jeg syndet med Tanker, Ord og Gjerninger.

Eller mener du, at du dommer dig for strengt? Troer du, at du bekjender for meget om dig selv? Usle Støv! gaa irecte med dig selv, inden Gud gaaer irecte med dig. See, Dommeren staaer for Døren! Snart aabner den sig til et nyt Aar, og maaskee med det samme til den uendelige Ewigheid; idetmindste kan det ikke vare længe. Stands et Dieblis, inden du træder over den alvorsfulde Tærskel, fra hvilken intet Skridt mere kan gjøres tilbage, i hvad for Skæbner der end vente dig indenfor den. Staa stille og befind dig, inden det er for seent. Lad dine Tanker, Ord og Gjerninger fremtræde, saaledes som de ere, saadanne som de vise sig for den slagne og valte Samvittighed. Du har glemt dem maaskee, men det hjælper dig ikke; den Alvidende har ikke glemt dem. Af Naade vil Han ogsaa her minde dig om noget af det, du saa gjerne vilde have glemt. Hvad har du tænkt? Naar Forsynets Veie vare dig dunkle, naar det gik imod dine Ønsker og Beregninger, har din Sjæl desuagtet været op-

fyldt af Tillid til Gud og Tilfredshed med Hans Willie? eller ikke som oftest af Mistillid til Hans Godhed og Utifredshed med Hans Styrelse? Naar det dagedes om dig, naar det gif bedre end du kunde forudsee, naar Trøst og Lykke atter husvaleded dig, har du saa opløstet et glædefyldt, et taknemmeligt Hjerte til de gode Gavers Giver? eller ikke snarere med ny Knurren og nye, unyttige Bekymringer baade forbittret din gode Skæbne og forbrudt din Ret til en bedre? Naar du saae dine Medmennesker have Held med sig i tilladelige Foretagender, hædres for værdige Bestræbelser, krones med Himmelens Betsignelse, har du da glædet dig med de Glade? eller har ingen Misundelse, ingen Avindsyge blandet sig i dine Følelser? Naar du led Uret, ringeagtedes, behandlede uretfærdigt, søgte du alligevel at overvinde det Onde med det Gode og overgav du Hævnen til Ham, som dommer retfærdeligen? eller udspædede du ikke snarere Timen til at tage Hævn over din Uben, ønskede du ikke at kunne maale ham med samme Maal, og har du ikke med hemmelig Skadefryd glædet dig ved hans Vanheld! Naar du var omgiven af allehaande Fristelser, naar Løkkelser til Horvmod, Egennytte, Uretfærdighed, Belyst vorte sig i dig, har du da vel med Bøn og Arbeide kæmpet mod den onde, urene Begjæring, og ved Guds Naade søgt at kvæle den i sin Spire? eller har du ikke snarere vedlige holdt den, søgt at nære den baade ved udvortes Gjenstande og indvortes Forestillinger, og hindredes ikke mangen Gang dens Udbrud blot fordi der manglede en Leilighed, fordi du frygtede for Folgerne deraf eller fordi du skammede dig for Verden? O! du har visseelig syndet i dine Tanker! og hvorledes saae det nu ud i Verden, hvorledes saae det ud med dig selv, om de alle vare gaaet i Opfyldelse? Desværre er det nok af dem fuldbyrdede, baade i hvad du har talt og hvad du har handlet. Hvad har du talt? Hvem kan opregne alle de overlede, letsindige, onde Ord, som ere udgangne af din Mund, — som have udstreet Had og Mistillid mellem Brodre, som have sat et trefdygt eller hadefuldt Stempel

paa Mæns ustyldige Handlinger, — som have saaret den Blodhertede eller foruroeliget den Svage, — som i de Unges Bryst ere bleve en Spire til Hjertets eller Forstandens Forvildelser? Ufærlige Smædeord eller meningsløs Smiger, uretfærdige Bestyldninger eller falske Forsikringer, ildesindede Trudsel eller svigefulde Løfter, overmodige Angreb eller feige Udflugter! og har ikke selv din Taushed ofte været strafværdig, hvor du kunde talt et værdigt, mandigt Ord, men ikke har vovet det af Frygt for Menneskene, — et oplysende, et forsonende Ord, men har undladt det af Had og Misundelse — hvor du har kunnet tale et opmuntrende, husvalende Ord, men har forsømt det af ligegyldig Træghed? O! du har visseelig syndet baade med de Ord, du har talet, og med dem, du har fortiet! — Og hvad har du gjort eller undladt at gjøre? Betragter du blot det Gode, du har forsømt, hvilket Syndereregister fremkommer da ikke af hver en Tid, som er hencunden forgjæves, hver Tidsfordriv eller rettere Tidsfordærv, som var et Indgreb i, hvad Pligten bød dig, hver ædel Kraft i din Sjæl, som du ikke anvendte eller ikke opøstede, hvert Mittel til Forbedring, som du har ringeagtet eller forkastet, hver menneskelig Nød, som du havde kunnet lindre eller afhjælpe, men som du ei har bekymret dig om? Betragter du det virkelige Onde, som du umiddelbart har afstedkommet, hvor meget vidne da ei de hencundne Dage om din Uretfærdighed eller dine Svagheder, din Egennytte eller din Forsængelighed, dit lunefulde Egenfind eller din følesløse Letsindighed, din uvenlige Kulde eller din overilede Hefstighed, din freytsomme Blodagtighed eller din uboielige Haardhed, din gjenstridige Ulyst til at følge Pligternes Bud, din hurtige Beredvillighed, naar Begjæringerne vinke? — Det er muligt, at du ikke gjenkjender dig i alt Dette; men lige evig er den Sandhed, at hvo som støder an i eet Bud, er bleven skyldig i alle for Ham, som kræver en fuldkommen Hjertets Lydighed, og som netop i Det, der fordrer meest Strid mod Kjød og Blod, i Særdeleshed har villet prøve din Trofskab, som intet Værd har,

saalænge den blot indskrænker sig til din egen Tilbøielighed. Da har du bestaaet slet i Provens Stund. Hver Dag, som Gud hidtil har skjænket dig, er du itkun sjunken dybere ned i Fordærvelsen, har du mere og mere forhærdet dig imod Samvittighedens Røst, er du bleven mere og mere betyngtet med Overtrædelsens Byrde. Hvor fattig, hvor blottet staaer du ikke nu ved dette Probeaars Slutning, og veed ikke, om Han forunder dig et Aar mere! Og sjelden er det blot din egen Undergang, du har forboldet. Hvor ofte har du ikke draget Andre med dig i Faldet, og bærer nu ogsaa deres Usalighed paa din Samvittighed! Dersom Forførtes Taarer anklage dig for, at du har vildledet dem fra Dydens, Ustyldighedens og Fredens Bane; dersom Glendiges Nød raaber til Himmelen, fordi din Ubarmhertighed tvang dem til strafværdige Udveie; dersom dine slette Exempler have grebet om sig i dine Omgivelser, lig en smittende Pest, der mere og mere udvider og fortsætter sine Ødelæggelser; dersom din Ubetænkksomhed, din Forsømmelighed, dersom dit Levnet har tilintetgjort dine Nærmestes ikke blot timelige Vel — det vilde være tungt, men dog ikke uerstatteligt — men ogsaa — hvad der er græseligt og for Menneskers Dine uerstatteligt — deres aandelige, evige Vel... **Al, Menneske! føler du Saadant ved dig selv, saa føler du nok, at du har syndet med Gjerninger — — Ja! med Tanker, Død og Gjerninger, og jeg veed mig — saaledes maa du tilvisse sukke — og jeg veed mig derfor værdig til en evig Fordømmelse, dersom du skulde domme mig saaledes, som din Retfærdighed kræver, og som mine Synder have fortjent.**

Dg vil ikke Gud domme os Mennesker saaledes? Hvad andet kunne vi forvente, da Han er retfærdig og vi ere Syndere? Vore Misgjerninger have gjort Skilsmisse imellem Ham og os, hvorledes er en Forening tænkelig mellem de Besmittede og den Allerhelligste? Vi ere fremmedgjorte fra Guds Liv: hvorledes er det muligt at vende om, da Til-

bageveien er lukket og de forfærdelige Skridt ere gjorte? — Er det ikke ligesaa umuligt, som for en Død at komme tilbage blandt de Levende? — Om vi end anvendte den største Møie, kan vel det Onde gøres ugjort, som engang er udført, det Gode gjenoprettes, som er forsvundet? Kunne Virkningerne deraf nogensinde op-høre i Overeensstemmelse med Naturens egne Love? Kunne de nødvendige Følger af givne Aarsager nogensinde afbrydes i den uendelige Fremtid? Kunne de hindres i, evigt at føde Ulyksalig-hed, evigt at forfølge og straffe deres Ophav? — Her standser Tanken i Mørke, og syndbetyngede Hjerter bæve. Hvor tændes der Lys i dette Fortvibelsens Mørke? Hvor findes der Trøst og Haab i denne dybe Nød? Vi spørge Følelsen og Forstan-den og Menneskenes Visdom og Erfaringens Vidnesbyrd; men de kunne Intet love, Intet svare. Al, vi elendige, fortabte Væs-ner, om der ikke gaves noget bedre Svar, noget trøsteligere Løfte til den valte, sanderknuste, af Alle og af sig selv forladte Sjæl!...

Men nu har Du, kjære himmelske Fader! lovet med Mildhed og Naade at omfatte alle bodfærdige Syndere, som omvende sig til dig og med en levende Tro flye til din faderlige Barmhertighed og vor Frelfers Jesu Christi Fortjeneste. Hvilket Evangelium for arme Syndere! — men blot for de Bodfærdige, blot for de Troende, som i dyb Fø-lesse af deres Usinagt, deres Uværdighed, flye — ikke med Bæ-ven fra dit Afsyn, for at sige til Bjergene: falder over os! og til Høiene: skjuler os! — men med barnlig Tillid, med hjertelig Anger, flye til dit Faderherte, der har udtalt sin evige Kjærlighed i Ordet, som blev Kjød og boede iblandt os, paa det at vi med Forhaabning kunde udtale vor vigtigste Bøn: Forlad os vore Overtrædelser! — Forladelse, Forsoning er det, som vi alle behøve, men som ifkun de opnaae, der, i Mid-lerens Navn, anraabe din Naade, og, med Hans Lands Kraft af-læggende det gamle Menneske, afdøe fra Synden og leve

for Retfærdigheden. Hos dem vil Du oversee, hvad de end have forbrudt imod Dig, og aldrig meer tilregne dem deres Synder. Saa stor er den Almægtiges Barmhertighed! Skulde vi vove at troe det, hvis ikke Han selv, den evig Sanddrue, havde forsikret os derom, og skulde vort bekymrede Hjerte kunne finde nogen anden Udvei til Trost og Fred? Men du har forsikret en falden, angerfuld Verden derom, Du, som eskede Verden saaledes, at Du haver givet din Søn, den Genbaarne, og vil give os alle Ting med Ham! Det forlader jeg arme Synder mig paa, og beder Dig trostigen, — det Bedste, det Høieste, det Eneste, jeg har at bede om — at du efter dette dit Lofte værdiges at være miskundelig og naadig imod mig og forlade mig alle mine Synder, dit hellige Navn til Priis og Ære.

Saaledes beder Enhver i Stilhed til sin Gud; saaledes bede vi alle, med hverandre og for hverandre, i vor fælles Glendighed. Saaledes ligge vi, en talrig, endnu skaanet Syndeslagt, i Støvet og sulte: Den almægtige, evige Gud forlade os, for sin store, undgrundelige Barmhertigheds og vor Frelser Jesu Christi Fortjenestes Skyld alle vore Synder og give os Naade — ikke at gjøre Lykke i Verden og leve længe paa Jorden, thi dette er ikke Christnes Hovedsag — men Naade til at forbedre vort Levnet, og siden, i hvad der end møder os i Tiden, med Ham at faae et evigt Liv!

Herre! forbarm Dig over os! saaledes sulker hver for sig, saaledes sulke vi Alle, ved Grindringen om vor, Dag for Dag, Nar for Nar, forogede Syndeskyld. Jesu! forbarm Dig over os! det er den eneste Tilflugt for os faldne, svage, sorgbetyngede Mennesker, der Alle have samme Trang til at opreises, styrkes og trostes. Herre! forbarm Dig over os! det er Indholdet baade af vor Klage og vort Haab,

da vi nu i disse Dieblis skulle slutte ogsaa dette Aar, da vi, hvad enten det fører til Livet eller til Døden, skulle indtræde i en ukjendt Fremtid, og, om ei din Naade kommer til, der skulle lide for vore Gjerninger. Om nogle Timer lyder dette Aars sidste, tunge Klokkeslag, som Grayklokke over den for evig henrundne Tid. Hvilke Tanker maae derved vækkes paa de Dmskiftelser, vi have oplebet, de Prøvelser, vi have gjenmemgaaet, de Benner, som ere vandrede bort fra os! Klarere, dybere kunne vi aldrig føle, hvor lidet vi her have at forlade os paa,

Her, hvor Alt, Dag for Dag,
Tager af og brat bortiler,

hvor Alt, hvad der er taget af Jorden, har sin Dmskiftelse, sin Ende, sin Aften ... Bliv hos os, Jesu! thi det er mod Aften. Vore øvrige ledsagere ere ikke at lide paa. De gaae bort, ligesom Skygger, og, om de end blive os nær, det er Mennesker og kunne ikke hjælpe. Men hos Dig er Hjælp og Trost, hos Dig er Naade og Tilgivelse. Salig er den, hvis Overtrædelse er forladt! Han har ingen Sorg tilbage over det, som er tilendebragt og forsvundet; han gaaer med let og roligt Hjerte det Kommende imøde; thi han gaaer med dig, o Du, som har lovet at bevare, ledsage og saliggjøre dine Egne! Du vil, Du kan, Du gjør Alt, hvad du har tilsagt!

Tak, min Gud, for denne Naade,
At du haver trostet mig.
See! mit Hjerte glæder sig:
Jeg er frelst fra Syndens Naade.
Bryd i Tak og Lovsang ud,
Frelste Sjal! og præs din Gud!

**Være være Gud i det Høieste! og Fred
paa Jorden! og i Mennesker en Velbehage-
lighed!!! Amen.**

Nytaarsdag.

Min Sjæl! lov Herren, og glem ikke alle Hans Velgjerninger! det skal idag være min første Følelse, min gladeste Tanke, med David i den 103die Psalme; det være den første Følelse, den gladeste Tanke hos Enhver, som med mig i dette Nu seer tilbage paa det, som har været. Den Dei vandrer Ingen om; den er ogsaa endt for mig. Mine Dage ere hendirundne som en Skygge. — Men hvad have de sagt, den ene til den anden? Meget hørte jeg, det Meste glemte jeg. Ligesom Bølger, der bortskylles af andre Bølger og tilsidst alle løbe ud i Havet, saaledes vandt mine Dage hen, fore de forbi, svandt de bort: hvad have de lært mig, idet de fore forbi? Meget baade Ondt og Godt, baade Glædeligt og Sorgeligt, ja, mere, end min Tunge kan udtale. Men een Følelse overvælder mig i denne Time, een Tanke fortrænger enhver anden, een Grindring staaer mere levende end alle andre for min Sjæl — D! Lov Herren, min Sjæl! og glem ikke alle Hans Velgjerninger; Den, som forlader dig alle dine Misgjerninger, og lægger alle dine Skrøbeligheder; Den, som igjenløser dit Liv fra Fordærvelse, og kroner dig med Misfandhed og Barmhertigheder.

Misgjerninger og Skrøbeligheder var min Arvelod, var det, jeg daglig vandt og formerede. De udgjorde en jammerfuld Be-

holdning, da jeg randsagede mit Hjerte. Det sammenpressedes under deres Vægt og fandt ingen Lindring i Verden for sin Smerte. Da førte Angeren mig til min himmelske Fader, da faldt jeg i Støvet for Hans Naasn, ydmyg og bodsferdig, og fandt Fred og Forsoning; Han forlod mig alle mine Misgjerninger og lægede alle mine Sygdomme. Farer omgav mig, store Fristelser til Frafald, tunge Prøvelser at udholde, — Vanheld og Ulykker, baade timelige og aandelige, leirede sig trindt om mig til alle Sider: dog kom jeg lykkeligt igjennem; Herrens Haand, usynlig, men lige faderlig udstrakt, reddede mig paa Skrenten, førte mig ud af Nøden, og igjensløste mit Liv fra Fordærvelse. Mligter og Byrder paalagdes mig, under hvis Vægt mine svage Skuldre briedes; Mennekehjelp udeblev, og min egen Afmagt bævede tilbage. Fremgangen var ubis og Udfaldet dunkelt, men Herrens Kraft blev mægtig i den Svage; Han opholdt mig med sit Ord, veiledede mig i sit Lys, og kronede mig med Misfunderhed og Barmhjertigheder. Lov Herren, min Sjæl! og glem ikke alle Hans Belgjerninger. Ligesom en Vanddringsmand, der, naar han har tilbagelagt en længere Wei over Bjerg og Dal, igjennem Orkener og Støve, standser en liden Stund, inden han gaaer videre, og tænker efter, hvor underligt Alt har været føiet til hans Bedste, hvorledes han altid i den rette Stund har fundet det Brød, som mættede ham, den Kilde, som forfristede ham, den Hytte, som gav ham Ly, og mangen Blomst til sin Glæde, mangen herlig Frugt til sin Bederqvælgelse: saaledes staaer jeg her og betragter med dyb Rørelse, hvorledes Herren hidindtil har hjulpet mig, og føler med Jacobs ydmyge Taknemmelighed, at jeg er ringere end alle de Misfunderheder, som du haver gjort mod din Tjener. Men, naar jeg har faa stor Marsag til at lovpriise Ham, naar jeg kaster et Blik paa det Genrundne, bør jeg da ikke have ligesaa stor Marsag til at lide paa Ham, naar jeg kaster Blikket hen i Fremtiden? Og dog

— hvorfor nedbøier du dig, min Sjæl! og er saa urolig i mig? Hvorfor vender sig mit Dje saa tvivlende, saa ængstelig mod de Taager, som endnu bedække min Fremtids Himmel, — og kan dog ikke gennemtrænge dem, mægter ikke at opdage, om de i deres mørke Skjød gjemme Odelæggelse eller Betsignelse! . . . Gode Gud! jeg har længe, jeg har daglig bedet: skee din Villie! men jeg har vel endnu ikke ret lært, hvad denne Bøn indeholder. Det er ligesom jeg i mit Sind skulde have noget at fraraade eller tilraade. Ligesom om jeg hemmeligen vilde foreskrive den Wei, din Stjrelse bør tage, — og naar Alt ikke gaaer efter mit Dnske, saa er jeg nedslagen, misfornøiet, maaskee knurrer jeg, og anseer mig næsten for at være forurettet . . . Jeg usle Stov! som vil være visere end den Alwise, og gaae irecte med den Hellige! Maa jeg ikke langt hellere give Slip paa min egen Villie og al min Selvfogskab, for at overlade Alt til dit Velbehag og dit Naad, o Gud! thi Din Villie er den bedste; dit Naad er underligt, men du fører det herligt ud. Jeg behøver ikke at sørge for Verdens Lob, ei heller for mine egne Skæbner, men bør blot sørge for, at jeg klarere og klarere maa oplyses af dit hellige Ord, bedre og bedre maa opfylde mine Pligter, mere og mere maa forædle mit Hjerte og søge min Sjæls evige Salighed. Dette være min høieste, min eneste Betyrning! Siden vil jeg med Nøilighed overlade mig i din Haand og lade mig nøie med din Naade, som hver Morgen er ny over mig, og lige stor, lige tilbedelsesværdig i hvad du nægter, som i hvad du giver. Med dette Forsæt og denne Tillid skal jeg hvile trygt i de Omstiftelser, jeg endnu ikke har prøvet. Lad dem komme! Jeg bier paa Gud, og skal endnu takke Ham, fordi Han er min Hjælper. Et nyt Aar bliver da vist et lyksaligt Aar;

Alt blier godt, naar Hjertet hviler

Fromt og fast i Herrens Naade —

Med denne sande, trostrige Tante aabne og indvie vi nu, i Jesu Navn, ogsaa dette nye Aar med Psalmens Ord Nr. 245, B. 5. 6.

Med et saadant barnligt Hjerte kaste vi os nu i dine Fa-
derarme. Vær os naadig, forbarm Dig over os, Fader vor.

Evang. Luc. 2. 21. ff.

Et lykfsaligt nyt Aar: er Dagens Løsen, er det Ord, hvormed vi, efter en gammel og smuk Skik sædvanlig hilse hverandre, naar vi mødes en Dag som denne. Hvor ofte det kommer fra Hjertet, eller blot udgjør en tom Høflighed, tilkommer det ikke os at bestemme. Hvad vi kunne sige, er, at det simple Ord er betydningsfuldt og indholdsrigt for os Alle, om end Enhver forstaaer og anvender dets Indhold paa sin Viis. Skulde der ikke gives Synspunkter, under hvilke det, for hvert alvorligere Sind, bør blive lige vigtigt, lige fatteligt og derhos lige opnaaeligt? Derom er jeg overbevist, mine andægtige Tilhørere, og det er i denne glade Overbeviisning, jeg idag til Eders og min Opbyggelse vilde overveie,

Hvorledes et nyt Aar maa blive et lykfsaligt Aar for os.

O Du, som kroner Aaret med dit Gode! giv at den ædle Sæd, som er dit hellige Ord, af mig maa udsaaes rettelig, og falde i god Jord!

Naar vi i sædvanlig Betydning tale om et lykfsaligt Aar, saa forstaae vi derved, at Jorden, taknemlig mod Dyrkernes Ar-

beide, bærer en rigelig Grode, som ufladt indhøstes — at Handel og Næringsveie blomstre i ærlig Virksomhed og bestandig Tilvæxt, — at den tænksomme Tid aldrig maa savne Arbeide og belønnes med sikkert Udkomme, — at Land og Folk, under en mild og kraftfuld Regjering, maae glæde sig ved Fredens varige No, ved Gendragtighedens Alt sammenholdende Baand, ved Retfærdighedens uafbrudte Gang, Lovenes ligedeelte Beslyttelse under en velordnet Friheds umisbrugte Fordele, og at hverken det almindelige Velvære eller den Enkeltes Lykke maa forstyrres af ødelæggende Landeplager, voldsomme Naturrevolutioner, overraskende Ulykker eller store knusende Sorger. Alt dette er visjelig ønskværdigt; og at bede Gud derom, for Ham at udgyde vort Hjerte i Naakaldelse og Forbønner for det almindelige og for den Enkeltes Bedste ogsaa i det udbortes Liv, det er vor dyrebare Nettighed som Guds Børn i Jesu Christo, det er vor hellige Pligt som et kristeligt Samfunds velsindede Medlemmer. Men om vi i alle Henseender skulle opnaae det, vi bede om, det berøver paa Gud alene; og Han alene veed, om det ogsaa i alle Henseender kan være os nyttigt. Han har forbeholdt sig at stille vore Skæbner og vore Forhold i et saadant Sammenhæng til hverandre, som det er nødvendigt til det høieste Diemeds Opnaaelse, og Hans Stier, som ere Misfandhed og Sandhed, række langt ud over Tidens dunkle, forvirrede Dmskiftelser. Men hvad der udgjør eller medfører vor sande Lyksalighed, har Han tilstrækkeligt ladet beroe paa os selv, har han ladet os tilstrækkeligt indsee og erkjende, paa det vi, ved hvert begyndende Tidskifte, med reen Villie og klar Befindelse tillidsfuldt skulle kunne skue mod den skjulte Fremtid og vente os det Bedste, naar vi selv gjøre vort Bedste.

Et nyt Aar bliver saaledes et lyksaligt Aar for os, **naar i al dets Mørke Guds Ord er en Lygte for vor Fod og et Lys paa vor Sti.** Til dette Nu ere vi komne. De Veie, vi ere gaaet, for at komme hid, vare

længere eller kortere, være mange, ligesom Vandrerne selv. Ingen har prøvet de samme Skæbner, hentet samme Erfaring i Verden, modtaget de samme Indtryk af Omgivelserne. Lad Enhver kaste Blikket hen over sin tilbagelagte Livsvei; den var altid søregen, lærerig, minderværdig, om ei for Andre, saa dog for ham selv. Kunde vi vandre den paany, — eller sætte den os sildigere i de samme Tilfælde, Forhold, medførte den de samme Tilstiftelser og Omstændigheder, — vi skulde uden Tvivl nu være visere end vi vare, være sikkrere i at finde det Rette, være mere beredte til at møde enhver Fare, bedre betryggede mod enhver Vildfarelse, rigeligere forsynede med, hvad der er vigtigst baade til Nytte og Behag paa Veien. Men her standser den tilbagelagte vei; en anden begynder; den er forskjellig for Enhver af os, om vi ogsaa synes at vandre en eller anden Dagreise sammen. Hvor ville, hvor skulle vi faae den rette Anvisning, efter hvilken vi kunne indrette vor Vandring? Hvad vi have tilegnet os i det Genrundne, har rimeligviis sjelden eller aldrig sin Anvendelse paa Det, som skal indtræffe; hvad vi høre af den verdslige Klogskabs Naad, det troede vi ogsaa fordim at høre, og vi fore dog ofte vild. Endnu mindre maae vi tage vore Lyster og Begjæringer til Bevisere: de ere troløse Ledfagere, som blot plyndre og fordærve Den, de lovede at føre glad og usladt til Maalet. Nei! det er en anden, en paalideligere Røst, som idag udgaar fra det Høie og fra Helligdommen til hvert opmærksomt og lydigt Guds Barn: Jeg vil undervise dig, og lære dig om den vei, paa den du skal gaae; jeg vil give Naad over dig ved mit Døie; siger Herren. De Dine, som ere klarere end Solen, og med et eneste Blik omfatte baade Tid og Evighed, og skue ned i Menneskehjertets Dybder, de ere ogsaa vore klare Ledestjerner gennem Livets dunkle Omstiftelser. Lader os ikke glemme, at al vor Begjæring er for Herren, og at intet af vore Suk er skjult for Ham; lader os ikke glemme, at Han aldrig taber os af Synet, men er om os, ihvor vi gaae eller hvile:

da tænke og foretage vi os ikke Andet, end hvad der kan bestaae for Ham, og kaste siden vore Sorger paa Ham. Hvor tung Natten da end hviler over vore kommende Dage, og i hvor umuligt det er for os at afløre, hvad der ligger paa vor Bei, saa træde vi dog trygt ind i Fremtidens ukjendte Land; thi vi vide, at Herren ogsaa der ikke blot gaar foran os, men ogsaa altid er med os. Om end Malm og Mørke stundom skjule Hans Naavn, saa høre vi dog Hans Nøst og gjentjende den. Tilfikkelseerne ere mangfoldige, uoverskuelige, uberegnelige; men Hans Ord ere altid de samme, lige kraftige, trøstende og veiledende. Der kommer ingen Tilfikkelse saa overraskende, at vi jo, saasnart vi blot komme til Besindelse, skulde bekjende: Dette er skeet af Herren; Hans Stier ere Mis kundhed og Sandhed. Der møder ingen Fare saa stor, at ikke en Christen, som gaar i sit Kald, opmuntres af det guddommelige Tilraab: Frygt ikke, thi jeg er med dig. Der møder ingen Fristelse saa stærk, saa loffende, uden at den jo overdøves af den hellige Stemme: Vær tro indtil Døden; bevar dit Hjerte frem for alt det, der forvares, thi Livet udgaar af det. Der paalægges ingen Byrde saa tung, at ikke Kraften opretholdes af den himmelske Forjættelse: Kommer hid til mig Alle, som arbeide og ere besværede! og jeg vil vederqvæge Eder, og I skulle finde Hvile for Eders Sjæl. Der rammer ikke nogen Nød saa haard, at ikke Lindring og Bistand ligge rede i Lydigheden mod det faderlige Bud: kald paa mig paa Nødens Dag; jeg vil udfrie dig, og du skal prise mig. O! der gives intet Tilfælde, ingen Stilling i Livet, uden at jo Verden skal vorde lys omkring os, og vort Døie opklares i Skinet af det Guddomsord, som er vore Hjerters Fryd og Glæde. Og, om det forhen ikke har været saa, gid det da her efter maa blive saaledes! Da skal ogsaa det Mør, som idag optrinder, vorde glædeligt, velsignet og lyksaligt. O gid det vorde saa for os Alle!

Et nyt Aar bliver et lykfsaligt Aar for os, naar vi **baade lade dets Sorg og dets Glæde tjene til vort Hjertes Forbedring.** Vi kjende dem begge, naar vi see tilbage paa, hvad vi have gjenmemlevet indtil denne Stund. Enhver, som aldrig saa lidt har prøvet Verden, veed altfor vel baade, hvad Glæde og hvad Sorg vil sige; han behøver ikke at spørge Noget derom. Men hvad Frugter de have baaret, hvad Virkninger de have udøvet paa det indbortes Menneſke, det er et Spørgsmaal, som idag henbendes til os Alle, og som er vigtigere at besvare. Hvad siger Du om dig selv, stakkels jordiske Vandrør? Naar Du har tilbagelagt en Deel af din omfliftelige Livsbane, og Du tænker paa, hvad Du har gennemgaaet og erfaret fra dit Livs første Tankedæmring indtil denne Stund, hvad Indtryk har da alt Dette efterladt i din Sjæl, hvad Indflydelse har det havt paa din Villie, paa dine Tankers Retning og dit hele Forhold? — Du har smagt af Kundskabens Trøe paa Godt og Ondt, Du har nydt, Du har lidt — Troer Du, at alt Dette har været uden Hensigt, eller at det ikke har havt noget andet Med end det, at Glæden skulde være Dig behagelig, og Sorgen være Dig tung? Saaledes synes Du at have taget Tingen; derfor var Du i de gode Dage ikke blot glad — det kunde forenes med Gudsfrygtighed — men du var umættelig, overdaadig, ubarmhertig, du glemte Andres Nøt og din egen Værdighed. De onde Dage derimod saae dig nedslagen, utaalmodig, bitter, nedbøiet, fortvivlet. Var det ikke Andet, du erhvervede af det henfarne Livs betydningsfulde Døtrin? Var det ingen anden Lærdom, ingen anden Erfaring, ingen anden Vinding, du bjergede af det Henrundne, og fører med dig ind i det Tilkommende? Hvor umoden, umyndig og elendig er du ikke da, med Alt, hvad du forresten kan have lært, stræbt og rundet! O hvor unyttigt er ikke dit Liv da henrundet! ja, baade unyttigt og ulykkesligt: thi dets Glæde var ikke andet end en kort, sandfæsløs Nuus, fulgt af Anger og Tomhed i din Sjæl. — og over dine Sorgers Bei stod Natten mørk og kold, og din Him-

mel havde ingen Stjerner. Skal det ikke worde bedre herefter? Nei, med mindre du selv vorder bedre. Ellers skal den lykkeligste Skæbne ikke være dig til noget Gavn; den tunge derimod skal nedslaae dig til Jorden. Betænk, at saavel den ene som den anden vil ramme dig, blot for at prøve og forædle dig. Saaledes er Guds Tanke; lad den ogsaa worde din. Bestaaer du ikke i Prøvelsen, saa naaer du ei heller Forædlingen, og da heller ikke Freden og Lyksaligheden. Klag da ikke over Gud, som ved Alt tilsigter dit Bedste, men klag over dig selv, som ikke forstaaer Guds Naade og Gave baade i Bøe og i Vel. Du veed ikke, hvad der kan ligge for dig i det oprindende Marskifte. Det er sandsynligt, at Ondt og Godt ogsaa deri skal verle, ligesom Nat og Dag; men vist er det, at jo længere du lever, desto mere skal du erfare Livets Bitterhed. De onde Dage komme nærmere og nærmere, om hvilke du skal sige: jeg haver ikke Lyst til dem. Verden bliver dig bestandig mere mørk og trang, du finder dens Udspredelser, saavelsom dens Moisommeligheder, mere og mere eensformige og indholdslose. Dine Forhaabninger ville svigte dig, den ene efter den anden, nogle i deres Spire, andre i deres Blomstring, de fleste i selve Høstens Stund. Den ringe Lykke, som levnes dig, skal man misunde dig, saalænge noget deraf er tilbage. Paa din eensomme Vej skal du mødes af fremmede, kolde Ansigter, hvori ingen Deeltagelse er at læse; og, naar du kommer hjem i din Bolig, er der øde og tomt. Det Bedste, du har gjort, vil man glemme, naar du ei formaaer at udrette meer; og, selv naar du formaaer det, vil man maaskee tillægge dig de uædleste Bevæggrunde. Utal skal worde Lønnen for dit Arbejde, og Græmmelse dit Hjertes Binding. Saadant er vederfaaret Andre. — Hvorfor skulde det ikke vederfares dig? Deri ligger da ikke noget saa usædvanligt, saa uventet, ei heller noget saa frygteligt. Hvad du ei forsætlig har forvoldet, leder Gud nok til det Bedste. Hvad Andre have forvoldet, det skulle de selv svare for. Bed Gud, at de maae omvende sig, inden Regnskabsstimen kommer;

og forlad du dem imidlertid, eftersom du ønsker, at dig maa forlades. Hver Dag, som oprinder, haad enten den er mørk eller klar, minder dig paany om at kjende og rette dine egne Feil. Du kan ikke omskabe de Skæbner, der ere dig bestemte; men som Midler i Guds Haand kan du lade dem omskabe dit eget Sind, din egen Maade at see og anvende Livet paa. Lad Alt tjene dig til Lærdom, det Behagelige og det Sorgelige. Det ene, som det Andet, kommer fra Gud; det ene, som det Andet, vil føre dig til Ham, med Taknemmelighedens rene Glæde eller med Taalmodighedens stille Hengivelse. Vær ved godt Mod paa en god Dag, men see dig for paa en ond Dag. Det er en Regel, som du kun da kan følge, naar du i alle Omstiftelser beslitter dig paa at bevare Troen og en god Samvittighed, vandrer Christi Evangelio værdeligen, uden at bryde dig om Verdens usle Domme, — naar du, uafhængig baade af Lykke og Ulykke, søger at fuldbyrde dit Kalds Gjerning, under en daglig Fornælse af dit Sind, en uafsladelig Fuldbyrdelse af dit Hjertes Helliggjørelse, en from Hengivelse i Guds Velbehag, og et fast Haab til den himmelske Faders Barmhertighed, der er lige velgjørende baade i Det, Han nægter os, og i Det, Han skjænker os. Skee Hans Villie, baade i Det, vi have at lide og at udrette! I Hans Haand overlade vi baade vor Skæbne og vort Hjerte. Da skal ogsaa det Nar, som idag oprinder, vorde glædeligt, velsignet og lyksaligt. O gid det komme saaledes til os Alle!

Et nyt Nar bliver endelig et lyksaligt Nar for os, **naar vi, igjennem alle dets Omstiftelser, ikke blot komme Graven, men ogsaa Himmelen nærmere.** See vi paa det jordiske Maal for alle vore Bestræbelser, vore Sorger eller Glæder, saa er det forud givet eller bestemt. Det kan ikke bortryddes; det kan ikke forbigaaes. Uigjenkaldelig, uundgaaelig er alle Dodeliges fælles, sidste Skæbne. Den venter os, møder os, levner os intet Valg, ingen Udflugt. Det

er saaledes beskikket over alle Mennesker baade dem, som have været for os, og dem, som skulle komme efter os. Hvad enten vort Livs Dag er lang eller kort, saa kommer der en Aften efter hver Dag. Si vide vi, naar den kommer, men vel, at det med hver Stund lider mod Aften. Og for mange iblandt os er den ganske nær — langt nærmere, end vi selv troe. Naar dette ene Aar, som nu begynder, er til Ende, hvem af os er vel sikker paa at sidde her næste Nytaarsdag, eller hvor mange af os sove maaskee ikke allerede den evige Søvn paa det snevre Leie, i det mørke Kammer? Det maae de vide, som da leve. Nogle af dem have da maaskee ledsaget dig eller mig til vort sidste Hvilested, og kunne sige, hvor det er at finde, om Noget vil vide det, — indtil, en søie Tid derefter, ogsaa de vandre af Kjødets Gang, og vi saaledes alle ere nedsjunkne i den stille Grav. I denne Forestilling ligger der noget mørkt og nedslaaende for de Unge, de Karste, de Glade og Lykkelige; men ikke saaledes for de Skrøbelige, de Plagede, de af Omkiftelserne Prøvede og af Verdens Trætte, ikke for Saadanne, som vi dog Alle med Tiden skulle vorde. Det er vel snarere ofte trostende for os, at kunne vende vort Blik fra det urolige Liv, til den fredelige Grav og tænke: „Der faaer ogsaa jeg No inden kort Tid; der bydes ogsaa mig et trygt Fristed fjernt fra Plager og Bekymringer og Tidens Tryk og Verdens onde Væsen. Salige ere de, som sove — Snart sover ogsaa jeg fredeligt og uforstyrret ved deres Side.“ Men i denne Tanke, — skjøndt vederbøgende som Aftenkølning paa en varm Sommerdag, — ligger dog ikke den sande, end mindre den eneste Trost for en Christen. Han skuer vissefælgelig ogsaa med Glæde hen til sit stille sidste Hvilekammer; men høiere kaster han sit Blik, videre stunder han hen. Ikke i Mørke, men i Lys boer den U dødeliges rette Trost og evige Fred. Støvet kommer til Jorden igjen, hvoraf det er taget, men Manden til Gud, fra hvem den udgik. Med hvert Skridt nærmer han

fig stille, trofast, fuld af Haab sit evige, hellige Dphav. Tiden, som endnu stiller ham derfra, indskrænkes meer og meer, bliver kortere og kortere, tilsidst er den ganske forbi. — Da er Skillerummet overstøget, og Alting lyst og lyst og herligt og saligt. Hvad betyde da vel disse Vindinger og Tab, disse Glæder og Sorger, Sommere og Vintere, Nætter og Dage, som verende afdele det jordiske Liv, som hentykke eller nedbræde, som snart udvide og snart sammenpresse det svage Hjerte? De have ingen anden Betydning for Guds Børn, end den, at stadfæste deres Tro, at oplive deres kjærlighedsfulde Virksomhed, at opfordre dem til Taalmod og Fornegtelse, og at gjøre Faderhuset kjærere og kjærerere for dem. Didhen styrer en Christen sin Gang i sin Frelser's Fodspor. Han veed ikke, hvor lang Veien er, og gjennem hvilke Omstiftelser den løber; men hvad han veed, og inderligt føler, og uafsladeligt kommer ihu, er dette:

Jeg gaaer til Himlen, hvor jeg gaaer,
 Naar Jesum blot jeg følger;
 Min Sjæl af Herren Kronen faaer,
 Naar Graven Støvet dølger.

Naarsombest mit Støv da synker sammen, og hvor det end kommer til at hvile, saa veed jeg, hvor min Frelser er forudgangen, og hvor min Sjæl skal finde sit blivende Hjem. Dertil maa jeg berede mig, didhen vil jeg nærme mig, hvert Aar, hver Dag, hver Time, — indtil den sidste Time af den sidste Dag i det sidste Aar er kommen. Og maaskee er det Aar allerede oprunden idag. Naar man paa een af dets Dage om Aftenen venter mig, er min Dag maaskee allerede endt — eller naar man om Morgenens søger mig, er jeg maaskee ikke mere her. Det staaer i Guds Haand. Jeg vil være glad, hvis Han kalder snart, — taalmodig, hvis han tøver. Aarenes og Dagenes Tal gjør her intet til Sagen. Det, som det kommer an paa, det er, at Veien, som vandres — den være lang eller kort — fører til Himmelen. Og den kommer jeg nærmere ved hver trofast Bøn,

hvert bodsfærdigt Sul, hver god Gjærning, øvet i Stilhed, hver glad Opoffrelse for Pligten, hver vunden Seier over den sandse-
lige Begjæring, hver mild Dom over en feilende Medbroder,
hver Tilgivelsens og Velvillighedens Følelse mod Fjender og
Misundere, hver, om end usuldkommen, Bestræbelse efter at ligne
min Frelser, tage mit Kors og følge Ham, som bedst veed, hvad
der er mig nyttigt, hvad der tjener til min Salighed. Hos
Ham bliver jeg, om end Alverden forlod mig, — og om end
mit Kjød og mit Hjerte forsmægter, saa er Han min
Deel evindeligt. Ei forfærder det mig, at Tidens Taager
hvile tungt over min Bane, og at Gravens Mørke staaer uigen-
nemtrængeligt ved Maalet:

Fra Jordens Nød og Dval
Til Himlens lyse Sal,
I Jesu Spor mit Maal jeg naaer;
Jeg gaaer til Himlen, hvor jeg gaaer.

Og, naar jeg aldrig glemmer dette under mit Livs bortilende
Timer, saa mange eller saa faa de kunne blive, saa skal ogsaa det
Aar, som idag oprinder, vorde glædeligt, velsignet og lykfsaligt.
O gid det komme saaledes til os Alle!

Saa lad det nu komme, i Jesu velsignede Navn, og lad
det medføre, hvad Herren har bestemt os! En anden Række af
Skæbner begynder, glædelige og sørgelige imellem hverandre, skjøndt
endnu uviste og ubekjendte. Enhver faaer sin Lod, naar hans
Time er kommen; men rolig, men hengiven og tillidsfuld er itkun
Den, som veed, at ogsaa det sidste Led af denne Kjede holdes
af Gud, og at intet Led uden Hans Villie kan lægges til eller
tages fra. I denne Forestilling ligger der en stor og uforkvæn-
kelig Trost mod alt det Bittre og Tunge, der muligen endnu
kan være tilbage for os at gennemgaae. Deri ligger ogsaa et
ydmuygt og stille Haab om, at Herren ikke skal lade os prøves
over vore Kræfter, men at han fremdeles, ligesom hidtil, vil op-

holde os under Byrderne og lære os at statte Hans Kjærlighed, selv naar Han tugter os. Hvad Han, den Alvise og Eviggode, paalægger os, det er ikke tungt at bære, naar vi betænke, fra hvem det kommer. Den faderlige Haand gjenkjendes, baade naar den saarer, og naar den helbreder; og, naar den har saaret til vor Sjæls Frelse, saa helbreder den atter til vort Hjertes Fred. Men det Dnde, I tilsoie hverandre og Eder selv, I forhærdede Syndere! er baade langt tungere og ulideligere. I saare ofte, blot for at det skal smerte, og oprive Saaret hellere, end I læge det. Eders Mangel paa Kjærlighed, Eders Læddragt, Dadslyge, Misundelse, Uforsonlighed og Uvisdomhed gjer, at de mørke Dage blive endnu mørkere, og bortjager selv fra Lyffens Dag al reen og hjertelig Glæde. Hvad Godt kan jeg da ønske Eder idag, som ikke Eders vrange Sind skal forvandle til et Dnde, baade for Eder selv og for Andre? Eders Liv ligger som en Mark fuld af Tidsler og Ukrud, hvor intet bedre Sædetorn flaaer Rod, og ingen nyttig Afgrøde vindes hverken for Jorden eller Himmelen. Hvilket Liv! og — engang — hvilken Død! Herren vække Eders Hjerter til Besindelse, og styre Eders Fødder paa Fredens Wei, inden der snart ikke er nogen Tid meer, hverken til Anger eller til Forbedring.

Men saa meget hjerteligere, saameget visere paa Bønberelse, ønsker jeg Eder et lykfsaligt Nytaar, I Guds og Menneskenes Bønner, som ikke blot see paa Eders eget, men ogsaa paa Andres Bedste — ikke glædes over Uretsfærdighed, Løgn og Had, men arbeide paa, at Ret og Sandhed og Kjærlighed skulle boe i vore Huse og vore Hjerter! I, som ikke betale Dndt med Dndt, men ved Guds Naade søge at overvinde det Dnde med det Gode: Lidelse med Hengivenhed, Bedrøvelse med Taalmod, Fristelse med Standhaftighed, Gjenboredighed og Modgang med Arbeide og Bøn, — Had, Forfølgelse og Forhaanelse med Forsonlighed og en reen Samvittigheds Vidnedsbyrd og Hjertets stille Suk, der henstiller Alt til Ham,

som dømmet retfærdelig. Kommer med mig paa de Veie, vi endnu ikke have vandret, til de Skæbner, vi endnu ikke have prøvet, i de Dage, som endnu ikke ere oprundne. Vi have Intet at frygte, saalænge Herren er med os; og Han er med os, naar vi sætte vort Haab til Ham og blive udi vor Kaldelse. Lader os da træde frem med Frimodighed og være forvissede om at finde Barmhertighed og finde Naade til betimelig Hjælp. Lader os samles om Korsets hellige Banner mod Verdens onde Væsen, og trøste, hjælpe, opmuntre og støtte hverandre det bedste, vi formaae paa vor øvrige Vandring. Den er snart endt; og hvad Andet er der saa tilbage end det Gode, vi have tænkt og gjort, eller idetmindste have havt Billie til af et ægte christeligt Sind? Og gid dette endnu maa være tilbage, naar alt Andet er forsvundet som en Drøm, og disse vore Aar have en Ende! — Gode Fader i Himmelen! giv os Naade til at betænke det; og lad imidlertid det Aar, som idag oprinder, vorde et lykkeligt Aar for dine Børn. Og det bliver det, naar først og fremmest, **i al dets Mørke, Guds Ord er en Lygte for vor Fod og et Lys paa vor Sti; naar vi siden lade dets Sorg og Glæde tjene til vort Hjertes Forbedring; — og naar vi endelig gennem alle dets Omstiftelser ikke blot komme Graven, men Himmelen nærmere.**

Venner! maatte der vort Die
 Modes, naar det lukkes her!
 Al! om alt bag Aarets Høie
 Saligheden stod os nær!
 Jublende vi stulde mode
 Gist de Gode, som gif bort,
 Og de Kjære, som ei døde,
 Skal vi ikkun savne kort!!

Amen.

Søndagen efter Nyaar.

Minde om min Pagt med Himlen,
 Helligt, dyrebart min Sjæl,
 Led mig midt i Jordevrimslen
 Rørende til Naadens Væld.
 Mind mig paa min mørke Vej
 Om en Haand, som svigter ei;
 Giv i Trangsel, Sorg og Smerte
 Stedse mig en Christens Hjerte!

Narets første Dag er kommen og gaaet. Naret, i sin første Fremtræden, tilkjendegiver, ligesom Mennesket i sin Fødselsstund, ei andet end, at det begynder at være til, og Intet meer. Hvorledes Fremgangen, hvorledes Enden bliver, det kan ingen jordisk Wiisdom aflære; vi bleve til igaar, og vide Intet. Da oprinder en anden Dag, en anden Narets og Menneskets Helligdag. Den snevre Synskreds udvides, Skyerne stilles ad, Himlen aabner sig og Jorden bliver lys. Naret, som oprandt, skal skride frem og endes, som et Herrens Velbehageligheds Aar; Mennesket, som fødes, skal leve og døe, som Guds Naades Barn. Siden bliver Tiden Ewigbed, og Menneskelivet Salighed. — — Herlige, skønne Udsigt! For at kunne nyde den, stige vi ikke op paa Jordens kolde og stormfulde Høider, men ned til Jordens rolige Strand og venlige Bølge. Dithen følg vi ham,

som for vor Skyld kom til Verden, blev Menneſte for at vorde Menneſters Frelser og Forgænger, og, i denne Egenſkab, modtog Aandens Indviſſe ved Daaben, og horte Faderens Roſt fra Himlen: Denne er min Søn, den Elſkelige, i hvilken jeg haver Behagelighed.

Alt! endnu med diſe Ord
 Nabnes Himlen over Jord.

Samme Himmel over ſamme Jord. Vi fødes til Menneſker og indtræde med det ſamme i en ſyndig, urolig og farlig Verden, hvor Ingen veed, hvad der møder os, eller hvorledes vi ſkulle omtumles, eller hvor vi ſkulle havne. Men vi døbes til Chriſtne, og indtræde med det ſamme i Guds Naaderige, hvor Alt er Hellighed, Fred og Tryghed, og Intet hændes os uden Hans Villie, og Ingen river os af Hans Haand, ſaa længe vi troe paa Hans Tilſagn og holde vore Løfter, — ſaa længe vi bevare Hans gode Gaver og bringe Ham et reent og lydigt Hjerter ſom vor Gave, — ſaa længe vi komme Jeſu Ord ihu, og lade Hans Aand lede os i al Sandhed. O Gud! derſom vi havde gjort ſaaledes, hvor langt bedre, lettere og ſikkrere vilde da ikke Alting være! Skylden er vor, om Veien ofte er ujævn, Byrden tung, Tiden mørk, og Hjertet ſkjælvende. Vi have da viſſelig glemt og brudt vor Daabspagt. Men Du, Herre! er trofaſt. Frels os, ſaa frelſes vi! I Jeſu velſignede Navn ville vi nu gjentalde og fornye vort første ſalige Forbund med Dig. Gid et rørende, dyrebart og helligt Minde derom paa denne Dag ſaaledes maa vælkes i vore Hjerter, at det følger os, advarer og trøſter os i alle vore Dage! — Hør i Naade Dine tilbagevendende Børn, kom dem imøde, Du Fader over Alt, Du Fader vor x.

Evang. Matth. 3, 13.

Naarets første Dag, ſom, i en mellem Lys og Mørke kæmpende Dæmring, ved ſin Text minder os om Lovens Evang, de jordiske Sandſers Indſtrænkning og den gamle Pagts kolde Tid,

har givet Mads til den derpaa følgende, vor nærværende Sabbath, hvis Evangelium fører os ind paa det Nye Testaments Helligdom, hvor, fra en opladt Himmel, Faderrosten høres over dem, som Sønnen frelser og frigjør, medens Manden i Ustyldighedens og Fredens Duestikkelse stiger ned i rene, troende, elskende Hjerter. Hvilket skjønt og levende Billede af det Overjordiske paa Jorden, det Guddommelige i Menneskeheden! Hvilket listigt og anskueligt Billede af den Treenige, som, aabenbar i sin Kjærlighed, uudgrundelig i sit Væsen, i Daaben optog os til sine Børn, og sluttede den saligste Pagt med os for Tid og Ewighed! Gid vi med rørte Hjerter maae mindes det idag! Gid vi med Eftertanke og stille Andagt, i en velsignet Stund maae gjenkalde os

Erindringen om vor Daabspagt!

Minde om min Pagt med Himlen,
 Helligt, dyrebart min Sjæl,
 Led mig midt i Jorderimlen
 Rørende til Naadens Væld.

Erindringen om vor Daabspagt være os et rørende og dyrebart Minde! — Vi ere vel ikke i Stand til umiddelbart og med nogen Orden at gjenkalde os, hvad der foregik med os i vort Livs første Timer. Vor Bevidsthed var endnu ikke vaagnet; derfor kunde ingen levende eller varige Indtryk modtages af Sjælen og fastholdes af den. Men i samme Forhold som Forstanden og Følelsen udviklede sig, fik vi ofte Anledning til at anstille vore Sammenligninger og gjøre vore Betragtninger derover, saa at vi ingenlunde savne baade en levende og en sand Forestilling om de mindstverdige Omstændigheder, som forefaldt ogsaa ved vor Indtrædelse i Verden, og som ere fælles, deels for alle Mennesker, deels for alle Christne. Vi deelte den Lod, der er eens for dem, som fødes i Palladset og i Hytten, nemlig Usmagtens, Hjælpeløshedens, Skrebelighedens Lod. I denne Henseende er ingen Skabning saa stedmoderlig behandlet, saa værgeløs, saa svag og uden Forsvar som Mennesket. Det maatte gaae tilgrunde

i sin Glendighed, Livets Gnist maatte slukkes i samme Stund, som den tændtes, om ikke Forbarmelsen kom det imøde, om ikke den sig selv forglemmende Kjerlighed værnedes om Svagheden, beredede Næringsen, afværgede Farerne og vaagede over Saligheden. Saaledes har denne Kjerlighed været og beviist sig, ogsaa mod os. Kunne vi glemme det, eller urørte mindes det? Under ulige Omgivelser og med ulige Udfigter kom vi til Verden; men hvo er Den, som ikke hilstes af milde Blik, toges paa venlige Arme, trykledes mod et huldrigt Bryst, og havde nok, hvorledes for Nesten hans Forsætning end var? Den Riges, selv Fyrstens Son, behøvede dengang ikke meer, — og den fattigste Daglønners havde endnu Intet at savne. Lige ømt elskede, lige let tilfredsstillede, i samme skyldfrie Tryghed, laa enhver af os ved vore Nærmestes for os bankende Hjerter, som vilde meddeele os af deres egen Livskraft, overstrømme os med deres egen Glædes Fylde. Men spurgte Nogen med stille og bekymret Følelse: Hvad mon der bliver af dette Barn? saa havde hverken Rigdommen og Magten eller Fattigdommen og Mangelheden noget Svar derpaa. Ingen jordisk Høihed, ingen menneskelig Omfjorg kunde hindre den Syndens Spire, som slumrede i vort Bryst, i at udvikle sig til Fordærvelse og Undergang for Tid og Evighed. Her vidste de Intet, her magtede de Intet. Da oprandt en Dag, vigtigere end den, som saae os fødes; den skønne Dag oprandt, paa hvilken vor Frelser Jesu Christi Død for første Gang bleve udtalte over os: Lader de smaa Børn med Fred, og formener dem ikke at komme til mig; thi Himmeriges Rige hører Saadanne til. Da bares vi frem for Ham, optoges ved den hellige Daab i Hans Kirkes Skjød, indviedes til Christendommens Forbund, og bleve deelagte i dens Goder. Over os hvilede Hans Aand i Aenighed og Fred, og, hvad enten vi levede eller vi døde, hørte vi ham til, saa længe ikke Verdens Besmittelse havde fyldt det Hjerter, som var indviet til Hans Tempel. Gid Tanken derom maa berolige og troste de Sorgende, som see deres spæde Yndling borttrives i

Livets Morgengry, ligesom Blomsten visner og segner paa Foraarsmorgen. Sid den maa forvandle deres Beeklage til Gengivelsens og Haabets taknemmelige Sul: Han, som var bleven Gud behagelig, var ham kjær, og blev borttagen for han levede iblandt Syndere. Han blev henrykt, at Ondskab skulde ikke omstifte hans Forstand, eller Svig bedrage hans Sjæl. Sid denne Tanke ogsaa maa vække, advare, bevæge Enhver, paa hvem Gud har lagt det Ansvar at pleie de spæde Medlemmer af Hans Rige, ved deres Indtrædelse paa Livets Bane, at de vel maae overveie det store Ansvar, der hviler paa dem, og samvittighedsfuldt og uafsladeligt agte paa, at de ikke forspilde deres Arvedeel i Lysen, at de ikke vige fra det Liv i Gud, hvortil de fødtes paany ved Daaben, ikke glemme og bryde den Naadepagt, som knyttede deres Liv i Tid og Evighed til en uendelig Kjærlighed, men at de daglig maae vore i Himmels Wiisdom og Herrens Naade, ikke lade sig henrive af de Ryggeløses Bildfarelse, lære at kjende Gud og Den, Han udsendte, forstaae og udrette Hans Willie, bevarende Troens Hemmelighed i en god Samvittighed, og saaledes med Tillid betroe sig til Hans Haand, hvem al Magt er given i Himmelen og paa Jorden. Hvad kan saa rive dem ud af denne almægtige Haand? Hvad kan stille dem fra denne uendelige Kjærlighed? — Dem forundes vel ikke mere end andre at dvæle paa den rolige Strand, hvor Livets første Dage henvinde; de maae ud, ogsaa de, mellem Bølgerne Brusende og Klipperne paa Verdens urolige Hav: men hvad have de at frygte, da Han, hvem Veirene og Søen ere lydige, er hos dem? De høre og gjenkjende den gode Hyrdes Røst i Storm som i Havblik, og følge den, uden at tvivle, uden at spørge, hvorhen Han leder. Det er nok, at Han leder dem ved sit Naad, og derefter antager dem til Gode. Deres jordiske Tilflugt skal røves dem; deres hjælpeløse Alders nærmeste, huldeste Bogtere og Benner skulle gaae alt Kjødets Gang; Glædens Fest

vil komme til at give Plads for manges Sorgens og Savnets Stund; men de, som ere døbte til Christum, skulle ikke sørge som de, der ikke have Haab; de, som tilhøre Ham, skulle ei mistrostes som Hedningerne, der ikke kjende Gud. En Christen kan forlades af Alt; han er dog aldrig eensom eller forskudt. Min Fader og min Moder forlade mig, men Herren skal samle mig til sig, siger han med David. Kan og en Kvinde glemme sit diende Barn, saa vil jeg dog ikke glemme dig; see, jeg tegnede dig paa begge Hænder, siger Herren. Mange Hændelser kunne møde, tilstødende Omstiftelser times paa den taagefulgte Bane; Jorden stifter Dragt, og Tiden forvandler de blideste Afsyn, de varmeste Hjertter: men under alle Hændelser og Skæbner, under alle Aarstider og Omstiftelser er Een den Samme, Jesus Christus er igaar og idag den Samme, ja til evig Tid. Vi ere kaldede efter Hans Navn, og Han forlader os ikke, saa længe vi ikke forlade Ham. Han mister ingen af dem, som ere Ham givne, som i Hans Navn begynde, fortsætte og fuldende deres Vandring. Ligesaa huld, lige saa mild, som den udødelige Menneſteven, ved sine Tjenerer, tog de smaa Børn i Favn, lagde Hænderne paa dem og velsignede dem, følger Han de Unge, som ikke glemme Ham, gennem den farefulde Verden, styrker dem, som stræbe under Dagens Byrde, som haabe paa Ham, og opholder endnu de til Ham sulkende, trætte Vandrerer, bliver hos dem, naar det er mod Aften, og fører dem med venlig Haand over til de bedre Boliger i Faderens Huus, hvor Han tilsidst forsamler Alle, som ikke have forladt deres første Kjærlighed, ikke brudt deres første, vigtigste Løfte, at tage deres Kors og følge Ham, bekjende Ham for Menneſkene, ligesom de ønske, at Han engang skal bekjende dem for sin Fader, som er i Himlene, og være Hans Egne, og tjene Ham i evig Retfærdighed, Uskyld og Hellighed.

O! hver Gang vi see de uskyldige Børn i Daaben frembæres til deres og vor Frelser, eller vi paa anden Maade, som i denne Stund, bringes til at ihukomme vor egen Indvielse i de paa Christum Troendes skønne Forbund, saa kan Mindet derom ei blive andet end **rørende** og **dyrebart**.

Men dette rørende og dyrebare Minde være os ogsaa altid **helligt**, foreskrive os med høitidelig Alvor, i hver en Livets Stund. Hvilke Forbindelser vi end skulle slutte, i Overensstemmelse med Fornuft, Sædelighedsfølelse og Orden, saa maae vi samvittighedsfuldt opfylde dem, om ellers Bebreidelse og Ulykke skulle undgaaes. Den Tjenende, som for betinget-Løn har affaaet sin Tid og sine Kræfter til sin Herres Nytte, tør ei i noget eneste lovligt Tilfælde lade det mangle paa den Lydighed, der paaligger ham. Vgtemagen, der, for alle Omstiftelser, har bortgivet sin Haand og sit Hjerte, tør siden, hverken af Lust eller Nød, lade sig forledes til at bryde sin helligede Pligt. Undersaatten, Medborgeren, som har svoret Konge og Stat sin Troskab, tør aldrig i nogen Stilling forglemme, hvad han skylder Thronen og Lovene. Banxren rammer altid Trolosheden, og Straffen følger uundgaaelig Broden i Hælene. Og den Pagt, som er den første, hoieste, vigtigste af alle, — som giver alle de andre Liv, Reenbed og Varighed — som knyttes i Livets Morgen, dog ikke blot for dette Livs flygtige Timer, men baade for Tid og Ewigbed — knyttes mellem Stovet og den Evige, Skabningen og Skaberens, Mennesket og Gud — denne Pagt troe vi uden Skyld at kunne ringeagte, uden Følger at kunne overtræde! — O! vi kunne dog ikke troe det i vor Sjæls Jnderste, om det end er oprundet i vor Tanke. Vi kunne dog ikke troe, at Gud lader sig spotte, om vi ogsaa, i vor Blindhed eller vort Banvid, ei betænke den Fare, hvori vi svæve, og den Fordærvelse, vi haste til. I denne Blindhed og dette Banvid ligger ingen Undskyldning for os, thi de ere selvforstyldte; de havde baade kunnet forekommes og hævres. Være vi som Hedningerne, der ikke kjende Gud, og endnu ikke

vide noget af, hvad Hans Kjærlighed har beredt os i Christo, ikke fatte de Ting, som høre Hans Mand til, — saa havde vi ingen Skyld i vort aandelige Mærke, vor aandelige Gledighed. Men os er sagt, hvad der er godt og sandt, alle Paamindelser til Eftertanke og Alvor ere os givne, alle Lysets og Naadens Rigdomme ere opladte for os: hvorledes skulle vi da undflye, dersom vi ikke agte saa stor en Salighed? Den Tjener, som veed sin Herres Villie, og ikke gjør efter Hans Villie, har jo sin Dom fældet, og hvem meget er givet, af ham skal man kræve meget! I dette Forhold staae vi som Christne, og kunne derfor aldrig inderligt, samvittighedsfuldt og ivrigt nok betænke vort Ansvar og vor Pligt. Vi kunne ikke optages i noget Samfund, uden at underkaste os de Bilskaar, det forelægger, og de Love, som gjelde derfor; ellers udelukke vi os selv baade fra Rettigheden til at høre dertil og fra de Fordele, som der vare at vente. Hvorledes ville vi da tilhøre Christi hellige Samfund, regnes til Hans dyrekjorte Hjord, og komme til Nydelsen af alle de Saligheder, Han har erhvervet os og tilbyder os, saafremt vi ikke agte Pagtens Grundbetingelse, som er denne: Hvo som troer og bliver døbt, skal blive salig — og opfylde Hovedsummen af dens Lov, som er denne: Du skal elske Herren, din Gud, af dit ganske Hjerte og din Næste, som dig selv? — Naar det Spørgsmaal henvendes til en vordende Christen: vil du paa denne Tro vordet døbt og ved Daaben forbindes til disse hellige Pligter? Saa er det ikke nok, at Fadderne paa hans Begne sige Ja dertil; det maa besvares med et glad, et utvunget Ja af hele hans forstaaende Liv, alle hans fremtidige Tanker, Ord og Gjæringer. Om disse istedet derfor skulle svare Nei, og gjentage det mere og mere lydeligt og spottende med hvert Aar, hver Dag, som kommer og svinder; om du, skjønt af Navn en Christen, dog under Livets fremskridende Lov ei knytter nogen Mening til din kristelige Troesbekjendelse eller lægger nogen Vægt paa dine chri-

stelige Forbindelser, — ikke eier nogen sand og klar Tro paa Gud, din Skaber, Frelser og Helliggjører, ikke besjæles af nogen reen og frugtbringende Kjærlighed til dine Medmennesker, ikke opløstes af noget lyst og trosteligt Haab over dette ubestandige, brosifældige Livs dunkle, uvisse, snart forsvindende Omstiftelser: hvad Lov og Deel vil du have i Christendommens Velgjerninger? Hvad Tilflugt, Trost og Kraft kan du finde i vor Herres Jesu Christi Naade og Guds Kjærlighed og den Helligaands Samfund? Hvad andet gjør du da end ideligen og ideligen at bryde din Daabspagt? . . . Beklagelsesværdige! om du vidste, hvad der hører til din Fred, saa vilde du visseligen betænke det paa denne samme Dag. Du har intet vigtigere at betænke. Det er ikke ligegyldigt, hvorledes du styrer din Vandring gjennem Verden; med hvert Skridt maa du nødvendigviis enten fjerne dig fra Himlen eller nærme dig til den. Et af begge skeer i hver en Stund. Kan du uden Bøven mindes derom? — O! du behøver, og vi behøve Alle, en bestandig Paamindelse derom. Og den ligger i en daglig fornyet og forsat Ihukommelse af vor Daab, som skete, paa det at vi altid skulde mindes, hvorledes vi, som Christne, skulde rense os selv fra al Kjødets og Aandens Besmittelse, aflægge det gamle Menneske, som fordørves ved bedrægelige Lyster, og isøre det nye Menneske, som er skabt efter Gud i Sandhedens Retfærdighed og Hellighed, og, ligesom Kristus er opreist fra de Døde ved Faderens Herlighed, saa skulde og vi vandre i et nyt Levnet. Da velsigner Gud os med al aandelig Betsignelse i det Himmelske, i Christo; ligesom Han udvalgte os i Ham før Verdens Grundvold blev lagt, at vi skulde være hellige og ustraffelige for Hans Rasyn i Kjærlighed, idet Han forud bestemte os for medelst Jesum Christum til sønlig Udkaarelse hos sig selv, efter sin Villies Velbehagelighed. Thi hvo som ikke

annammer Guds Rige som et lidet Barn, han skal ingenlunde komme ind i det. Men, dersom vi ere Børn, i Lydighed, i Kjærlighed, i Tillid og Sindets Reenhed, saa ere vi og Arvinger, og have Noe, have Alt i vor himmelske Faders Velbehag, vor guddommelige Frelseres Retfærdighed, og den gode Aands rige Gaver af Lys i alt vort Mørke, Kraft i al vor Svaghed, Trøst i al vor Kummer, og, efter dette Liv, en evig Glæde og Salighed. Saadan er vor Arvedeel, som Christne. At vi aldrig maae forspilde den, men troligen vogte og daglig formere den, dertil være os vor Daabspagt bestandig for Die, og Mindet om den os altid helligt!

Saaledes fortes, paa det nye Aars anden Dag, vore Tanker tilbage til den Dag, som var i Livets Begyndelse, vor anden, vor nye Fødselsdag, og langt vigtigere for os end den første, som ifkun begyndte det jordiske Liv. I Ustyld og Fred hvilede vi dengang paa hulde Arme, som maaskee allerede, for de Fleste af os, ere smuldrede hen i Støv. De milde Dine, som hjalp os med faderlig Forhaabning eller moderligt Velbehag, ere maaskee for længe siden udslukte. Tiden er rykket frem. Hvad der gjemtes i den lukkede Knop, har efterhaanden udviklet sig til Roser eller Tidslær. De slumrende Anlæg og Begjæringer vaagnede efterhaanden, bleve Tanker, Beslutninger, Handlinger. Hvad Vidnesbyrd aflægge disse, enten for os eller imod os? Derpaa beroer vor Bevidstheds Fred eller Uro over det Genrundne, vort Hjertes Haab eller Tvivl med Hensyn til det Kommende. Vi bære vor Skæbne i os baade for Tid og Evighed. Men Tiden hafter bort; vi see, hvorledes Dagene snart blive Aar, og de sammenlagte Aar inden en seie Stund udgjøre en Livstid. Da frembryder Evigheden, — og saa er al Forbedring for seen; paa hvilket Sted Træet falder, der skal det blive. O, gid vi maae betænke det, medens det er Tid, og aldrig glemme, hvad vi, som Christne, have at rette os efter, at udføre og at forvente! Gud hjælpe os dertil, i Jesu velsignede Navn! Du, som i Daaben optog os

til dine Børn! optag os ogsaa paany, naar vi vende tilbage til Dig i sand Tro og Bodsferdighed. O du Trofaste og Sanddrue! Du forkaster os da ikke fra dit Ansigt til evig Tid men frelser os efter din Barmhertighed ved Igjenfødelsens Bad og Fornyelsen i den Helligaand, hvilken du haver rigeligen udstøst over os ved Jesum Christum, vor Frelser, at vi, retfærdiggjorte ved Hans Naade, skulle efter Haabet worde Arvinger til det evige Liv. I dette Haab gaae vi det nye Aar og vore øvrige Dage imøde, og spørge ikke, om de worde mange, om de worde mørke eller lyse; thi du tæller dem, Herre! og du uddeler dem efter din Wiisdom og Naade. Dig høre vi til, trygge i din Baretægt, naar vi trofast ihukomme vor Daabs Pagt, naar Grindringen om den altid er os **rørende, dyrebar og hellig**. Gid den worde det for os alle, i alle Livets Aldre og Omflistelser! — — Gid den worde det, ogsaa for de unge Bekjendere af Christi Navn, som i Løbet af det nu begyndte Aar, ved din Naade, i en velsignet Stund skulle fornye og siden ved Forsoningens Alter stadfæste den himmelske Pagt! Gid de ydmygt og stille maae berede sig dertil under Bøn og med Tillid til Dig, med Hjertes, der ere aabne for din Kjærlighed og Sandhed. Gid hiin Dag, naar den kommer, maa komme længselsfuldt ventet og skøn, maa oprinde som en Salighedens Morgen, paa hvilken de maae føle og erkende, at dit Nige hører dem til, at de leve i Dig, og derfor have et evigt Liv. Gid de siden ei maae fortabes i den farefulde Verden, om ogsaa vi tabte dem af Syne, eller de tabte os! Gid deres gode Engle ei forlade dem, om de end forlades af alt Andet! Gid de ei maae savnes paa hiin Dag, da dine troende Børn, hvad enten de her kaldtes gamle eller unge, efter tilendebragte Kampe og overstaaede Prøvelser, skulle samles i din Glæde, — og

Dit Folk skal syng Seirens Sang
 Omkring Din Thrones Fod engang,
 Hver Cherubim
 Skal svare Seraphim
 Hellig, Hellig, Hellig er Herren vor Gud!
 Amen!

Helligtrekongersdag.

Dg vi droge — og vor Guds Haand var over os og friede os fra Fjendens Haand og Dens, som lurede paa Beien. Esra, som en Lærer i Mose Lov, havde ført de Israelliter, som vare blevne tilovers fra det babyloniske Fangenskab, tilbage til Jerusalem. Over farlige Beie gif deres Vandring's Lob, gennem fremmede Lande, gennem Fjendestarer; gennem Vældens Modstand og Listens Anslag maatte de bryde deres Bane. De vidste det forud; alligevel begjærede de ikke Krigsfolk og Nyttere af Noget iblandt Jordens Vældige; — thi de havde tænkt, de havde sagt: vor Guds Haand er over alle dem, som søge Ham. Dg de søgte Hjelpen alene hos deres Gud, og see, de fandt den i al ønskelig Maade. Dg da de, efterat være komne til den længesøvnede Fædrestad, skuede tilbage paa, hvad de under Vandringen havde udstaaet og erfaret, da maatte de rørte erkjende den Almægtiges Wiisdom og Naade, maatte de med taknemlige Hjerter udbrøde: Dg vi droge — og vor Guds Haand var over os og friede os fra Fjendens Haand og Dens, som lurede paa Beien. 1 Esr. 8, 31.

Dette vort Liv kan passende sammenlignes med en Reise — ja! hvad er det vel andet? Jo mere vi venne os til at betragte det under dette træffende Billede, desto sandere, desto klarere og mindeværdigere maa det forekomme os, og maa i vor Forestilling snart gaae over til en Virkelighed, som ikke blot afmaaler, men udgør den betegnede Gjenstand. Da hedde vi ikke blot, men vi ere virkelig Reisende, og ere ikke andet i denne Verden. Vi kunne være det i forskjellig Betydning: vi kunne i dorst Tænkelse lade os føre af Tiden, vi kunne i affindigt Overmod ile forud for Tiden, — og vist er det, at Lobet ogsaa saaledes gaaer fremad og endes. Men værdigere, men mere beroligende maatte det alligevel være, at vide baade, hvor vi stunde hen, og hvorledes vi lykkeligen skulde naae vort Maal. Vi kunne ikke vide det, uden en alvorlig og uafslædig Overveelse baade af, hvad der her paa ligger os, og af det, der fremdeles venter os; og, kan vel Noget være os Alle mere vigtigt at betragte, mere magtpaaliggende, mere uundgaaelig nødvendigt, end rettelig at begynde vor Vandring og sikkert at naae vort Maal? — Men uden Dig, o Gud! hvad kunne vi gjøre, hvad kunne vi forstaae, hvad kunne vi forvente? Vi bleve til igaar og vide Intet, formaae Intet, have Intet at erhverve eller fortjene. Al god Gave og al fuldkommen Gave kommer oven fra Dig, o Du, som baade udstrækker og oplader Din Haand over dem, som vandre i Din Frygt og sætte deres Fortroening til Dig! Saa mange fjendtlige Magter, — saa mange baade inden i os og udenfor os — true med at spærre os Veien og vildlede vore Skridt, saa at vi behøve al den Kraft og al det Lys, som fra Dig alene kommer os til Hjælp i vor Afmagt og vort Mørke. Skjenk os det, vi i saa høi Grad trænge til, paa det at vi, uden at valle og uden at bæve, endnu en feie Tid maae vandre paa disse farlige Veie, og siden, naar Reisen i Jesu Navn er tilendebragt, med Fred skue tilbage og med Lovprisning udbrøde: Og vi drog —

og vor Guds Haand var over os og friede os fra Fjendens Haand og Dens, som lurede paa Veien. Hjælp os dertil, forlad os ikke, og drag ikke Din Haand fra os, Gud, vor Salighed! Fader vor etc.

Evang. Matth. 2, 1. ff.

De vise Mænd, som udgik fra Østerland, for i en fjern og fremmed Stad at opfolde en høiere Kaldelses hellige Fordring, kunde vist, da de efter Vandringens Besværligheder, Farer og Dmskiftelser, atter kom tilbage til deres Land, med Glæde overstue den Almægtiges uafsladelige Omhu for sine rette Tilbedere og med største Skjel sigte til hverandre: Og vi droge — og vor Guds Haand var over os paa Veien. Maatte vi, som endnu befinde os paa Reisen, af dem lære, hvad ogsaa vi kunne forlade os paa og forvente, naar vi lige saa trofast følge Veien, som befinnes for os af det sande Lys; maatte vi betragte, tilbede og lovpise:

Guds Haand over os paa Veien.

Paa den underfulde, uoverskuelige Mark, som hedder Liv, og hvorpaa en urandsagelig Tilskikkelse, uden vor Medvirkning og vort Vidende, har hensat os, ikke for at blive der, men for at gaae videre, skulde vi, uden en høiere Anviisning, lettelig forfeile den Retning, hvori vi bør styre vort Løb. Ifkun i een Henseende er denne Livets Bane fælles og eens for Alle, nemlig deri, at den altid lader sig betragte som en Vandring, som en **Udgang**, eller som en **Fremgang** eller som en **Vortgang**. Mere kan den sig selv overladte Eftertante eller den fra Sandseverdenen hentede Erfaring ikke lære os herom. **Vi vandre ud** — men hvorfra? Vide vi det ret? Vi ere komne af Jord, kunne vi sigte i Henseende til det udvortes Menneske; men det indre, tænkende, levende, frie, sig selv baade gjenkjendende og be-

stemmende Væsen, kan det vel udlede sig fra jordist Oprindelse, eller bestaae af jordist Sammensætning, eller opholdes af jordist Næring, eller tilintetgjøres af jordist Magt? . . . **Vi vandre frem**, men hvorledes? Der ere saa mange Veie, som der ere Mennekesind og Mennekeslyster; og, naar vi ere komne et Stykke frem, er det os formeent at stride tilbage; og, vende vi os til en anden Kant, saa stifte vi blot vildledende Veie. Hele vor Fremstriden er, naar blot Tiden gav os vore Veivisere, ei andet end en Famlen, undertiden afbrudt af en Falden, hvoraf vi rejse os, ikkun for atter at famle og falde i et utilfredsstillende Kredsløb.

Vi vandre bort—men hvorhen? Fører det hjem eller fører det kun længer bort, maaskee bort til Nattens, Tilintetgjorelsens og den evige Glemsels Dybder? Vor Følelse, vor Tanke, vort hele Væsen rejser sig imod en saadan Forestilling; men Følelsen er let forbildet, Tanken ofte tvivlsom, og det af Jordens Bidsdom ikke adspredte, vort hele Væsen indhyllende Mørke, som hviler baade over vor Wandrings Begyndelse og Fremgang, samler sig endnu tættere, endnu uigjennemtrængeligere ved Maalet. O! dersom ingen Stjerne oplyste dette Mørke, da vare vi de elendigste af alle Væsner. Men see, den lyser derover og gjennembruder det, naar vi med Sjælens uadspredte Blik og det længselsfulde Hjertes Tilid skue op til dens høie, straalende Bane.

Religion hedder den, og den oprandt fordom i det rette Østerland, ligesom en Afglands fra Nandernes evige Sol, alt Levendes kjærlighedsfulde Dphav, og den var en af de Morgenstjerner, som prisede Herren, da Han saae paa Alt, hvad Han havde gjort, og see, det var saare godt. Af **Han** vare ogsaa Mennekesene, og de vare gode, og de gjenkjendte sig som Guds Slægt, og de glædede sig i Glandsen af Hans Herlighed. Men snart afvege de fra deres Liv i Gud, vedbleve ei at være deres hellige Faders Eljodebørn. Da fjernede Lyset sig fra deres kummerfulde Bane; nedboiede til Jorden, skuede de ikke mere op til det; Bildfarelsens og Syndens Taager

lagde sig mere og mere derom: men det sluffedes ikke, thi det var af Gud; og de Vise, og de til Eftertanke Vakte, som ei sandt det paa Jorden, søgte det paa Himmelen. Og de opdagede det lidt efter lidt, efter Forjættelsens Ord og Hjertets sømme Kængsel; de gjenkjendte det klarere og klarere, baade som Gjenstinet af og Veiledninger til den himmelske Sandhed. Og see, Stjernen, som de havde seet i Øster, gif hen for dem, indtil den kom, og stod ovenover, hvor Barnet var, den forjættede Guds og Menneskenes Son, — den forventede Midler, som skulde gjenvinde Jordens Børn den himmelske Børneret — den herlige Nabensarer af Guds Villie og Naad til Verdens Salighed. Og de faldt ned og tilbade Ham, i hvem al Guddommens Fylde boede legemligen, — der som Guds Væsens Afglands ogsaa for dødelige Blik aabnede, hvorledes Gud endnu bærer Omfarg for Menneskene, og som førte dem paa Kjerlighedens Bei til Haabets Sandhed og til Troens Liv, — ja! som selv blev Beien, Sandheden og Livet for dem, som efterfølge Ham, lide paa Ham og leve i Ham. De gif da ikke mere tilbage paa den vildfarende og falske Verdens urolige og slibrige Veie; de lode sig hverken forlede af dens glatte Løfter eller forfærdes af dens tomme Trudslar; de vare blevne advarede, at de skulde ei vende tilbage til Herodes, og fore ad en anden Bei tilbage til deres Land, trygge og usforvirrede, glade og forvisede om, at de efter fuldendte, forædlende Vandringssprøvelser, rensede og frelse skulde vende tilbage igjen i det evige Faderskjød, hvorfra de udledte deres Ophav. Saaledes er den kristelige Anskuelse af Menneskelivet. Vi ere Guds Slægt, uagtet vi ofte ikke ret gjenkende os selv; men indeni os slumrer den Følelse af vor Byrd, som blot behøver at vækkes, for sikkert og klart at føre os til Gudfrygtighedens Hemmelighed; det er Stjernen, som i vort Hjertes Himmel veileder os til Kristus, for at vi hos Ham skulde finde det, Sjælen søger: Lyset og Freden. Og, naar vi høre Hans

Nøst, saa finde vi dem i tilstrækkeligt Maal, under alt dette Livets Mørke og Uro. Vi vide da, baade hvorfra vi ere komne, og hvorhen vi stunde, og imidlertid, saalænge Vandringen varer, vide vi ogsaa, at vi ei ere overladte til os selv, ei heller til dem, som efterstræbe os, men at Faderens Haand er udstrakt over os, den sikke, som ledsager, den stærke, som beskjærmer, den faderlige, som tugter, den naaderige, som frelser, og, — saa længe vi ei forlade den, den altid nærværende, altid uforanderlige og tilbedelsesværdige. Forlader den aldrig, Christne! om end en ond Verden mangen Gang frister os til Bantro og Fra-fald! Lader os holde fast ved den, om end Legeme og Sjæl skulde forsmægte! Altsaa drage vi med godt Mod gennem de verlende Prøvelser, der endnu staae tilbage, de kommende og flygtende Aar, — altsaa drage vi, og vor Guds Haand er over os og frier os fra Fjendens Haand og Dens, som lurer paa Veien.

Over os er vor Guds **ledsagende** Haand. Vi finde lettelig, at hverken vor egen eller andre Menneskers Wiisdom og Kraft er tilstrækkelig til at vise os den Vej, vi skulle gaae gennem Tidens ubekjendte Egne. Ingen Erfaring er her tilstrækkelig, thi Omstændighederne vorde ingensinde de samme, og hvad der indtræffer, bliver aldrig aldeles ligesom det, der er skeet; nye ere hvert nyt Dieblis, hvert enkelt Væsens Skæbner; naar vi ville beregne dem, naar vi ville bestemme deres Retning, naar vi ville gjøre dem til vort eget Værk, da straffer Udfaldet vor Formastelighed, thi det dristige Forsøg er over Menneskets Evne. Tusende Hindringer, som vi ikke have kunnet ahne, tusende uforudseete Indflydelser, tusende forskjellige Virkninger af Andres Billie eller overraskende Naturkræfter forstyrre vore klogtige Slutninger, affkære vore Planer, give Tildragelserne en anden Retning . . . og vi forvirres, vi bringes ud af vor Fatning, vi standse raadville, forladte og haabløse. Og os er skeet vor Ret! thi vi stode mere paa os selv, end paa Ham, hvis Haand alene

er den Altstyrende. Magt i Landet staaer i Herrens Haand. Han, om hvem Jesus lærte, at Ham er ingen Ting umulig, — om hvem Jesus sagde: Eders Fader veed, hvad I have behov. — Han fører sine Egne underligt, men sikkert, naar de holde sig trofast til Ham, og i hver Stund, i enhver Forfatning ifkun søge at opfylde Hans hellige Bud i Ordet og Samvittigheden. Andet have de ikke at sørge for; det Øvrige gaaer da, som Herren vil, — det skeer daglig efter Dit Ord, o Gud! thi Altting maa tjene Dig, og dem, som Dig elske, tjener Altting til bedste. Vi see det bagefter, men ikke forud; thi Du alene seer forud, Du, som ofte fører did, hvor vi ikke ville hen, tilstikker det, vi ikke tænkte, giver det, vi ikke ventede! Men vi komme didhen, hvor vi skulle være, vi erfare det, vi skulle vide, vi faae det, vi behøve. Ingen bliver uden sin Andeel. Enhver finder Sit: sit Arbeide, sin Hvile sit Brød, sit Hjem, sin Lykke, sin Prøvelse, sin Fred, sit Haab. Hver og En har Skjel til, og faaer, jo længer hans Vandring er, alt større Skjel til, med et taknemmeligt Blik mod Himlen at sige: Herre! Du leder mig ved Dit Raad og derefter antager Du mig til Ære.

Over os er vor Guds **beskjærmende** Haand. Denne trostende Dørbetvægning og Erfaring besidde Jesu Bønnen, der aldrig i nogen eneste Livets Stilling kunne glemme, hvorledes Han sagde: Sælges ikke to Spurve for een Penning? og ikke een af dem falder paa Jorden uden Eders Faders Villie! End mere skulle vi, som troe paa vor Gud og kunne bede til ham i Jesu Navn, end mere skulle vi vandre trygge og hvile trygge i Hans, os altid omfattende, hulde Baretægt. Vi Arme og Børgeløse, hvorpaa skulle vi ellers bygge vor Nødsighed? Og dog stormer det Onde baade trindt om os og ind paa os i mangfoldige Skikkelser, ja selv undertiden paa ødelæggende Maader, paa det vi skulle see, af hvor mange, hvor utallige, uafsladelige Farer og fjendtlige Omstændigheder vi ere omgivne.

Derfom vi kunde fee dem alle, faa ſkulde vi bære for hvert
 Skridt, faa ſkulde vi ikke have et Dieblifs No. Vi fee nok, for
 at slutte os til det Dvrige, og for at slutte os til det Bedſte,
 nemlig at Guds Haand frier os fra Fjendens Haand
 og Dens Haand, ſom lurar paa Veien, og at, om den ei
 havde opholdt os, faa vare vi for længe ſiden omkomne i
 vor Elendighed. Ikke ſkulde vi tilſide ætte den tilladelige
 Klogskab, den beſtandige Narvaagenhed, de tjenlige Midler; men,
 naar vi efter bedſte Indſigt og Evne have iagttaget dette, faa
 ſkulde vi heller aldrig med utidig Nyſgjerrighed bekymre os om,
 hvad der er derudover, — vi ſkulde aldrig med unyttig Bekym-
 ring gribe ind i Guds egen Huuſholdning; thi ſiden hedder det:
 Han er Herren, Han gjøre, hvad ſom godt er for
 Hans Dine. Ei heller ſkulde vi af Overmod, af Smaalighed,
 af falſk Vresfølelſe eller forhærdet Egenſind eller tankeløs Letſin-
 dighed kaſte os i unødvendige, ſelvfremlaldte Farer; thi hvad der
 ikke har ſin Regel i den Helliges Velbehag, har ikke heller ſin Støtte
 i den Almægtiges Beſkyttelſe. Men det Rette og Gode og
 Hellige er Guds Billie og Guds Sag; den ſkulde vi udføre,
 ihvad for Trudſler og Farer, der møde os i Verden. Pligtens
 Bei gaaer jævnsides med Forſynets egne Veie, og over den vaage
 de Engle, ſom bevare vor Fod og bære os paa deres Hænder.
 Der ſkulde vi vandre frem uden Frygt, uden Tvivl, og ſelv i
 det dybeſte Mørke, paa de ſlibrigſte Skrænter, i de vildeſte Or-
 kener, være frimodige, være forviſſede om, at der ikke ſkal
 forkommes et Haar af vort Hoved uden Guds Billie,
 og at, ſelv om vi falde, faa falde vi i Faderens Favn, der om-
 ſlutter os i Liv og Død. Frygter ei! er Chriſtendommens
 Bud til de ſande Chriſtne. De vide, paa hvem de troe, og til
 hvem de have hengivet ſig. Hvad kunne Menneſker gjøre dem?
 Hvad kan Verden tage fra dem eller give dem? Det er Herren,
 ſom giver og tager, — Herren, ſom gjør mere, end vi kunne
 bede og tænke. De Dage, ſom henrandt, have ſagt det til de

Dage, som komme; derfor komme de os imøde med samme Vidnesbyrd om den Haand, som aldrig er forförtet, men som be-
stærker, bevarer og er vor Tilflugt fra Slægt til Slægt.

Over os er vor Guds **tugtende** Haand. Der er Ingen, som ikke har erfaret det, ihvor saa de end ere, som ret forstaae det. De forstaae ikke, at netop det Tunge og Bittre ligger i en høiere Styrelses Orden, og folgelig altid baade har sin gode Hensigt og sin sikke Ledelse. Men denne Sandhed er ubehagelig for Kjød og Blod, denne Tale ville Menneskene ikke gjerne høre og ere derfor saa forsagte i Livets Prøvelser eller saa gjenstridige, saa klagende eller saa knurrende, saa kraftløse eller saa forbædede, at det, Herren, af hellige, om end skjulte Aarsager, beslutter over dem eller tillader at skee, ved deres egen Skyld forseiler sit Maal og taber sin Virkning. Men, siger Skriften med ligesaa dyb som trostende Sandhed, Gjen-
vidigheden og Ulykken er ikke den ubøielige Nødvendigheds jordiske Frugter, ei heller Tilfældets selvskabte Ufrud, men de ere den frie Naades, den klartseende Wiisdoms himmelske Tilstikkelse. Det vidste allerede Job, da han under sine Plager sagde: Guds Haand er kommen over mig, — og David, som i sin Nød udbød: Din Haand blev Dag og Nat svær paa mig. For dem og for alle Guds troende Venner var det opløstende i selve deres Bedrøvelses Tid at vide, af hvem de altid vare afhængige, fra hvem de hidlede Alt, og til hvem de henstillede Alt. End mere bør vi opløstes af denne Forestilling, vi, som have Jesum til Forgænger, vi, som nævnes efter ham, der, under sin menneskelige Naturs dybeste Fornedrelse, ligesaa roligt som lærerigt yttrede: Skal jeg ikke drikke den Kalk, som min Fader haver givet mig? Hver og En, som vil komme efter Ham, han tage sit Kors, — han lide det som skiftet af Herren, han lære derunder at være taalmodig, at være hengiven i sin Skæbne, at forsage Verden og forbedre sit

Hjerte. Saaledes naaes den himmelske Faders Hensigt. Han ligner ei de svage dødelige Forældre, som netop troe at vise den største Godhed og Omsorg for deres Børn, naar de ei nægte dem nogen Fornøielse og tilfredsstille alle deres Ønsker. Al! de ere grusomme og daarlige; men Herren er evig mild og viis. Hvem han elsker, den revser Han, og i Strengheden ligger ofte den største Godhed. Engang skulle I forstaae det, I sukfende Wandrere! Han veed baade, hvad I behøve, og hvad I lide. Derfor foragter ei den Almægtiges Tugtelse; thi Han gjør Smerte og forbinder, Han saargjør, og Hans Hænder læge. Saa ydmyger Eder under Guds vældige Haand, at Han maa i sin Tid ophøie Eder.

O! over os er ogsaa vor Guds **frelsende** Haand. Lovet være Hans hellige Navn! Han lægger en Byrde paa, men Han hjælper ogsaa. Der er ingen Nød saa stor, ingen Dval saa bitter, ingen Ulykke saa svar, at han ei baade vil og kan redde os deraf. Om Ham maae vi aldrig tvivle, om vi end altfor ofte have stor Marsag til at tvivle om os selv og om andre Mennesker. Netop det, at menneskelig Magt og Kunst og Wiisdom og Kjærlighed ere saa utilstrækkelige, saa upaalidelige, ja mangen Gang saa utilgængelige, netop dette, som vi hver Time erfare, henviser os, fører os, driver os ogsaa hver Time til Ham, som raader over Alt, virker gennem Alt, lever i Alt, og elsker evigt. Det er alene i Ham, at vi leve og røres og ere; vi vilde ellers ei være til; den rette Bevidsthed af os selv er ei andet end en Følelse af Hans Kraft, en Erfaring af Hans Nærværelse, en Tro paa Hans Kjærlighed. Naar vi ei ved Synd og kjødeligt Sind have gjort os selv uskikkede til at føle dette vort Liv i Gud, saa ere vi aldrig forladte af Ham, — ligesom vi heller aldrig nogensinde vare det, naar vi see hen over den Bei, vi have tilbagelagt. Vi havde megen Bekymring i vort Hjerte, men Hans Trøst glædede vor Sjæl. Vi følte os mangen Gang trykkede, nedslagne, ulyksalige; vi sukfede, ei for Mennesker, men til vor Fader i Himlen.

Da kom der et Raad, da kom der en Trost, et Lys, en Hjælp, ofte naar vi mindst formodede det, altid naar vi meest trængte dertil, naar vi blot taalmodigt oppebiede Timen og under stille Hængivelse i Guds Villie troligt røgtede vort Kald. Hidindtil haver Herren hjulpet os. Han er fremdeles den Samme. Vi skulle ei forsage, saalænge vi kunne bede. Vi haabe paa den levende Gud, som er alle Menneskers Frelser, besynderlig deres, som troe. Den milde og stærke Haand er over Alle og med Alle, som troende gjenkjende den og bedende omfatte den. Saaledes skal den og af os gjenkjendes og omfattes under vor Vandringsovrige, snart forbigaaende Gjenbordighed, Fare og Bedrovelse. Og, naar vi ere i den højeste Nød, naar Verden vender sig fra os, naar hele Jorden ei har nogen Hjælp for os eller nogen Tillokkelser for os, og Menneskene sige, at vi ere uden Redning: ah! da er den rette Redningstime slagen for os. Naar vi da for sidste Gang have bedet vort: Frels os fra det Ondt! saa ere vi evigt bønberte af Dig, vor Gud, som i en salig Stund skal forløse os fra al ond Gjerning og frelse os til Dit himmelske Rige!

Og vi drage — — endnu maaskee nogle Dagsreiser sammen. Det staaer i Guds Haand, hvor længe. Men, lade vi den gode Hand føre os paa en jævn Vej, saa er vor Guds Haand altid over os baade til Veiledning og Bestjærmelse, baade til Tugt og Frelse. Sid vi ogsaa, som den gode Faders sande Børn og vor Frelseres Jesu Christi sande Disciple, maae vække hverandre Haanden, og følges ad i Kjærlighed og Fred, i Taalmod og Haab, saa længe vi følges ad paa Veien. Alt, hvad der endnu skal mode os, glæde eller bedrøve os, nedtrykke eller vederquæge os, det veed jeg ei, — ei heller naar vi skulle adstilles, naar vi, den Ene efter den Anden, skulle gaae herfra, gaae hjem. Der hviler endnu en Sky over alt Dette. Men jeg saae en Stjerne over Skyen . . . Guddommelige Me-

ligion! lys og led mig paa den dunkle Sti, lys og led os Alle, Du Glimt af Herrens Die! Du Vink af vor Guds Haand! Kommer, I Fremmede paa Jorden! og skuer Stjernen og værere glade, og siger til hverandre: kommer! lader os gaae sammen i den milde Glands, som gaaer foran os! — I Brodre, vandrer uadstillelige! . . Du Fader! see Dig om efter Din Sen, at han ei tager feil af Veien . . . Du Moder! tab ei Din Datter af Synne . . . Du Ven! grib Din vakkende Ven ved Haanden, og sfig med mig: vi ville gaae de Bises Bei; vi ville komme til de Gode og Kjære, som ere gangne forud, til de Hellige, som have kæmpet, de Salige, som have modtaget deres Krone; vi ville drage hjem til vort Land. Endnu en foie Tid, nogle faa Skridt — og siden . . . O Gud! gid Ingen maa savnes, gid Ingen maa ventes forgyæves! . . . Og siden, naar Stjernen staaer over Faderhuset, og vi gaae derind i trygge Huse og stille No, ville vi med Glæde see tilbage paa Vandrængens svundne Dmskiftelser, og taknemmelige, frelste, evig frelste bekjende: Og vi droge — og vor Guds Haand var over os og friede os fra Fjendens Haand og Dens, som lurede paa Veien. Ham være Ære fra Evighed til Evighed!

Amen.

Første Søndag efter Hellig-Tre- Konger.

De have borttaget min Herre. Kan nogen Klage være om- mere end denne Marias Klage, da hun grædende stod udenfor Jesu Grav, tilsidst af en uvilkaarlig Bevægelse boiede sig derind og fandt Graven tom, hvor han havde ligget, og saae selv de sidste, hende dyrebare, Levninger af Den, hun elskede høiest, forsvundne? Et sørgeligt Syn, som ikke kunde mildnes af fremmede Nøsters Spørgsmaal: hvi græder Du? Svaret laa tungt paa hendes Hjerte, og det udgik fra dets Dyb: De have borttaget min Herre. Det var en anden Nøst, som baade med guddommelig No og menneskelig Deeltagelse andetstedsfra henvendte det Spørgsmaal til hende: Hvi græder Du? Hvem leder Du efter? Det var en anden Stemme, som, ikke fra de Dodes, men fra de Levendes Land, listig og trostelig, kaldte hende ved Navn — og ved den kjendte milde Nøst løstede hun sit Die fra Graven, vendte hun sig om og saae — o, navnløse Fryd! saae sin Jesum, den Begravne, den Forsvundne, den Begrædte, nu opstanden, gjenfundne, atter levende, og horte hans fredelige Hilsen, og modtog det Hverv at gaae til Hans Brødre og sige dem Hans opløftende Ord: Jeg farer op til min Fader og Eders Fader, og til min Gud og Eders Gud. Diddhen skulde Han, efter fuldendt Hverv, fare op

ikke for at forlade sine Egne, men for, mægtig og kjærlighedsfuld, evigt at vaage over dem, med sin Hands Kraft og Trøst staae dem bi, ledsage og opholde dem, og, skjøndt useet af deres Dine, dog følelig for deres Hjertes, være midt iblandt dem, hvorsomhelst de forsamledes i Hans Navn, og naarsomhelst de med rene Læber, af troende, elskende Hjerte, opsende en andægtig Bøn eller et taalmodigt Suk til Ham.

Denne rørende Beretning af Evangelisten Johannes i hans 20. Kap. skulle vi lægge til Grund for en stille Betragtning af, hvad der fattes os, og er os nødvendigt til vore Sjæles No og vore Hjertes Trøst. Hvor ofte, dyrebare Christen! sukker og sørger du, og søger efter No, og finder ingen. Og spørger man dig: Hvi græder du? saa veed du ikke ret, hvad du skal svare. Det rette Svar bliver dog Marias: De have borttaget min Herre. Du har mistet Ham under Verdens Sorger og Udspreddelser. Verden og dens onde Væsen, Tiden og dens falske Lærdomme, Jorden og dens Forfængelighed have stilt Ham fra dit Selskab, fortrængt Ham af dit Hjerte. Hvor vil du finde Frelse, Hjælp og Trøst, naar din eneste Frelser, din høieste Hjælper, din rette Trøster er borte? O! gaa ikke længer saa eensom, saa forladt; thi forladt, eensom er du, selv om Tusende følge dig paa samme usalige Vej. Vend tilbage, medens det er Tid; vend om med Joseph og Maria, at opsoge Den, du har mistet. Og, søger Du Ham, ligesom de, forgjæves blandt Slægtninge og Kyndinge, og ligesaa forgjæves i Jerusalem, i den store Verdens Brimmel og Larm, kom da, ligesom de tilsidst kom, til Helligdommen, kom derhen med aaben Sjæl og reent Sind: du skal finde Ham, du skal igjendekende Ham, du skal af Ham modtage mange Naadens og Fredens Ord til at bevare i dit Hjerte, og Han skal gaae med dig, kjærlighedsfuld og uadskillelig, naar du atter derfra begiver dig til dit Nazareth, dine Morsommeligheders og Sorgers vante Hjem. O hvor vigtigt, hvor nødvendigt for min Sjæl, at søge det Sted, hvor

Herrens Vre boer! Hvor skal jeg ellers finde den Rø og det Lys igjen, jeg saa ofte taber i Verden! I Verden taber jeg mangen Gang Sporet af Guds Veie, og kjender ikke ret min egen Veie; men jeg seer, min Gud! hvor du gaaer, hvor du, min Gud og Konge gaaer i Helligdommen, og hvor jeg bør gaae, for aldrig at skilles fra din Side. En Dag er mig derfor bedre i dine Forgaarde, end ellers tusende; thi naar jeg anvender den Dag ret, saa werde ogsaa de øvrige Dage velsignede, og saa er du mig nær alle Dage, du himmelske Ledfager! vore Sjæles evige Ven! O giv os alle Naade til idag at høre dig med from Andagt, og til siden med teen Kjærlighed altid at tilhøre dig! Giv os din Viisdoms Hand, som veileder os til al Sandhed og giver os Magt til at werde Guds Børn, og være, ligesom du, i Det, som hører vor Fader til. Da skulle vi med Frimodighed træde for Naadestolen, og føle os bønhørte, naar vi bede i dit hellige Navn, ligesom vi ogsaa nu bede med ydmygt Hjerte til din Fader og vor Fader: Fader vor &c.

Evang. Luc. 2, 42 ff.

Vi have allerede forberedt os paa det Memne, vort oplæste Evangelium giver Anledning til:

Jesus, mistet i Verden, gjenfunden i Templet.

Kun hos Jesum Frelse findes;
 Straaler ei hans Naade reen,
 Er mig Alt til Angst og Veen;
 Ingen Salighed kan vindes,
 Om ei Jesus er mig nær,
 Som mit Hjertes Himmel er.

Dersom vi alle helligt og uafsladeligt betænkte det Forhold, hvori vi, som optagne i Christi Samfund, staae til en høiere Verden; dersom vi altid ihukom de dyrebare Forbindelser, vi dermed have indgaaet, de høitidelige Løfter, vi deri have aflagt og modtaget; dersom vi omhyggeligt vedligeholdt de ædle, opløstende, oplivende Indtryk, som nedlagdes i vore Hjertes af gudfrygtige Forældre eller af samvittighedsfulde Lærere, eller af det i barnlig

Genføldighed annammede Døds egen milde Kraft under vort Mand-
 delivs første Udvikling til Følelse og Eftertanke, under vor vig-
 tige Beredelse til Indtrædelsen i de Troendes Samfund, og i
 Særdeleshed i den høitidelige Stund, da vi første Gang ved Naadens
 Alter beseglede et vort Hjertes hellige Forsætter og levende
 Forhaabninger — dersom vi gjorde dette: da skulde vi aldrig tabe
 vor Frelser af Synne, da skulde vi under alle Livets Farer, Fri-
 stelser og Gjenvordigheder, altid see hen til Troens Begyn-
 der og Fuldkommer, til Ham, som brød de Lænker, der fængsle
 Mennesket til Stovet, og gav vore Sjæle en guddommelig Kraft
 baade til at opløste sig til det Evige og til at holde sig paa den
 løse Høide; thi Christi Evangelium er en Guds Kraft,
 til Saliggjørelse for hver den, som troer. Dersom I
 vide dette, ere I salige, om I gjøre det. Min kristelige
 Tilhører! salig er du, om du gjør det himmelske Ord ikke til
 et tomt Hukommelsesarbejde for de unge Aar, eller til en tom
 Gjenstand for det kolde Begrebs Forskning, men til dine Veies
 Lys, dit Hjertes Fryd og Trost og Tilflugt i alle dine Levedage.
 Men du gjør det sjelden. Det Ord, der saa omhyggeligt lagdes
 dig paa Hjerte, bliver saa let forglemt; den gode Sæd slaaer ikke
 tilstrækkeligt dybe Rodder, til baade at kunne udholde Tidens
 Kulde og Hede, og til at voxer op til en Høst, der i alle Om-
 stiftelser nærer det høiere Liv. Derfor har du som oftest Intet
 i Behold, naar du meest trænger til og neigtigst undersøger dit
 aandelige Forraad; og Han, fra hvem al god Gave kommer,
 af hvem alene det Manglende kunde været erstattet og det Util-
 strækkelige foreøget, Han er dig ikke længer nær, da du er gaaet
 bort fra Ham. Ak! du føler dig saa urolig, saa forladt, saa
 forsmægtende; og alligevel savner du Ham ikke, alligevel spørger
 du ikke om Ham, alligevel op søger du Ham ikke. Verden har
 lært dig at undvære Ham, og denne karrige Læremester har Intet
 givet dig til Erstatning.

Verden kom dig imøde med sin falske Visdom og saae med

Foragt ned paa Fromhedens Genfoldighed, som den kaldte Forstandens Svaghed, og yntedes over Følelsens Oploftelse, som den kaldte Sværmeriets Henrykkelse. Det var dig i Begyndelsen en haard Tale, men efterhaanden blev du vant dertil. Du troede, at det skulde være saaledes — eller rettere: du vidste ikke, hvad du skulde troe. Endnu opsteg vel undertiden et uvilkaarligt Andagstens Sul af din Sjæl, men stille, men ligesom frugtsomt for at komme frem; endnu vare der i dit Indersite nogle stundom vaagende Forestillinger tilbage om en hellig, oversandselig Verdensorden og dens nødvendige Sammenhæng med din nærværende Tilstand og dens åbnede Udvikling; men disse opløstende Forestillinger tabte sig alt mere og mere under Hverdagslivets lave Formaal, snevre Begrænsning og smaalige Sysler. Uden for dig fandt du, hvorledes Alt gik sin stille Gang, uden at nogen overjordisk bestemmende Magt synligt greb ind i den Styrelse, som var deelt mellem Bøld og List, der ikkun fremmedes eller hindredes af en eller anden uventet tilfældig Omstændighed, af en eller anden uundgaelig Skæbne. Andet hørte og saa du ikke. For dig sandtes derfor nu ingen anden Orden end den, Menneskebegrebet forestrev, intet andet Maal end det, Menneskevillien bestemte. Og det, du lærte af denne lave Anskuelse, var, at vorde Menneskene liig, først og fremmest at dyrke dig selv, at see dig selv tilgode, paa hvad Maade du kunde, at indeslutte dig med al din Tænken og Virken indenfor dette indstrængede Rum, og lade alt Andet staae ved sit Værd, som en ligegyldig eller idetmindste høist tvivlsom Gjenstand. Al! paa den Bei vandrede vistnok Mange med dig; men Jesus var ikke iblandt Eder.

Verden kom dig imøde med sine Fristelser, sine Adspredelser, sin Forsængelighed. Du troede ikke at løbe nogen Fare, da du altid vidste Grændsen, indenfor hvilken selv Begjæringen ustyldigt kan bevæge sig, og saa nøie kjendte den Regel, som siger, hvad der er godt og hvad Herren kræver. Men denne Grændse blev umærkeligen mere og mere udvidet, og Spillerummet Dag

for Dag friere og videre for dine flygtige Tanker og din urolige Livslyst, denne Regsel, der inden i dig saa strengt vaagede over Guds Net til dit Hjerte, blev efterhaanden stillet udenfor dig i Verdens Meninger og Baner, Verdens Dndomme og Exemp-
ler. Hvor let blev den ikke da at efterleve! Naar du blot iagt-
tog Belanstaendighedens og Forsigtighedens udvortes Fordringer,
naar du blot nogenlunde opfoldte, hvad Samsfundets Love havde
paalagt dig, saa at du fra denne Side ikke havde Noget at frygte,
saa fandt du, at der ikke paalaa dig noget videre Ansvar eller
noget Negnskab. Der var ingen gyldig Grund til at lægge Tomme
paa de Lyster, til hvis Tilfredsstillelse baade Naturen og din egen
Fortjeneste syntes at berettige dig, og du opgav ikke heller din
Retlighed, saalænge Tilfaeldet og Evnen tilstede dens Udovelse.
Den gamle besværlige Strid mellem Kjodet og Aanden blev saa-
ledes lidt efter lidt bilagt; og paa en saa bred Wei vandrede du
mere og mere frem, uhindret og tryk i din formeente No, der,
om den end undertiden forstyrredes af Samvittighedens fragere
og svagere Advarsel, atter selvbehageligt trostede sig ved den Tanke,
at saa mange Andre ikke vare bedre end Du. Ja! paa den Wei
vandrede vistnok Mange med dig, men Jesus var ikke iblandt Eder.

Verden kom dig imøde med sine Sorger, sine Belymringer,
sine Ulykker og Gjenvordigheder. Saa længe du saae dem i Af-
stand, havde du let ved at foragte dem; saa længe de blot ram-
mede Andre, fandt du Intet i dem, som kunde forstyrre din
No. De vare Menneſtehedens Lod, tænkte du, og hvad du
ikke kunde afhjælpe, lod du ikke gaae dig til Hjerte. Men de
bleve ogsaa din Lod, og derved fik Sagen et andet Udseende.
Du var uheldig i dine Beregninger, du sveges i dine Forhaab-
ninger, og Uvillie og Uergrelse betog dig. Du fandt dig for-
urettet, miskjendt, forfulgt — og Hævnjerrigheden, Bitterheden,
Uforsonligheden fortærede dig. Du saae Andre i Velstand, Sund-
hed og Hæder, medens du selv maatte føle dig fattig, skrøbelig,
overseet — og Forbittrelsen, Misundelsen, Menneſtehadet spirede

i dit Bryst. Du maatte prøve mærkelige Tab, bittere Skilsmisser, sonderknuvende Slag af Odelaggelsen, Døden og Tiden — og det mørke, stumme, haablose Savn trykkede dig til Jorden. Du følte dig saaledes forurettet baade af Gud og af Mennesker, og denne usalige Følelse gjorde dig snart trodsende, snart forsagt. I begge Tilfælde forsvandt Lyset, tilligemed Roligheden, fra din Vej. Du gik som en fredløs Vandrer mellem disse Misfornoiede og Fortvivlende, som baade i Menneskelivet og Statsindretningen ikke see Andet end et uendeligt Virvar, voldsom Vilkaarlighed og uafhjælpelig Glendighed. Ja! paa den Vej vandrede vistnok Mange med dig; men Jesus var ikke iblandt Eder.

Saaledes, du arme Menneſte! saaledes har Verden behandlet dig; saaledes har den belønnet dig for din Beredvillighed til at følge dens Ledelse og gaae med Hoben paa den brede Vej. Om dens falske Wiisdom, dens forræderſke Friſtelſer, og dens tyngende Sorger, maa Du vistnok med dybe Suk udbrøde: De have borttaget min Herre! De have berøvet mig den eenfoldige Tro, det ſamvittighedsfulde Sind, det rolige, jævne, glade Mod, der var mit Sie, ſaa længe jeg holdt mig til Jesu Ord, og gik ved Hans Haand, men ſom jeg tabte, jo mere jeg glemte Hans Ord, og jo længere jeg fjernede mig fra Hans Haand. Hvor ſkal jeg komme tilbage til min Sjæls tabte Arvedeel? Omgiven af Mørke, jaget af Uroligheden, nedtrykt af Byrden, hvor ſkal jeg ſøge, hvor ſkal jeg finde den oplysende, beroligende, trøſterige Ledſager, ſom ſpreder dette Mørke, dæmper denne Uro, vælter denne Byrde af mit Bryſt?

Vend tilbage, du ſukkende og vildfarende Vandrer! vend tilbage til din fordums rene og varme Føleſes Helligdom. Og, kan den ikke gjenoplives i Verden, kan den ikke der — hvor ſkulde den kunne det? — finde Bækkelse, Næring og Veiledning; ſaa kom til Guds Huus, kom ofte og gjerne derhen. Tro ikke, at denne Formaning er uvigtig for dig; tro ikke, at du kan gjøre den almindelige Gudſtjeneste undværlig for dig eller erſtatte den ved

nogle Timers Opoffrelse til egne alvorlige Betragtninger eller særskilte Andagtsøvelser. Disse maa du visselig ikke forsamme; og du kan engang komme i den Stilling, at du maa lade dig noie med dem; i saadant Nødsfald skulle de ogsaa ved Guds Naade ei blive uden Frugt til dit Hjertes Opbyggelse og Trost. Men kom, saa længe du kan, og saa ofte ikke uovervindelige Hindringer afholde dig, til Herrens Tempel, for der med Hans Folk at feire din Sjæls Sabbath. Bistnok kan den ogsaa, saaledes feiret, ved din egen Brode blive uden al Frugt for Sjælen. Kommer du derhen blot for at høre eller see, hvad der behager dit verdslige Sind, eller kun for med koldt Blod at følge en gammel Bane, eller muligen i den Mening at gjøre Gud en særdeles Tjeneste ved saaledes at iagttage en udbortes Stil; saa gaaer du ogsaa lige utilfreds og usorbedret derfra. Men, kommer du derhen med et Hjerte, som kjender sine hoiere Fornødenheder, som oprigtigt og levende vil opbygges, vil forædles, vil opløstes over Jorden, — et Hjerte, som, forsøgt, bedraget og sønderrevet i Verden, søger den Fred, som Verden ikke kan give, sukker efter Frelse, Helliggjørelse og Salighed, og med bestandige, brændende Bønner ligesom banker paa Guds Hjerte, at det dog maatte forbarme sig: o! intetsteds skal du med saa fast Tillid, saa levende Vidnesbyrd af en indre Erfaring, lære at kjende Sandheden af Jesu milde Forsikring: Den, som beder, han faaer; den, som søger, han finder, og den, som banker, ham skal oplades. Den evigt Kjærlige er visseligen overalt lige nærværende; den uendeligt Hellige, som skal tilbedes i Aand og Sandhed, er vel ikke mere indesluttet i det ene Num end i det andet; alligevel, I fromme og retfindige Gudsdyrkere! alligevel føle I Ham her at være Eder nærmere, da I her føle Eder Ham nærmere; da her saa mange af de Hindringer ere bortfaldne, som ude i Verden saa ofte lægge sig mellem Gud og Hjertet. Disse Belymninger, som nedtrykke Sjælen i Stevet; disse Adspredelser, som hindre den i at samle sig; disse Baner, som gjøre, at den aldrig opløstes sig over

Hverdagslivet; denne Omgang, hvoraf den sjelden lærer Andet end Egenmytte, Lettsind, Wantro og Forsængelighed: alt Dette lade vi blive tilbage i den urolige Verden, naar vi indtræde i Hans Tempel med samlede Tanker, med from Længsel efter Guds Naade og Fred. Den eneste Sorg, som følger os herhid, er den, at vi have stødt an i mange Ting, at vor Stræben efter en daglig Forbedring har været saa ufuldkommen, saa ofte afbrudt, saa lidet svarende til den høieste Helligheds Fordringer. O! det græmmer os. Vi føle vor Uværdighed. Vi maae ydmyge os i Støvet og med Tolderen sukke: Gud vær os Syndere naadig! Men — vi ere jo i vor Faders Huus. Det er ikke en umild Verden, som her op søger vore Mangler og dømmer os uden Skaansel; nei! det er vor barmhjertige Gud, vor kjære himmelske Fader, som her, aabenbaret ved Jesum, udstrækker sine Arme ogsaa til de forvildede Børn og tilbyder dem Forladelse og Fred, i det dyrebare Navn, som betyder Frelser, naar de flye til Ham med oprigtig Anger over deres Synder og med det faste Forsæt, ved den gode Mands Kraft, at aflægge det gamle Menneſke og i føre det nye Menneſke, som er skabt efter Gud i Sandhedens Retfærdighed og Helighed. Med dette Sindelag aflægge vi vor stille, kun af Ham horte, Syndebekjendelse; og hvor stille og roligt bliver det ikke, allerede derved, i vort Jnderste! Et Hjerter, som føler sig benaadet, har ogsaa en egen uudsigelig Følelse for Sandheden og Høiheden af det Guddommelige, Aandelige og Ewige. Naar da dette ved Gudstjenestens samstemmende Bøttelser meddeler sig til vor Sjæl eller snarere synes at udvilde sig deraf, saa har det ogsaa en overjordisk Kraft til at bemægtige sig vort hele Væsen. Vi have ikke hørt noget Saadant i Verden, i det mindste ikke opfattet det saaledes, og dog forstaae vi det saa vel. Det er, som mindedes vi om det, vi undertiden have følt og erfaret, men som lidt efter lidt forglemtes; nu staaer det for os i al sin Klarhed og Lidelighed. Det gaaer med os, som med dem, der, efter tidligt

at være komne ud i fremmede Lande, og der næsten have glemt deres Modersmaal, uformodentlig mødes af en Host, som taler det elskede Tungemaal. En uvilkaarlig Nørelse fylder dem. Hvert Ord klinger saa bekendt og saa bevægende. Det fører rørende Billeder om forsvunden Fred og Uskyld tilbage i deres Sjæl; det vækker en veemodig Længsel efter Hjemmet hos dem, og vedligeholder den, saa at de begynde med Alvor at tænke paa at vende tilbage til den kjære Hjemstavn. Forholder det sig ikke ligesaadan med os, naar vi med sand Andagt dvæle i Herrens Tempel? Er ikke det Sprog, vi der høre, Noget, der med eenfoldig Forstaaelighed og Velbehag taler til vort Inderste, og deraf besvares med fornøet, vmt gjenoplivet Bekjendtskab? Er ikke den Følelse, som der overvælder os, en Blanding af Savn og Længsel, men tillige baade en Betryggelse for og en Anvisning til, at det, vi have tabt, kan gjenvindes, og at det, vi ahne, skal werde til Virkelighed? Føle vi ikke der, at vor Sjæl har et Fædreland, som er Guds Rige, Hans Naadesrige paa Jorden og Hans Herlighedsrige i Himmelen? O! i dette hellige Huus, hvor Ingen er udelukket, som ikke udelukker sig selv, hvor Fattige og Rige, Høie og Lave, Unge og Gamle, komme sammen til høiere Maal, end Forsængelighedens, Tidens og Verdens, her forstaae vi rettelig, at vi alle ere Born af samme Fader, og at Mennesket lever ikke af Brød alene, men ved hvert Ord, som udgaaer igjennem Guds Mund. Og af Guds Mund udgaaer hvert Ord, som opløfter os over den nærværende Indskrænkning, baade over Sorgen og Begjæringerne, og lærer os med barnlig Lydighed mod den Helliges Villie, med broderlig Kjærlighed til hverandre og et fromt, hengivent Hjertes stille Haab, at gennemgaae den os paa Jorden bestemte Prøvelseshid, der ifkun er en Forberedelse til vort evige Liv, en Vandring til vort rette Hjem. Vi vilde altfor let trættes under Vandringen, altfor snart under Verdens Udspredelser fortabe vore Sjæles Fred, om vi ikke ofte og gjerne baade hørte og adløde den himmelske, os til Helligdommen kaldende Host:

Kommer hid til mig Alle, som arbeide og ere besværedede! Jeg vil give Eder Hvile, hos mig skulle I finde Hvile for Eders Sjæle. Det er din Nøst, Du Menneſhedens guddommelige Forſoner! og i dit Tempel bliver den ret tydelig for mit Hjerte. Derfor haver jeg dit Huſes Bolig kjær; derfor kommer jeg ſaa glad til det hellige Sted, hvor de Troende forene ſig i Bøn og Lov og rorte Føleſers Andagt. Der gjenfinder jeg Den, min Sjæl haver kjær; der gjenfinder jeg Ham i Hans Sandhed, Hans Fred og Hans Beſignelſe. Dem ſkal jeg bevare, ſom mine dyrebareſte Skatte, naar jeg herfra gaaer ud i Verden, for en liden Stund at bære mit Kors med Taalmod og Haab i Hans Fodspor. Min Tro ſkal da ikke mere tabe Ham, og Hans Kjærlighed ikke forlade mig! O gid herefter al min Vandel maa vordes Hans Dyrkeſe, og mit udeelte Hjerte Hans Tempel!

Har jeg Jeſum i mit Hjerte,
 See! da fylder Glædens Væld
 Med en evig Lyſt min Sjæl!
 Ei jeg frygter nogen Smerte,
 Naar min Jeſus er mig nær,
 Naar min ſtørſte Skat Han er.

Amen!

Anden Søndag efter Hellig-Tre Konger.

Seg haver Lust til at gjøre Din Villie, min Gud!
og Din Lov haver jeg i mit Hjerte.

Naar David var forladt, afmægtig, bedrøvet, biede han paa Herren. Naar han blev hjulpen, styrket, husvalet, saa prisede han Herren. Gjennemtrængt af den Eviges Godhed, fordybet i hellig Studsen over den Urandsageliges Underværker, søgte han Udtryk for sine Følelser. Men, hvorledes skal den Godhed op-
høies, som Ingen kan gjengjelde? Hvorledes skulle de Underværker
prises, som Ingen kan tælle? Han sølte sig ikke istand dertil;
og ingen ny Sang, istemt ved hans Strengesleg, intet Brænd-
offer, antændt paa Helligdommens Altar, ingen Glands af den
prunkende Gudstjeneste i Templet kunde svare til, hvad han for-
drede af sig selv, end mindre svare til den Uendeliges Fordringer.
Da var det en lys og opløstende Tanke, som glædede hans
Sjæl: den Tanke, at Lydigheid er bedre end Offer, og at
den sande Taknemstighed, ligesom den ægte Fromhed, er den,
som ytrer sig i en glad og frivillig Lydigheid mod Guds Velbe-
hag, en bestandig, inderlig Stræben efter omhyggeligt at agte paa
og troiligen at følge de Bud, gennem hvilke den evige Helligheid
taler i vort Bryst, og derfra virker paa vort hele Forhold. Det

var fra dette Synspunkt og en derfra uadskillelig Sindsstemning, at den hellige Skjald i Psalmen 40: 9. saaledes udtalte sin ydmyge Erkjendelse af Guds Naade og sit rene Forsæt ei at blive den uværdig: Jeg haver Lyst til at gjøre Din Villie, min Gud! og Din Lov haver jeg i mit Hjerte.

Kunde Hver og En istemme denne Bekjendelse og lægge den for Dagen i Gjerning og Sandhed, hvor vilde ei Jorden have et andet Udseende! Hvor vilde ei der, i Overeensstemmelse med Davids Ord, Misfandhed og Sandhed mødes, Retfærdighed og Fred kysse hinanden. Hvor vilde ei Menneskene med Glæde og Tryghed vandre sammen paa den dem bestemte Bane, kappes med hverandre i barnlig Kjærlighed og Trofælskab mod deres himmelske Fader, med Sjælens Reenhed og Fred forbinde en uafslædig Samvirken for det Gode, og aldrig i nogen Prøvelse eller Fare, nogen Trængsel eller noget Mørke tabe det ledende Lys, den sikre Rettesnor, det ophviiede, hellige Maal af Sigte! . . . Men anderledes er det Udseende, Jorden frembyder, anderledes det Forhold, Menneskene udvise. Vort Hjerte maa bløde ved at tænke paa det meget Onde i Verden; vort Die maa fyldes med Taarer ved at kaste et Blik paa den menneskelige Glendighed. Og hvoraf kommer det, fra hvilken Kilde udrinder det, alt dette Onde, al denne Glendighed, hele dette urolige, ulyksalige Misforhold baade inden i os og udenfor os, som Alle føle, men Faa lægge paa Hjerte, og Ingen afhjælper? Arme, faldne Menneskeslægt! Du voldet Dig det selv, idet Du forlader Herren, Din Gud. Deri ligger Grunden til Fordærvelsen, og, saa længe den vedvarer, maa dens Virkning blive den samme. Skulle vi ikke engang med Alvor betænke, hvad der hører til vor Fred, med Klarhed opfatte det os bestemte Hverv, og med Standhaftighed forfølge det, som vort sikre Diemed, vort glade Livskald. Det udtrykkes baade i Henseende til Grund og Bæsen i de simple Ord: Jeg haver Lyst til at gjøre Din Villie, min Gud! og Din Lov haver jeg i mit Hjerte. Meget

kan være os dunkelt, og maa her i Tiden altid blive det; ingen Jordens Søn har nogen Tid seet Gud. Det Dække, som hviler over Hans Bæsen, Gjerning og Regjering, bliver ei ganske borttaget paa denne Side Graven; men, hvad der er Hans Villie med os, og hvad Han byder os, det vide vi, Christne, bedre end David. Den eenbaarne Søn, som er i Faderens Skjød, Han haver kundgjort det. Hører Ham, I Jordens Børn! og, hvad som Han siger Eder, det gjører. Der have I Regelen for Eders hele Liv, Christne! — Kunde jeg indskarpe den i alle disse Hjerter saa omhyggeligt, — O Gud! kunde jeg præge den i mit eget Hjerter saa dybt, — at den aldrig udslettedes deraf: velsignet være da den Stund. Velsign da denne Stund, Du gode Gud, Du Fader vor etc.

Evang. Joh. 2. 1, ff.

I den Mangel, som uformodentlig opkom ved Brylluppet i Cana, og som ved et saadant Tilfælde havde kunnet medføre sin Ulempe, om den ei var bleven afhjulpen, vendte den altid agtpaa-givende og betænksumme Marie sig med sin Belymring til Jesumi og, uagtet Han hverken yttrede, om eller hvorledes Han vilde befatte sig med en Sag, der var af saa jordisk og derfor underordnet Art, vidste hun ret vel, at, hvis Hjælp var fornøden, og den ei stred mod nogen høiere Orden, da vilde den ei udeblive, naar Han blev anmodet om Hjælp, og naar Han blev adlydt. Tryk ved denne Tanke og for Næsten tilfreds med, hvad han i sin Wiisdom sandt bedst, holdt hun det ei for at tilkomme hende, hverken at foreskrive Maaden, eller at affordre Ham noget Løfte for dette Tilfælde, men sagde ifkun til Tjenerne: Hvad som Han siger Eder, det gjører. Og disse havde, — hvor søregen og underlig dette Bydende end kunde synes, — alligevel et saa fromt, aabent Sind for den guddommelige Røst, følte sig saa overvældede af det mægtige og milde Bud, at de ei betænkte sig noget Dieblik, ei nærrede nogen Tvivl, ei gjorde nogen Indvending, men ganske eenfoldelig gjorde hvad som Han sagde;

og saaledes gif det vel. Christne! er ei Christus den samme til alle Tider, ihvorvel Tiden mangen Gang ei kjender Ham, ei forstaaer Ham? og da er Tiden ond og mørk. Iffun hvor Han vorder gjentjendt og ret forstaaet, bliver det ogsaa bedre og lysere i Verden. Dersom I blive i mit Ord, ere I sandelig mine Disciple; og Hans guddommelige Ord taler endnu lige lifligt og klart til Eder, i enhver Livets Stilling. Den store Opgave er at høre det og gjøre derefter. Derpaa berøver i Sandhed Eders hele No og alt Eders Haab. Jeg har derfor Grund til at laane Marias Udtryk til Tjenerne i vor Text, for i min Herres og Mesters Navn, at fremstille for Eder Alle og mig selv den eenfoldige, men under alle Omstændigheder lige vigtige Formaning:

Hvad som Han siger Eder, det gjører!

Mennesket, tilhørende tvende Verdener, beredes i den lavere til at stige op til den høiere, og er udrustet med Egenstaber, Kræfter, Anlæg for dem begge. De staae i det Sammenhæng til hinanden, som et Foregaaende til et Efterfølgende; og saa nær, saa uadstilleligt og nødvendigt dette Sammenhæng er, kunne de alligevel ei sammenblandes, ei gribe ind paa hinandens Omraade, med mindre Mennesket skulde bryde den af Gud fastsatte Orden og løbe Fare for baade at miskjende sin Kaldelse og forfeile sit Maal. Naar det, i denne sin Forberedelsesstand, glemmer, hvor det er, udelukkende vil leve i det Oversandselige, og lader alle sine Tanker og Følelser iffun sværme i en Nandeverden, som dog endnu er lukket for det, eller ene og alene sysselsætter sig med en Evighed, det endnu ei har naaet, saa glemmer det det nærværende Liv, eller betragter det som et Fængsel, hvor det ei finder andet end Baand og Mørke, og hvorfra det med Utaalmodighed længes efter jo før jo hellere at komme bort. Naar det paa den anden Side indskrænker al sin Omsorg og Iver til Tiden, iffun ændser sine timelige Anliggender eller Fornøielser, og udelukkende lader sig henrive af de sandselige Gjenstande: saa

glemmer det det Tilkommende eller anseer det som en ligegyldig Sag, der ei vedkommer det, — en unyttig Gaade, om hvis Op-
 løsning det bryder sig saare lidet. I begge Tilfælde forfeiler det sit Maal, og bliver hverken for Jorden eller Himmelen, hvad det kunde og burde blevet, i Overeensstemmelse med den evige Kjærlig-
 heds Hensigt. Her gjelder mere end nogensinde den guddomme-
 lige Forstrift, at det Ene skal gøres og det Andet ikke forsømmes. Den sande Gudfrygtighed forstaaer det; den ha-
 ver Forjættelse for det Liv, som nu er, og for det tilkommende; thi den lærer ei blot, at vi have vigtige Pligter, som ere os her paalagte, men og, at vi blot ved deres trolige Op-
 fyldelse werde stiftede til et høiere og bedre Liv. Det er ikke aabenbart, hvad vi da skulle werde; hvad Gud haver beredt dem, som Ham elske, kan ei i Tiden blive en Gjenstand for vor Betragtning og vor Kundskab, men ikkun for vor fromme Tro og vort ydmyge Haab. Derfor sagde ogsaa Han, som kom ned fra Himmelen, for at vise os Veien: Jeg haver endnu meget at sige Eder; men nu kunne I ikke bære det. Dog yttrede Han, ligesaa trosterigt som betydningsfuldt: Hvor jeg gaaer hen vide I, og Veien vide I. Den vei, som fører til Livet, var af Ham saaledes banet, aaben og lys, at den uden Tvivl og Bildfarelse kunde vandre af Alle, som i Hjertets Eenfold med utvungen Lydighed og from Tillid holdt sig til Mesterens tydelige Ord og ei vege derfra. Hvor lykkelig for os, at vi have et saadant Ord! Hvor vel gjøre vi, naar vi give Agt derpaa, som paa et Lys, der skinner udi et mørkt Sted, indtil Dagen fremstraaler hinsides Graven, og Evighedens Morgenstjerne oprinder over Tidens synkende Skyer! — Hvis det er sødt for det velsindede Barn at gjøre efter den gode Faders Billie, og at vide, at det paa eengang bereder hans Glæde og sit eget Vel; — hvis det er beroligende for den Uerfarne og Tvivlraadige, ved alle sine Foretagender at have den modne og oplyste Vens Raad og

Ledelse at følge: Hvor sødt maa det ei da være, at Han, af hvem al Faderlighed kaldes i Himlene og paa Jorden, har ladet os kundgjøre sin hellige Villie, og at der hverken gives nogen hoiere Wiisdom eller større Salighed end den, at gjøre Hans Villie! Hvor beroligende maa det ei være, at den bedste Ven, Han, som er det levende Ord og tro faste Bidne, har aabenbaret Alt, hvad der er os fornødent og muligt at kjende om vore hoiere Anliggender, og at vi til vort Lernet's Rettesnor og vort Hjertes Fred, blot behøve i al Genfoldighed at forlade os paa Hans Udsagn og Forstrifter! Disse ere aldrig utydelige og vorde aldrig forældede. Medens saa mange Lærebygninger af verdslig Wiisdom ere opstillede og sammenstyrtede, — medens saa mange ulige Bud af de Mægtige paa Jorden ere bleve udfærdigede og gjenkaldte, — medens saa mange, saa utallige Menneskesætninger, som vare lempede efter særskilte Tider, Steder og Omstændigheder, ere befundne ubrugelige under omflistende Forhold: saa er det, som Jesus lærer os, lige fuldendt og uimodsigeligt for bestandigt, lige gyldigt og anvendeligt i alle Tilfælde og Omstændigheder, lige minderværdigt for alle Tanker og lige værdigt at annammes af alle Hjerter. Og ligesom Hans guddommelige Ord underviste, ledede, trøstede og saliggjorde Hans første Disciple, saaledes skal det, endnu ved Dagens Ende, være en Guds Kraft til Undervisning, Veiledning, Trøst og evig Salighed for Hans Navns sildigste Bekjendere. Alle, som aabne deres Hjerter for denne himmelske Kraft, skulle og paa en velsignelsesrig Maade erfare den, hvad enten de for Næsten hedde Rædse eller Bankundige, Stærke eller Svage, Rige eller Fattige. — Al! for den alene Vise og Mægtige, alle gode Gavers Giver, ere I Alle rankundige, svage og fattige, I Jordens treindtom adspredte, strøbelige Børn! Hvad have I, som I ikke have annammet? Hvad vide eller formaae I, hvad besidde eller forvente I, som ikke gives Eder her ovenfra? Men glæder Eder og frejder Eder,

at det gives Eder af Ham, som alene kunde sige: Alt, hvad Faderen haver, er mit, og den Betingelse, der paa Eders Side er givet, baade for at erholde og beholde det, er ei andet end denne: Hvad som Han siger Eder, det gjører. Intet er klarere, Intet vigtigere, Intet visere. Om end Eders Forstand ei endnu i alle Henseender kan udmaale Troeslærdommens Dyb eller fatte Gud frygtighedens store Hemmelighed og den skjulte Guds Viisdom, maa Saadant ei nedslaae Eders Mod, end mindre gjøre Eder tvivlende eller ligegyldige for det, som altid er Willien alene Bedkommende, og derfor vort nærværende Livs Hovedsag. Her bliver det første og vigtigste, at handle i Jesu Aand, at vandre Hans Evangelio værdeligen, under alle disse tunge Provedages Dyrin og Forsatninger, at indrette Tænkemaade og Leenet efter Hans aldrig feilende Raad, Forstrifter og Forjættelser. Dette er Noget, der ei kan forsmættes af Noget, saafremt han vil hedde en Christen. Dette er ogsaa Noget, som Ingen kan fare vild i, saafremt han blot redeligen vil opløses, forbedres, beroliges. Hvem stulde ei ville det? Og noget Andet tilsigter vor guddommelige Frelser ei med Alt, hvad Han har sagt og lært. Det gjælder, det angaaar Eder Alle, Christne! og det holder Stand i alle Omstiftelser. Anstiller Forsøget dermed paa Eder selv, og kommer altid ihu Hans Ord: I ere mine Venner, dersom I gjøre, hvad jeg befaler Eder.

Naar I kæmpe under denne Tids Gjenvordighed og sukke under dens Bekymringer; naar I under Vægten af det Nærværendes Tryk med Smerte stue tilbage paa feilslagne Forhaabninger, med Skjelven see frem mod truende Skæbner; naar I forgjæves bestræbe Eder for at binde Lykken til Eders Side og gjøre Fornoielsen til Eders daglige Gæst; naar, tvertimod, Eders Liv hver Time nages af virkelige eller indbildte Mangler, Tab, Fortrædeligheder; naar Dagen oprinder uden Glæde, og Natten sanker sig uden Fred, og Fremtiden staaer hyllet i uigjennemtrængelige

Styer, bag hvilke I kun aabne nye Vanskeligheder, Farer og Ulykker: hvad beviser dette, om ei, at I enten aldrig have været, eller ogsaa have ophørt at være Christi sande Disciple, — at I enten ei have hørt eller ei have lagt den vigtige Formaning paa Hjerte: Hvad som Han siger Eder, det gjører? Og hvad siger Han? — Bøgter Eder, at Eders Hjerter ei besværes med Sorrig for Næring; søger først Guds Rige og Hans Retfærdighed, saa skulle og alle disse Ting tillægges Eder. Hvilken dyb Livsvisdom ligger ei i disse Ord, om I blot ret ville forstaae og følge dem! Eders høieste, Eders største Gode er jo ei af denne Verden? Hvi skulle I da lægge saa megen Vægt paa det Mere eller Mindre, som tildeles eller nægtes Eder i denne forgængelige Verden? Meningen var ei, at det skulde udgjøre Eders eneste Tilflugt, sande Fornoielse og sikkre Gie, men at det skulde være Midlet til Eders Troes Provelse, Eders Kræfters Udvikling, Eders Sjæls Forædling. Ifkun saaledes bliver Eders timelige Virkekreds en Mark, hvor Udsæden nedlægges for det høiere Liv. Derfor skulle I anvende Omhu, Flid og Iver ogsaa paa Eders jordiske Dont, som et helligt Hverv af Herren, men, naar dette er skeet, kunne I ogsaa være forvisede om, at Gud gjør det Øvrige, at Han sender, hvad der er nyttigt ogsaa til dette Livs Nødtørst. Da skulle I see Hans Godhed ny hver Morgen, og med glæde, fra Støvet frigjorte Hjerter, i alle Omstiftelser gjenkende den Haand, som, lige faderlig i, hvad den giver og tager, altid er Eder nær, altid velsignende er udstrakt over Eder, og spreder Mørket, borttrødder Anstødsstenene paa Eders Vej, og leder Alt til en god Udgang.

Naar Menneftene synes Eder onde, vrangvillige, gjenstridige; naar det, I foretage i den bedste Hensigt, mødes med Uvillie eller Mistydning; naar Eders Bestræbelser og Opoffelser for deres Vel belønnes med Utaknemlighed eller Glemsel; naar I erfare det Modsatte af det, I ventede, eller troede at I fortjente:

Ligegyldighed istedetfor Opmærksomhed, Haardhed istedetfor Deeltagelse, Mistillid istedetfor Tillid, Falskhed istedetfor Trostøb, Haan istedetfor Bisald, Forsølgelse istedetfor Betsignelse: bør vel en saadan Erfaring vække Had og Foragt mod Menneſkeheden hos Eder, tillukke Eders Hjerte i Bitterhed og Kulde, og aabne det blot for Hævnen og Uforsonlighedens Følelser? Eller bør den ei snarere være den meest levende, den eftertrykkeligste Paa-mindelse om Jesu Forftrister? O! hvad som han siger Eder, det gjører! Og hvad siger Han? Bærer barmhjertige, som Eders Fader og er barmhjertig. Hvad I ville at Menneſkene skulle gjøre mod Eder, det gjører I imod dem. Elsker Eders Fjender, velsigner dem, som Eder forbande, gjører dem Godt, som Eder hade, beder for dem, som gjøre Eder Skade og forfølge Eder. Wilde Gud gaae irette med os, hvo kan da bestaae? Men Han lader Naade gaae for Ret. Han er god ogsaa mod de Dnde. De ere vildlede, uforstandige for Ham, men ei fortabte, saalænge de endnu kunde forbedre sig. De vide ei, hvad de gjøre: sagde Jesus, selv under det forfærdeligste Udbrud af deres Forvildelse. Saaledes skulle ogsaa I tænke om Eders svage Medmenneſter og beklage dem, ønske dem alt Godt, søge deres Forbedring, sætte Eder i deres Sted, tage Hensyn til deres Fristelser, Farer, Fornodenheder og Omgivelser, — og domme mildt, som I selv ville dommes, forlade af Hjertet, som I ønske at Eder maa forlades, overvinde det Dnde med det Gode, og ei lade Solen gaae ned over Eders Brede. Ogsaa hvor Spørgsmaalet er om et nødvendigt Selvforsvar, og en alvorlig Tvivl over det Uværdige ei kan udeblive, maa dog Eders Følelſes Grundtone være Kjærlighed, som ikke glæder sig over Uretfærdighed, men glæder sig ved Sandhed, Retfærdighed, Fred; benytter enhver Leilighed til en god Gjerning, uden derfor at begjære nogen Løn, og uden at den venstre Haand veed, hvad den høire gjør. Megen Gjenkjærlighed

skulle I da ogsaa finde, hvor I nu savne den; venligere Blik skulle I see, taknemmelige Hjerter skulle I møde, sikkrere Veie skulle I gaae. Men det Første, det Vigtigste bliver, at I er den Faders Børn, som lader sin Sol opgaae over Døde og Gode, at I ligne Ham paa den eneste Maade, I kunne, og, med hvert nyt Skridt paa Forbarmelsens, Fornægtelsens og Forsonlighedens Veie, formere det ydmyge Hjertes Fortrosthed, at Han, som seer i Løndom, skal betale aabenbare.

Men de bedste Forsætter kunne sloves, de værdigste Beslutninger vakle og gaae tilgrunde, naar de ikke vedligeholdes. En forderbet Natur vil tage sin Diet tilbage, Vanen sin Magt. Begivenhederne overraske, Omgivelserne friste, Gjenstandene henrive, Tanken forvilder sig, Striden bliver tung og Kraften svag. Selvfjærlighed, Forsængelighed, Egennytte, sandelig Lyst stormer ind paa det ubevogtede Hjerter, og det overvældes, fanges i sine gamle Syndelænker, taber Guds Børns herlige Frihed og Christi Mand, og hører Ham ikke meer til. O! dersom Ederes Forædling, Ederes Naadesstand, Ederes sande Vel har nogen Vægt for Eder, Christine! hvad som han siger Eder, det gjører! Hvad siger Han? Waager og beder, at I ikke falde i Fristelse. Bærer opmærksomme paa enhver Bevægelse i Ederes Sjæl, paa det den maa næres, naar den er god og reen — paa det den maa quæles, naar den er af en anden Art. I vide let, hvilke Feil, hvilke Overilelser, hvilke Svagheder I ere meest udsatte for; vender mod dem al Ederes Iver, Tanke og Kraft. Bereder Eder i rolige Timer paa Farens Komme, saa at I maae bestaae Provelsen, naar den kommer. Forsømmer ikke Bønnen, dertil er enhver Time tjenlig, Arbeidets ei mindre end Hvileens. Om end ei Ederes Nøst høres af Mennecker, saa er Ederes Begjæring dog kundbar for Gud. Med hvert brændende Suk til Ham, strømmer det ny Kraft i Ederes Sjæl, nyt Lys paa Ederes Veie. Kommer ogsaa gjerne

til Jesu Naadebord; Han sagde jo: Dette gjører til min Thukommelse! Og hvad som Han siger Eder, det gjører! Samler i hellige Timer Eders Tanker, forsamler Eders Kjæreste, for med dem og alle Jesu Venner at bøie Eders Knæ ved Forsoningens Alter, og der minde Eder om Hans Tilfagn, Hans Kjærlighed og Hans Nærværelse, for der at stadfæste hvert helligt Anliggende, fornye hvert godt Forsæt, hente Styrke og Mod til at kue Egenbillien, beseire Fristelsen, bære Sorgen og forjage Frygten. Eders Hjerte forfærdes ikke og forsage ikke! siger den Ven, som haver Magt i Himmelen og paa Jorden; og hvad som Han siger Eder, det gjører! En Jesu Discipel har ei Grund til at sørge, som de der ei have Haab, har ei Lov til at frygte, som de, der intet vide af Gud. Det er hans Pligt, det er hans Ret, at glædes i Gud, at lide paa en almægtig Wiisdom, i alle Omstændelser at vide sig vogtet, ledsaget, opholdt af en evig Barmhjertighed. Gaarde Skæbner kunne forestaae; tunge Byrder, bitter Dval, knusende Slag kunne tære paa hans Kraft, afbryde hans Lykke, true hans jordiske Liv, — udslukke det før Tiden — ende Dagen for ham eller for dem, som ere ham dyrebarest i Verden, inden Aftenen kommer. — Frygter ikke, siger Jesus, frygter ikke for dem, som slaae Legemet ihjel, men kunne ikke slaae Sjælen ihjel. Han, den i Doden Trofaste, som hviler ved sin uodelige Fjersers Hjerte, lever evigt og saligt i Ham, som er Opstandelsen og Livet. Han kjender sine Egne og er gaaet forud, at berede dem Plads i Faderhusets herlige Boliger, og Hans milde Røst lyder ogsaa derfra ned til os: Kommer til mig! Vil Noget komme efter mig, han tage sit Kors. Den, mig tjener, han følge mig, og hvor jeg er, der skal og min Tjener være. Christine! hvad som Han siger Eder, det gjører. Gaaer taalmodige, gaaer frimodige ind, ogsaa gennem den snevre Port, Lidelsens, Fornægtelsens, Dødens Port: den er en Indgang til det rette Liv, hvor, efter Hans Løfte, Eders

Glæde skal blive fuldkommen, og Ingen skal tage den fra Eder. Dog

To større Kors, desmeer blier Døden
 For dig en lys, en sikker Havn
 Mod Vanheldsstormene og Nøden:
 Forløsning er dens rette Navn.
 Et Kors som Tegn paa Graven staaer,
 At al din Nød en Ende faaer.

Dg hvad der nu i Herrens Navn er blevet fremskilt til vor sælles Opbyggelse, og hvad der forøvrigt paa den jordiske Vandring tjener til vor Veiledning, Fred og Trost, alt Dette, I Jesu Benner! indbefattes i den simple, hjærlige, paa alle Hjerter og Forhold anvendelige Formaning: Hvad som han siger Eder, det gjører! Fra denne Stund — glemmer det aldrig.

I Elskelige, jeg vækker Eders oprigtige Sind ved Paamindelse, at I skulle komme de Ord ihu, som forud ere sagte af den Hellige, Eders Herre og Frelser. Da skulle I i intet Tilfælde, ingen Prøvelse, intet Mærke savne Naad og Veiledning og Tilflugt. Saa forskjellige Menneffene end ere i Forstand, Dannelselse, Kundskabsgrad, saa hildede de ofte ere af nedarvede Fordomme, naare de troe sig meest oplyste, gjøre de sig dog høist forskjellige Forestillinger om Religionens Læresætninger, de egentlige Troes=Gjenstande, ansee dem snart som ene rigtige, snart som aldeles ufrugtbare, lade dem ogsaa ofte staae ved deres Værd som ligegyldige Gjenstande. Saaledes tænker Mængden; og jeg fordsømmer den ei, om jeg end beklager den. Men, hvad der angaaer Hjertet og Livet, hvad der vedkommer den frie Villie, den sædelige Tænkemaade, det virksomme Liv, er noget saa klart og uimodsigeligt, noget i sin Skønhed og Sandhed, sin Genfold og Høihed saa overeensstemmende med vort inderste Bøsen, vor Bevidsthed og Trang, at Den, som ikke føler og erkjender det, til samme Tid har dømt sig selv; han vil ei forstaae, hvad han ei vil efterleve. Dog — Hver og Een

ståer eller falder for sin Herre. Jeg gjentager blot Me-
 sterens Ord til Advarsel og til Opmuntring: Ikke Enhver,
 som siger til mig: Herre! Herre! skal indgaae i Him-
 meriges Rige, men den, som gjør min Faders Villie.
 Og Hans Apostel sagde: Iblandt alle Folk er hver den,
 som frygter Gud og gjør Ret, ham behagelig. Her
 gjælder det ikke at undskyldes sig med Mangel paa Begreb eller
 Kraft; der fordres ikke andet end et lydigt Sind og en redelig
 Villie. Og see, netop paa denne Wei, du Jesu trofaste Disci-
 pel! kommer du ogsaa baade sikkest og hurtigst til Overbeviis-
 ning om de guddommelige Sandheder. Dersom Noget vil
 gjøre Hans Villie, saa skal han kjende, at denne Lær-
 dom er af Gud. Saaledes have Guds Børn til alle Tider
 begyndt og fuldkommet deres salige Tro gennem den indre Er-
 farings Vidnesbyrd. Gaf og gjør ligesaa, retsindige Christen!
 — Du skal da ikke behøve længe at sukke: Herre! hjælp min
 Vantro; thi den er afhjulpen i samme Stund, som du oprigtigt
 kan sige: Jeg haver Lyst til at gjøre din Villie, min
 Gud! og Din Lov haver jeg i mit Hjerte. Herren give
 os Alle Naade til at kunne sige saaledes, til at kunne gjøre saa-
 ledes i al vor Tid! Salig er den Tjener, hvilken hans
 Herre, naar han kommer, finder at gjøre saaledes!
 Amen!

Tredie Søndag efter Hellig-Tre Konger.

Og det er bitterligt, at han er et Menneſke. Der ligger mangen Gang en ikke ringe Dymuntring til at viſe Mod, til at lade os trøſte, eller viſe Deeltagelse i diſſe ſaa og ſimple Ord af den gamle Prædiker i hans Bogs 6 Cap. 10 B. — Hvor vel for os, om vi i vort Forhold til alle vore Medmenneſker altid ihukom dem, og efter Tilfældets forſkjellige Beſkafſenbed lod dem ſnart styrke, ſnart huſvale eller blodgjøre vort Hjerte!

Den, ſom har Magten og forſtaaer at nytte ſin Fordeel, og ikke kjender noget Baand paa ſin Villie, ingen Hindring for ſin Erobringsſyge — hvor frygtelig ſynes han ikke for den øvrige Menneſkehed! Man har ingen Sikkerhed for hans Naadehold, ingen Dømming mod hans Overmod, ingen Grændſe for hans Herſkeſyge. Man veed ei, hvad han har iſinde, eller hvor han ſtandſer. De Tordner, han bereder, mærkes forſt, naar Lynet forkynder, at de nærme ſig. Hvo kan trodſe dem og ſtaaе opreift? Han ſigter efter ſit Bytte og griber det, kaarer ſit Dſfer og fælder det. Uſaligt Alt, hvad der ligger paa hans Wei! og ingen Veie ere ubanede for ham: hvad kan da undgaae at nedtrædes af hans Fod? Men et Dieblifs Betænkning: og de t

er bitterligt, at han er et Menneske. Hvad har al jordiff Vælde at betyde, naar den høie Nost udsiger: Her skulle dine stolte Bølger lægge sig? Da siger man med Job: Hvad er et Menneske, den Orm, og et Menneskes Barn, den Madike? Da siger man med David: Jeg saae en Ugudelig, som var saare vældig, og han udbredte sig og grønnedes som et Laurbærtræ. Men man gif forbi, og see, han var ikke mere; og jeg søgte efter ham, men han fandtes ikke.

De Ulykkelige nærme sig ofte tvivlsomme til Den, om hvem de troe, at han kan hjælpe dem. De kunne blot falde ham til Besvær, eller de ere ubekjendte for ham, eller de have muligens paadraget sig hans Mishag ved en eller anden overilet Yttring eller Handling, maaskee ved forsætlige, skjøndt siden og seent erkjendte Feiltrin og Forseelser. Hvad kunne de fordre eller blot vente? Han skylder dem Intet; han staaer ikke i noget af disse Forhold til dem, som knytte Jordens Born til hverandre ved Blodets eller Benskabet's Baaud; han har maaskee allerede gjort mere, end man kunde gjøre Regning paa, og har havt liden Tak derfor. Hvad have de da vel at haabe? Skulle de ikke, under saa nedslaaende Tanker, med beklemt Hjerte trække sig tilbage i deres Glendigheds Mørke? Men den Tanke alene giver dem Mod: og det er bitterligt, at han er et Menneske. Saa forstaaer han ogsaa Nodens Tungemaal; saa finder jo Bommen en Bei til hans Bryst; saa banker der indenfor et Hjerte, som ikke kan skyde dem bort fra sig, der med Tillid tye derhen, ikke kan undflye sig selv, uden at hjælpe og husvåle. Derfor fatte de Mod, og vove sig derpaa frem. Og, om de undertiden forregne sig, saa horer det til Undtagelserne. Det Naturlige er vel, at de ei forblive uden Hjælp eller uden Trost.

Ligeledes, naar vi see den Feilende eller Brodefulde overbevist og overgiben i Retfærdighedens strenge Haand; naar vi see Bagtaleren, Bedrageren, hildet i sit eget Næt — Voldsmanden,

Forførerer den menneskelige Møligheds og Lykkes Forstyr-
rer, styrtet i den Grav, han grov for Andre: da er visse-
ligen vor første Følelse den, at han lider, hvad han ved sine Gjernin-
ger har forskyldt; vi synes, at han med Rette undgjelder, hvad
han med Forsæt har forvoldet; det er ei uden et Slags Til-
fredsstillelse, at vi betragte, hvorledes Hævnen rammer Dvertræ-
deren, og Straffen uundgaaelig vandrer i Forbrydelsens Spor.
Men en saadan Følelse kan ikke længe boe i vort Bryst; den
bliver pijnlijk for os, og giver snart Plads for en anden, for
denne: og det er bitterligt, at han er et Menneske.
Det sigte vi om den grovste Forbryder, naar vi see ham martret,
fortvovlet, anraabende vor Deeltagelse med Blik og Miner. Vi
tænke nu ikke paa den Strafoverdige, men blot paa den Straffede
og Lidende. Vi lide med ham, Diet røres til Taarer, Haanden
udstrækkes til ham. Han er ei meer den Affkyelige, men blot
den Ulykkelige. Saaledes kalde vi ham jo, efter en ligesaa
almindelig som smuk Sprogbrug. Den ulykkelige Mand!
hedder det, om han end med Bøld og Evig har gjort Indgrib i
Andres Ret, eller tilvendt sig deres Eiendom. Den ulykkelige
Søn! om han end med fortsat Dvermod og lastefuldt Levnet
har gjækket sine Forældres Haab og været deres Hjerters Græm-
melse. Den ulykkelige Qvinde! om hun end, glemnende
sine helligste Løfter og Pligter, har styrtet sig i Vanærens Af-
grund. — —

Derfom vi, ved disse eller andre Exempler, i Korthed ville
gjøre os Rede for, hvad vi forstaae ved Ordet Menneske i den
her antydede Mening, saa knytte vi ikke blot Begrebet om en
Svaghed og Indskrænkning dertil, som aldrig kan overstige sine
Grændser — en Bevægelighed i Sindet, en Følsomhed, som er
aaen for alle Indtryk — men ogsaa Begrebet om noget Gødt,
Tilforladeligt, Bestaaende, som synes ophøiet over alt dette Om-
skiftelige og Tilfældige. Lempe vi disse almindelige Begreber efter
særegne Tilfælde og Forholde, især efter vor egen Forfatning,

vort Hverv og vor Trang, saa kunne de Betragtninger, som opstaae derved, ei andet end være os lærerige, baade til moden Selverkjendelse og christelig Leveviisdom. I denne Henseende indeholder Dagens hellige Text et Ord, som er ganske simpelt og let overseet, men dog af saa righoldig Mening, saa dybtroende Natur, at det vel engang maa fortjene nærmere at overveies og lægges paa Hjerte. Lad denne Stund være helliget dertil. Vi bede om Betsignelse dertil. Hør os, Fader vor etc.

Evang. Matth. 8, 1. ff.

Jeg er ogsaa et Menneske! sagde Hovedsmanden, og udtrykte derved noget langt Dybere og mere Rørende end den almindelige Sandhed, som ligger i Ordens blotte Lyd, og som erkjendt af Enhver, ikke behøver at bevises, ikke engang at forklares for Noget. Noget mere Betydningsfuldt og mere Frugtbringende maa der tænkes herved; og, for at give Enhver Anledning til at finde det, skal Enhver af os tage den redelige Krigers Ord til Følge, gaae i sig selv i denne Stund og overveie

Swad den Tanke indeholder: Jeg er ogsaa et Menneske.

Der have været Tider, da jeg ikke var til. Mennesker have levet, inden jeg saae og hørte. Efter den uudgrundelige Tilskikkelses Orden kom ogsaa min Tid til at være og leve. Mit Die aabnede sig, mit Ore hørte, min Tanke vaagnede meer og meer af sin Slummer. Jeg lærte at betragte Verden og at kjende mig selv. Jeg fandt mig omgivet af Bøesener, der havde Fornuft, Villie og Hjerte, ligesom jeg. De syntes hverandre ulige i Alder, Lykke, Egenskaber og Virkekreds; de hede Unge og Gamle, Wise og Enfoldige, Fattige og Rige, Høie og Lave; men i Henseende til deres Bøsen forekom de forresten lidet forskellige. De vare alle meer eller mindre indskrænkede, skrøbelige, i mange Henseender ikke blot svage, men virkelig onde. Deres Fornuft, som skulde søge Sandheden, og glædes i dens evige Lys, kunde ikke finde tilrette i de for Bevidstheden vigtigste

Gjenstande, standsede ved Grændsen af Mørket, eller tabte sig i Bildfarelsens Irgange. Deres Billie, som havde Guds Lov til sin Veiledning baade i Ordet og Samvittigheden, droges bort af Sandselighedens, Forsængelighedens og Egennyttens mægtigere Indflydelse. Deres Hjerte, som blot skulde røres ved og slaae for det Vilde og Gode, Hellige og Skønne, var uroligt, ureent, et brusende Hav, som Ingen kunde stille, en Tumleplads for Hovmod, Had, Misundelse, Unoisomhed og modstridende, omkiftende, ofte lave, med Mennekeværddigheden uforenelige Følelser. Saadanne vare Mennekerne, skjondt af Dmstændighederne mere eller mindre tvungne til ikke at vise sig, som de vare. Skulde jeg derfor affkye dem, hade eller foragte dem? — Nei! jeg vil gaae i mig selv og sige: jeg er ogsaa et Menneke. Jeg har min Lod i den fælles Arv af Bildfarelser, Mangler og Synder. Indskrænket er mit Begreb indenfor snevre Grændser. Hvor Lidet er ei det, jeg veed! Hvor uendelig Meget, hvad der staaer tilbage! Og selv indenfor den Kreds, hvor Tankerne have deres givne Gjenstand, hvor let at tage feil! Hvor smal er ofte Grændsen mellem det Sande og Falske! Hvor vakkende er vor Dom i de almindeligste Anliggender. Hvor snart, men dog bagefter, findes det, at Slutningerne vare overilede, skjæve, urigtige! Jeg bør derfor have Mistillid til mig selv, prøve noie, og yttre mig forsigtigt, ikke fortryde paa at faae Uret, naar jeg har det; men være glad ved at vises tilrette, have Agtelse for Andres Mening, selv om den strider mod min egen, vise Overbærenhed mod de Feilende, Taalmod selv mod anderledes Troende, søge, hvor jeg bør, at oplyse med sagtmodig Mand, og, om jeg ei formaaer mere, tænke, at Gud engang oplyser os Alle. — Svagt er mit Hjerte, let fristet og snart henrevet. Mange Følelser mødes der: ikke altid rene, ikke altid gode, ikke altid Fromhedens, Fredens, Ydmyghedens, Kjørlighedens. Hvis de ikke kom til Udbrud, da var det mere min Lykke, end min Fortjeneste, da var det oftere en Følge af Dmstændighederne

end af mine Grundfætningers tvingende Kraft. — Ufuldkommen er min Stræben paa Forædlingens og Helligjørelsens daglige Veie. Træge, langsomme ere de Skridt, jeg gjør; ofte staaer jeg ikke blot stille, men gaaer endog tilbage. Jeg elendige Menneſke! hvo skal frie mig fra dette Dødsens Legeme, som ſaa ofte er til Hinder for min Sjæls rette Liv? Hver Time trænger jeg til at vaage og bede, for at det ei skal tage af og udsuffles. Paa det jeg ikke skal overvindes af det Ondes Magt, ikke skal bortrives af Fordærvelfens ſtride Strøm, maa jeg beſtandig være paa min Poſt, baade mod mine Sindsbewægelſer og de udvortes Tingſ Indflydſe, være i en uophørlig Strid mod Begjæringernes Efterſtræbelſer, mod Tidens onde Vaner og Verdens friſtende Exempler. Og dog, naar jeg ſkuer tilbage, hvor Meget er der ikke at angre! hvor maa jeg ikke bæve for den Helliges Dom, eller ſøge den eneſte Troſt mod Samvittighedens Anklage i Troen paa en Forſoner! Og, naar jeg ſeer paa, hvad der endnu ſtaaer tilbage, endnu paaligger mig, hvor ſaaer jeg da Styrke fra, om ikke Guds Naade opholder mig, om ei Hans gode Kland leder mig paa den rette Veie? . . . D! jeg har Intet at roſe mig af for Gud, Intet at hovmode mig af for mine Medmenneſker. Gid jeg herved maa finde mig opmuntret til, ikke at behandle eller bedømme dem for ſtrængt, — ikke anſee dem for værre end jeg, fordi de kunne være mere feilfulde, men blot beklage dem ſom mindre lykkelige, hellere ſkjule end aabenbare deres mulige Svagheder, forlade ogſaa deres Fornærmelſer, og ligesaa ſamvittighedsfuldt ſøge deres Forbedring ſom min egen. Da ſoler jeg, og vedligeholder jeg hos mig den chriſtelige Myggheds Følelſe, at ogſaa jeg er et Menneſke.

Betragter jeg endvidere diſe Væſener omkring mig, ſom hedde Menneſker og ere mine Lige, ſaa finder jeg dem ikke blot i aandelig Henſeende ſvage, ſtrøbelige, vildfarende, men ogſaa i alle deres jordiske Forhold afmægtige, kraftloſe, afhængige, underkaſtede Lidelſe, Trang og Forgængelighed. De ere af alle Jordens

Væfener de meest hjælpeløse og ubeskyttede mod Elementernes Voldsomhed og Naturens ødelæggende Kræfter, de, der nages meest af hver bitter Grindring, de, der ere meest forsagte og høre meest for tilstødende Farer og Gjenbordigheder, de meest modtagelige og tilgængelige for hvert Indtryk af Dieblikkets Smerte, og have desuden den usalige Gave, ei blot med Tanken at kunne overstue hele Udstrækningen af deres Glendighed, men ogsaa med Indbildningskraften at kunne forstørre den. Da er det visselig en ussel og jammerlig Ting med hvert Mennekses Liv. Gives der og noget Dieblik af Liden eller noget Sted paa Jorden, hvor ei Betrængte raabe om Hjælp, Undertrykte paakalde Beskyttelse, Besvarede ønske Bederqvælgelse, Baandefulde sukke efter Lindring, Bedrovede vente paa Trost? — Og hvilke ere dette Livs Skæbner for de fleste af Jordens Børn? Al! ei for de Fleste, men for Alle ere Livets medfødte Skæbner bestemte — og hvilke ere de? Sorg, Frygt, Haab og tilsidst Døden. Ingen Hytte er saa lav, saa skjult, at de jo finde Veien dertil; intet Slot kneiser saa høit, er saa befæstet, at de jo stige over dets Mure og trænge ind ad dets bevogtede Porte. — Hvad bør jeg tænke herved? Jeg bør tænke paa mig selv og sige: jeg er ogsaa et Mennecke, — hviet eller knækket af den samme Storm, som farer hen over den hele Jord, og i sin Hurtighed snart kaster det Dyræiste til Jorden, snart opreiser det Nedkastede, — baaren af eller druknet i den samme Forgængeligheds Strøm, paa hvis mægtige Bølger alle Mennekesliv, alle Mennekeskæbner opstige eller bryste ligesom Vandbobler. Faa og onde ere mit Livs Mars Dage. Hvad Freibrev har jeg paa at undgaae det, som truer Alle? Det Tunge og Smertelige kan jo forestaae mig ligesaavel som enhver Anden, om jeg ikke allerede har prøvet det. Jeg ansaae det for utaaeligt, umuligt at udholde; dog lede Andre det, lede Mange det, baade før mig og trindt omkring mig. Havde de ikke Mennekesværld? Havde de ikke Kjød og Blod? Vare de af en uædlere eller mere følesløs

Art end jeg? Maaskee tænkte jeg saaledes, siden deres Klage saa sjelden fandt Veien til mit Hjerter, saa sjelden og saa svagt vakte min Medlidenshed til Deeltagelse, til kraftig og virksom Bistand. Men jeg saarer andre Tanker, naar Lodden træffer mig. Naar jeg selv bliver den Ulykkelige, Forskudte, Miskjendte, Forfulgte; naar haarde, uforudseete Skæbner forstyrre og omstyrte min egen Lykke; naar jeg efter en lang, i Svæd og Moie tilbragt, Dag kommer hjem i den sildige Aftenstund og finder min Bolig i Gruus, min Eiendom tilintetgjort; naar jeg fra Velmagt og Selvstændighed er nedstyrtet i Armod og Afhængighed, og af Andres Udelmod maa vente et Naadsens Brod, som gives med Foragt eller nægtes med Haardhed; naar mine Kjæreste, mine Nærmeste og Bedste rykkes bort, den Ene efter den Anden, og ikke efterlade mig Andet end Livets tilflugtsløse Tombed og Mindet om de svægne Forhaabninger; naar Sygdom og Smerte kaste mig paa deres tunge Leie, og den censformige Nækle af Dage uden Glæde ikkun afveksler med Nætter uden No; naar jeg, tynget af Alderens Byrde, og snublende og træt med matte Dine, søger efter en Ven, som vil støtte og lede mig . . . men ikke opdager Noget; thi de ere Alle gaaet forud, de Trofaste, de Gamle, — og de Unge, en fremmed Slægt, ile mig forbi — da, om ikke før, veed jeg, at jeg er et Menneske. O! gid jeg dog maa vide det før, og have Hjerter for Menneskehedens Lod! Prøv hos dig selv, hvad din Næste gjerne eller ugjerne vil have: siger Sirach. Jeg vil sætte mig i Andres Sted; jeg vil føle i mit eget Bryst, hvad jeg skylder mine Medmennesker, og siden hjælpe, husvare, berolige, gjenoprette, saa langt min Kraft mægter og min Næst høres og min Haand rækker, og, naar jeg ei kan mere, i det mindste lide med dem, som lide. Da føler jeg og vedligeholder jeg hos mig den christelige Mildheds Følelse, at ogsaa jeg er et Menneske.

Men — betragter jeg derimod Menneskene, ikke mere i deres Forvildelse og Afmagt, deres Fornedelse og Hjælpeløshed,

deres baade aandelige og timelige Glendighed, men i den Visdom og Kraft og Høihed og Fortræffelighed, hvortil de kunne hæve sig ved Udviklingen af deres indre Evner og de forædlende Midler, som anvises dem i Fornuften, i Samvittigheden og fremfor alt i Religionen — i hvilket Lys fremstaae de ikke da! Hvor værdige blive de ikke til min Opmærksomhed, min Agtelse, ja min Beundring! — Naar jeg seer dem med Standhaftighedens utrættede Kraft skride frem gennem enhver Hindring til al Slags Fuldkommenhed, med Forstandens og Snillets Overlegenhed beherske den livløse og levende Natur, bestemme og beregne dens underfulde Gang, tvinge dens voldsomste Kræfter til gavnlig Lydighed eller uskadelig Hvile, efterforske og finde den skjulte Sandhed, hvad enten den findes over Himmelsens Sky, eller i Jordens Dyb, eller i Sjælens inderste Helligdom, — naar jeg seer dem, større end deres Skæbner, ophviede over usle Begjæringer og Bekymringer og Beregninger, gaae frem paa deres Pligters affrukne Vej, og, uden at spørge om, hvad Lykken giver eller nægter, hvad Mængden forkaster eller priser, hvad Hadet oppinder eller anstifter, ikkun sørge for, at handle rettelig i alle Omstændelser, forstaae Sandheden og forsvare den i Døden, hellere underkaste sig baade Modgang og Forhaanelser, end bryde deres Troskab og glemme deres helligste Forbindelser, hellere lide den yderste Forfølgelse end indvortes Bebreidelse, hellere tabe alt Andet, end deres Dyd, deres Samvittigheds Fred og deres fortroingsfulde Haab til det altseende Vidne, den sidste Dommer, — naar jeg seer dem ligesaa uforsagte i Trængselen, som ydmyge i Modgang, altid uførtroede i deres Kald, altid tilfredse med, hvad Herren gjør eller giver, altid betragtede det jordiske Liv som en Troens Prøvelse, en Skole, en Obergang til en bedre og saligere Tilstand, og derfor altid udvise en from Fornægtelse af denne Verdens Forsængelighed, en taalmodig Liden af dens Gjenvordigheder, en mild Forsonlighed mod dens fjendste Sind, et roligt Mod i alle Farer, en from Hengivenhed i alle

Smerter, Sorger og Ulykker, en aldrig svigtende, kjærlighedsrig
 Tro paa den Eviggodes vise Bestemmelse og saunddrue Tilfagn,
 en stille og tryk Forventning af Det, Han i en lysere Tingenes
 Orden har beredet dem, som Ham elske; — O! naar jeg
 møder saadanne Menneſter, eller læser om dem i henrundne Ti-
 ders Aarbøger, da tænker jeg med mild Tilfredsstillelse, ja, med
 ædel Stoltſhed: jeg er ogsaa et Menneſke. I denne Tanke
 ligger hele Hæmmeligheden af den Wiisdom, Kraft og Trost,
 jeg behøver paa Jorden. Griber og fastholder jeg denne Tanke
 rettelig, saa er der ingen for min Nolighed og min Underviisning
 magtpaaliggende Sandhed, som jeg ikke kan tilegne mig — saa er
 der ingen af Gud forjætted Naade, jeg ikke kan blive deelagtig i,
 — saa er der intet af Ham mig overdraget Gjern, som jeg ikke
 kan udføre, — saa er der intet Fuldkommenhedens og Lykſalig-
 hedens Maal, som jeg ikke kan naae. Vel mig, om jeg blot for-
 ſtaaer og anvender og tilegner mig alt det Herlige, som Herren
 har ſjænkſet mig, eller nedlagt hos mig, eller beſtemt for mig!
 Da eier jeg — ſvage Støv, som jeg er — ogsaa min Arvedeel
 i det Lys, som fra den Eviges Throne ſtrømmer treindt om Him-
 mel og Jord, og i dets milde Glands finder jeg min Bei banet
 gennem alt dette Tidens Mørke. Jeg er ikke overladt til min
 egen Svaghed eller Andres Vold, ei henkaſtet blandt Begivenhe-
 derne uden Henſigt, Regſel og Beſkyttelſe: paa min ſkjulte Sti
 falde de Blik, som, klarere end Solen, med ſamme Mildhed og
 Omhu ſkue paa det Mindſte ſom paa det Sterke, paa Ormen i
 Støvet, ſom paa Himmelenſ Hærſkærer. Men fremfor dem, og
 med et Varns hele Tillid kan jeg ſige: jeg har en Fader i Him-
 melen. Der hænder mig Intet, uden at Han jo veed det og vil
 det og anſeer det for nødvendigt til min ſande Lykke. Han er
 den Hellige og Retfærdige, den Allvidende og Allſtyrende, al
 Sandheds Kilde, al Kjærligheds Grund, alle gode Gævers Giver.
 Paa det jeg allerede her ſkulde kjende Ham, elske Ham, have mit
 Livs Liv og mit Hjertes Fred i Ham, — udgil der en Straale

af det evige Guddomslys, og oplyste Verden. Den eenbaarne Søn, som er i Faderens Skjød, Han haver kundgjort det. Han kom i Kjød, og Gud blev aabenbar i sin Herligheds Glands, sit Væsens rette Billede. Han kom med Lære og Exempel, paa det ogsaa jeg skulde forstaae, hvad Herren kræver af mig. Han led og døde, paa det ogsaa jeg, saa svag og syndefuld jeg er, skulde troe paa en Fyldestgjærelse og være forvisset om en Forsoning. Seirende over Mørket og Forkrænkkeligheden, gif Han ind i sin Faders Herlighed, gif Han forud, at berede Plads for sine Troende; og, naar de med elskende Hjertes toge deres Kors og fulgte Ham, var Hans levende Mand uadstillelig fra dem med Naade og Kraft og Trøst og Fred, i al Nød og Gjenvordighed, al Sorg og Strid og Fare. Saaledes er Han ogsaa hos mig, naar jeg glemmer den Guddommelige Ord i mit Hjerte og ikke ringeagter de Midler, ved hvilke Han virker paa Sjæl og Sind. Min Sjæl og mit Sind! Lad Gud raade: siger jeg da, ihvad jeg end foretager, lider eller forventer, og Alt gaaer saaledes, som Herren vil, Alt skeer saaledes, som Han har besluttet, Alt fuldbyrdes saaledes, som Han har tilsagt det. Under denne Forestilling, som aldrig maa forlade mig, gaaer jeg de Prøvelser og Skæbner imøde, som i denne Verden ere mig bestemte; jeg lægger for liden Vægt paa Tidens Fordelse og paa dens Tab, til at de første skulde kunne henrive mig, og de sidste nedtrykke mig. Her skifte Lykke og Ulykke, Günst og Uvillie, Havblik og Storm, Solskin og Taage; men under al denne Omstiftelse i det Udvortes, som ikke afhænger af mig, har jeg noget indeni mig, som altid er, altid maa være det Samme, og det er Følelsen af min Pligt. Den gjør mig uafhængig af den hele Verden. Jeg seker, i hvert forekommende Tilfælde, hvad jeg bør, hvad Herren paalægger mig; jeg gjør det, og saa er jeg rolig. Jeg byder ikke over Hændelserne eller de virkende Kræfter eller de omstiftelige Meninger her i Verden, men jeg byder over min faste Grund sætning, min rede-

lige Handlemaade, min gode Samvittighed. Med dem gaaer jeg tryk Faren imøde, som jeg ikke beregner, Dandskaben, som jeg trods-fer, Bagvaskelsen, som jeg medynksfuld foragter. Med dem skuer jeg fortrøstningsfuld op til Gud, og veed, at Hans Haand er den, som opholder, beskjærmer og leder, naar jeg bestandigen søger Maalet paa Dydens Vei. Med dem seer jeg ubekymret ned paa Tidens Omvæltninger og Omstiftelser. Deres Bolger røre ikke mit sande Bæsen, hvor høit de end gaae. De kunne bortrive, de kunne overskylle min jordiske Lykke, min timelige Belsærd, mit forgængelige Legeme; men de have dog ingen Magt over Sjælen, — over mig, som føler og tænker og vil og haaber. De rase endnu en liden Stund rundt om mig; derpaa vælte de sig i svage Dønninger mod Dødens tause Strand; men jeg overlever dem. Selve Døden skal døe, skal engang ikke være meer; men jeg er udsdelig, og redder med mig min Trostabs og min Fornøgtelses glade Minder, min Kjærligheds og mit Haabs dyrebare, uforgængelige Skatte fra Tilintetgjørelsen. Og, naar alle denne Himmels Stjerner ere slukte, og alle Prøvelser overstaaede paa denne tilintetgjorte Jord, al Strid udkæmpet, og baade Sul og Seiersfange ere forstummede, baade Grave og Throner mellem hverandre ere nedsjunkne i Tilintetgjørelsens Nat, — da lever jeg endnu, under nye Himles Hvalving, paa en nyfodt Jord, og tænker, vil og føler; men tænker ei andet end Sandhed, vil ei andet end Hellighed, føler ei andet end Salighed. — — O! naar jeg, med saadanne Forestillinger, seer mig omkring paa mine Lige, som ogsaa ere Mennesker, Guds Børn og Jesu Christi Medarvinger, ligesom jeg; saa kan jeg ikke andet end bære en høi og hellig Agtelse for Menneskeværddigheden hos dem Alle. Jeg kan ikke, uden et forfærdende Ansvar, ei uden en endnu forfærdeligere Wildhed og Forhærdelse, gjøre dem til blotte Midler for min Egennytte, min Ergjerrighed, mine Begjæringer. Jeg lider da og bedroves, naar jeg seer dem misfjende deres høie Værdighed, forspilde deres himmelske Fædrearv. Jeg lider og

bedrøves, hvor jeg opdager noget Ondt i Tanke eller i Handling; thi Saadant er altid umenneskeligt og fører altid til Fornedrelse og Fordærvelse. Jeg troer derfor helst godt om mine Medmennesker, saa længe jeg kan, og, naar jeg ikke kan det meer, saa troer jeg, at de kunne blive det, de endnu ikke ere. Jeg anseer ikke Nogen for saa forvorpen, at der ikke lever nogen Gnist af sand Menneſkeliſhed, Menneſkeherlighed hos ham; hellere end at gaae den ved unild Behandling eller Dndomme, bør jeg prøve paa med om Barsomhed at optænde den til en klar og varmende Lue. Jeg kan ikke see det meest forſømte Barn, uden med rørt og haabende Hjerte at tænke: Fuldkommenheden slumrer i dets Knop og venter blot paa Udvikling; gid jeg troiligen maa værne om den spæde Knop. Der frembryder en Dæmring til det evige Liv: gid jeg maa agte paa, at ikke Bildfarelsens og Laſtens Taager hindre den i engang at blive til klar Dag. Da vil jeg altid ihukomme, ſkatte og pleie Menneſkehedens rette Hoihed baade hos mig ſelv og hos Andre. Da føler jeg, og vedligeholder jeg hos mig den chriſtelige Fortroſtnings Følelse, at ogsaa jeg er et Menneſke.

Saaledes, kjære Venner! Brødre og Søstre i Chriſto Jeſu! maa Enhver af os idag have talet med ſig ſelv, alvorligt, redeligt, inderligt, for Ham, ſom randsager og kjender os Alle. Da ſkal ogsaa den ſimple Tale, hvormed jeg i denne Stund har ſagt at vedligeholde Eders Andagt, ikke endes tilligemed Dagen, men fortsættes gennem Livet, til Eders hele Livs og Samlivs Forædling, Fred og Glæde og Hæder for Gud og Menneſker. Min andægtige Chriſten! jeg lægger dig idag tvende Udsagn paa Hjerte, ſimple Ord, lette at ihukomme. Gjem dem og bær dem hjem med dig, og hav dem ſiden altid paa rede Haand. Det ene angaaer din Næſte, det Andet umiddelbart dig ſelv. Tænk og ſiig i ethvert Forhold, hvori du træder til noget Medmenneske, til nogen af dine Medvandrere paa Livets Bane: Og det er bitterligt, at han er et Menneſke; ſaa veed Du

altid, hvorledes du skal behandle og bedømme ham, saa at du ikke samler Skyld og Bebreidelse over dig. Tænk og siig, i hvad Stilling du end selv maa komme: Jeg er ogsaa et Menneſke; ſaa veed du altid, hvad der fattes dig, hvad der paaſigger dig, hvad der opholder og opløfter dig. Mine chriſtelige Venner! Lader os aldrig glemme, ei heller adſkilte begge diſe ſimple Udfagn, diſe hjertelige Udtryk af vor ſande Menneſkefølelſe. De ſkulle da, ſom den chriſtelige Hmtygheds, Mildheds og Fortroſtnings Aand, oplive, forene og følge os i alle Omſtiſtelſer af Lyſt og Nød, af Lys og Mørke, indtil Herren ſiger: Kommer igjen, I Menneſkernes Børn! — Kjærlighedsfulde og glade ſkulle vi da komme til Dig, alle Menneſkers Fader! Vi ere Din Slægt. Enhver af os, ſom blot har troet paa Dig og gjort Din Villie, han er Dit Barn, han er Dig kjær. Veed man intet Andet om ham, intet Stort og Straalende paa Jorden, ſaa er det dog vitterligt, at han er et Menneſke. Og det er nok i Himlen, om det end ei altid gjelder paa Jorden. Hvilken Troſt, hvilken Salighed for det ſvage Menneſke, ſom, under alle ſine Mangler, elſker Dig, og forlader ſig paa Dig! Evige Forbarmer! Ogsaa jeg ſynker da tryk i Din faderlige Favn: Jeg er ogsaa et Menneſke. Amen.

Fjerde Søndag efter Hellig: Tre: Konger.

Men jeg frygter, at Eders Sind skal forvendes fra Genfoldigheden i Christo. Det var en tidlig, men ikke utidig Frygt, som Paulus saaledes udtrykkede i 2 Cor. 11, 3. — Den sandhedselskende og samvittighedsfulde Apostel havde, greben af Christendommens rene Mand, forladt den jordiske Klogts kolde Høider, som altid blive for lave, enten man fra dem vil naae eller storme Himlen. Han var nedstegen derfra, den skriftlærde og verdsligvise Mand, men blot for, som en eenfoldig Jesu Discipel, at stige op paa den christelige Troes Thabor, og der opvarme sit stivnede Hjerter i det milde Sollys fra høiere Verdener. Han formanede de i Verden vildfarende Mennecker tilligemed ham at stige derop og med ublandet Die at skue Glandsen af Guds Kjerligheds Lys. Og de kom Alle, som vare vaagne til den rette Følelse af deres Sjæls Tilstand og høiere Trang. Her var ingen Persons Anseelse, her var ikke Jøde eller Græker, Tjener eller Fri, Mand eller Kvinde; Alle vare de Eet i Christo Jesu, Alle vare de Guds Børn formedelst Troen paa Jesum Christum. Og

Herren forseggede hver Dag Menigheden med dem, som bleve salige, og den hele Mængde, som troede, var eet Hjerter og een Sjæl; og stor Naade var over dem Alle. Hvilken Glæde gennemstrømmede Apostelens Byst ved dette Syn, og udgød sig vederqvægende derfra over de christne Menigheder, som han havde samlet til Herren! Hvor lykkeligt, om ingen lummer eller kelig Vind havde oprørt den rene Strom! Men det kjodelige Sind og den indbildske Halvklogt begyndte allerede i hans Dage at maale og veie det Evige med Tidens Maal og Vægt. Prædikenen om den Korsfæstede blev snart Jøderne en Forargelse og Grækerne en Daarlighed; de Første vare altfor sandfælsige til at lade deres Hjerter opløstes af Guds Aand, — de Sidste for stolte til at tage Fornuften fangen under Troens Lydighed. De havde ladet sig døbe, da de vel ahned, at der fattedes dem Noget, som de trængte til, skjøndt de ikke gjorde sig rigtig Næde derfor; de bekjendte Christum, men det var en anden Christus end den, Evangelisterne og Apostlerne havde prædiket; de kom bestandigt tilbage til de gamle Hverdags-Begrebets Spørgsmaal: Er denne ikke en Tømmersmands Søn? Hedder ikke hans Fader Joseph og hans Moder Maria? Hvad har han vel at byde os, som vi ikke selv ville, naar vi finde for godt? Hvad har vel han at lære os, som vi ikke selv vide, naar vi tænke derover? — De lagde saaledes i Christendommen, hvad der behagede dem, og toge bort, hvad der ikke passede for dem, — og hvad enten de sammensmeltede den med gamle Fordomme, eller tilskare den efter nye Negler, de fandt altid deres Tilhængere; da Menneskene — dengang som nu — skjøndt i Almindelighed stræbende op af Støvet og vakte til Eftertanke over deres høiere Anliggender, alligevel ikke strax vare tilstrækkeligt rodfæstede i Sandheden, tilstrækkelig oplyste af Evangeliets rene Aand, til ikke med Begjærighed at komme hver Stræben imode, som gif ud paa at omplante det himmelske Kundsstabstræ paa jordisk Grund og nedbøje dets høie

over Skyerne fremragende Krone, saaledes at den kunde fattes med Sandferne eller beskrives med almindelig Mennekesforstand. De meente saaledes at vinde en fastere Grund at staae paa, og ligesom at være mere hjemme indenfor deres Erfarings eller deres Forestillingers afluttede Kreds, men de betænkte ikke, at det Guddommelige, som skal opløste os til sig, ikke lader sig neddrage i Støvet, og at ethvert Forsøg paa at fastholde og indskrænke det der, er ligesaa bagvendt som frugtesløst. Manden og Lyset stige da atter op til Himmelen; men paa Jorden og i de menneskelige Hjerter bliver Mørkets og Dødens Magt ikkun saa meget større. Imidlertid savnedes der ikke, — dengang ligesom nu — paa den ene Side Jvrere, paa den anden Side Dplysningsmænd, der aldrig troede at kunne lykønske Mennekesheden nok til dens formeente Binding, eller noksom at fremme denne, skjøndt i ulige Retninger. Han saae det med Uro, den værdigt ivrende, i Guds Riges Hemmeligheder indviede Apostel. Med et mildt og klart Blik betragtede han misledele Disciple og en misforstaaet Lære. Jeg frygter, sagde han mildt advarende til sine aandelige Børn i Corinth, jeg frygter, at Eders Sind maaskee skal forvendes fra Eenfoldigheden i Christo.

Dengang ligesom nu, og nu ligesom dengang. Der skeer intet Nyt under Solen, ikke engang i Mandens Verden. Saalænge Menneket ikke er gaaet i sig selv og vet har udforsket sit eget Væsen, for baade at vide, hvad der fattes det, og hvor det skal finde dette, er det udsat for alle Vindkast baade af dets egne Begjæringer og Andres Meninger; og det seer helst, at Begjæringerne og Meningerne nogenlunde bringes i Ening, hvorvel der af denne Ening kun opstaaer en lidet varig No. I Særdeleshed føler det sig, i visse Overageperioder af sin Udvikling, kraftigere opfordret til at søge noget Bedre, end hvad det havde, og vakler saa saare urolig mellem de forskjellige Indtryk, det skifteviis modtager. En saaledes søgende og vakkende Tid er den, hvori vi leve. Hver og En har sit Ord at sige Eder,

Christne! Jeg ønsker Eder Naade til at prøve Alt og beholde det Bedste. Min Prøvelse er faldet saaledes ud, at jeg bliver ved Genfoldigheden i Christo, og om den vil jeg tale. Giv Naade dertil, Du Hellige og Gode! Fader vor etc.

Evang. Matth. 8, 23. ff.

J saa, men træffende Træl skildrer vor Tert Disciplenes fromme, hjærlighedsfulde Tillid til deres Herre og Mester. Han gik i Skibet, og de fulgte ham. Hvorhen Han gik, gik de glade med; hvor Han var, vare de trygge. Deres svage Tro var ei en Mistvivel om Hans Kraft og Biiidsom, men en Bevidsthed af deres egen Svaghed og Indskrænkning. Derfor ilede, under selve Stormen og Vølgernes Bruslen, deres første Tanke og hjærlige Bøn til Ham, som ogsaa der var hos dem: Herre! frels os! . . . Og det blev atter stille omkring dem og indeni dem. — Hvilken rørende Indledning til en — give Gud! velsignet Betragtning af

Genfoldigheden i Christo.

Stille jeg paa Dig vil agte,
Du, som steg fra Himlen ned, —
I dit Lys jeg vil betragte,
Hvad der hører til min Fred.
Barmet ved Dit Hjertes Luc,
Lad Din Salighed mig skue!

Det er denne stille Agtsomhed paa Jesum, saaledes som vi see og kjende Ham i Ordet, saaledes som Hans nærmeste Disciple saae og kjendte Ham, ikke blot som Guds Herligheds Afglands og Menneklehedens Forbillede, men og som Guds Lam og Menneklehedens Forsoner — det er denne vore Tankers Dvælen ved den Sandhed, som ikke opdagedes af os paa Jorden, men af Ham nedbragtes fra Himmelen, — det er denne vore Hjerters Opvarmen ved den uudgrundelige Hjærlighed, hvormed blot en Gud kan elske, og af hvis hellige Kraft vi alene drages

nærmere og nærmere til vort salige Maal: dette, gode Christne! maa i Korthed antyde, hvad vi bør forstaae ved Eenfoldigheden i Christo, denne lyse og rolige Sindsbestaffenhed, uden hvilken vi aldrig rettelig kunne fatte Guds Niges Hemmeligheder, ei heller indgaae deri og blive deri. Hvorledes skulle vi komme dertil? Jesus sagde: uden I omvende Eder og blive som Børn, komme I ingenlunde ind i Himmeriges Rige. Deri ligger Menneskenes Ulykke, at de have ophørt at være Børn, hvad enten de nu, paa den ene Side, ved en trælemæssig Frygt, eller paa den anden, ved en hovmodig Superflogskab, have stillet sig i et andet Forhold til Gud, end det oprindelig givne, uden hvilket de, skjøndt i forskellige Retninger, dog lige nødvendigen maatte forville sig. De ere saaledes fornemmeligen henfaldne i tvende Slags Afvigelser, hvilke, om end paa mangfoldig Maade omstiftede og meer eller mindre aabenbare, alligevel som tvende store Mislyd ere gaaede frem gennem Menneskelivet i alle Tidsaldre, og ofte afbrudte, stundom overdøvede, altid paa nogen Maade have forstyrret Hjertets og Fornuftens skønne Samklang med hinanden og med det Guddommelige. Saaledes gjøre de endnu, og det under Christendommens misforstaaede, vanhelligede Navn.

Paa den ene Side, hvad er vel Christendommen Andet end en skjult Jødedom? Det synes at være en haard Tale, men det stadfæster sig, naar vi see Mennesker, som, skjøndt døbte til Christum, alligevel ikke lægge for Dagen mindste Aynelse om den Frihed i Sjælekræfternes Forvædling, den lyse og milde Verdensanskuelse, som tilhører og udmærker enhver sand og retsindig Evangeliets Bekjender. De staae for det meste paa samme Punkt; og, naar de undertiden synes at røre sig derfra, er det blot, for gennem et Kredsløb af Følelser uden Orden og Ord uden Begreb, at komme tilbage dertil. De frygte derfor enhver Tanke, som kunde hæve dem over den snævre Kreds, hvor de føle sig saa vel hjemme, og hvor de følgelig saa gjerne indbilde sig at være

ufeilbarlige. Men, naar svage Dødelige falde i en saadan Indbildning, blive de let intolerante, mene, at de gjøre Gud en Tjeneste med at fordømme enhver anderledes Tænkende, og kalde dette Nidkjærhed. En blind Antagen og meningsløs Eftersnacken af livløse, fra Livet skilte Væresætninger, kalde de derimod Tro, og denne har saa lidet at gjøre med Livet, at dette, netop i Forhold til sin Forkeerthed, giver denne formeente Tro en ny Støtte, som desuden altid har en velkommen Søvedrik for Samvittigheden, og, ifølge en besynderlig Selvforsvoldelse, forøger Naadesselskelsen ved selve den forøgede Skyld. Om de ogsaa, i en særskilt Forgrening af samme Bogstavreligion, undertiden synes mere at drive paa Lovens Opfyldelse, saa fremtvinges dette egentlig ved en aandelig Forhærdelse, ved rystende Forestillinger om Guds Brede og Syndens Straf, har saaledes intet sædeligt Hold, bliver for det meste staaende ved det blotte udbortes Skin, og indskrænker sig, med Undtagelse af nogle saakaldte Barmhertigheds-gjerninger, sædvanlig til visse Andagtsøvelser. Deri findes de at være temmelig enige, nemlig i at gjøre Livets Dei saa tung som muligt, og at forarges over eller angribe selv dets uslydige Nydelser som sandfælsige, og derfor, efter deres Mening, forkastelige. Og Intet er imidlertid mere sandfælsigt end netop deres eget formeente Mandeliv. Hvad er deres varmeste Gudsdyrkelse andet, end en Følelsens Opbruusning, som, naar den har overstrømmet Sjælen, ei efterlader andet end en uvirksom Mæthed eller en studevende Forundring? Selv det Høieste, det Helligste, Gudfrygtighedens store Hemmelighed, Mennekeshedens fuldbyrdede Gjenløsning, er det ikke, i deres sædvanlige Forestilling, blot dette udbortes, blodige, sandfælsige Offer, som, under Nædsler og Painsler, endnu hænger ligesom fæstet til Korset, for at de selv skulle slippe for det indre Offer af uheldige Begjæringer, slippe for at korsfæste deres eget Kjød og reise sig af Synden? De troe jo saaledes paa en Død og ikke paa en levende Frelser, og, endskjøndt de retteligen beljende, at Kristus er kommen i Verden, er Han

dog i Gjærningen selv ei kommen til dem, ei kommen som Forsøner, thi da vare deres Hjerter baade roligere og hjærligere, — ei kommen som Forsøser, thi da vare deres Tanker baade friere og ædlere, — ja ikke engang kommen som Lærer, thi Hans helige Ord adskilte jo aldrig Troen fra Gjærningerne. Men naar der blandt Hans Navns Bekjendere røber sig en saadan Usked i Hjertet, en saadan Umyndighed i Tanken, en saadan Mangel paa Sammenhæng i Maaden at lære paa, saa siger baade Guds Ord og min Fornuft, at dette ikke er Christendom, ikke er Eensfoldigheden i Christo.

Paa den anden Side derimod, mine elskede Tilhørere! hvad bliver vel Christendommen andet end et forfinet Hedenstak? Den Tale synes ogsaa haard, men den stadfæster sig, naar vi see Mennesker, som, skjøndt døbte til Christum, alligevel savne al Følelse for det aandelige Guds Rige, som Han har opladt for os, og hvis Medlemmer vi blot ved Ham kunne blive. De ere med Liv og Sjæl knyttede til den Verden, indenfor hvilken den jordiske Forstand har sit bestemte Omfang, som den aldrig overstrider, og hvor det med saa stor Ret hedder, at det sandfælsige Menneske fattet ikke de Ting, som høre Guds Land til. Naar man, i den første Yderlighed, uden al egen Medvirkning, venter Alt af en udenfra kommende Bistand, saa venter man her Alt af sig selv, uden al høiere Indvirkning. Man behøver blot at kjende Dankens Love indeni sig og Naturens udenfor sig, for siden, ved egen Eftertanke eller egen Stræben, baade at komme til Sandhed og Visdom, Forbedring og Fuldkommenhed, Forsøning og Fred. Endnu er vel Ingen paa denne Vej kommen til det Maal, han stundede til; men i denne Stræben selv derefter ligger der Noget, som smigrer den menneskelige Selvkjærlighed, og som gjør, at Forsøgene, skjøndt altid mislykkede, dog saa ofte fornyes. Især i Tider, da, ved allehaande Vækkelser og Erfaringer, Mange, som ere komne til nogen Følelse af deres høiere Trang, vel ere oplyste nok til ikke at kaste sig i Bantroens

Arme, men ikke oplyste nok, til endnu at være enige med sig selv om, hvor de skulle søge deres Tilflugt, og derfor vakte hid og did, lyttende paa alle Steder, for paa en eller anden Maade at kunne mægde mellem Følelsen og Forstanden, — især da ere de Noster velkomne for Mange, som med mere eller mindre forblommede Ord sige: „Religionen har ikke Noget, som overstiger vor Faaetevne, — kan ei have det. Der gives ingen anden Sandhed end den, vi begribe, ingen anden Syndsafvættelse end den, som ligger i vort forandrede Forhold, ingen anden Gjenløsning end den, hvormed vi, ved fordomsfri Tænkemaade og kraftfuld Villie, befrie os selv baade for den Uro, gamle Bebreidelser volde os, og for Anledningen til nye. Christendommen, der ikke kan lære os meer, end vi ellers af os selv skulde finde ved en moden, længere Eftertanke, er en blot Gjenvei til dette Maal. Naar Et og Andet deri synes at modsigte vore sædvanlige Forestillinger, saa er det ifkun tilsyneladende, eller Fremstillingen slet. Men, hvad Christus i Almindelighed siger os om Gud, om Forsynet, om vore Pligter og et Liv efter dette, er fuldkommen anvendeligt, hvis man ikke fæster sig altfor noie ved Indskædningen. Desuden anbefale Hans Værdomme sig meget derved, at Han selv, baade i sin Handlen og Liden, har givet os et Exempel, som vel er vanskeligt at følge i Alt, men altid nyttigt at have for Dine. Efterselge vi det med nogen Fremgang, saa er det en stor Fortjeneste af os; hvis ikke, er det vor egen Skade. Følgerne af vore Gjæringer ere ganske naturlige, og kunne ifkun ophæves i en naturlig Orden. Et andet Dffer for Synderne er hverken gyldigt eller gavnligt; thi paa Gud, som er uforanderlig, kan Intet indvirke, og, som den Kjærlighedsfulde, bør Han ikke straffe os for de Begjæringer, Han selv har nedlagt i vort Væsen. Klogest og værdigt er det, ei at lade dem herse for meget over os, og saa tidligt og godt som muligt, at oprette, hvad vi have feilet; men skeer det ikke, saa maae vi, saavel som Andre, væbne os mod Nødvendigheden og underkaste os

vor Skæbne. Naar det kommer saa vidt, bliver der vel en eller anden Udvei; hvis ikke, er det for silde da at gruble derover, — og nu, for tidligt." Disse og lignende Sætninger, hvori Sandt og Falskt blandes mellem hverandre, maae kunne sættes endnu spidsfindigere og klinge endnu lifligere i kødelige Øren; men, da man har seet og seer, hvortil de føre, nemlig til Selvforblindelse, Selvretfærdighed, uforstyrret Tryghed og engang i den sidste Nød til et fredløst Bønkemod eller en mørk Fortvivlelse, — saa siger baade Guds Ord og mit Hjerte om en saadan ugrundet og ugudelig Forstandighed, at den ikke er Christendom, ikke er Genfoldigheden i Christo.

Hvor skulle vi da finde den? — Der, hvor i alle Christendommens Tider de Frommes Wiisdom og de Vises Fromhed have fundet den, nemlig i det inderlige, overeensstemmende Bifald, Hjertet og Fornuften yde Jesu Christi Evangelium i dets uforsfækkede Reenhed og ubestaaarne Heelhed. Det er ved Guds forbarrende Naade kommet os til Hjelp og Veiledning i vor Svaghed og vort Mørke; derfor maae vi taknemmeligt hvile ved denne Støtte, som er Guds Kraft, og villigt følge dette Lys, som er Guds Wiisdom. Guds Kraft og Guds Wiisdom kunde ikke nedstige i Tiden, for der at ophæve den menneskelige Frihed, det være sig i Tanke eller i Handling, men blot for at oplyse, ordne og forædle den. Vi vilde tage meget feil af Skabers Hensigter med de overjordiske Egenheder, han har nedlagt i vor Natur, dersom vi lode dem bindes i en tankeløs Uvirksomhed; men vi vilde ogsaa meget miskjende vort Væsens nærværende Indskrænkning, dersom vi uden en høiere Bistand vilde opløste os over Jorden. I begge Tilfælde gjelder det, at, hvad som født er af Kjød, er Kjød, og kan ikke blive til Andet. Mennesket kan hverken i en feig Dvale eller ved en formastelig Selvtillid gjenvinde det Liv, som er i Gud, det Liv, det har mistet ved Synden. Det maa med Alvor og Opmærksomhed lytte til Naabet: Vaagn op, Du, som sover! og Kristus

skal lyse for Dig; det maa med Sandhed og Ydmyghed afslægge den Bekjendelse: Jeg formaaer Alt i Christo, som gjør mig stærk. Til denne Dplysning og denne Kraft komme vi ved villigt at aabne vore Hjerter for den Mand, som, virkende ved Christi Ord, Exempel og Forsøning, leder os til Sandhed, levendegjør os til al god Gjærning, og vidner saaledes med vor Mand, at vi ere Guds Børn. Jo mere levende vi erfare dette Vidnesbyrd, og jo omhyggeligere vi anvende det paa os selv, desto trosteligere skal vort Forhold til den Allersvieste, den Allerseligste, fremsille sig, og i det Lys, som derved oprinder over vor nærværende Tilstand, skulle vi, med Hjerter, som ere deelte mellem Bekymring og Haab, finde baade vor Svaghed og vor Tilflugt, vor Armod og vor Rigdom, vort Fald og vor Opreisning. Meget er dunkelt for Mennesket, blot fordi Hjertet ingen Deel har deri. Mangen aandelig Kundskab er vanskelig at fatte for den forlorne Søn, saalænge han endnu ikke er gaaet i sig selv, og har følt hele Sandheden af de Ord: Fader! jeg haver syndet imod Himmelen og for Dig. Den, som siger dette hjerteligt og alvorligt, veed bedst, hvad han har behov, og veed tillige, hvor lidet han finder det hos sig selv. I denne Tilstand — og hvem bør ikke have erfaret den? — konstler man hverken med Følelser eller med Begreber. Vi maae føle Uendeligheden af Guds Naade; men ligesaa uendelig er ogsaa Hans Retfærdighed. Vi maae begribe Skabersens Love og udforske Naturens Hemmeligheder; lige ubegribeligt og urandsfageligt bliver det dog, hvorledes Synder kunne tilgives, tilintetgjøres, ophøre baade med Hensyn til Strafverdigbed og med Hensyn til deres Følger i Verdensordenen. Maatte vi ikke her, i Besindelsens, i Regnskabet's alvorlige, uundgaaelige Stund, enten fortvivle — eller erkjende Nødvendigheden af en Uskyldighed og Kjærlighed, der træder mæglende mellem vor Skyld og Herrens Hellighed? Vel os,

om vi i en saadan Stund baade vide og erfare, at Midleren er os given; thi Ingen kommer til Faderen uden ved Ham! Da bliver det for de Bekymrede og Bævende en troværdig Tale og aldeles værd at annammes, at Christus Jesus kom til Verden at gjøre Syndere salige, — at Han, som døde retfærdig for de Uretfærdige, i sin Død havde offret eet Offer for Synderne, og at der ikke er os givet noget andet Navn end Hans, ved hvilket vi skulle vorde frelst. I dette Navn slutte vi i Faderhavnen ogsaa den af hele Verden og af sig selv Forstodte, og tvivle ikke, saalænge det hedder idag, om den frelsende Naades Almagt. I dette Navn bede vi trygt, som Han selv haver lært os, og ingen forstenende Tanke om Guds Uforanderlighed skal røve os Børnesindets ukonstlede Haab om Guds frie Barmhertighed. End mere maa da den Forbøn gjælde, som den Hellige, den Ubesmittede har gjort for os, der kan fuldkommeligent gjøre dem salige, som komme til Gud formedelst Ham, efterdi Han lever altid, til at træde frem for dem. Thi vi troe paa den evigt Levende, den helligt Virkende, den saligt Fuldendende, hvem al Magten i Himlen og paa Jorden er given. I Ham leve vi ved vor Tro; i os lever Han ved sin Aand, — og den, som ikke haver Christi Aand, hører Ham ikke til. Men Aandens Frugt er Kjærlighed, Glæde, Fred, Langmodighed, Mildhed, Godhed, Trofasthed, Sagtmodighed, Udholdenhed. Af disse Frugter, samlede og uadstillelige, skulle vi forstaae, om vi ere frelst af Naaden eller fangne under Synden; af dem skal Verden fornemme, hvis Aands Børn vi ere; paa dem skulle vi ogsaa engang gjenkjendes af Ham, som, naar vi, i Hans Fodspor, have baaret vort Kors med Taalmod, gjort vort Raads Gjerning med Troslab, og med Standhaftighed givet Evangeliets Sandhed Vidnesbyrd, ikke glemmer sin herlige Forjættelse: Hvo som vil bekjende mig for Menneffene,

den vil jeg og bekjende for min Fader, som er i Himlen.

O min Gud! jeg veed at Du prøver Hjerter, og haver Behagelighed til Oprigtighed. Bevar mit Hjerte for den Gensidighed, som adstiller, hvad Du har forenet: Følelse og Fornuft, Frihed og Lydighed, Tro og Dyd, Naade og Helliggjørelse. Bevar mit Hjerte ved det ene og forenende Sandhedens og Forsoningens Ord, saaledes som det udgik i Berden af Jesu og Hans Apostles Mund, saa eenfoldigt, at Børn kunne fatte det, og saa høit, at de Vise ikke mægte at udgrunde det, og saa rigt, at det strækker til for os Alle i Liv og i Død. Dette Evangelium om Kjerligheden og Korset og Landen og Niget har jeg modtaget, og derved skal jeg blive, ikke trællemæssig, men ydmyg, ikke tvivlende, men troende, — og det vil jeg lægge paa de Unges Hjerter, og det vil jeg bære til de Døendes Leie. Jeg veed, at det er en ledende Straale i alt vort Mørke, som viser os Veien; jeg veed, at det under alle Tidens Bevægelser og Tænkemaadens Omvæltninger er det faste Anker, hvorpaa Menneskeheden hviler med Fred og Forhaabning, —

Dg saligt, naar jeg dette veed,
 Jeg lydigt i Eenfoldighed
 Imod mit Maal vil stride;
 Dg barnlig frem
 Mod Lysets Hjem
 Gaaer Haabet ved min Side!

Amen.

Septuagesima.

I de sidste Dage skal I forstaae Eder derpaa. Disse Propheten Jeremie Ord i det 30. Cap. 24. Vers indeholde en Sandhed, skjendt ei ubekjendt for nogen Christen, dog af mangen let forglempt, der vel fortjener at gjentages, baade til Advarsel og Trost for os, under vore Arbeids- og Provedage paa Jorden.

En ringe Deel af det evige Forsyns Naad ligger aaben for vore Blik. De Omstiftelser og Tildragelser, som hver Time forvandle Verdens og Menneskelivets Skikkelse, fremstaae som Virkninger af overlegne Kræfter, hvilke Alt er underdanigt, og som med uimodstaaelig Magt drive Tingene og Væsenerne mod ubekjendte Maal. Fjernt i det uendelige Henrundne ligge Aarsagerne skjulte i Glemselens Dyb; fjernt i det uendelige Tilkomvende udvikle sig de uoverseete, nære eller fjerne Følger i ustandset Fremgang. Og vi, svage Dødelige, ere ligesom afbrudte Led mellem det, som er endt, og det, som begynder. Og vore Tider ere ligesom Havets Bølger, der flye og jage hverandre, uden at vi see, hvor den førsteølge bruser frem, eller den sidste lægger sig. Og Lyden af vor Færd og Tummelen af vore Skæbner ligner Veiret, hvis Susen vi høre, men vide

ikke, hvorfra det kommer, eller hvor det farer hen. Skulle vi da, uden Veiledning, famle paa disse ukjendte Stier, og, efter en Dag, der var hyllet i Taager, ikke finde vor Nat oplyst af nogen Stjerne? Skulle vi aldrig indsee Grunden til vor Tilværelse og Maalet for vor Bane? Vie vi forgjæves paa dette Lys, som vor Tanke ahner og søger, vort Hjerter venter og trænger til? Nei! I Tidens Born! Uddelighedens Arvinger! I de sidste Dage skal I forstaae Eder derpaa. Han, som afmaalte Timerne for vor Prøvelse i Forgængelighedens Verden, og bød os vandre her en seie Tid med Lydighed mod Hans Love, Hengivenhed i Hans Styrelse og stille Haab til Hans evige Mildhed, for at berede os til Overgangen til Lysets og Salighedens uforgængelige Verden, — Han skal og i sin Tid aabenbare os, hvad der her maatte være skjult for vort svage Syn; Han skal engang oplyse os om, hvad der her overgaaer vor indskrænkede Faaetevne. Da skulle vi med forklaret Die oversee den Uraadsfageliges Veie og med Taknemmelighedens rorte Hjerter tilbede den Ubegribeliges Naadslutninger. Da skulle vi finde, at de Retfærdiges Arbejde ei er uden Frugt, deres Noie ei uden Lon, deres Kamp ei uden Seirens Krone. Da skulle vi fornemme, hvorledes alle vore Dage og Skæbner vare tilstillede af en evig Kjærlighed og Visdom; hvorledes vore Tanker og Handlinger, vor Sorg og vor Glæde stode i den uadstilleligste Sammenhæng med den Lod, som venter os i lysere Egne, i et ædlere Liv, i en høiere Tingenes Orden.

Lær os, al gode Gud! lær os altid at betragte vort jordiske Liv fra dette Synspunkt, og i denne Anstuelse baade at finde vor Trest og vor Veiledning under dette Livs stiftende Optrin. Du har forkyndt os saa meget, vi behøve at vide, for ei at forvirle os paa urigtige Veie. Du har sagt os hvad godt er, og hvad du kræver af os. Du har givet os Kræfter, Du har anvist os vor Virkefreds; Du har kaldet os, Du kalder os endnu, saa længe Dagen varer, til at arbejde i din Tjeneste og virke for

dine Hensigter, og Lønnen har du lovet, naar Aftenen kommer. O! saa aabne Du vore Hjerter, paa det vi maae høre din Røst og lytte til din Kaldelse, og ile med at udføre, hvad Du har overdraget os. Da skulle vi uden Suk og Anurren tælle Trængselsens Timer, og med Glæde see den Stund nærme sig, da din sidste Kaldelse indbyder til Hvile og til Løn. Hør os, Fader vor x.

Evang. Matth. 20, 1.

Hver Time paa Dagen kalder Gud os til Arbeide i sin Tjeneste og til Udførelsen af den Gjerning, Han har foreskrevet os Alle. Til Mange, til Alle lyder den formanende Røst; men saa ere de Øren, som høre den, saa ere de Hjerter, som fornemme den. O min Gud! og alligevel er den Time snart kommen, da Enhver skal faae efter sine Gjerninger! alligevel kommer Aftenen, da Huusbondens Stemme udbryder: Kald Arbeiderne og giv dem Løn! Christne! Arbeidstiden er saa kort: lader os virke trofast, medens det er Dag, og, naar Dagen er tung og Trængslerne nedtrykkende, lader os tænke paa de Forjættelser, som den store Herre ved Dagens Ende i Naade skal fuldbyrde over Alle, som her redeligen have udrettet den Gjerning, hvortil de vare kaldede; lader os idag, til vor indbyrdes Dymuntring, overveie

Den sidste Kaldelse.

Vaagn op! hør Røsten lyder
 Fra Zions høie Tag,
 See Naadens Tid dig byder
 Endnu en Angrens Dag;
 Men snart skal Budet fare,
 Fra Livets Fyrste sendt,
 Og i Hans Navn forklare,
 At Tidens Løb er endt!

Aftenen kommer, og den sidste Kaldelse lyder. — Hvem kalder? Er det ikke Ham, hvis almægtige Røst dog Alt tilsidst maa adlyde? Er det ikke den Herre, som haver Livet og

Døden i sin Haand? Ja, den Gud, som bestemte Tiden, da vi skulde indtræde i denne Prøvelsens Verden, Han, som afmaalte vore Skæbner, som beredede den Bane, hvor vi skulde vandre, og det Hjem, hvor vi skulde finde vort Velvære og vore Kræfters Maal og Trøst i vore Trængsler: Han er og den, som har afstukket den stille Grændse, hvor vort jordiske Løb er fuldbyrdet, og hvor de, som have vandret redeligt, gaae ind til Fred. Det er ikke et blindt Slumpetræk, som hensigtsløs blander vort Livs Optrin mellem hverandre, og uden Diemed forlænger eller forkorter vore Dage. Det er ei en ubevægelig Skæbne, som behersker Væsnernes Nige, og snart opreisende, snart nedstyrtende, udstrækker sit tunge Gnevoldscepter over vore Hoveder. Det er en algod Wiisdom, som, forenende sin Aand med Støvet, kalder Menneskene til Livet og Lyset og Fuldkommenheden og Saligheden, og siger: Jere Guds Slægt! glemmer ei Eders Herkomst! forspilder ei Eders Arvedeel! Det er en algod Wiisdom, som, naar Prøvelsen er tilende, lader Menneskene døe, og siger: kommer igjen, I Menneskenes Børn! Den trætte Natur trænger til Vintrens Hvile: en fornyet Natur opbaagner, naar Sneedyngerne ere smeltede. Saaledes lader ogsaa Herren en Slægt gaae og en anden komme. Mangen Stengel knækkes af Foraarsvinden; mangen Blomst visner for Sommerens brændende Straale; mangt Blad falder af, inden Høstens Kulde har bleget dets Farve; men skulle vi derfor troe Skabelsens Orden at være afbrudt eller dens forefædre Love forstyrrede? Skulle vi derfor tvivle paa det evige Forsyn, som vaager over Alt og bestemmer Tid og Rum for Alt? Skulle vi knurrende adspørge den høieste Styrrer, skal Leerkarret spørge sin Mester, hvorfor Han med saa forskjelligt Maal afmaalte vore Tider og Timer, hvorfor Han lader den Ene, med graaet Isse og mæt af Dage og af Liv, samles til sine Fædre, og en Anden, i Kraftens Aar, borttrykkes fra ufuldbyrdede Hverv og uopfyldte Forhaabninger, eller den Spæde, som neppe har opladt sit Døe for Dagen, hurtigt lukke det for evigt? Ak! min

Gud! hvad betyder dette Mindre eller Meer af Dage og Aar, som vi her tælle? En hundredaarig Alder eller en Times Levetid — er dog ikkun Begyndelsen til vort rette Liv, er dog blot det første Skridt paa en Bane, som gaaer frem gennem Evigheders Evighed! Vær da, o Menneſte! at tilbede, men ikke at laſte den Eviges Veie; vent ikke her at indſee Dybet af Hans Naadslutninger: i de ſidſte Dage ſkal du forſtaa dig derpaa. Men lad den Tanke altid være din Troſt, at Gud er viis og god. Naar du ſeer dem gaae bort, de Elſkede og Hæderværdige, ſom pleiede dig i dine ſpæde Aar, foſtrede dig i din Ungdom og lagde Grundvoſden til din Lykke, klag ikke, thi de trængte til Hvile; Herren kaldede dem, og de Retfærdiges Sjæle ere i Guds Haand. Naar din Ven rives bort fra din Side, og du maa gaae ene paa den Veie, der er tilbage, knur ikke; thi han bortkaldtes af Herren fra Farerne, Skrøbeligheden og Trængſelen, og venter dig i det bedre Land, hvorhen han gif at fuldbyrde ſit Hverv. Naar dit Barn, dit opblomſtrende Haab, rives fra dit Hjerte, og ingen jordiff Glæde mildner den brændende Smerte, qvæl da de fortvivſende Suk og ſig: Han var bleven Gud behagelig, var ham kjær og blev borttagen, for han levede Livet iblandt Syndere, at Ondſkab ſkulde ikke omſkiſte hans Forſtand eller Evig bedrage hans Sjæl. Og, naar du ſelv ſnart vandrer al Verdens Veie, naar du maa forlade Alt, hvad der her fryder dit Die eller binder dit Hjerte til fig, lad ingen utaalmodig, ingen utidig Klage laſte den Alviſes Beſlutning. Vær viis paa, at, naarſomhelſt den himmeiffte Fader kalder dig, da er det den rette Tid, at gaae hjem. Vær tilfreds med Hans Velbehag, forlad dig paa Forſonerens Kjærlighed, og ſig med Hengivenhed og Haab: Herre! mine Tider ere i din Haand; og, naar min Tid er forbi, Herre Jeſu! annam min Aand.

Afſtenen kommer og den ſidſte Kaldelſe lyder — Hvem kalder Herren? Sine Arbeidere. Vi ere ikke her, mine Chriſtine! for i mageliff No at nyde vort Liv, og ſiden gaae bort, uden at

noget Spor af vore Gjæringer betegner den Bane, hvor vi have vandret. Men vi ere heller ikke her, for, blot som Verdens og Forfængelighedens Trælle, at stræbe for jordist Vinding eller Væ, og i vort Ansigts Sved at tilkæmpe os nogle usle Fordele, fremfor vore Medmennesker, Fordele, som dog saa lidet tilfredsstillende vore Hjertes, og som alle maae forlades ved Gravens Bred. Til ædlerere Hverv ere vi udkaarne, til værdigere Arbeide haver Herren kaldet os: i de sidste Dage skal I forstaae Eder derpaa. Naar din Dag snart er til Ende, hvad gavner det dig da, o Menneske! at du med Uro og Besvær samlede og formerede dine Slatte, — at du ved Klogskab eller Djærvhed vandt Magt og Anseelse blandt dine Medmennesker, — at du ved Smigrerlets Kunst vandt Menneskers Bisald, eller ved Bedrifternes Glands fremkaldte deres Studsen? Hvad gavner alt Dette, om du ikke efterlader dig Verden i mindste Maade bedre eller lykkeligere? Naar du ikke ved noget virkeligt Bidrag har fremmet Tilvæxten af Christi Rige, Sandhedens og Dydens evige Rige? Hvad gavner dig Dette, hvad gavner dig den hele Verden, dersom du med en betyngtet Samvittighed skal stige ned i den stille Grav, og din Aand, blottet for alt Værd, al Fred, skal fremgaae for den store retfærdige Herre? Al! du har ikke arbeidet i Guds, men i Verdens Tjeneste; ikke for Himmelen, men for Jorden alene. See tilbage paa dine hencundne Timer! Har du ikke adlydt blot dine egne Lyster og Begjæringer, medens du blot burde have adlydt Guds Villie? Har du ikke blot stræbt for din egen Nytte, din egen Lykke, medens du burde have seet ikke blot paa dit eget, men paa Andres Bedste. Har du ikke blot søgt dine Nydelsler og din magelige No, hvor det tilkommer dig, med Fornægtelse og redelig Iver at arbejde paa din Saliggjorelse i Herrens Frygt? O! du er ikke blandt Herrens Arbeidere; du er ikke blandt dem, som med Glæde skulle forvente den sidste Kaldelse. . . . Al! Menneske! betænk, hvad der hører til din Fred; endnu tilraaber Guusbonden dig — du hørte Hans Røst

tidligt om Morgen: men du kom ikke. Du hørte den i den tredje Time, da du stod ledig; ved den sjette og niende ligeledes: siden kalder Han ei meer, førend Dagen er forbi, og Arbeidstiden er forbi, og Naadens Tid er forbi. Skynd dig til Dagværket, dersom du ikke vil miste Daglønnen. O, hvormeget staaer der tilbage for dig at udrette, inden du kan drage bort med Fred! Seer, hvilken ny Virkekreds der aabner sig! Hvor mange forsømte Timer her at indhente til den Høiestes Dyrkelse og Pris! Hvor mange Medmennesker, som vente paa og trænge til din Hjælp, din Trøst, din Overbærelse, dine Raad, din Understøttelse, din Deeltagelse! Hvor mange Dyder at udøve! Hvor mange onde Tilbøieligheder at qvæle! Hvor mange Prøver at give paa Naadehold, Noisomhed, Sagtmødighed, Taalmod, Forsønlighed, broderlig Kjærlighed og almindelig Kjærlighed! — O min Christen! din Gjerning er usuldbyrdet, dit Arbeide venter dig. Løb ikke, medens Herren endnu giver Tid og Kraft: thi Tiden gaar, Kraften tager af, Aftenen kommer, og den sidste Kaldelse lyder. — Hvertil kalder Herren? Til Gjengjeldelse. Kald Arbeiderne og giv dem Lønnen — og de skulle have, eftersom de have hand let. Vigtige Ord! Høitidelige Forklaring over dette Livs dybe Mørke! Forundre dig nu ikke, o Menneske! over, at disse forgængelige Ting aldrig tilfredsstille dit Hjerte; forbauses ikke nu over den tilsyneladende Uorden, hvori denne Tids Begivenheder omskiftes; fortviol nu ikke over, at der ofte ere Retfærdige, hvilke det rammer efter de Ugudeliges Gjerning. Her skulde du ikke naae Maalet for din Stræben, her skulde du ikke høste Lønnen for dine Noisommeligheder: ligesaa lidt som Skipperen, inden han er gaaet i Havn, ligesaa lidt som Krigeren, inden han er vendt hjem til sin Bolig. Her ere Storme, her ere Kampe; men den sikke Havn, men det forønskede Hjem, hvor skulle de findes i en Verden, hvor de ikke have noget blivende Sted? Hvad Andet have vi da her at udrette end vor af Gud os forestvorne Gjerning? Hvad Andet have vi

her at søge, end hvad som følger os over Tidens Grændse: Gudfrugtighed og Sindets No? — Om vi stige op paa Høiderne, eller boede i Dalen; om vore Navne omgaves af Herrens Glands eller Ringhedens Stygge; om vore Bestræbelser fandt Fremgang eller Modstand, Bifald eller Dadel; om vor Fod skred frem paa Roser, eller slæbte sig frem ved Armodens Krylle; om vor Dag var mørk eller klar: hvad har dette vel at betyde, naar Aftenen er kommen, og det hedder til Enhver af os: „*Hvad Godt har du gjort? Hvad Gavn har du gjort med de Midler, Gud udrustede dig med? Hvorledes har du i din Kreds virket for Guds Ære og dine Medmenneskers Vel? Hvorledes har du nyttet Tiden, saa at du uden Frygt kan møde Evigheden? Hvorledes har du opfyldt din Plads her paa Jorden, at du ei skal miste din Plads i Himmelen?*“ — Lyksalig Den, som da fra sit endte Arbejde medbringer en god SamvittighedsBidnesbyrd om, at han efter bedste Ærne har søgt at fuldende den Gjerning, hvortil han var kaldet! Lyksalig Den, som med Troskab og Taalmod har gennemvandet Provelsens Bane, og stridt den gode Strid, og bevaret Troen. Han alene skal med Glæde see Aftenen nærme sig; han alene skal med Rolighed oppebie den sidste Kaldelse, og med uforstyrret Haab, med seirende Fortrosthing, gaae bort, for i et høiere Lys at forstaae, hvorledes Gud belønner den, som frygter Ham, og at alle Herrens Stier ere Misfandhed og Sandhed.

O du, vor Gud! vor algode Fader! hvad Bærd kan dog alt vort Arbejde have for Dine Dine? Hvad Løn kunne vel vi fortjene med alle vore Bestræbelser? Selv, naar vi have gjort vort Bedste, ere vi unyttige Tjenere, thi vi gjorde blot Det, som vi vare skyldige at gjøre. Dog — saa stor er Din Naade, at Du med Velbehag stuer til det retfindige, skjøndt svage Hjerter, den redelige, skjøndt afmægtige Villie, og skjænker os Din Kraft, Din Bistand til at øve det Gode og adlyde Din Villie. Du hører vore Bønner, Du velsigner, hvad vi foretage i Jesu Navn, og lader Din gode

Mand altid føre Dine troende Børn paa en jævn Vei. Kun saaledes kunne vi trygt gaae frem mod Gjengjeldsens Stund. Med Fortrøstning til Dig, og ikke til os selv, vove vi da at tilegne os de salige Forjættelser, som Du i Naade fuldbyrder over alle dem, som have vandret redeligt. Vore Dimer haste frem: forlad os ikke, o Du vor Frelser, hvis Kraft er mægtig i de Svage! Bliv hos os; thi det er mod Aften. Skyggen vorer. Arbejderne kaldes hjem, den Ene efter den Anden. Snart kalder Din Nøst ogsaa mig: at, at jeg maatte være beredt og aarvaagen! Al, at jeg maatte tælles iblandt dem, Du sandt troe over det Lidet! Da venter jeg saa glad det stille Budskab, da hører jeg saa gjerne Aftenklokkens Lyd, som kalder til Hvilen og bebuder Lønnen:

Min Sjæl gaaer fri fra Dødens Dal,
 Hvor Lanken man begraver;
 Blandt Troende i Himlens Sal
 Omgængelse den haver!
 Lyksalig, hvo til Herren gaaer,
 Hvo hjem til Fredens Kyster naaer
 Fra Livets vilde Storme!

Amen.

Sexagesima.

S ere Guds Ager. Under et saa smukt og træffende Billede fremstiller Apostelen i 1. Cor. 3, 9, det Forhold, hvori Mennesket, som et til Fuldkommenhed og Salighed bestemt Væsen, staaer til Giveren af al Naade og Kraft. Han vilde sige, at om vi end, for at naae dette Maal, vistnok aldrig selv bør være uvirksomme, skulde vi dog snart stufes i vor Stræben, og med Rette mistvise om Udfaldet, dersom vi ikke havde Forsikringen om en højere Bistand, der, naar vi gjøre, hvad der staaer til os, skal understøtte os i vor Afmagt og udfylde vor Mangel. I en Mark, som er uindbegnet, eller stenet, eller tidselgroet, vilde selv det bedste Sædekorn være spildt; men, selv om den indbegnedes, ryddedes nok saa godt, skulde den dog, naar den savnede Solens Barme og den nærende Regn og Duggens forfriskende Kraft, ikke give nogen Afgrøde og nogen Glæde. Saaledes forholder det sig ogsaa i Mandens Verden. Ingen varige gode Indtryk kunne modtages af et Hjerte, som letsindigt foragter dem, eller selvraadigt forhærdet sig imod dem, eller quæler dem under det lavere Livs Bekymringer; men, selv hvor Hjertet er villigt, alvorligt og opmærksomt paa sit højeste Anliggende, er det svagt af Naturen, og bliver uden Frugt, saafremt ikke Hjelpen kommer fra Ham, hvis Kraft er mægtig i

de Strage, og hvis Naade aldrig nægtes dem, som søge deres Forbedring, Helliggjørelse og Sindstro i den Orden, Han har foreffrevet. Saa er nu hverken den Noget, som planter, ikke heller den, som vander, men Gud, som giver Væxt. Vort Hverv er vigtigt og tør ei tilsidesættes; men, naar vi redeligen udføre det, haabe vi paa Ham, som giver Lykke, naar vi arbeide, og Velsignelse, naar vi bede. Paa Dig haabe vi, o Herre! — Vi have ikke noget mere magtpaaliggende at stræbe for, end at vi maae takkes dig ved en sand Tro og en saadan Frugt, som hører til Omvendelse. Til denne Stræben, som udgjør Gudsfrygtighedens sande Væsen, har Du bundet Forjættelsen baade om dette Liv og om det tilkommende. O Du gode og store Sædemand! Vi ere din Ager, og rig er den Sæd, som er udstrøet af din Haand; giv Naade, at ikke, ved vor Brøde, Værten ophører og Høsten udebliver. Fader vor etc.

Evang. Luc. 8, 4 ff.

Den lærerige Velsignelse, som vor Frelser i Dagens Lert fremstiller, har en dyb Betydning for vore Hjertes, og vi skulle med Guds Hjælp søge at udvikle den under en kristelig Overveelse af

Guds Ager i Naadens Rige.

Vi have derved at betragte: Sæden, Ageren og Høsten. Sid det maa skee i en velsignet Stund, til vor Opbyggelse og Forædling!

Sæden er Guds Ord. Det var af Begyndelsen, og overlever Enden, og udsaaes imidlertid hver Time, levende, kraftigt og rigt. Af Herrens Haand kommer den ædle Sæd saa rigelig og saa reen, at Ingen, som trænger til den, kommer til at savne den eller skuffes i Haabet derom. Og vi trænge Alle til den. Naar vi ei engang paa jordisk Viis kunne erhverve eller

fortjene Noget uden Guds Bessignelse; naar vi allerede, hvad Le- gemets Næring angaaer, ydmygt vor erkjende, at al god Gave kommer ovenfra: hvorledes vilde vi af os selv, hvorledes skulde vi blot med vor egen Eftertanke og Kraft nære vor u dødelige Sjæl og fremme Værten af vort høiere, vort evige Liv! Vel have Menneskene forsøgt det; vel have de mangengang tiltroet sig Evne og Indsigt baade til at bestemme Veien og naae Maalet for deres Stræben og Viden; men de udsaaede, uden at høste, de fandt ikke, hvad de søgte, de stode stille i Tvivlraadighed, Mørke og Fortvivlelse, og de Biveste bleve de, som indsaae deres Tankers Indskrænkning, deres Kræfters Utilstrækkelighed, — de, som, i dyb Følelse deraf, med Længsel skuede op efter et sikkrere Lys, og med Tillid tilegnede sig det Ord, der alene viser Villiens og Hand- lingernes rette vei, svarer til Hjertets Drang og spreder Tidens Mørke. Dette Ord, som baade er Udtrykket af det, Gud fordrer af os og lover os, har en dobbelt Betydning, men er i begge Henseender lige vigtigt, lige uimodsigeligt, lige helligt. Det hedder Lov, og indbefatter da, hvad Godt er, hvad Herren kræ- ver af os i Gjerning og Tale, i Tanke og Attraa. Mægtig og klar forkynder sig denne den Allerhelligstes Villie, som udstrækker sine Fordringer baade til vort udbortes Liv og vort inderste Væ- sen, og kræver udeelt, uafbrudt Lydighed, og ikke taaler nogen Af- vigelse, ikke tilsteder nogen Undtagelse, thi, hvo som støder an i eet Bud, er bleven skyldig i alle; Den, som, ved at iagttage de for ham lettere Bud, troer at erhverve sig Ret til at tilfidesætte dem, som ere vanskeligere for ham, han er skyldig, hans Bevidsthed siger ham det. Selv om han af Verden frikjendtes, undskyldtes, priistes, skal dog den indre Stemme forklare, at der ikke gives et eneste Tilfælde, hvori han ikke baade havde kunnet og burdet gjøre det, som var godt, eller flye det, som var ondt. Det gaaer ikke an at kaste Skylden paa Begjæringens Hefstighed, Banens Magt, Exemplets Indflydelse, Farens Drang, Til- fældets Overraskelse, Friistelsens Storhed: Saadant gjelder ei for

Sambittigheden og for Gud. Bebreidelsen følger Overtrædelsen i Hælene, og raaber høit, at Straffedommen ikke kan udeblive. Og i hvilket Bryst raaber den ikke? Er der Nogen reen, er der Nogen fri blandt alle Jordens Børn? Hvem drifter sig til at træde frem, hvem kan bestaae for den alvidende Dommer? Udbryde maae vi med Apostelen og med hverandre: Vi have Alle syndet, og os fatte's Vre for Gud. Men hvad baader den fælles Syndebekjendelse? Hvad hjælper det os, at vor Glendighed er almindelig og lige deelt? Om vi ogsaa herefter kunde fyldestgjøre Lovten, saa var dog vor Skyld lige stor, lige svar, i det Højrundne, — og har ikke hver Dag, hver Time, hvert Dieblis sine egne Fordringer til os, sine særskilte Pligter og Fornægtelser, som kræve al vor Kraft og Tid, og dog aldrig ere fleer, end de bør være, aldrig blive overflodige? Vi kunne derfor ikke med al vor Stræben erstatte det Mindste af Alt, hvad vi have feilet; vi føle, at der ikke var nogen Hjælp og noget Haab, dersom Herren gjorde med os efter vore Synder og betalte os efter vore Misgjerninger. I denne dybe Nød, i denne vort sønderknuste Hjertes Angst, blive det vor Trøst, vor søde Tilflugt, at Guds Ord ogsaa hedder Evangelium, at det kommer til os som et lystigt og glad Budskab fra det Høie, og forkynder, at vi der have en Fader, som forbarmer sig ogsaa over de strafaldne Børn, naar de vende tilbage til Ham, og har en Naadens Tid for dem, saa længe det hedder idag, saa længe de endnu kunne sukke over deres Udsæthed og formaae at opløste en tillidsfuld Bøn til Ham, som elskede Verden saaledes, at Han haver givet sin Søn, den Genbaarne, at hver den, som troer paa Ham, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv. Naar vi da med alvorlig Anger see tilbage paa vore Feiltrin og Overtrædelse, og fatte et levende Forsæt at forlade dem, saa føle vi med Glæde, at Christus er en Forsoning for vore Synder, og at vi i Hans Navn trygt kunne nærme os vor Gud og være forvissede om den Børnerettighed, hvori Han af Naade optager alle sine

Troende. Hans gode Mand vidner derom i vore Hjerter og giver os Kræfter til et nyt Liv, saa at vi mere og mere imodstaae Synden og vorde dygtiggjorte til al god Gjerning. Hans Bud blive os da ikke svære; vi opfylde dem ikke af Tvang og Frygt, men af Taknemmelighed og Kjærlighed; vi elske Ham, som haver elsket os først, og vide, at hverken Liv eller Død skal skille os fra Hans uendelige Barmhjertighed, saalænge vi bevare denne rene Følelse, denne levende Iver. Saa forstaae vi det Ord, som Herren har givet os baade til Nettesnor og Husværelse. Enten det betragtes som den Ewigretfærdiges Fordring eller den Ewiggodes Tilfagn, er det lige aabenbart, lige helligt, lige uforgængeligt. Og dette guddommelige Ord, som aldrig svigter og aldrig tilbageholdes, er den ædle, rige Udsæd, hvormed Han i enhver Time besaaer sin Ager.

Ageren er Menneskets Hjerter. Af hvad Art er den? Hvorledes modtager den Sædekornet, som saa rigeligt, saa uafsladeligt betroes dens Skjød? Hvad har Erfaringen sagt, og hvad siger den herom endnu idag? Noget faldt ved Beien og blev nedtraadt, og Fuglene kom og aade det op. Hvis Hjerter sigter vor Frelser her til? Til de Utaknemmeliges og Letsindiges, som vel høre Guds Ord, da de ikke kunne undgaae at høre det, men aldrig lægge det paa Hjerte, aldrig gjøre sig Nede for dets Indhold, aldrig overveie dets Bigtighed, Sandhed og Guddommelighed. Det lyder en Stund i deres Øren, men det er en tom Lyd, og den fortrænges hurtigt af andre Noster, som hindre det i at trænge ind i Sjælen, og der gaae over til Tanke og Beslutning. Spørger man dem, hvad de have tilegnet sig af en eller anden opbyggelig Prædiken, en eller anden underholdende Læsning, en eller anden lærerig Samtale, saa vide de sædvanlig Intet derom, eller de kunne maaskee gjentage nogle Ord, udreвне af deres Sammenhæng, nogle Sætninger uden Anvendelse, som de endnu have i Huskommelsen, men som snart ved andre Gjenstande ogsaa udslettes deraf. De knytte sig ikke med Alvor til Noget; de ere aabne for alle Ind-

tryk, men Intet bliver tilbage. Deres Hjerte ligner en alfar Bei, som hverken lader sig indhegne eller opdyrke. Hvad som udsaaes der, fæster ikke Rod. Enten nedtrædes det af en affindig Verden, som der farer uhindret frem, eller det forvædes af de flygtige Tilbøieligheder, der, liig Novfugle, opvæde det, inden det begynder at groe. Ulykkelige Mennesker! hvad baader dem da Alt, hvad de høre? Under deres følesløse Ligeegyldighed for det ene Fornødne, agter den listige Fjende paa sit Bytte, — og det Ord, som de foragte og forsonne, borttager han af deres Hjerte, at de ikke skulle troe og blive frelste. Skrækkeligt! Bør ikke den Tanke opstrømme Enhver af Sorgløshedens Drøle? . . . Og Noget faldt paa Steengrund, og, da det vorede op, visnede det, fordi det ikke havde Rod. Hvo ere de, som vi bør gjenkende under dette Billede? De Svage og Ustadige, hvilke udgjøre en saa stor Deel af dem, som bekjende Christi Navn. Man kan ikke sige, at de foragte Religionen; thi de føle virkelig deres Trang dertil og undlade ikke at tilegne sig dens Forjættelser og Trostegrunde; men de gjøre det ikke paa en Maade, som forædler og styrker deres Sind og Kraft, men snarere misleder og sløber dem. De ere sædvanlig let rørte, men det er en overfladisk Rørelse; i Hjertets Dyb er det ufrugtbart som paa en Klippe. De indfinde sig ikke ugjerne i Guds Huus; de synes at være opbyggede af det, som der forkyndes, især naar det taler til den sandselige Følelse; de tilsidefætte ikke Naademidlernes Brug; man skulde troe, at Udsæden var falden i god Jord; men Værten, som vorte snart op og visnede lige saa snart, indskrænker sig sædvanlig til nogle Suk og Taarer, eller maaskee en og anden flygtig Barmhjertighedsgjærning. Derved pleier det at berøve, og saaledes ere de ret tilfredse. Det er, som om de virkelig havde gjort Gud en Tjeneste og opgjort hele deres Skyld med Ham. De mene sig ligesom lettede fra en tung Byrde, — ja! saa lette, at de atter paa det første Bink flyve Verdens Udspredelser imøde, og med Velbehag kaste sig

i de gamle syndige Baners Arme. Gaaer det saa vidt, at Bebreidelsen endnu opvaagner, saa finde de altid den samme bequemme Udvei, at begræde og besmykke deres Usfslighed, at bedrøve og hufvate sig i en udvortes Forstillelse, som forandrer, men ikke forbedrer deres Hverdagsliv, og saaledes gaaer det rundt i det samme ufrugtbare Kredsløb. Evangeliets Naade, som de misforstaae og misbruge, omsklaber ikke deres indre Væsen; de tilegne sig den med falsk Fortrosthing, og det flygtige Gode, som muligens opkommer deraf, har hverken den Aeenhed eller den Varighed, som udholder Lyset, Provelserne og Tiden. Hvad nytter det da til, at de høre og annamme Ordet med Glæde? De have ingen Rod; de troe til en Tid, og, naar Trængselen kommer, forarges de strax. Hvor Religionens Kraft bedst behøves, er den uvietsom eller aldeles bortvogen. Hvilken bedragelig Tro! Hvilken ubegrundet, saftløs og derfor aldrig bestaaende Christendom! Gid de, som gjenskjende sig under dette Billede, maatte gjøre Afregning med deres Hjerte, og betænke, hvad der hører til deres Fred, medens det er Tid! ... Men Noget faldt iblandt Torne, og Tornene vorte op og qualte det. Med hvem staaer det saa ulykkeligt til? Med de Jordistfædede, med dem, som ere nedstænkede i verdslige Bekymringer og sandfælige Nydelsler. Ogsaa de høre Guds Ord; det fører en Kraft med sig, som de ikke kunne modstaae, en Sandhed, som de ikke kunne gjendrive; men det er ikke andet for dem end en kold Forstandsfag; det har ikke den mindste Indflydelse paa deres Hjerte. Dette er i Forveien saa opfyldt af sin Dyrkelses, sin Afgudsdyrkelses kjæreste Gjenstand: det Jordiske, at, selv om en bedre Overbeviisning nogensinde skulde faae Indpas deri, saa slaaer den dog ingen faste Rodder, saa er den ligesom en spæd forgængelig Rose mellem de uforvisnelige Torne, — den tager af, før den er gaaet over til Bestutning og Handling; den fortrænges af det rodfæstede, tidligere saaede Ukrud, som hindrer den gode Sæd, drager al Vædsken til sig og bedækker hele Ageren. Saadanne Mennesker have ikke Begreb om,

hvad der udgjør det sande og højere Liv. At leve, betyder for dem ikke andet, end paa timelig Viis at gjøre sig gode Dage, følge deres Lyster, erhverve og forkære, stræbe, ikke for Andres, men for deres eget Bedste, og holde dette for heelt og holdent at ligge indenfor de udvortes Sandfers Omraade. Vel ahne de undertiden, at der fattes dem Noget, og nu og da, naar de befinde sig, kunne de ikke undgaae at lytte til Aandens advarende Raab i Ordet; men de bedre Følelser og Forsætter, som derved undertiden vaagne i deres Hjerter, komme ei til Fasthed og Modenhed, de tæres hen i Spiren, de gaae bort og blive qualte af legemlige Sorger, af lav Bindsyge og skændig Belyst og bære ingen Frugt. Speiler Eder, I Verdens Trælle! og betænk, hvad Ende dette engang skal tage . . .

Hvor er da Høsten? — Eller er der ingen Frugt at vente? Er Ageren altid lige utaknemmelig? Saa er jo Udsæden forjærvet? Saa er jo det gode Ord tabt og spildt, om det end udgaaer i alle Lande og lyder til hvert Menneskehjerte? Nei! ligesom Regnen nedfalder fra Himmelen og vander Jorden, og gjør den frugtbar og kommer den til at give Grøde, saa skal og saa Ordet være, som udgaaer af min Mund, siger Herren; det skal ikke komme tomt igjen til mig, men det skal gjøre, det mig behager, og det skal lykkes for det, til hvilket jeg sender det. Men Noget faldt i god Jord, og det vorte op, og bar hundredfold Frugt. Hvilken er den gode Jord, som saaledes modtager og saaledes tilbagegiver den himmelske Udsæd? Det er et Hjerte, som med alvorlig Opmærksomhed paa Guds Ord forener en uafbrudt Stræben efter baade at ihukomme og efterfølge det, og bevare det i alle Omstændelser som Sjælens højeste Skat. Er dit Hjerte saaledes beslaftent, min Christen! saa kan du ikke være uagtksom og letsindig, naar det gjælder dit aandelige og evige Vel. Med dyb og samlet Andagt gaaer du da ind i dig selv, naar Naadens og Sandhedens Lære forkyndes dig; du annammer

den ikke som Menneskeord, men som Guds Ord, som en Host fra høiere Verden, for hvilken alle andre Hoster maae forstumme, for hvilken al Forsængelighed, alt Hylleri, al egen Indbildning maa forsvinde, og som, naar dit Hjerte, efter at være vaft og kommen til Besindelse, randsager sig og med stille Eftertanke, med levende Belymring spørger om det ene Fornødne, aldrig lader dig uden Svar. Du erfarer det, jo redeligere du gaaer til Værks med dig selv, og jo oprigtigere du vil oplyses om, hvad der hører til din Fred. Da lader du ikke blot dine Følelser rystes, og troer, at du gjør Gud en Tjeneste dermed, uden at du behøver at gjøre noget Andet. Du finder dig ikke opbygget ved disse flygtige, næsten uvilkaarlige Nørelser, som ikke efterlade sig noget varigt Spor, hverken i Sjælen eller i Livet. Da er du, med al din blødhjertede Andagt, svag og ustadig, og liig den Mand, der betragter sit Ansigt i et Speil, men derefter gaaer bort og glemmer, hvordan han var. Du hører Ordet saaledes, at det fæster sig i dit Hjerte, at det spreder Lys i din Sjæl, at det aabenbarer din indre, sande Tilstand, dine aandelige Mangler og Fornødenheder. Du lærer deraf, at see dig, som du er, ei at hylle for dig selv, ei at søge at besmykke, hvad der dog er aabenbart for Ham, hvis Blik gennemtrænge dig, og hvis Dom forestaaer dig. Hvad Han i Ordet siger dig, det veed du er sagt i den Mening, at det skal anvendes paa dit eget Forhold. Disse Advarslers, disse Naads, disse vækkende Naabs, disse Forstrifternes, Tilfagn og Trudsler ere netop for dig, ere sceregent henvendte til dig. Naar du med dette Sind modtager dem og i dit Hjerte nedlægger dem, saa besæstes hos dig de modne Grundsætninger, de faste Forsætter, som, naar du atter gaaer ud i Verden, ikke mere forlade dig, ikke gaae bort og væles af Belymringer og Rigdomme og Livets Bellyst, og bære ingen Frugt. Du har dem ved Haanden og anvender dem paa alle forekommende Tilfælde, alle mødende Fristelser, alle paa ny overraskende Prøvelser, hvor

det gjælder at beseire dine onde Baner, dine forudsattede Meninger, dit eensidige Lune, din urolige eller mrene Attraa. Vær du forhen lidet opmærksom paa dine Medmenneskers Anliggender, gif du ligegyldig forbi dem i deres Glædelighed, syntes du, at deres Stæbner ikke vedkom dig, og havde du ingen varm, ingen virksom Deeltagelse for deres Glæde eller Sorger, saa faaer du nu et andet Sind; thi du veed, at Kjærlighed er Lovens Fylde, og at, ligesom Christus haver elsket os, saa skulle ogsaa vi elske hverandre indbyrdes; du seer ikke blot paa dit eget, men ogsaa paa Andres Bedste, og hvad du foretager eller undlader, saa har du den guddommelige Regel for Dine: Hvad I ville, at Menneskene skulle gjøre mod Eder, det gjøre I ogsaa I mod dem. Vær du forhen omfindtig i Henseende til Fornærmelser, hastig til Vrede, let tirket til Hævn, tænkte du ondt i dit Hjerte, affholdt du ikke din Tunge fra unilde Domme, overrilede, nedsettende Betyrdninger, saa kommer du nu ihu, hvad Han sagde, hvilken ikke skjendte igjen, der Han blev over skjendet, ikke truede, der Han led, men overgav det til Ham, som dommer retfærdeligen: Dømmer ikke, sagde Han, saa skulle og I ikke dømmes; forlader, saa skal Eder forlades. Vær villig til Forlig, medens du er paa Veien til Dommeren; forlig dig med din Broder, inden du offerer din Gave. Salige ere de Fredsommelige, thi de skulle kaldes Guds Børn. Vær du for en Træl af Verden, kjendte du intet Høiere og Bedre end Jordens Gode, Forfængelighedens Tidsfordriv og sandelig Nydelse, saa tænker du nu med hellig Alvor: Hvad gavner det Mennesket, om han vinder den ganske Verden, men tager Skade paa sin Sjæl? Hvad bør mig at gjøre at jeg kan vorde salig? Uden Hellighed kan Ingen see Gud; i Guds Rige kan ingen Besmittet indgaae. Verden forgaaer og dens Lyst, men hvo som gjør Guds Villie, bliver til evig Tid. Vær du for utilfreds med Guds Veie, knurrende under

Korset, haabløs i Modgang og ikke engang vet tilfreds eller taknemmelig paa den gode Dag, fordi der altid fattedes Noget, saa finder du nu, hvorledes Guds frygt med Nøisomhed er en stor Binding, hvorledes Gud paalægger os Byrden, men hjælper os ogsaa, hvorledes alle Ting tjene dem til gode, som elske Gud, og at ikke eet Haar af vort Hoved skal forkommes uden Hans Villie. Herren er min Hyrde, mig skal ikke fattes. Forsmægter end mit Kjød og mit Hjerte, saa er Du dog, o Gud! mit Hjertes Klippe og min Deel evindeligen. Du leder mig ved dit Raad og antager mig derefter til Ære. Jeg holder for, at den nærværende Tids Lidelser ere ikke at agte mod den Herlighed, som skal aabenbares paa os. — Kun paa saadan Maade, ved en saadan Sammensmeltning med Troens og Gudsfrygtighedens inderste Væsen, falder den himmelske Udsæd i frugtbart Jordsmon, og trives og voxer op til herlig Grode. Hvo ere de, som kunne tilegne sig dette Haab og gjentjendes i denne Skildring? Det er dem, som høre Ordet, og bevare det i et godt Hjerte og bære Frugt i Taalmodighed, — den bestandige Frugt, som taaler, som udholder alle Omstiftelser af Kulde og Hede, af Lys og Mørke, af Aldre og Skæbner, og som indeholder en levende Tro, en ustrømtet Kjærlighed, en daglig Helliggjørelse, en usforstyrret Sindsro og et saligt Haab.

Christne! I ere Guds Ager. Hvad finder Herren, naar Han kommer for at indsamle sin Høst? Svarer den til Udsæden — eller er denne endog for Størstedelen falden ved Veien og bleven nedtraadt, eller paa Steengrunden og er visnet, eller blandt Tornene og bleven qualt? Sørkelige Sandhed! den mindste Deel er falden i god Jord, — men alligevel er denne mindste Deel

voret op og har baaret hundredfold Frugt, har frembragt det vigtigste, det sandeste, det uforgængeligste Gode, som glæder, opholder og husvæler os paa vor Vandring, som spreder det Mørke, der indhyller vort Maal. Hvorledes vilde det ikke være, om alle Hjerter vare beredte, aabne, taknemmelige for den himmelske Sød? Da blev Jorden i Sandhed en Guds Ager, hvor intet Syndens Ukrud trivedes, ingen Verdensforgernes Torne vorede op, men hvor Nætsfærdighed, Fred og Glæde, pleiede af den kristelige Kjærligheds Haand, vorede overalt, i Glandsen af Naadens oplivende Straaler, og det glade Haab opblomstrede uforgængeligt til Salighedens Modenhed i Himmelen. Men er en saadan Frugtbarhed mere at ønske end at vente i jordiske Hjerter, saa maae vi idetmindste henvise dertil som til det sidste og ypperste Maal, hvortil vore Tanker og vor Stræben skulle sigte; maae vi uførtroent, hver for sig, nærme os dertil, idet vi troligen opmuntre hverandre med Apostelens Formaning: Lader Christi Ord bue rigeligen iblandt Eder i al Wiisdom, annammer Ordet med Sagtmodighed, som er indplantet i Eder, og som er mægtigt til at gjøre Eders Sjæle salige. Gode Gud! dersom vi ofte bede Dig for Frugten paa Jorden, end mere bør vi bede for den Frugt, som hører Himmelen til. Velsign og forøg den, giv Tilvæert og Modenhed,

Giv, at den gode Sød, som er dit hellige Ord,

Af os maa udsaaes ret og falde i god Jord.

Gid den i alle vore Hjerter, de Unges og de Gamles, trofast maa nedlægges, omhyggeligt maa pleies, bestandigt maa rodfæste sig, og rigeligen vore op i en kristelig Troes og kristelige Dyders herlige, uforgængelige Frugtbarhed! Og, naar Du kommer, for evigt at stille Klinten fra Hveden, gid vi da ikke maae findes uden Frugt, ikke savne din Barmhjertighed. I dette Haab skulle vi gaae til vor Gjerding og vor Tjeneste indtil Af-

tenen, og med stille Fortrøstning og med from Hengivenhed tænke:

Alt Verdsligt flyer og svinder brat

Ei maae vi derfor sørge.

I Livet og i Dødens Nat

Din Godhed, Gud! vi spørge.

Ibi, hvo vaa Dig

Forlader sig,

Han har den Trøst,

I Dødens Høst

Alt samles i din Himmel.

Amen.

Fastelavns-Søndag.

Kunne J drikke den Kalk, som jeg skal drikke? var Jesu Spørgsmaal i Matth. 20. 22. til de tvende Disciple, hvis Moder, — da Han sidste Gang gik op til Jerusalem, for at sætte Kronen, ei paa sig selv, men paa sit Bælk, — med uforstandig Ombed begjærede en Hædersplads til dem hver paa Hans høire og venstre Side i det Rige, man troede Han var kommen at oprette, som en verdslig Konge paa Jorden. Da de hertil svarede: vi kunne, tilfoiede Frelseren: min Kalk skulle J vel drikke; men det Dvrige beroede paa høiere, i Himmelen fattede Beslutninger, som vare skjulte for menneskelige Dine. Han kunde endnu ikke ganske forjage deres forudfattede Mening om Hensigten af Hans Komme; dertil var Tiden ei kommen; men Han vilde itide lade dem forstaae, at, ihvad Lod der ellers i timelig Henseende var dem bestøret, skulde de, som Hans Navns trofaste Bekjendere, ei undgaae de haarde Prøvelser, ved hvilke det alene vilde være dem muligt at worde Hans Riges værdige og engang salige Medlemmer. For Tidens Fylde var kommen, kunde ei saa store Ting fuldbyrdes. Her skulde Hans Krone blive af Torne, Hans Throne det blodige Kors, og af de Evende, som der kom paa Hans høire og venstre Side, blev blot den Bodfærdige frelst. Lidelsen har

saaledes ikke i og for sig selv nogen Nøgle til Himmerige. Kun da, naar dens rensende og opløstende Kraft griber vor Sjæl og fører os didhen, hvor Gud vil, i Jesu hellige Spor fører os til Bønnen, Hengivelsen, Taalmodet, Verdensfornægtelsen og det seirende Haab, kun da skal den bittere Kalk, som Ingen undgaaer, werde os gavnlig. Den istjænkes paa ulige Maade, men i tilstrækkeligt Maal, for Alle, som paa Livets dunkle Veie stræbe frem mod det Med, som er os forestrevet. Der er saaledes hverken Spørgsmaal om, forud at fremkalde den, eller, naar Timen er kommen, at freitaget for den, men ifkun at lade den tjene til sit rette Dømed og werde saa nyttig, som den ifølge sin Hensigt skulde werde. Kunne vi saaledes modtage den, saaledes tømme den? Og hvorledes skulle vi kunne det? Det er det, vi fremfor alt Andet trænge til at spørge om, — det er det, Du alene kan lære os, Du, som selv drak den bitterste Kalk, o vor Forsoner og vort Forbilled! — Al, naar Du, den eneste Hellige, maatte lide Saa-dant, saa maatte Lidelsen være noget Helligt, saa maatte den være uadskillig fra Menneſkeheden, — saa maatte den, som er saa tung for vor Følelse, og som dog venter os Alle, venter selv de Bedste, indeholde noget Mere end det, her viser sig, føre til noget Bedre end det, her opnaaes, og være et vigtigt Mittel i Guds Haand til at fremme Det, Han tilsigter, og som derfor ikke kan være Andet end godt og viist og saligt. Lær os saaledes at forståe vor Faders Mening, o Du, som har aabenbaret Hans Villie og Naad for os! Du, som har lært os at bede og lide paa Dig! Vi samle vore Tanker til en vigtig Betragtning, idet vi bede med Dig og i Dit Navn Fader vor x.

Evang. Luc. 18, 31 ff.

Dagens Text udgjør ligesom Indledningen til Historien om Jesu Lidelse og Død. Vi see Ham deri i Begreb med, for sidste Gang at vandre op til Jerusalem, denne Stad, som ikke agtede sin Hjemfærges Tid, og saaledes selv beredede sin Undergang; vi høre, med hvilken Kollighed Han forudsiger, hvad der forestod Ham;

vi skulle, paa denne Tid af vort Kirkeaar, følge Ham paa Korsfets Vej, for med rørt Andagt, med hellig Opmærksomhed at betragte, hvad Han har lidt for os, fuldbragt for os, og prise den evige Kjærligheds Naad til vor Salighed. Men vi skulle ogsaa lære af Ham, hvorledes vi bør stille os i vor Bedrøvelses Tid, — hvorledes vi, naar de onde Dage komme, skulle være tilmode, for, ei i vor Svaghed, men i Hans Kraft, at kunne tømme ogsaa den Kalk, som er bitter. Lader os da see paa Ham, for at lade Hans Forbillede være vor Rettefnor. Nogen tryggere eie vi ikke og behøve vi ei heller. Derfor, Jesu Venner! skulle vi i denne Time overveie:

Svortesdes Jesus har lært os at tømme den bittre Kalk.

Tiden haster. Mod det Høie
 Hæv dit Blik i Bon og Tro;
 Under Korset du dig høie,
 Følg din Frelser fast og fro!
 Bed og vaag! Bed Jordens Nøie
 Modnes du for Himlens No.

Da Jesus ved Tilnærmelsen af den tunge, store, umaadelige Lidelse begyndte at bedrøves og svarligen at ængstes, faldt Han paa sit Ansigt og bad og sagde: min Fader! er det muligt, da gaae denne Kalk fra mig! dog ikke som jeg vil, men som Du vil. Han var da Menneske ligesom vi; os liig i Alt, uden i Synden, følte Han Dvalernes Tilnærmelse og sukede, og søgte en Tilflugt eller idetmindste en Lettelse for deres tungeste Tryk og hvasseste Braadde. Han lærte os der- ved, hverken letfindigt at adsprede vore Sandser, eller følesløst at forhærde dem mod den Lidelse, som kan forestaae os, men med Bon og tilladelige Midler at bidrage Vort til, saavidt skee kan, at afvende eller idetmindste mildne den. En eneste Tanke paa Gud,

den evig Gode, siger os, at Han ikke har kunnet bestemme noget af de Bæsnere, han har fremkaldt til Liv, til ene og alene at lide. Dette kan ligesaa lidt være Skaberens Velbehag som det Skabtes Dømed. Ivertimod er alle os bekjendte Bæsners Natur saaledes indrettet, at den søger at tilegne sig det Glædelige, det Behagelige, og styer dets Modsatning. Dertil fik den aabne Sandsjer, vaagne Begjæringer, virksomme Evner. Regelen er, at Alt, hvad der lever, skal glædes ved Livet. Skeer det anderledes, saa er det en Undtagelse, som foranledigedes af store overveiende Grunde, men som, hvor skjulte og mangen Gang uforklarlige de her findes, dog altid maae have selve Regelens Opretholdelse til Maal, og slutteligen alle lede dertil. Store og mange synes vistnok disse Undtagelser. Ingen, som nogensinde har prøvet Verden, har undgaaet denne Erfaring. Kunde vi see, hvad der forestaaer de Spæde, som i skyldfri Uvidenhed endnu lege omkring os, — eller de Unge, som med smilende, straalende Dine skue ud mod Livets ukjendte Num, — kunde vi skue alle de Lidelser, som i enhver Time, som i dette Dieblis føles paa Jorden, og i forskjellige Stikfælsler, hver paa sin Maade, ramme, sønderrive, martre de arme Dødelige, — saa skulde vore Dine fyldes med Taarer. Alligevel er det Glæde og Lykkelige allerede her i Tiden langt overveiende, endskjøndt Mennesket, der ikke erkjender dette som en Naade af Gud, men kræver det som en Rettighed, sædvanlig overseer og fortier det, for saa meget mere at klage og knurre, naar det afbrydes. De lyse Dage nyder det, men tæller dem ikke. Kommer en mørk Dag, saa udsletter den sædvanlig Erindringen om alle de øvrige. Dog er den velgjørende, uagtet den ei er velkommen. Maa skee trængte vi til, saaledes at fores til en gavnlig Erkjendelse af vore mange Mangler, saaledes at vækkes til alvorligere Lyst til vore vigtige Pligter, — maa skee skulde vort Hjerte, som er saa bortvendt fra Gud, saa følesløst baade for Hans Godhed og Hans Magt, paa denne Naade atter stilles i sit rette Forhold til Ham og gjenfinde sin Afhængighed og sin Tilflugt, hvor de alene ere at finde.

Maaskee har Herren ogsaa Hensigter, langt høiere og vigtigere end vore ubetydelige, snart forsvindende og en anden Gang let husvaledede Sorger, men som uden disse ei vilde fremmes. Men, kan det, Han tilsigter, vindes ved lempeligere Midler, hvorfor skulde vi ikke haabe paa Hans Barmhertighed? hvorfor skulde vi, naar det Onde truer, og Skyerne samle sig, nægte os den Trøst, at sukke til Ham, som veed, hvad Han har til Hensigt, og som har det Bedste til Hensigt med os, paa den Maade, det lader sig forene med Hans hellige Wiisdom? — O! den alvorlige Bøn formaaer meget, og vor Gud formaaer mere, end vi kunne tænke og begjære; derfor opløste sig vort blødende eller skjælvende Hjerte til Ham, i Bekymringens, i Farens Stund, og sukke med Barnefindets fromme Tillid: er det muligt, da gaae denne Kalk fra mig! dog ikke som jeg vil, men som Du vil!

Men ogsaa, naar det ikke gaaer efter vort Ønske, vor Mening, vort sandfælsige Begreb om, hvad der er bedst, maae vi komme ihu, hvad der, selv da, tilkommer os. Jesus viser os det. Da Han snart fandt, at det Tunge, som laa paa Hans Bei, uundgaaeligen maatte møde Ham, paa det at den evige Wiisdoms Dømed kunde opnaaes, samlede Han alle sine menneskelige Følelser i den ene berøveligende, at, ihvad der end hændes os, da er det saaledes tilskiftet og besluttet i Guds eget Naad. Styrtet ved denne Overbeviisning, udbrod han: Min Fader! er det ikke muligt, at denne Kalk kan gaae fra mig, uden jeg skal drikke den, da skee din Villie! Han havde ikke længer nogen egen Villie, men hengav sig ganske i Faderens, og lærte os saaledes, hverken at trodse eller at frygte en Lidelse, som er uafvendelig, men med Fatning og Hengivelse, i Herrens Navn, at gaae den imøde. Naar vi staae for den uforanderlige, tunge Tilstiftelse, og ikke see nogen Udvei for os til at undgaae den, saa skulle vi, som Christi Efterfølgere, hverken vise et mørkt Overmod eller skjælte feigt, men med det Eindelag, som egner sig for Guds Børn, tænke, at det er den Prøvelse, som Faderen har bestemt

os; vi ville, med Hans Nands Bistand og de Trostemidler, Han har forundt os, søge at finde os deri. Vel kan det være tungt for Kjød og Blod, at see vor jordiske Lykke tilintetgjort, vore billige Forhaabninger afflaarne, vore lovlige Bestræbelser frugtesløse eller miskjendte, vor Sundhed, Kraft og Glæde forvandlet til Skrøbelighed, Afmagt og Lidelser, vore Bemær forsvundne, vore Støtter bortfaldne, vore Kjæreste revne fra vort Hjerte, og vort Liv hyllet i et Mørke, som intet Dagskær vil sprede, ingen Morgensjerne gjennemtrænge. Ja! det koster os megen Strid, saaledes at beseire vore Følelser og forlige os med vor Tilstand. Men jo mere vi betænke, at det ikke er Mennekesmagt, eller en blind Skæbnes Tvang, eller løste Naturkræfters regellose Spil, som stifte vore Lodder, og bræie os under deres ubundne Bælde, men at det er en høi, mild Visdom, som skjuler sig selv under disse haarde, udbortes Skikkelser, og, om end skjult, dog altid nærværende, vaager og virker, giver og tager, bereder og fuldbyrder, — desto mere lære vi at ydmyge os under Guds mægtige Haand. Vi holde os fast ved denne Haand, — vi kysse den, selv naar den tugter, og ere forvissede om, at den baade opholder og leder os igjennem de mørke Dmstiftelser, som endnu kunne staae tilbage. Vi erfare det hver Time, som fremvinder, og føle, selv naar Korset trykker haardest, at, om end vort Kjød og vort Hjerte forsmægter, saa er dog Gud vort Hjertes Klippe og vor Deel evindelig. Verden bliver tommere og tommere for os, men Hjertet fuldt af den Tro, som overvinder Verden. Der udvikler sig i vort Indre en Fred, som Jorden ikke kan give, og Trostegrunde, som vi ikke have af Mennekes, — og Kræfter, ei blot til Fornægtelse og Taalmod, men ogsaa til Deeltagelse og Virksomhed, Kræfter, som vare os ubekjendte i Lykkens Dage. Vi tænke ikkun paa, hvorledes, saa langt vor Gvne vækker, ingen Plikt skal forsømmes, intet Tilfælde gaae unyttet hen, til at udbrede Glæde, Beroligelse, Opbyggelse om os. Siden vide vi, at Gud tænker for os, og vi forvente i Stillehed,

hvad Han vil gjøre. I hvad Han gjør, saa er vor Sag Hans, og vort Sul dette: *See din Willie!*

Dg saaledes komme vi til den rette, den christelige Anskuelse af dette vort Liv og især af dets mørkere Side. Da Jesus, efter sin Kamp i Gethsemane, saae dem komme, som skulde føre Ham til Dval og Død, og Hans forbittede Disciple vilde sætte sig til Modværge, sagde Han roligt: Skal jeg ikke drikke den Kalk, som min Fader haver givet mig? og gif bort, for med Frimodighed og Tillid at tømme den til den sidste Draabe. Men hvilket Dyb baade af Visdom og Trost oplader sig ikke i disse Hans Ord! Give de os ikke Nøglen baade til Livets og Dødens ellers lutte Hemmelighed? Thi for den sædvanlige Forstand er det dog altid et ubesvaret Spørgsmaal, hvorfor Mennesket, som lever en saa kort Tid, dog maa lide saameget, og siden kun døe, hvorfor det, - uagtet baade Naturen udenfor det og indeni det, uagtet alle dets Følelser og Fornødenheder, Ønsker og Begjæringer henvise, drive det til en glad Nydelse af Livet, hvorfor det alligevel saa sjældent, og aldrig varigt, kommer i Besiddelse deraf? Hvor knapt er det ikke tilmaalt, hvor lidet har det ikke at sige, hvad den Dødelige, for nogle flygtige Timer, kalder sin Lykke, sin Glæde, sin gode Deel, sin søde Tilflugt? Dg selv dette Lidet, er det vel nogenfinde ublandet? Dg kan Mennesket vel værne derom? Kan det vel beholde det? . . . Men ikke nok med dets Utilstrækkelighed, med det Savn og den Tomhed, som følger derpaa: ofte kommer endnu, som for at gjøre Maalet fuldt, det virkelige Tunge til, det Bittre, Sønderknusende eller Sønderslidende, som synes baade at gjøre al glad Livsfølelse og al lys Livsanskuelse umulig. Ja! saaledes vil det nødvendigviis forekomme det blot sandselige Menneske, som med al sin Tanke dvæler ved det Nærmeste, det Densynlige, og derfor her bliver staaende i et uigjennemtvængeligt Mørke. Men ligesom for den gode Gud, saaledes er, eller saaledes bliver selve Mørkheden klar for et Guds Barn. Da vi, som af Slaveren have faaet en saa uudslettelig

Attraa, en saa uafsladelig Længsel efter Fred og Salighed, dog aldrig her opnaae det, vi søge, men tvertimod finde os mere og mere utilfredse med vor nærværende Tilstand, jo mere vi nærme os vort jordiske Maal, saa vor vi ogsaa klarere og klarere indsee, at vi ikke ere skabte blot for denne Verden. Da det, ifølge Jesu egen Forsikkring, er vor himmelske Fader, som ogsaa giver os den bittere Kalk, saa maae vi jo tomme den med Glæde: den er da en hellig Daab, som indvier os til en bedre Tilværelse; den er en kraftig, uimodsigelig Paamindelse til os, at vort sande Liv ikke er dette udbortes, sandseelige, forgængelige, men det indre, aandelige, evige i Gud, i Foreningen med Ham, som, uindskrænket af Tidens Grændser, fuldbyrder de Forjættelser, Han selv har nedlagt i vor Natur, og opretholder de Love, i Overeensstemmelse med hvilke Lyksaligheden er fornuftige Væsners Dømmet, naar de ikke selv ringeagte Betingelserne derfor, ikke selv forspilde deres Næst dertil. Da oplader sig for vore Blik en højere, lysere, stjønnere Verden, hvortil vi beredes, opfores, bringes nærmere, netop ved det, som her afbryder vor Glæde, fremkalder vor Smerte, bortriver, hvad der er os kjærest, og saarer os paa det føleligste. Hvor underligt, men hvor viist, hvor naadigt! Kan Noget kraftigere paaminde os om, at Jorden ikke er vort sande Hjem? Gode Gud! var denne Jord, hvor Menneskelivet begyndes, blot frugtbar paa Glæde og Lykke, da vilde jeg ikke kunne indsee Din Villie og Dit Raad til vor Salighed saa klart som nu, da den har saa mange Torne og Tidsler! paa dem vore Haabets Blomster, Herlighedens Frugter for dine Børn. O! lær mig blot at gjøre efter Dit Behag, elske efter Dit Hjerte, og hvile hengiven ved Din Barmhertighed! Da seer jeg, ihvad Du saa beslutter over mig, deri et Beviis paa Din Kjærlighed, et Underpant for min Salighed. Hvilken Skæbne, hvilken Qual, hvilken Prøvelse der end forestaaer, saa veed jeg, at den kommer fra Dig og fører til Dig. Skal jeg da ikke, i den dybeste Nød, forstaae Dig og takke

Dig, Du vise og milde Fører? Skal jeg ikke drikke den Kalk, som min Fader haver givet mig?

Naar vi paa denne Maade, gode Christne! betragte Lidelsen, saa skulle vi, naar den truer, ikke forfemme de tilladelige Midler til muligen at afvende den, men ogsaa, naar den træffer os, møde den med christeligt Sind, og i alle dens mangfoldige Stikelser gjenkjende dens nære Sammenhæng med en forventet, saligere Tilværelse, hiinsides Tiden og Døden. Lidelsen er i sig selv intet Fortjenstligt, men bliver, ved sin rette Anvendelse, baade lærerig og frugtbar for os. Derfor skulle vi ikke opsøge den, men, naar den kommer, vide, fra hvem den kommer, nemlig fra Ham, som prøver for Dieblit, men saliggjør for Egheder. Burde det ikke Christum at lide dette og at indgaae til sin Herlighed? hed det om den Helligste. Hvad Andet kunne vi forvente? O hvad ville vi forvente bedre, end at lide med Ham, at vi da ogsaa skulle herliggjøres med Ham? Tænk paa Ham, du, som klager og er i Begreb med at segne under Livets Trængsel og Byrder! See, hvorledes din Frelser, som blev Menneſke, gif sin tunge Skæbne imøde! Han nægtede sig ikke, hvad der paa en tilladelig Maade kunde lindre den: Han omgav sig med sine meest trofaste Venner, Han gjorde vel, Han bad til sin himmelske Fader. Derfor kunde Han med Hengivelse sige: Skee din Villie! og med Glæde tage sin bittere Kalk af Faderens Hænder, indtil Han i de samme Hænder kunde befale sin Mand. Saa vandre ogsaa du i Hans Fodspor, hjærlig, bedende, taalmodig, den tunge, men korte Ve. Sæt dit stille Haab til Gud, og lad al Uro fare, ved Tanken om Hans Kjærlighed, saa rigt aabenbaret ogsaa i Jesu Exempel. Lad det saaledes vordre roligt i dit Indre, saa varer det ikke længe, inden det ogsaa vordre klart —

Uf det Mulm, som dig indhyller,
 Skal en Straale bryde ud,
 Og den Kalk, dig Sorgen fylder,
 Den er bedst, men kom fra Gud —

Hvorfor skal dog Klager lyde?
Som din Jesus Korset bær!
Hist din Lovsang skal udbryde,
Maatte du end sukke her.
Herren giver Fryd og Smerte;
Tro Hans Død og røgt dit Kald,
Og med haabfuldt Barnehjerte
I Hans Faderarme fald!

Amen.

Første Søndag i Fasten.

„Gud er trofast, som skal ikke lade Eder fristes over Eders Formue, men skal gjøre baade Fristelsen og dens Udgang saaledes, at I det kunne taale.“ Dette trøstende og af Erfaringen bekræftede Udsagn af Apostelen i 1 Cor 10. 13. er fornødent, Christne! paa vor dunkle, mellem saa mange, saa tunge, saa farlige Prøvelser fortløbende Vandring gjennem Tiden.

Det er et besynderligt og ved første Diekast uforklarligt Forhold, vi Mennesker udvise, at vi, alt eftersom vi fjerne os fra den oprindelige, udannede Naturtilstand, og jo mere vore ædlere Evner vaagne til Bevidsthed og Virksomhed, jo mere de udvikles, tiltage og fuldkommes, at vi i samme Forhold ere uenige med os selv og føle os mere og mere deelte i vort inderste Væsen, dragne til forskjellige Sider, sønderslidte mellem stridige Maal. Den livløse Stabning har sine Love, som altid ere de samme; den adlyder dem, uden at nogen Afvigelse er mulig, og bestaaer ved denne Lydighed i sin jævne, uafbrudte Orden. Dyret bestemmes af sin medfødte, aldrig vildledede Drift; uden Omsvøb og Tvivl tilegner det sig, hvad der er tjenligt, skyer det, hvad der er skadeligt, og tager ikke feil, glemmer sig ikke, forhaster sig ikke. Mennesket

derimod, som, bundet til den udvortes Natur, dog uophørlig paa-mindes om at opløste sig over den, — som, delende Dyrets Drif-ter og Fornødenheder, dog føler, at deres fuldeste Tilfredsstillelse ikke tilfredsstiller det — Mennesket alene udgjør en bestandig Und-tagelse fra de for den øvrige Sandseverden gjældende Regler, det er en bestandig Modsigelse i Tingenes vanlige Orden og en uop-løselig Gaade for sig selv. Er det ikke, som havde det tvende Herrer at tjene, begge i en bestandig Kamp, skifteviis overvin-dende hinanden, og af hvilke Ingen løslader det af sin Myndig-hed, Ingen afstaaer sin Ret til dets Væsen, af hvilke enhver har lige stærke, skjøndt modsatte Krav paa dets Lydighed, uden at den ene holder det skadesløst eller sikkert for, hvad det vover eller udfører mod den Andens Magtbud. Følger det, ustandset og villigt, Sandfælighedens lokkende Stemme, paa hvilke vildledende Veie geraader det ikke, i hvilket Dyb af Fordærvelse og Be-breidelse nedsynker det ikke! Adlyder det blot en uvilkaarligt by-dende Fornufts stille, alvorlige Røst, hvor glædetomt og farve-løst bliver ikke Livet! Hvor kold, ufrugtbar, hvor liig en Dr-ken dets hele Verden! — Hvad aabner dets Bei i dette Mørke? Hvad styrker dets Beslutning i dette Vankelmød? Hvad beroliger baade dets Samvittighed og dets Hjerte i denne Modsigelse? Maa det ikke sukke udbryde med Apostelen: Jeg forstaaer ikke, hvad jeg gjør; det, som jeg vil, gjør jeg ikke. Kjød-det begjærer mod Manden, og Manden imod Kjød-det. Jeg seer en anden Lov i mine Lemmer, som strider imod mit Sinds Lov, og tager mig fangen under Syndens Lov, som er i mine Lemmer. Jeg elendige Menneske! Hvo skal frie mig fra dette Dødsens Legeme?

En alene kan frie dig, du elendige Menneske! og med det Samme opløse dit Livs Gaade, og dæmpe dit Hjertes Kampe og hæve dit Væsens Modsigelser. Hvem er Han? Kjender du ikke Den, som var forsøgt i alle Ting i lige Maade, dog uden Synd, som ellers blev os liig i alle Ting, at Han

maatte blive en barmhjertig og trofast Ypperste-
 præst for Gud, til at forsoner Folkets Synder?
 Thi efterdi Han led og selv blev fristet, kan Han
 komme dem til Hjælp, som fristes. Deelagtig i vort
 Kjød og Blod, men fuldendt ved Lidelser, viser
 Han os, til hvilket Maal Menneskenaturen, helliget af Ham,
 bør stræbe. Efterdi den, som helliggjør, og de, som
 helliggjøres, ere alle af Een, alle ere Guds Slægt, kal-
 der han os Brødre, og aabner for os den Vej, Han gif forud,
 paamindende os om, ikke at glemme vor Byrd, efterladende
 os et Exempel, at vi skulle følge Hans Fodspor. For Verdens
 forke urolige Glæde byder Han os den indre Fred, som Ver-
 den ikke kan give; fra Tidens tilshneladende, vore Sandser
 fængslende og bedaarende Fordele henvender og sætter Han vor
 Troes ubedragelige Blik paa det evigt Gode og Sande; fra Be-
 gjæringernes Trældom i Støvet opløfter Han de villige Hjerter
 til Guds Børns herlige Frihed, at de ubesmittede skulle søge de-
 res Ophav, og ved Mandens Herredømme over Kjødet gjøre
 deres Arveret ikke til jordisk Lyst, men til himmelsk Salighed,
 mere og mere gjeldende. Saa lader os aflægge Synden,
 som lettelig forrasker os; lader os med Standhaftig-
 hed gennemløbe den os anviste Bane, idet vi see hen
 til Troens Begynder og Fuldkommer Jesum, paa det at
 ogsaa vi, i Hans dyrebare Navn, maae begynde og fuldkomme de
 Helliges Tro, og de Troendes Seier og de Seirendes Fred!
 Send os, Herre! Dit Lys og Din Sandhed, at de
 maae lede os i Mørket og opretholde os i Skrøbeligheden. Fa-
 rerne ere mange, Prøvelserne tunge; men Du hjælper dem,
 som paakalde Dig i Sandhed, Du er dem nær, som
 frygte Dig og vandre i Din Frygt. Saaledes har Du
 lovet, og Du er trofast; Du skal ikke lade os fristes
 over vor Formue, men skal gjøre baade Fristelsen

og dens Udgang saaledes, at vi det kunne taale. Hel-
lige Fader! Fader vor etc.

Evang. Matth. 4. 1. ff.

En lukket Handedverden, hurtigt forbigående, vender en mørk Side mod os i vor i dette Dieblig oplæste Text, hvor en af de Hændelser tildrage sig, der ikke lade sig forklare af de sædvanlige Erfaringsgrunde. I selve den affides Gensomhed, hvor Verdens Forløser, under Bøn, Betragtninger og betvungne eller indstrængede legemlige Fornødenheder, beredede sig til sit store og tunge Kald, følger Ham i Sporet det Godes oprindelige Fjende, den usynlige, paa lenthige Veie vandrende Modstander af Guds Naad og Menneskers Vel, — men som, efter frugtesløse Forsøg, skamfuld her maa vende tilbage og vige Pladsen for de himmelske Væsner, som altid værne om og hylde det Edle paa Jorden. Hvorledes vi forstaae eller ikke forstaae dette underfulde Dyrin, saalænge Dødelighedens Skygger endnu omtaage vort Syn, saa er det os lige mærkvoerdigt og lærerigt. Det vedkommer os alle; derfor er det optegnet. Det stadfæster med det høieste Exempel den vigtige og blot af Bantroen eller Selvforbildelsen forkastede Sandhed, at al udvortes Fristelse er magtesløs, naar vort Indre er befæstet og bebogtet, og at Intet udenfor os, selv ikke Afgjættens Magt, uden vort eget Bifald og vor egen Brøde, er istand til at føre os bort fra den af Gud og Samvittigheden os anviste Ustraffelighedens og Dydens Veie. Lad det Onde komme, hvorfra det end vil, lad dets lumste Angreb være større eller mindre, saa finder det ikke Indgang hos os, uden vort frie Samtykke; det maa, for at virke, gaae over i en os tilhørende Tilboelighed, forvandle sig til vort eget Velbehag og sammensmelte med vor sandfælige Natur. Derfor yttre Apostelen saa fuldkommen rigtigt, at Enhver fristes, naar han drages og lokkes af sin egen Begjærlighed; derefter, naar Begjærligheden haver udfanget, føder den Synd, men, naar Synden er fuldkommen, føder den Død. Tilstræffelige Anledninger, mine

Christine! til omhyggeligt at agte paa os sely, — til, dersom vi staae, at see til, at vi ikke falde, og, om vi ere faldne, til at see, hvorledes vi kunne opreises. Tilstrækkelige Anledninger til ogsaa i denne Time at overveie:

**Bed hvilke Midler vi sikkest kunne bevare
vort Hjerte i Fristelsen.**

Slab i mig, o Gud! et Hjerte,
Som er helligt, godt og reent,
Og med Dig, i Fryd og Smerte
Uopsløselig foreent.
Lær mig onde Lyster dæmpe,
Mod mit Kjød, mod Verden kæmpe,
At i Tanker, Gjærning, Ord
Alt maa vidne, at jeg troer.

Blandt de sikreste Midler til at bevare vort Hjerte i Fristelsen er 1) **en ofte oplivet Ihukommelse af det, som her paa Jorden bør og maa være vort vigtigste Siemed.** Som fornuftige Væsner tilkommer det os hverken at handle hensigtsløst eller for Hensigter, som ikke stemme overeens med Fornuftens Fordringer. Hvad siger nu allerede denne Fornuft, naar vi med nogen Opmærksomhed lytte til dens Røst ved vore Foretagender? Den siger os, at vi ikke blindt-
hen skulle adlyde Begjæringernes Bud, og at vi, ved ubetænksomt at adlyde dem, fornædre os sely, forspilde vort Mennekestærd, tilintetgjøre vor aandelige Kraft og synke dybere og dybere ned i Forvildelse, Afmagt og Fordærvelse. Bisnok ere vi ogsaa sandfælsige Væsner. Som saadanne, i bestandig Beværelse med den Verden, der nærmest omgiver os, kunne vi ikke værge os mod dens mangfoldigt stiftende Indtryk paa vor jordiske Natur. Disse uligeartede Indtryk maae vi modtage; det staaer ikke i vor

Magt at være følelseløse eller utilgængelige for dem, — men det staaer i vor Magt, ikke at lade dem lede os i vore Beslutninger og drive os til vore Handlinger. Indrømme vi dem et saadant Overherredømme, lade vi dem uhindrede og udelukkende virke paa vort forsvarsløse, uafhængige Bæsen, saa staaer vort Hjerte ganske aabent for Forførelsen, og, naar Leiligheden viser sig, falde vi som dens beklagelsesværdige Dffere. Vi kjende da ei noget andet Gode end det Behagelige, ei noget andet Onde end det Ubehagelige; vi efterstræbe det Første og undsløye det Sidste, uden at see hen til, om det lader sig forene med vort sande Hverv eller ikke. Fornøielsen, Vindingen, Forsængeligheden, Yppigheden, Overmodet stulle sig fristende for vort hildede Blik: hvi skulde vi ikke overlade os dertil, naar det lyfter os, smager os, smigrer os? Det er en Net, som Ingen kan gjøre os stridig. Vi hengive os derfor til den ene raadende, ene høerte Tilboielighed. Først Lyst, saa Svaghed, saa Daarskab, saa Forførelse, og tilsidst Brøde: saadan er den gamle, desværre slagne Vei, hvorpaa vi vandre frem med hurtigere og hurtigere Skridt. Det er Omstændighedernes Værk, og ikke vor egen Fortjeneste, om vi muligens standses, inden vi have naaet Fordærvsens yderste Grad og ere styrtede i dens dybe Svælg. O! naar intet Andet opliver os, nærer os og viler os i disse vore Prøvedage, hvad ere vi da mere end de ufornuftige Dyr, der ligesom vi, uden Eftertanke og fri Villie, adlyde deres Lyst, hvad enten den nu fører til Bytte eller Nydelse eller Hvile? — — Men hvorledes sagde Jesus til Fristeren? Gid vi aldrig maae glemme det! Mennesket lever ikke alene af Brød, men ved hvert Ord, som udgaaer igjennem Guds Mund. Mennesket har, naar det ikke misforstaaer sig selv, en høiere Natur, og behøver, til dens Underholdning, en ædlere Næring end den, som blot hentes fra Jorden. Dets sande Liv bestaaer ikke i sandselige Fornøielser og Opspødsler, ikke i en Stræben efter timelig Velmagt, Glæde og Lykke. Nei! hvad Brødet er for vor legemlige Tilværelse, det være

Kraften af Guds Ord, det være vor Stræben efter at gjøre efter Hans hellige Velbehag for vor u dødelige Mand. Min Spise er, at jeg gjør Hans Villie, som mig udsendte. Og saaledes skulle vi alle, som Hans trofaste Disciple, tænke og sige efter Ham. Alt opfylde Pligten og bevare Samvittigheden, er det Første og Vigtigste. Alt andet Godt skal opmuntre dertil eller vederqvæge under vor Stræben derefter; men alt andet Godt skal vige og staae tilbage, naar det ikke kan forenes dermed! Hvad gavner det Mennesket, om han vinder den ganske Verden, men tager Skade paa sin Sjæl? — Vader os, Christne! paa denne Maade ihukomme, hvad der her i Tiden bør være vort vigtigste Siemed, og saaledes bestandig være paa vor Post mod Alt, hvad der frister os til at glemme eller forsømme det ene Fornødne!

Blandt de sikreste Midler til at bevare vort Hjerte i Fristelsen, er 2) **en omhyggelig Undsøgen af Alt, hvad der paa nogen Maade kan bringe vore Grundsætninger eller vor Dyd i Fare.** Om vi og have indseet, hvad der i hele vort Forhold bør udgjøre vor Rettefnor, om vi og have lært, at det sande Gode ikke er noget for Verden Joinesfaldende, men Noget, der er dyrebart for Hjer- tet og væsentligt for Livet — og hvilken Christen har ikke lært, har ikke indseet dette? — saa maae vi alligevel ikke ansee det som en ufortabelig Besiddelse, men som en uskatteerlig Krone, der let kan tages fra os, naar vi ikke paa det allernoieste vogte paa den. Vi skulle derfor hverken troe os for godt eller for lidt, men, med trolig Anvendelse af de Kræfter, Gud har givet os, vente Hans Hjelp til, hvad der overstiger dem, og som da altid maa være tillæ- deligt, værdigt eller uundgaeligt. Gaae vi paa urette Veie, samle vi selvgjorte Bekymringer over os, kaste vi os i unødvendige Fa- rer, saa er det vor egen Skyld, om vi savne Lys til at vejlede os med, Trøst at styrke os ved, Støtte at holde os til. Jesus for- tes af Fristeren paa Templets Tinder, for at Han, om det var

muligt, i forvovent Haab om usynlige Engles Beskyttelse, skulde gjøre en overilet, udenfor Hans Kaldelse liggende Dpfigt, og, ligesom umiddelbart kommende fra Himmels Sky, bringe Jorden til at stude og anmasse sig en uforstandig Hylдинг af dens undrende Børn. Men det var ikke paa saadan Maade, at den Hellige skulde virke Guds Gjerning, det var ikke paa saadan Maade, at Han vilde forsikre sig om sin himmelske Faders Beskyttelse. Der er skrevet, sagde Han derfor, Du skal ikke friste Herren din Gud. Bevar dette Ord, min Christen! og overvei selv, i hvilke Tilfælde du bedst kan behøve at advares dermed. — Du har virket i din Kreds med Nytte og Fremgang; du har indrettet din Vandel efter de Indsigter, du har faaet; du har vandret tilfreds, om end ubemærket; du har efter Evne og Migt gjort ret og vel — Men du vil gjøre meer; du griber dig an med det, der overstiger din Kraft og gaaer udenfor din Synskreds; du træder med dristig Fod og blind Iver iud paa et dig ikke overladt Gebeet . . . Frist ikke Gud! En hemmelig Forsængelighed ligger til Grund for din Stræben: hvor vil du vente et godt Udfald? Hvor kan du haabe, at en høiere Magt skal understøtte dig i Foretagender, du ikke kaldtes til? Betænk det, og bliv, hvor Gud vil have dig. — Du har fra Barndommen af indsamlet sunde og eenfoldige Religionsbegreber; from Fædrenetro, hellige Moder-Ord om Gud og Den, Han udsendte, gjemte du tidligt i dit Hjerte, og troer dem der saa rodfæstede, at Fjenden ikke kan udrydde dem: derfor seer du ham trygt i Dinene, holder det ikke for farligt, men maaskee endog for nødvendigt, at stilke Dig lige med Verden, frygter ikke engang for, naar det træffer sig saa, at vandre i de Ugudeliges Naad og sidde i Spotteres Sæde . . . Frist ikke Gud, men bevar bedre, hvad der er dig betroet! Du er allerede selsindig, naar du har begyndt at finde Behag i dette Selskab; inden du veed af det, bliver det Hellige dig ligegyldigt; du kommer ud af Banen at tænke derpaa; lidt efter lidt foragtes det og

du ender med Bantro, Trostesløshed og Fortvivlelse. — Du har bevaret dit Sind reent og din Vandel uplettet; den beroligende Følelse deraf har du ikke isinde at bortbytte mod Bebrejdelser: men du mener uden Skade at kunne iagttage Andres Mangler, i behørig Afstand at kunne betragte de menneskelige Svagheder, over hvilke du er ophøiet, og derved at smigres, om ikke befæstes i din egen stolte Dyd, forvisset om, altid at eie dig selv, og i rette Tid at kunne drage dit Blik tilbage Frist ikke Gud! Har Han givet dig Følelsen af det Gode, saa hold dig derved, og vær ikke nyfiken efter mere. Det Onde har da Intet at lære dig, som du ikke hellere maa være i lykkelig Uvidenhed om. Og vil du i Korthed vide, hvad de tilsidst have lært, som have gennemgaaet dets Skole, saa er det Anger, Skamfuldhed, Bæmmelse og Glendighed. Den Lærdom maa du idetmindste ikke med din egen Erfaring ville indløse. — Saaledes, Christne! lader os i disse og alle lignende Tilfælde see til, at vore Grundsetninger staae faste, og vor Dyd hviler paa sin kjendte Støtte; ellers overraster Fristelsen os, hvor vi mindst formode det. Lader os aldrig forlade den Vej, hvorpaa vi hidtil have vandret ustraffelige og trygge, eller og komme tilbage dertil, medens det er Tid; thi ingen Engle bevare os for de Anstødsstene, vi selv opsoge, eller bære os paa Hænderne, naar vi frivilligt styrte os i Afgrunden.

Blandt de sikreste Midler til at bevare vort Hjerter i Fristelsen er 3) **en kort og bestemt Afvisen af Forførelsens første Indtryk paa vor Sandselighed.** Vi kunne ikke altid undgaae Faren. Den lægger sig paa vor Vej, den kommer os imode. Hvad er det da, som gjør, at vi overvindes? Det er ikke saa meget det Ondes Overlegenhed, som snarere vor egen Ubestemthed, Modløshed, Tvivlsraadighed. Vi lytte til de fristende Stemmer; vi lade dem uden Modstand fornye deres Angreb og uden Hinder bemægtige sig vor svage Side; vi lade dem faae Tid til at anvende deres Skingrunde, overdøve vore Indvendinger og klæde selv Løgnen og Lasten i en

lokkende Dragt. Saaledes gjorde ikke Christus. I den prøvende Stund indlod Han sig hverken paa at overlægge, eller nedlod Han sig til at gjendrive. Uden Betænkning, og dog saa velbetænkt, bortviste Han paa det Hurtigste Fristerens Angreb med det korte og faste: vig fra mig, Satan! . . . Og hvilken vidunderlig Kraft i dette simple Ord, naar det anvendes med Alvor og i rette Tid! Det uforvildede og ufordærvede Menneske har baade en sund og en hastig Følelse af det Nette, Gode, Værdige, og bærer uvilkaarlig tilbage for alt Uret, Ureent, Uædelt. Denne Følelse og denne Bæven ere i Fristelsens Dieblis den meest uforfalskede Indgivelse. Følg den uden Tvivl og uden Tøven! Giver du dig Tid til at veie Grunde og Modgrunde, saa er du halvt falden. Lader du Forføreren tale sidst, og undertiden for dit lidt efter lidt forblindede Die antage Skikkelse af en Lysets Engel, saa er du allerede forloren. Nei! mod ham i den samme Stund, i den afgjørende første Stund, — bring ham til Taushed, nedslaa ham, forjag ham med dette Dydens almægtige: Vig bort! . . . Hvad enten han, uden for dig, fremtræder i falske Lærdomme, listige Tilskyndelser, forargelige Exempler, eller, inden dig, opstiger i onde Tanker, mørke Tvivl, letsindige Onsker, vanhellige Begjæringer, — saa er det din Sjæls Fjende, din Freds Forstyrrer, din Saligheds Modstander. — Vig bort, Satan! er det Magisprog, han ikke kan udholde, er det christelige Besværgelsesord, som, uheert af Verden, men, redeligt udtalt i Hjertets inderste Dyb, tvinger Fristeren til at flye, og høres af de Engle, som tjene Dyden og værne om Uskyldigheden. Til med at udtale det, inden det svimler for dine Dine og dine hildede Sandser gjøre din Dom skjæv og din Beslutning vallende. I Følelsen af din vundne Seier har du Betingelsen og Vissheden for fremdeles at kunne seire, og den Prøve, hvori du har bestaaet med Gode, giver dig Mod, Styrke og Modighed i alle de øvrige.

Men det sikreste, det vigtigste Middel til at bevare Hjertet i Fristelsen, er endelig 4) **et fortroligt og altid nær-**

værende Bekjendtskab med Guds hellige Ords Forskrifter og Opmuntringer. Det var det Mittel, som vor Frelser altid anvendte i enhver af sine Fristelser, og visse derved, hvorledes vi, uden dette, ikke kunne udrette eller udholde Noget af egen Kraft. I de Timer, da vor Tro og vor Dyd sættes paa de sværeste Prover, da vor Kraft svigter, vor Fornuft ei er tilstrækkelig og vor jordiske Tilflugt ikke mægter at opretholde os: da behøves der noget Fast og Klart og Ærverdigt og Helligt, hvorpaa vi eenfoldeligen kunne forlade os, og hvori vi strax kunne finde den Styrke, som opløst os over det Omstiftelige og Lave, over Forsængelighedens Verden og os selv. Og vel os, at vi have det! Vi have det Ord, som er fast og kan undervise, det Ord, som er en Lygte for vor Fod og et Lys paa vor Sti, det Ord, som er en Guds Kraft til Saliggjørelse for hver den, som troer. Kunne vi besidde det, uden at overveie det? Kunne vi overveie det, uden at tænke paa Ham, den Almægtige og Barmhjertige, som gav det? Han gav det for alle Tider og alle Hjerter, Han gav altsaa ogsaa os det. Han udraaber der til os: Vaager og beder, at I ikke falde i Fristelse; derfor skulle vi vaage og bede, og haabe, saaledes at kunne bestaae paa den onde Dag. Han siger der til Enhver: kald paa mig paa Nødens Dag; jeg vil udfrie dig; derfor skulle vi raabe til Ham i vor dybe Nød, og vide, at, om Han lægger en Byrde paa, saa hjælper Han ogsaa. Han paaminder der: vandre for mit Ansigt og vær fuldkommen; I skulle være hellige, thi jeg er hellig; derfor skulle vi vandre skikkeligen, som om Dagen, ikke i Fraadseri og Drukkenskab, ikke i Løstgættighed og Uteerlighed, ikke i Riv og Avind, men aflægge Mørkets Gjerninger og leve gudeligen, retfærdeligen og tugteligen i denne Verden. Han byder os der at stride Troens gode Strid, forsage os selv, tage vort Kors paa og følge Christus; derfor skulle vi stride

mandige, staae faste i Troen og have en god Samvittighed, og korsfæste vort Kjød med Lysterne og Begjæringerne. Han lærer os der at arbejde i Stilhed, at æde vort Brød i vort Ansigts Sved, være gudfrygtige med Nøisomhed; derfor skulle vi alligevel først søge Guds Rige og siden faste al vor Sorg paa Herren. Han opmuntrer os der: glemmer ikke at gjøre vel og at meddele, thi saadanne Doffere behage Gud vel; derfor, medens vi have Tid, skulle vi gjøre godt og være barmhjertige, som vor Fader og er barmhjertig. Han advarer os der, ikke at elske Verden eller de Ting, som ere i Verden; derfor skulle vi bruge denne Verden, som de, der ikke nyde den, og have vort Borgerskab i Himlen, vor Skat og vort Hjerte. — Naar det fristende Onde udspænder sin Snare for en Christen, som kjenner Guds Ord, saa tænker han med Joseph: Hvorledes skulde jeg gjøre denne store Ondskab og synde imod Gud? Naar han er stædt i Nød og Fare, og ikke kan regne paa Mennekehjelp, siger han med David: Herren er min Hyrde, mig skal ikke fattes: Forsmægter end mit Kjød og mit Hjerte, saa er Gud mit Hjertes Klippe og min Deel evindeligen. Naar smertelige Tab indtræffe, og de kjæreste Baand sønderrives, sukker han taalmodig med Job: Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet! Naar Ulykken, naar Smertes og Gjenvordigheder indhylle Alt i deres Mørke, og intet dødeligt Die opdager et Dagstjær derigjennem, udbryder han dog forhaabningsfuldt med Paulus: Jeg veed, paa hvem jeg troer; vort udvortes Mennekle fordærves, men det indvortes fornyes Dag fra Dag; en Trængsel, som er stakket og let, skaffer os en evig Bægt af Herlighed. I alle Skæbner, alle Hændelser, tilbøder han den ledende, milde, almægtige Haand, og, hengiven, tillidsfuld seer han op til Himlen og siger

med Jesus: Ja, Fader! saaledes haver det været behageligt for Dig; skee ikke min, men Din Villie! — I disse og utallige andre enfoldige og kraftige Udsagn af den hellige Skrift have mange Tusende for os hentet Styrke, Mod og Trost i Livets stiftende Prøvelser; i samme rige og friske Kilde skulle ogsaa herefter, gennem alle Tider, mange Tusende finde Nere, end Verden med al sin Wiisdom og Magt kan give. Christne! Vandrer den Stund, I have Lysset, at Mørket ikke skal overfalde Eder. Guds Ord hedder ikke for-gjæves Mandens Sværd; lærer at færdes med dette Vaaben, og haver det stedse ved Haanden: saa skulle I finde baade Værn og Seier i alle Eders Hjertes Farer og Kampe.

Dg nu, I Vandringsemænd gennem Tidens Ørkener, hvor den listige Fristelse møder Eder ved hvert Skridt! det vidner om Eders Naturs høie Værd, at I kunne fristes; men sit høieste Værd faaer den derved, at I bevare Eders Hjertes i Fristelsen. De sikke Midler dertil have I hørt; de ere Eder anviste af Ham, som, da Han til vor Frelse antog Menneskenatur og underkastede sig Menneskeskæbne, burde lide dette, for at indgaae til sin Herlighed. Nogen anden Vej dertil gives der ikke. Gud skee Lov! samme Vej fører ogsaa os til Maalet, om vi ellers have lidt med Ham, at vi da ogsaa skulle herliggjøres med Ham. Betænkter dette, Christne! fra denne Stund bereder Eder derpaa med hellig Bæven; thi Livet er Alvor, og Fristelsen ingen Spøg, og det gjælder tilsidst om at døe evigt eller leve evigt. Vaager, staaer faste i Troen, værre stærke, bevarer det, Eder betroet er, og lader

dem ikke fortæbes, som ere Eder givne; thi Verden er farlig og Faren er stor. — Men salig er den, som taalmodigen lider Fristelse, thi, naar han er bleven fristet, skal han faae Livsens Krone, hvilken Herren haver lobet dem, som ham elske!

Amen.

Inden Søndag i Fasten.

Væxer glade i Haabet, taalmodige i Trængslen, varagtige i Bønnen! Dersom vi, mine Christne! vare ret bekendte med Guds Ord, saa skulde ingen Stilling i Livet træffe os uforberedte. Eftertanken vælger langsomt det Nette, opdager ifkun lidt efter lidt det Sande, og kan blot efter anvendt Tid og Noie befæste sig i det sundeste Dndomme eller den trøsteligste Forestilling. Inden den har gjort sit Valg, sin Opdagelse, sine Slutninger, er Hjertet allerede overrasket af Hændelsernes Magt, eller forvildet af Verdens Ligt, eller henreven af Begjæringernes Hvirvel, eller knuust under Ulykkens Vægt. Du kjenner det vist, ihvo du end er, af egen bitter Erfaring. Men, dersom du i Tide er blevet fortrolig ikke blot med den guddommelige Religions almindelige Sandheder, men ogsaa med dens særstilte Forjættelser og Forstrifter; naar du ved alle dig overraskende Provelser, Frisfælseser, Farer eller Sorger, er vant til, af Guds Ord at fremkalde og paa dig selv at anvende en Dymuntring, en Formaning, et advarende Ord, en Wiisdomsregel, et Trøstesprog; saa skal du, udrustet med dette Guds Harnisk, strax i det første Angreb have et skjærmende Vaaben ved Haanden mod Fjenderne af din Nollighed, din Tillid og dit Hjertes Neenhed: Ligefom, naar den Stærke bevæbnet vogter sit Pallads, bliver det,

han haver, med Fred; der skal da ingen Stærkere komme og overvinde ham og borttage hans fulde Rustning. Vigtigt er dette Raad, mine Christne! vigtigere, end det maaskee i Begyndelsen synes de Fleste af os, og mangen Christens Erfaring skulde, naar man her kunde paaberaabe sig den, stadfæste det. Jeg vilde idag anvende en saadan Erfaring paa den Forfatning i Livet, hvori vi saa ofte have været, og hvori vi vist mangen Gang endnu ville komme, da vore bedste og, som os synes, retmæssigste Forhaabninger sluffe os, og da vi saa let af de første uhindrede Indtryk sættes i en Sindsforsatning, som ikke sømmer sig for Christne. Der gives intet med sunde Sandser begabet Menneſte, uden at det jo blandt Livets forskjellige og mangfoldige Skæbner forestiller sig en, hvormed det i Særdeleshed vilde holde sig for vel tjent, og som derfor udgjør Gjenstanden for dets Omſorg og Stræben; men hvor Faa komme i Besiddelse deraf, og hvor usikker, hvor ubeständig er selve Besiddelsen! Bliver det ikke vor sædvanligste Lod, enten ei at finde, hvad vi have søgt, eller at tabe, hvad vi have fundet? Det gaaer da imod vore Tanker, imod vore Ønsker, imod vore Beregninger, og hedsfer derfor Modgang, en Tilstand, som, naar den kommer uformodet, gjør os enten modfaldne eller overmodige, og i begge Tilfælde betager os alle Midler til Redning, ligesom alle Grunde til Trost. Høre vi blot den første Tilskyndelse af en Smerte, som vil trykke os til Jorden, eller af en Misfornoielse, som vil bringe os i Oprør mod Gud og Menneſker, saa er det forbi baade med Hjertets Holighed og Sjælens sande Styrelse. Jeg ønskede da, at en ganske anden Røst skulde høres af Christne, Apostelens Røst i Rom. 12te: værre glade i Haabet, taalmodige i Trængselen, varagtige i Bønnen. Kunde vi i Provøſens Stund, kunde vi af saa mange af den hellige Skrifts Opmuntringer idetmindste ihukomme denne og ret fatte dens Kraft, hvor let skulde vi ikke samle os og opfyldes af christelig Ydmyghed og Fortrøstning! Hvor snart skulde vi ikke berøslige os ved

en Tanke paa Ham, som formaaer over alle Ting at gjøre langt overflødiger, end hvad vi bede eller forstaae, ved et Blik til Ham, som lægger en Byrde paa, men hjælper ogsaa, et Sul til Ham, som leder os ved sit Raad, og derefter antager os til Gode!

Denne Stund være helliget til en nærmere Overveielse af denne Formaning! Det rørende Exempel, vort Evangelium fremstiller, kan, bedre end jeg, forklare den til vor indbyrdes Opbyggelse!

Giv Naade, Herre! til, at Dit Ord maa forkyndes rettelig, annammes troende, idet vi her atter samle vore Tanker i Din opløftende Helligdom! Giv Naade til, at det maa bevares i vore Hjerter og bære Frugt i vort Levnet, naar vi atter vandre ud paa Prøvelsernes Veil! Der omgiver os Mørke, der true os Storme, der møde os Kampe; men Dit Ord er et Lys i Mørket, et Anker i Stormen, et Skjold i Kampen; Dit Ord, Herre! er vore Hjerters Glæde og Trøst. I dette Dit hellige Ord sagde Du ogsaa: kald paa mig paa Nødens Dag; jeg vil udfrie dig; derfor paakalde vi Dig i al vor Nød, og vide forvist, at Du hjælper; til Dig bede vi trøstigen, som gode Børn bede deres elskede Fader: Fader vor.

Evang. Matth. 15. 21.

En Hedning skal idag være Christnes Mønster. Den cananæiske Qvinde skal i denne Stund lære os at betragte:

En Christen paa Modgangens Dag.

Dybt nedbøiet var den ymme Moder, som saae sit Barn jamrende sig af ligesaa skrækkelige som ulægelige Plager. Moders hjertet, hvor Omhed og Pligt er det Samme, hvor Loven er Kjærlighed og Kjærligheden Lov — man behøver blot at nævne det, for at ahne, hvad hun led, og forstaae, hvorledes hun allerede havde forsøgt Alt, vovet Alt, opoffret Alt for den elskede Gjenstands Redning. Set var der endnu tilbage. Hun kunde ikke være i Uvidenhed om den underfulde Prophet, der var op-

traadt i det tilgrændsende Jødeland, saa mægtig i Ord og Gjerninger; men en uoverstigelig Formuur, som var opreist af Jødernes Had og Intolerance mod andre Folkfærd, spærrede hende Veien, — og vidste hun vel, om Han ikke, efter den almindelige Fordom, blot var sendt til Israels Børn? Og nu kommer Han selv, den milde, den mægtige, alle Menneskers Ven; Han vandrer i Tyri og Sidons Egne; hvo kan hindre hendes Hjerte i, hurtigere end hendes Fjed, at ile Ham imøde? Hvo kan hindre hendes Næst i, allerede i Afstand at høres: Herre, forbarm Dig! Hun ser Ham og kan ikke tvivle. Denne levende, rene Følelse, som hurtigt fatter det Gode, det Sande, og troer derpaa, siger hende: Han kan ikke forskyde mig! og allerede ligger hun ved Forbarmerens Fodder, af, hvor salig! og føler Haabets ubante Glæde, og veed, at Hjælpen er i Hans Haand. — Saaledes kommer en Christen til Gud paa Modgangens Dag. Han havde vel ikke i sine Medgangsdage foragtet den evige Wiisdom, som styrer Menneskenes Skæbner; han havde ikke ophørt, saavidt han selv ansaae det for tilstrækkeligt, at opfylde sine christelige Pligter, ikke forsømt til bestemte Tider at forene sin Næst med den gjenløste Menigheds, at høre det Ord, som er Sjælens Næring, og at nytte de Midler, hvormed en himmelsk Kjærlighed har villet opholde Jordens svage Børn. Men, idet han forlod sig paa denne letbundne Næsfærdighed, gik efterhaanden den, som gjælder for Gud, tabt for ham. Lidt efter lidt udviklede sig, uden at han selv vidste det, et Sindelag hos ham, som er uforeneligt med den christelige Idmyghed. Han havde Lykken med sig i sine Foretagender; Bisfald fulgte ham, han eiede Bæner; Velvære, Sundhed, Velstand boede i hans Huus, dækkede hans Bord, redte hans sorgfrie Leie. Og det var næsten, som det ikke havde kunnet være anderledes. I hans formeente Dyd laa en Betryggelse for Barigheden af hans No; og hans Betænkksomhed, hans Kraft, hans Forbindelser med Verden vare Underpanter for hans Lykkes Bestandighed. Kaldte hans Læber

denne Lykke undertiden endnu Guds Velsignelse, saa kaldte han den dog i Hjertet for sit eget Værk. Den blev ligesom det daglige Brød, man blot takker for af gammel Vane; den blev ligesom den Luft, man indaander, og som man ikke statter, fordi den aldrig savnes. Den ene Dag blev som den anden: hvorfor skulde man være sig selv ulig, og de Mennesker ulig, man dog maatte leve med? — Men et uomvendt Sind følges af en tiltagende Ligegyldighed for det Gode, Gud giver os. Man føler ingen Bebreidelse — og er alligevel ikke ret tilfreds med sig selv; man føler ingen Mangel — og er alligevel ikke ret tilfreds med sin Stilling. Der fattes Noget; man veed ikke, hvor det skal søges, eller hvori det bestaaer; man finder blot, at Livet bliver mere og mere tomt paa sand Glæde, og Hjertet mere og mere tomt paa sand Fred. Ingen Grindring om, hvad man i den soundne Tid har lidt, forhoier Velbehaget ved den Nydelse, det nærværende Dieblik skjenker, hvis Indskrænkning man alene kjender, uden dog at ville miste det, og man har ingen Ønsker for Fremtiden. I denne farlige Tilstand er Sjælen ubeskyttet mod enhver sig nærmende Fristelse. Falske Lærdomme og vanhellige Begjæringer finde en aaden Indgang til den; og, naar Himlen ikke forbarmer sig, saa er den snart et Nov for Lysterne og Wildfarelserne, saa fjerner den sig mere og mere fra Gud ved Overtrædelser og Synder, og styrter tilsidst, forblindet og ustandset, paa den brede Bei, som fører til Fordærvelsen.

Men nu komme Modgangens, Ulykkens og Trængselens Dage. Hvorfra komme de saa uventet over dig, du, som boer saa trygt i din Lykkes sikke Tilflugtssted! Du sikke Arving til dens rigelige Gaver! Fra Herren komme de, og til ham ville de atter føre dig. Folg deres Førelse, modstræb ei den evige Kjærligheds Bink! Segner du end under de første Slag — det er menneskeligt; men fat dig og gjentjend den Faderhaand, som ikkun saaledes har kunnet redde dig; thi det er kristeligt. Du troede, at du eiede et Tilfagn om lutter gode Dage; du slog din Tid til dig selv og

dine svage Medmennesker; lær nu ogsaa at skikke dig i den onde Dag og at slaae din Lid til Herren. Du bekymrede dig lidet om Andres Vel; du sørgede for dit eget Bedste, dit eget Velvære og din egen Fremgang i Verden; selv naar du gjorde godt, søgte du blot din egen Nydelse og elskede blot dig selv: lær nu at elske din Næste, at søle ømt for de Ulykkelige og at skatte de Gode, lær at nærme dig til Andres Hjerte, at forstaae dem og at blive forstaaet, og i den gjensidige Trost, den indbyrdes Deeltagelse at finde en Lykke, som sjelden føltes af de Lykkelige, en Rigdom, som sjelden eiedes af de Rige. Du var, med al din formeente Ustraffelighed, din for Mennesker gjeldende Retfærdighed, alligevel blot en Træl af Verden; naar det Timelige gjorde Krav paa dine Kræfter og din Tid, saa blev det Mandelige opsat til en anden Gang; Sjælens Anliggender kom altid til at staae tilbage, naar der var Spørgsmaal om Tidens Fordele eller Glæder; efter dem længtes dit Hjerte i Gensomheden, som blev dig besværlig, under Gudstjenesten, som blev dig lang; paa dem troede du at have et Krav, som Ingen kunde gjøre dig stridig — og dog, hvor lidet have de opfyldt din Forventning! og hvor snart forsvandt de! Lær nu af Tabet og de tunge Provelser, hvad du ikke paa anden Maade har kunnet lære: først at søge Guds Rige og hans Retfærdighed, og siden at kaste al din Sorg paa Herren; lær nu, i Hjertets Hengivelse, Gudsfrygtighedens Tillid og det Godes stille Udøvelse at samle dig varigere, mere tilfredsstillende Skatte end disse Foranderlighedens, som, lig falske Venner, først bedrage dig og derpaa forlade dig; ja, lær af selve Mangelen, af selve Savnet, retteligen ogsaa at skatte Forsynets-timelige Naadegaver og taknemmeligt at modtage dem, naar de atter, om end i knappere Maal, blive dig til Deel. Og skulde de ikke worde dig saa rigeligt til Deel, som er nyttigt for dit sande Vel? Du veed ikke, hvorledes det skal gaae til; men Han veed det, som har de ukjendte Midler i sin Haand, og fører sine Børn underligen, men sikkert, til Maalet. Læder du

som en Christen, saa vær forvisset om, at du tidligere eller sildigere bliver forsonet med Lidelsen. Sorgen er da Glædens Moder, og paa Modgangens stenede Mark opvorer lidt efter lidt en Blomst, hvis Krone ikke udfolder sig paa Jorden, men hvis Knop allerede her hedder Salighed; thi Saligheden, min Ven! ligger ikke i det sandfælige Menneskes Nydelse af det Nærværende, som, selv da, naar det er bedst, altid er indskrænket, afbrudt og usikkert, nei! den ligger næsten mere i en Christens fromme Forventning, at Alt skal vorde bedre, eftersom han selv bliver bedre, og at Alt skal vorde lysere, jo mere Lyset oprinder i hans egen Sjæl, jo klarere han indseer Guds Hensigter baade med Glæde og Sorg, og jo lydigere hans Hjerter bies efter Guds Villie, i Helliggjørelse og Fred. Benyt derfor, aarvaagen og trofast, de Midler, Gud giver dig til din Forædning; foragt ikke den Almægtiges Tugtelse: den er ofte det kraftigste Middel — og vær siden glad i Haabet, det faste Haab, som daglig fuldbyrdes, at alle Ting tjene dem tilgode, som elske Gud, at Intet vederfares dem — uden Guds Villie og Styrelse — og Hans Villie er Naade, Hans Styrelse er Wiisdom. Det er Ham, som udsender Stormen, naar Luften trænger til at renses; det er ogsaa Ham, som lader Solen skinne efter Uveiret. Tænk da ikke i din Prøvelsesstund, at Han forlader dig; see blot til, at du ikke forlader Ham!

Tænk ikke, naar dig Angst omspender,
 At Herren vil forlade dig,
 At den kun bæres paa Hans Hænder,
 Hvem Verden priser lykkelig.
 Fremtiden bringer ofte brat
 Den Ene Lys, den Anden Nat!

Men du seer maaskee ingen Forandring. Snarere bliver dit Kors tungere Dag for Dag. Du har ventet, at Hjælpen fra Zion skulde komme; men den er ikke kommen. Du har haabet;

men Haabet har hidtil sveget dig. Og der oprinder intet Lys for dit Døie; du seer dig forfludt af Gud og Mennesker; du forventer ei noget Bedre, noget Visere, end at lide, klage og døe. . . . Berolige dig, og kom ogsaa her den cananaciske Qvinde ihu! Hun havde større Grund end du til at fortvivle, naar den Æneste, til hvem hun kunde tage sin Tilflugt, ikke svarede hende eet Ord, og hans strenge Ledfagere raabte: skil Dig af med hende. Og, da Svaret kom, hvor bortvisende, hvor nedslaaende var det ikke! Dog lod hun ikke Modet falde, tilfreds med, ogsaa at faae sin Plads efter de mere Lykkelige, naar blot en Naadeslæring, som de ikke behøvede, maatte hushvæle hendes Hjerte; thi allermindst formaade hun at indsee de vise og velgjørende Hensigter, som skjultes under Frelserens tilsyneladende Haardhed. Christus vilde udrydde den hos Hans Disciple rodfæstede grusomme Fordom, at Israeltterne havde en fortrinlig Ret til Guds Naade fremfor Guds øvrige Børn paa Jorden. Den evignilde, hele Menneskehedens Ven syntes for en Stund at hylde deres Mening, men blot for siden paa en saa meget mere indgribende Naade, ved sin Handling selv at lægge for Dagen, og ved den Leilighed, Han gav et af dem foragtet Bæsen til at udtrykke en sand Gudsfrygtighedsfølelse, at overtyde dem om, at i blandt alle Folk hvo som frygter Gud og gjør Retfærdighed, er ham behagelig. Han glemte imidlertid ikke den nedtrykte Korsdragerinde. Da hendes Tillid havde vrist sig i sin høieste Glands, hendes Taalmod i den skjoneste Idmyghed, da mødtes det prøvede Hjerte af et Fredens Ord fra Forbarmeren: din Tro er stor; dig skee, som du vil! Og i samme Stund var hendes inderligste Ønske opfyldt. Men du, min Christen! som forstaaer Guds Hensigter med Provølsen, og dog ikke tilbeder Hans Love, som kjender Korsjets Nytte, og dog knurreer under dets Bægt! Hvor er din Tro? Hvor er dit Taalmod? Du vil, at Gud skal tage din Byrde fra dig; og det Døimed, for hvis Skyld den lagdes paa dine Skuldre, er endnu langt fra ikke opnaaet! Du er jo i Grunden den Samme som før! Dit

Sind er lige jordisk, dine Begjæringer lige urene; det fattes dig i Almindelighed blot paa Kræfter og Leilighed, for atter at adspredde dig i Verdens Forvildelser og at tilside sætte dit høieste Anliggende for en forfængelig Gjenstands Skyld; og du klager dog over Modgangen som en uretfærdig og ufortjent Tilskikkelse! Klag da med samme Aet, over at din Ager bærer Tidslær, naar den ikke i rette Tid pløies og påses af dig; klag over, at du ikke har nogen god Høst at indsamle, naar du ikke har gjort Udsæden i de Dage, da Sol og Regn skiftede til Jordens Frugtbarhed. Gud har gjort nok; hvad gjør du selv? Du laster, hvor du stille og ydmyg burde tilbede den Allmægtiges Naad; du sørger, hvor du i Stilhed burde forvente den Eviggodes Hjælp. Og hvorover sørger du? Ikke over dine Svagheder og din Sjæls Mangel, ikke over din Trængsel til det Gode, din Ligegyldighed for det Hellige, din Uværdighed til Guds Naade: det vilde være en Bedrøvelse efter Gud; den skulde virke Bedring til Salighed. Nei! du sørger over jordisk Tab, over fejlslagne Beregninger, forsvunden Menneſtegunst, ophørt Lykke, indskrænkede Nydelse, forøgede Besværligheder, over en usikker Fremtid, over truende Nød, trykkende Aar, tiltagende Svagheit, over at du stunder mod Graven. See! det ere de sædvanligste Gjenstande for din Bedrøvelse! Og med Rette maa du bedrøves, thi det, hvortil Sorgerne skulde føre dig, det Gneſte, som skulde mildne, opveie eller ved Guds Naade afvende dem: et christeligt Sind; det har du ikke søgt, det har du ikke fundet. Oprørst mod Gud og ufordragelig mod Menneſker, utilfreds med din Skæbne og misundelig over Andres, kraftløs til Pligten, modløs i Faren, haabløs i Nøden — hvorhen vil du vende dig, for at finde dig tilrette i Verden? Hvor vil du tage det Naad, det Buisdommens Død, som qvæger, beroliger og styrker? Tag det af den milde Lære, som byder sine Bekjendere, ikke at være følesløse, men taalmodige i Trængſlen. Det christelige Taalmod, som ikkun kan læres og øves af Modgangen, er Troens herligste Prøve, er Gudsſreygtens skjønneste Liv:

og Gudfrygtighed haver jo Forjættelse for det Liv, som nu er, og for det tilkommende. Ere vi taalmodige i al vor Trængsel og Gjenvordighed her i Verden, saa aande vi lettere med hvert Stridt, som vi gjøre paa den tunge Provvelses Bane. Med hver Dag, som oprinder, indsee vi da tydeligere og trosteligere den Allgodes Hensigt, selv med det, som i Begyndelsen forekom os mørkt og tungt. Nøisomhed, Hengivenhed, Sagtmodighed, Sindero, Fornægtelse af Verden og Tillid til Gud, disse det christelige Taalmods himmelske Søskende blive da mere og mere vort Hjertes Fortrolige, hjælpe os til med Værdighed og No at tomme Smertens bittre Kalk, og holde os opreiste paa Korsets Vei, da vi vandre i Christi Spor. Vi have da i al vor Nød en sikker Tilflugt til Ham, som er os en naaderig Fader i Christo, og ikke lader sine Børn prøves over deres Formue. Derfor frygte vi ikke, og fortvivle vi ikke, ihvad Han end har besluttet over os. Alting maa dog tjene til Hans Vre og vort evige Vel. Intet møder os uden Hans gode og vise Velbehag. I et Dieblit formaaer Han at forandre Alt. Vi staae paa Grændsen af det Henrundne og skue uden Bæven mod den kommende, ukjendte Fremtid, thi hele dens Omraade beherskes jo af den Ewig-gode. Og der voxer vist det gode Træ, som endnu skal give os Skygge; der opvælder vist den Trøstens Kilde, som endnu skal vederqvæge de Vansmægtende. Vandrer taalmodige og troe! Han, som udvalgte de Lidelser, der vare os nødvendige, og den Tid, vi skulde bære dem,

Hans Wiisdom naadigen afmaaler
Den Tid, da Hjelpen tjenligst er,
Og, naar vort Hjerter det kun taaler,
Da er Hans Haand til Redning nær;
Ja, tit før Haabet glimted svagt,
Hans Sendebud har Trost os bragt. *)

*) Rossgaards Oversættelse. See Professor Hjorts Psalmebog.

Ja! hvad vi af troende Hjerte tale, det hører vor kjære himmelske Fader, inden Ordet endnu er kommet over vore Læber; Han seer ikke blot vor stille Begjæring, Han gjør efter deres Velbehagelighed, som Ham frygte, Han hører deres Skrig og frelser dem. Det erfarede den bekymrede og fromme Bedende i vort Evangelium. Med en hjertelig Bøn: Herre, Davids Søn, forbarm Dig over mig! ilede hun, glad og fuld af Haab, Forbarmeren imøde; med den gjentagne Bøn: Herre, hjælp mig! laa hun taalmodig og trofast ved Hjælperens Fod, og i den beleilige Tid blev hun hørt og husvalet. Det samme skulle vi ogsaa Alle erfare, naar vi med sand Tillid og et front Barnehjerte paakalde den Mægtige og Milde, i hvem vi leve, røres og ere. Hvorledes skulde vi ellers bevare det Haab, som, liigt en spæd Plante, saa let visner i Jordens kolde og tunge Luft? Hvorledes skulde vi opretholde det Taalmod, som, liigt en skrøbelig Stav, saa let svigter eller knækkes under Byrdernes Tryk? Maae vi ikke da mangengang istemme Jobs trostesløse Klage: Menneſket bliver fød til Ulykke, ligesom Fuglene til at flyve? Men den frie Fugl flyver, naar den forstyrres i sin stille Nede, op til de trygge Høider, hvor Fæerne og Efterstræbelserne ikke naae hen. Saaledes løfter Sjælen sig paa Bonnens frie Binger over jordiske Bekymringer, Gjenbørdigheder og Qvaler. De nedtrykke den ikke til Jorden, da den har sit Borgerskab i Himmelen. Derfor er en Christens Bøn ikke et Nodraab, som opløstes i Stormen og forstummer i Havnen, ikke et Vanens Offer i Andagtens Stund, skifteviis afbrudt af Verdens Sysler: nei! den er en bestandig Ihukommelse af en allestedsnærværende og virkende Gud, en hos Ham altid søgt og funden Tilflugt i Midlerens Navn, en uafsladelig Vandren for Herrens Ansigt, en bestandig Hjertets Lydigbed mod Hans Villie, Hengivelse i Hans Velbehag, Forvisning om Hans Hjelp. O! den er ligesom det evige Livs Nanderdræt, der allerede i Tiden qvæger den trætte Vandrer og sejanter

ham Forsmagen af de Saliges Fred; den er ligesom en Troens og Kjærlighedens Udsending, der hver Stund gaaer ud at udforske den Eviges Naad og ideligen kommer tilbage til vort Hjerte med det Svar, at Alt, hvad Gud gjør, er godt. Dette er Bøn, og en Bøn, som høres. Derom vidner hver retsindig Christens Erfaring. Han lad aldrig forgjæves. Han følte det ikke blot i saa mangt et fuldbyrdet Onske, som glædede eller trystede hans Dage; han fandt det ogsaa, naar hans Onsker ikke havde Fremgang, thi han erholdt Det, som var bedre og nyttigere. Opstige end mørke Skyer endnu paa hans Himmel, de ere der ikke, for at skjule hans Dag: de ere der med Betsignelsen i deres Skjod. En Christen beder ikke om, at de maae spredes før Tiden; han veed, at, naar de have havt deres Tid til at drage frem, Solen da skal bryde sine Straaler mildere i Vagten's Bue, at Luften da renere skal opfriske den vansmægtende Natur, Jorden da skal klæde sig skjønnere i Lovets grønne Farve. Dog beder han om Naade til at tilbede, hvad han ikke altid kan fatte, om Kraft til at undvære, hvad han ikke altid kan besidde: og hvor beroliges Sjælen, hvor styrkes den af hvert troende Suk til det Godes Ophav! Hvor renses ikke Tilbruelighederne under den levende Følelse af Herrens Nærværelse! Hvor oprinder ikke for Bønnens Kraft et himmelsk Lys over Jordens Mørke! Hvor fredeligt og forsonet hviler i Guds Haand det Hjerte, som kan sige: Fader! Du hører mig, Du er ikke langt borte, Du tæller mine Suk og mine Timer; hvad har jeg at frygte? Du glemmer ikke dit Barn; Du hjælper, hvor Hjælpen er fornøden. Jeg veed ikke, hvad der gavner eller skader mig; men Du veed det: derfor — skee Din Villie! Din Villie er den bedste!

Saa bed nu, o Christen! uden Ophør; thi den Nætsærdiges Bøn formaaer meget, naar den er alvorlig. Vær, hvorledes det er godt at forlade sig paa Herren og ikke paa Mennesker; thi de kunne ikke hjælpe i Nøden. Forlad dig paa Herren af dit ganske Hjerte, men forlad dig ikke fast

paa din Forstand; thi den kan ikke veilede i Mørket. Men kjend Ham i alle dine Veie, og Han skal gjøre dine Stier rette. Betro Ham dine dyrebareste Ansiggender, dine kjæreste Gjenstande, dine Døsters Fremgang, dine Sorgers Trøst, dine Dages Moisommeligheder, dine Nætters No. Til Ham sukke du med Tillid; om Ham tale du med Grefrygt, naar du sidder i dit Huus, og naar du vandrer paa Veien, naar du lægger dig, og naar du staaer op. Til ham opløste sig dit Hjerte i Kjærlighed, til Ham hæve sig din Følelse i Andagt, naar du lovsynger Hans Navn i den Helligdom, Han har opladt for dig, naar du læser og hører det Ord, Han har forkyndt dig, naar du vandrer i det Kald, Han har foreskrevet dig! Ja

Syng, bed, og lyd da Herrens Stemme,

Vær tro og ydmyg i dit Kald!

Dg haab, at Gud dit Værk vil fremme,

Da visselig det fremmes skal!

Thi, hvo sin Lid paa Gud har sat,

Han vorder ei af Ham forladt. *)

Dg nu, min Christen! tag dit Kors og følg din Frelser! Skulde du ikke lide med Ham, for ogsaa at indgaae i Herligheden med Ham? Paa den Vei, hvor Han bød dig vandre i Hans Spor, gav Han dig venlige Ledfagere: Haabet, Taalmodigheden og Bønnen. Naar Lidelserne og Sorgerne fængsle dig i tunge Bænker, og Jorden ikke bringer nogen Trøst til dit Hjerte, og Himmelen synes lukket for dit fortvivlende Blik: da blive det Haabet, som, liig Petri Engel, oplader Fængslet; da blive det Taalmodet som, liig Abrahams Tro, bier paa Forjættelsens Fuldbyrðelse; da blive det Bønnen, som, liig Stephani Die, seer Himmelen aaben og Frelseren vinkende! Men Han, som med huld og almøgtig Haand sammenknyttede det for os ofte skjulte, men dog uopløselige Baaud mellem den Frommes Haab og hans fuldkommede Glæde, mellem den Lidendes Taalmod og den Bedrøvedes Krone, mellem den

*) Efter Hjorts Psalmebog.

Bedendes Suk og den Bønhørtes salige Fred, — Han berede Eder, som her lide en kort Tid; Han styrke Eder med sin Naade, Han bekræfte Eder med sin Kraft, Han grundfæste Eder med sit Ord! Med dette Naadens og Kraftens Ord vender idag hjem til Eders stille Boliger; bevarer det i Eders Hjerter, følger det i Eders Levnet. Under tunge Bekymringer, under nedtrykkende Byrder, under truende eller rammende Vanheld, Lidelser og Sorger, siger til Eder selv med et fortroingsfuldt Blik mod Himmelen — siger, I Wandringsmænd! til Eders Medvandrende — siger, I Fædre! til Eders Børn, med Exempel som med Ord: værer glade i Haabet, taalmodige i Trængslen, varagtige i Bønnen! Amen.

Tredie Søndag i Fasten.

Hold fast ved den rette Form af de sunde Ord, hvilke du haver hørt af mig, i Tro og Kjærlighed, som er i Christo Jesu! Bevar det Gode, som er nedlagt hos dig ved den Helligaand, som boer i os!

Mere eenfoldigt og hjerteligt kunde Paulus ikke formane sin elskede Timotheus i det andet Brevs første Kapitel, til aldrig at tabe det Gne af Sigte og af Hjerte, som udgjør Veiledningen for al vor Vandring og Betsignelsen i alle vore Forhold. Han havde ikke timelige Skatte at give denne sin aandelige Søn; Ingen af dem trængte dertil, heller ikke bleve de Nogen af dem til Deel. Han gav, hvad han selv af sin himmelske Mester havde modtaget: det fressende, uforgængelige Ord, til Lys og Fred, Helliggjørelse og Salighed, og han bød sin Discipel at bevare det som det dyrebareste Eie, og vidste, at da skulde Intet fattes ham under alle det jordiske Livs Mangler, Intet nedboie ham under alle Tidens Gjenvordigheder, Intet under alle Verdens Fristelser stille ham fra Gud og Gudfrygtigheden og de Helliges Arvedeel i Lyset.

Kunde ogsaa min svage Nøst med Sandhedens Magt indstærpe den apostoliske Formaning hos opmærksomme Tilhørere, —

bringe den til at trænge ind i Ungdommens hvælsige Sind, som endnu ei er bedraget af falske Lærdomme, hos et eller andet i dette Livs Bekymringer nedsænket Verdensmenneske, som saa let glemmer Bekymringen for det ene Fornødne, — hos en eller anden af Tidens Lykke forladt eller af dens Uvisshedsligheder udmattet Vandrer, som længes efter en sikrere Binding, en roligere Tilflugt, — ja hos en eller anden aandelig død, endnu uopvakt og fremturende Synder, som dog ikke af nogen Anden end sig selv hindres i at omvende sig og leve: — da var den Time velsignet, som ogsaa idag afløser de Timer, der ere viede Tidens Sorger og Sysler, Udspreddelser og Fristelser og samler de raadvilde Mennesker omkring det Ord, som er fast og kan undervise. Hvad dette Ord fornemmelig lærer og indeholder og byder, er Tro og Kjærlighed. De ere uadskillige ligesom Lys og Varme, og udstrømme begge fra Sandhedens evige Sol. Tro uden Kjærlighed er et Træ uden Frugt, der ikke er nyttigt til Noget; Kjærlighed uden Tro er et Træ uden Rod; det visner hurtigt. Den ægte Christendom, den sande Gudsfrøgt, som ligger i begges uoploselige Forening, bliver derved, som Skriften siger, nyttig til alle Ting og haver Forjættelse for det Liv, som nu er og for det tilkommende; den sammensmelter nemlig med Menneskets hele Væsen, gennemtrænger alle hans Forhold, baade de ydre og de indre, giver hans Tanker en Nettesnor, hans Overbeviisning en fast Grundvold, hans Pligtfølelse Liv, hans Tilbøieligheder Reenhed, hans Handlemaade en Regel, alle hans Bestræbelser, Ønsker og Udsigter en sikker Retning og et saligt Maal; den gyder et Gjenstrik af Himlen over hele hans Verden og de mangfoldige Skæbner, som han der frister, og i denne milde Glands vandrer han glad og from, ihvor han end færdes, ligesom ved Bredden af det evige Lyses Strøm, — indtil han kommer til dens første Udspring, og med alle Guds Børn glæder sig evindeligt ved den ufordunklede Sandhed, i fuldendt Hellighed og uforgængelig Sa-

lighed. Hvor kjærligt maa ikke derfor enhver christelig Lærer, hver redelig Forkynder af det himmelske Ord, — hvor kjærligt, hvor alvorstfuldt maa han ikke tilraabe enhver af de ham anbettede, paa ham opmærksomme Sjæle: hold fast ved den rette Form af de sunde Ord, hvilke du har hørt af mig, i Tro og Kjærlighed, som er i Christo Jesu; bevar dette Gode, som er nedlagt hos dig ved den Helligaand, som boer i os!

Gode Gud! skjenk ogsaa mig Din Naade til, med Fremgang at udføre Dit Hverv til disse Dine Ijgenløste! Skjenk os Alle Naade baade til rettelig at forstaae og villigt at annanne det Høieste og Bedste, Du har aabenbaret os og givet os: Dette Høieste og Bedste er Troen og Kjærligheden i Christo. Hjælp os til at bevare det i al Fristelse og Fare som vor dyrebareste Skat, vort tryggeste Sie! Amen. Fader vor etc.

Evang. Luc. 11, 14. ff.

De Dunkelheder, der forekomme saavel paa nogle andre Steder i Skriften, som i vor oplæste Text, og som vi ikke bør undres over at finde i en guddommelig Aabenbaring, mene vi ikke i alle Henseender at kunne opklare, saalænge vi endnu ikke have formaaet noiere at indsee den Sammenhæng, der er inellem vor Verden og Aandernes. Dog træde vi ikke den himmelske Sandhed for nær, naar vi, med ydmyg Benyttelse af det Lys, Gud ogsaa i Fornuften har givet os, søge at vejlede os i de Stykker, hvori vi baade kunne og bør erhverve os en klarere Opfatning af Gjenstanden. Saaledes vide vi, at Jøderne, ifølge en blandt dem efter det babyloniske Fangenskab herskende Folketro, udledede ethvert betydeligere Sygdomstilfælde fra et eller andet ondt Bæsens umiddelbare Paavirkning. Derved opkom den Talemaade, at være besat, hvilket, om det end med Guds Tilladelse undertiden gjaldt i egentlig Betydning, — hvilket vi ingensinde vove at benægte, — dog i Almindelighed betydede at være behæftet med et

ulægeligt Onde, som ikke kunde afhjælpes ved sædvanlige Midler; og Jesus maatte, for at forstaaes af sine Samtidige, nødvendigviis betjene sig af deres Udtryks- og Forestillingsmaade, ligesom vi endnu i daglig Tale sige, at Solen staaer op og gaaer ned, endstjondt vi altfor vel vide, at det blot forekommer os saaledes. I sin høie Lære nedlagde Han det Sædekorn til værdigere og sundere Begreber, som i sin Tid skulde udvikles og modnes. Imidlertid gav Han ofte de himmelske, evige Sandheder den tilføldige Indfatning eller Indklædning, uden hvilken de ikke havde fundet deres første Indgang i Verden; og paa denne Maade slog Han mangen Gang sine hadefulde eller taabelige Modstandere med deres egne Baaben. Saaledes finde vi Ham ogsaa idag med uforstyrret Guddomsro afvise deres grundløse Bebreidelse, som om Han skulde forjage Mørkets Magter ved Hjælp af Mørkets Fyrste. For ret at lægge baade Urimeligheden og Trædsfæheden af deres Paaastand for Dagen, antager Han for en Stund deres indskrænkede Anskuelse, paa det at Han, ved en klar Slutning kunde vise, hvor ubesøiet deres Paaastand var i det nærværende Tilfælde. Sely, hvis Afgrundens Magt, vil Jesus sige, formaade saa ynkeligen og uimodstaaeligen at martre og forferde de stakkels Dødelige, vilde den vel idetmindste ikke arbejde mod sit eget Maaal, ikke forstyrre sit eget Værk, ikke afvæbne eller undertrykke sine egne tjenende Mander, svække eller tilintetgjøre sine egne skadende Kræfter; den vilde derved ophæve sin egen Bestaaen, thi hvert Rige, som er splidagtigt med sig selv, bliver øde, og, hvis da Satan uddriver Satan, hvorledes kan da hans Rige bestaae, eftersom I sige, at jeg uddriver Djævlene ved Belzebub? Efter denne uimodsigelige Slutning fordrer Jesus med fuld Ret, at de noiere skulde henvende Opmærksomheden paa Oprindelsen til Hans underfulde Gjerninger. Naar disse ikke kunde tilskrives et ondt Bøfsens Indflydelse, ei heller forklares efter sædvanlige Naturlove, saa fulgte heraf baade den trosteligste og sandeste Slutning, at de

hidrørte fra den Eviggodes umiddelbare Kraft, virksom og aabenbar i Ham, som var kommen for at opretholde Guds Rige paa Jorden, og som, netop derved, at Han udførte sit Hverv med Guds Finger, eller, som en anden Evangelist udtrykker sig, med Guds Mand, kunde sige til Jordens Børn, ligesom Han ogsaa i vort Evangelium siger: Guds Rige er kommen til Eder.

Efterat Jesus paa denne Maade har bragt sine Modstandere, om ikke til at flamme sig, saa dog til at tie, griber Han, paa sin sædvanlige beundringsværdige Maade, den nærværende Begivenhed som en naturlig Anledning til, i et levende Billede at give Menneskene en almeen vigtig, aandelig Lære. Ligesom Legemet vorder udygtigt til sit Diemed, i samme Forhold som Brugen af de ydre Sandser tabes, saaledes forstyrres og fordærves ogsaa Sjælen, i samme Forhold som den taber Føinheden og Kraften af den medfødte indre Sands for Livets høiere Synsmaader og Pligter, der blev dens ædlest Fædrearbej og Grundbetingelsen baade for al dens Oplysning og al dens Helliggjørelse, deels som Tro paa det evigt Sande, deels som Kjærlighed til det evigt Gode. Denne himmelske Sands begynder allerede at sløves, hvergang en jordisk Attraa opstaaer hos Mennesket og faaer Magt over det, og, om denne endog undertiden ved udvortes tilfældigt virkende Aarsager for en Tid kan betvinges eller uddrives, som en særskilt Forvildelse eller Skjodesynd, vil den dog alligevel, naar den ikke er fuldkommen dødet, kun skifte Gjenstand, ikke Natur, og vil rastløs styrte sig i allehaande Fristelser, uden dog ret at kunne glemme sin første og hjæreste, — indtil den, træt af sin vildsomme Vandring, vender tilbage med fordoblet Styrke, og i Samfund med beslagtede Afgrundsaaender paany indtager sin fordums Besiddelse, for ikke mere at forlade den. Til nærmere Udvikling af Gjenstanden, skulle vi, efter denne nødvendige Indledning, saa kort som muligt betragte:

Det hos os nedlagte Gode: Troen og Kjærligheden i Christo Jesu.

- 1) Faren for at tabe det.
- 2) Midlerne til at bevare det.

1.

Derfom Menneffene vare komne her til Verden og kastede mellem hverandre i Livets mangehaande Skæbner, uden at besidde nogen høiere Natur, eller uden Bevidsthed om en saadan, — veilededes de paa deres dunkle, mod Graven hastende Bane, blot af den legemlige Evne til at see og de sandfælsige Drifter: da skulde de, indsluttede indenfor en altfor snever Kreds, og udenfor den omgivne af et uigjennemtrængeligt Mærke, heller ikke kjende andre Fornødenheder end Legemets, ei heller noget andet Maal, end at kæmpe for at tilfredsstille dem eller for at forlænge deres flygtige Tilværelse, kæmpe en foie Tid mod de voldsomme Naturkræfter, mod de dem overlegne ufornuftige Dyr og mod hverandre indbyrdes, i dtil den Alt overvindende Forgængelighed gjorde en Ende paa Kampen. Men Gud har ikke ladet dem blive i en saadan Van^ondighed om et høiere Værd eller i en saadan Udygtighed til en ædlere Virken. Han, som haver gjort, at al Menneffenes Slægt boer paa den ganske Jordens Kreds af eet Blod, har ogsaa nedlagt i hvert Menneffes Fornuft en Stræben efter det evigt Sande, i hvert Menneffes Hjerte en Drift til det evigt Gode, saa at Hedningen selv, naar han lytter til de paamindende Røster i sit Indre, baade maa tænke og føle, at han tilhører en oversandsfelig, en hellig Verdensorden med andre Udfigter og Pligter end dem, der ere indskrænkede indenfor det jordiske Liv og foreskrevne af Sandsernes Lyst. Men klarest, men lifligst har den uendeligt Milde ved Christendommen ført os baade til Kundskab om det Vigtigste for vor Videnskab og til Følelse af det Værdigste for vor Stræben. En forbarmende Guddomsbaand udstrakte sig, at sprede

Mærket, der omgav vor Tilværelse, og opløste os fra Støvet's Trældom til Guds Børns rene og glade Frihed. Da sporede og gjenkjendte vi den længe ukjendte Guddoms vise Verdensstyrelse, til vor Trost og Beroligelse, Hans frelsende Naade til vor Forædling og Opreisning, Hans uforgængelige Sandhed til vor Rettesnor og vort Fodfæste. Da hørte og forstode vi det himmelske Bud, at vi skulle elske Ham over Alt og vor Næste ligesom os selv. Og alt Dette var ikke en tom Lyd eller et forsvindende Skyggespil, som den verdslige Biisdoms Lærdomme eller den jordiske Vældes Bedrifter, men det var noget Virkeligt, det var en levende Handling, som greb ind i alle øvrige Handlingers Grundbold, og omskabte Verden. Thi til Jorden nedsteg det evige Ord, som blev Kjød og boede iblandt os. Med Menneskeheden formælede sig den menneskeblevne Gud, og gav sin Brud, gav sin frelsste Menighed til evindelig Medgift: **Tro** og **Kjærlighed**. O I, som bekjende og bære Christi Navn! I Guds og Menighedens Børn! Ere I Børn, saa ere I ogsaa Arvinger; men, hvor er Eders Arv, det hos Eder nedlagte Gode? — Vel have I modtaget det af Herren; men have I ogsaa vogtet derpaa? Have I formeret det? Naar Menneskens Søn kommer, mon Han skal finde **Troen** paa Jorden? Og er ikke **Kjærligheden** kølnet hos Mange?

Som Christne ere vi Alle baade ved Daaben indviede og ved Ordet underviste til Troen og Kjærligheden i Christo Jesu; men ah! hvor Faa ere de, om hvilke det ikke gjælder, at de troe til en Tid, men falde siden fra, og at de have forladt deres første Kjærlighed! — Naar Mennesket formaner sig til at stride mod Verden, da er det ikke saameget den Verden, der er meifommelig, tung og fjendsk, som det snarere er den, der er gunstig, let og behagelig; thi denne er egentlig den fristende og farlige. Ved den kommer Mennesket i Berørelse med de vaagnende Begjærigheder, et farligt Slægtskab, som styrter

det i samme usle og nedværdigende Trældom, det være rettet mod hvad Maal, det vil. Føres Mennesket paa en eller anden Maade til, hurtigere at tænke paa sin Elendighed, og er han lykkelig nok til at erfare de usalige Følger af sin Forvildelse, saa kan han vissest, med kraftigt Forsæt og ved de Midler, Gud har givet, betvinge en fordærvelig, endnu enkeltstaaende Banart; men, skeer det uden en virkelig og fuldkommen Sindsforandring, skeer det blot af udvortes Bevæggrunde og verdslig Klogskab, saa er der mere tabt end vundet derved for hans sande Forbedring og Fred. Læg en uren Mand, vil den urolige, ubetvungne Attraa, som nødvendigt og bestandigt maa have en Gjenstand, derfor ikke bringes til Hvile; den vil ikkun forsøge sig paa enhver ny Gjenstand, bevæge sig i en anden Kreds af Daarstaber og Laster, indtil den har fortæret baade al Guds frygt og Dyd i Hjertet; og, efterat have fuldendt dette vanvittige Kredsløb, endnu umættet, fordi den er umættelig, men mere bekendt med det Ondes Mangfoldighed, styrket og fræl ved sin rige Erfaring, — vil den saa meget mere ustandset overlade sig selv til Det, den forhen, med en Levning af Undseelse, Frygt eller Sædelighedsfølelse, blev tvungen til at opgive. Saaledes forstaa vi det advarende Billeds Mening og Sandhed i Dagens Text: Naar den urene Mand udfarer af Mennesket, vandrer han igjennem tørre Steder, og søger Hvile; og, naar han ikke finder den, da siger han: jeg vil vende om til mit Huus, som jeg gik ud af, og gaaer bort og tager syv andre Mander med sig, som ere værre end han selv, og, naar de komme ind, boe de der, og det Sidste bliver værre med dette Menneske end det Første.

En sørgelig Tilstand! Og alligevel, hvor ofte indtræffer den ikke i Virkeligheden! En ond Tilbøielighed, som ikke udryddes i sin dybeste Grund, men blot tilbageholdes af udvortes Tugt, søger sin Erstatning paa andre Maader, og finder den sædvanlig i et forfærdelig rigeligt Maal. Synden er et fordærvet

Træ; det nytter ikke at afbuge Toppen; hvis det ikke oprykkes med Nøde, vil det alligevel brede sig til Eiderne med en forfærdelig Frugtbarhed, ja endog, om selve Stammen borthugges, vil det skyde op trindt omkring i yppige Skud, der vedblive at vore, formere sig tusendfold og snart ville bedække den hele Mark. Naar Synderen, selv med nogen Følelse af sin Glendighed, men ikke med oprigtigt og udeelt Hjerte, vender sig til Gud, for at vandre uden Afveie i Herrens Frygt, men tillige, eller i det mindste engang imellem vender sig til Verden, for der at finde en, som det synes ham, uskadelig, men dog altid farlig Næring for sit fredløse, til Trost trængende, men ved Jorden endnu fængslede Sind, saa er han stillet paa en Skrænt, en vanskelig og sjelden afbrudt Veie til Fordærvelse. Begyndelsen synes ubetydelig; men, kunde han see Enden, — kunde han see, hvor umærkeligt et Onde forjættede et andet altid større, indtil Syndens Maal er fuldt, — da vilde han maaskee skjælve og betvinge sig. Men i sin kjædelige Tryghed seer han det ikke. Saaledes begynder han f. Ex. med at tillade sig en neppe mærkelig Forsømmelse, en ringe Ubetænkksomhed, en i det almindelige Liv udadlet Letsindighed, en Overdaadighed eller Forfængelighed, som Verden vel ikke misbilliger, men som dog ikke lader sig forene med hans Gvne. Heraf opstaaer en Bane, som lidt efter lidt bliver en Skjodsynd, hvis Underholdning kræver Midler. Fordringerne vore med Drangen, indtil de ikke længer kunne tilfredsstilles paa en ærlig Maade. Nu bliver han en Lykkeridder, en Smigrer, en Løgner, en Eventyrer, — og, efter nogle muligen overvundne, men altid stærkere Fristelser, gjør engang den gunstige Leilighed ham vel endog til en Tyv — jeg skyer ikke Udtrykket, naar det betegner Tingen. Hans Uredelighed er paa Veien til at blive opdaget... han mener at burde redde sin Vre — — og bliver en Meeneder. Man griber ham næste Gang paa frist Gjerning... han vil sætte sig i Sikkerhed — — og bliver maaskee en Morder. — Dette Exempel er eet iblandt hundrede, som ogsaa kunde an-

fores fra andre Forvildelsens Baner; men det maa være nok. Viſt er det, at ikke den groveste Forbryder gaaer sin Straf imøde, uden at han lidt efter lidt faldt langt dybere, end han havde troet at falde. Du tænker, o Synder! at det ikke skal komme saa vidt med dig — jeg haaber det ogsaa, ihvorvel det ingenlunde bliver din Fortjeneste; — men jeg spørger dig dog ved en roligere Eſtertanke: paa hvilken af Fordærvelsens Mellemgrader er det vel, at du vilde ſtandsæ uden Undſeelse og Anger? eller hvor er det vel, at du vilde have, at din Søn eller din Datter ſtulde ſtandsæ? Gyser du ikke allerede ved en ſaadan Foreſtilling? — — Ja, gys og betænk, at enhver Lyſternes Træl er liig den Skibbrudnes døde Legeme, hvormed alle Bolger drive deres frie Epil. Man veed ikke, paa hvilken øde Strand det vil worde kaſtet op, eller mod hvilke Klipper det skal knuſes, eller i hvilket Dyb det skal forſvinde. Den Dydige alene veed, hvor han efter alle Omſtiſtelſer ſkal havne; Den, der bevarer ſin **Tro** og ſin **Kjærlighed** i et beſtandigt og ubefmittet Hjerte, han alene veed, og er forviſſet derom, at han dog tiſſidſt kommer til Guds Herlighed's Rige.

2.

Bliv from og hold dig ved Ret, thi Saadanne ſkal det gaae vel paa det Sidſte. **Det hos dig nedlagte Gode**, — du har ſeet **Faren for at tabe det**; vær nu ogsaa **Midlerne til at bevare det**. De ere ligesaa ſikre ſom eenfoldige; bliv ogsaa du ved Eenfoldigheden i Chriſto, ſaa ſtulle de ikke ſvigte dig. Evende ere de vigtigſte Midler: det ene er udenfor Dig, det andet indeni dig. Og det førſte er **Lyſet af Guds hellige Ord**. Salige ere de, ſom høre Guds Ord og bevare det: ſiger Jeſus i Texten, og vor Andagt begyndte med Hans Apoſtels Formaning: Hold faſt ved den rette Form af de ſunde Ord, hvilke du haver hørt af mig i **Tro** og

Kjærlighed, som er i Christo Jesu. Du har hørt dette Ord; du har lært det ligesaa den Stund, da Tanken vaagnede i din Sjæl; det indprægedes, i sine Hovedpunkter, i dit endnu uskyldige Sind; det lagdes paa dine spæde Læber; det gaves dig som den sikreste Veiledning baade for Tid og for Ewigbed. Ja, da du fra Barndommen kjender den hellige Skrift, kan den gjøre dig viis til Salighed ved Troen paa Jesum Christum, til Helligbed ved Kjærligheden i Ham, saa at det Guds Menneſke maa blive fuldkommengjort og dygtiggjort til al god Gjerning. Naturen skjænker os kun en høist overfladisk, uvis og ufuldkommen Kundskab om de aandelige og himmelske Ting. Det er kun ved en høiere Aabenbarelse, vi lære, paa en trostefuld og for os her tilstrækkelig Maade at indsee Guds Forhold til os, Hans Hensigter med os, og hvad han fordrer af os. Ligesom vi ikke opfatte et fremmed Menneſkes Ansigt med noget ret klart Begreb eller nogen ret levende Følelse, førend vi ved Samtalens og Umgangens nærmere Fortrolighed ere blevne bekendte med hans Hjertelag og Tænkemaade; saaledes er ogsaa den herlige Natur for os et Ansigt af Gud, men af en ukjendt Gud, indtil vi ved Ordet, som er Hans faderlig fortrolige Samtale og nedladende Dmgang med sine Børn, baade have lært at kjende Hans **milde Hjerte** og Hans **hellige Velbehag**. Det Første aabenbarer Han i sit af Jesus frembaarne, naadefulde, i al Nød og Svaghed trostefrige Evangelium; og Betingelsen for dets Tilegnelse er **Troen**; — det Sidste kundgjør Han i sin af Jesum fortolkede, fuldkomne, over al vor Tanke og Gjerning bydende Lov, og Summen af Buddet er **Kjærlighed**. Saa længe vi høre Gud tale til os saa nær, saa kjærligt og saa alvorstuldt, kunne vi aldrig forglemme Hans Nærværelse, forsømme Hans Naade eller vige af fra Hans Vel. Der gives intet Tilfælde i Livet, der møder ingen Fristelse, ingen Tvivlraadighed, ingen Strid eller Nød, uden at vi jo da have et Ord til Advarsel, til Værdom, til Styrke

og Fred og Husvælfelse. O! vi have et fast prophetisk Ord, og I gjøre vel, naar I give Agt derpaa, som paa et Lys, der skinner udi et mørkt Sted, og, dødelige Vandrere! det skinner baade over Tidens og Gravens Mørke. Saa maa du agte derpaa, svage Minde, som famler paa dunkle Veie! Saa maa du lære dine Børn det, ved at tale derom, naar du sidder i dit Huus, og naar du vandrer paa Veien, naar du lægger dig og naar du staaer op. **I Lyset af Guds hellige Ord** har du det ene Middel til at bevare det hos dig nedlagte Gode.

Og det andet Middel er **Kraften af Guds hellige Aand**. Ifølge vor Text, jævnført med et andet Skriftsted, var det med Guds Aand, at Jesus fratog det Onde sin Vælde; og i vort indledende Bibelsprog bød Apostelen os bevare det Gode, som er nedlagt hos os ved den Helligaand, som boer i os. Den er da ikke langt borte, den Aand, som gennemtrænger Himmel og Jord; lader os betænke det med hellig Alvor, lader os skue ind i os selv med stille høitidelig Andagt; den boer i os, om vi end ei altid have en klar Bevidsthed derom, ja, nagtet vi lade Synden have Magt over os; thi den tvinger hverken vor Forstand eller vor Villie, men den oplyser den første og helliggjør den sidste, naar vi med ydmygt hengivent Sind overlade os til dens Veiledning, og ikke med egentjærlige Tanker eller onde Begjæringer modstræbe og hindre dens altid viefomme Naadefraft. Ligesom den indesluttede, usunde Luft ikkun behøver at afledes af et længe tilspærret Rum, for at den oplivende, friske Luft af sig selv skal strømme derind og opfylde det hele Rum; saaledes indtager og opfylder Guds hellige Aand en Sjæl, af hvilken Verdens Forvildelser, Lyster og Forfængeligheder, disse urene Aander, uddrives med Jesu Ord. Og, ere vi for svage til at uddrive dem, saa er Han mægtig i de Svage, naar vi kun have en redelig Hensigt og ere varagtige i Bonnen. Da kommer Aanden vor Skrøbelighed til Hjælp, ja træder

selv frem for os med uudsigelige Sukke; thi den bliver da Gæt med os, lever og virker i os, saa at Alt, hvad vi tænke og gjøre, det skeer i den Herres Jesu Navn. Og derpaa kjende vi, at Christus bliver i os, og vi i Ham, af den Aand, som Han har givet os. Saa er da nu ingen Fordømmelse for dem, som ere i Christo Jesu, som ikke vandre efter Kjødets, men efter Aandens; thi Kjødets Sands er Døden, Troens og Kjærlighedens haabløse Død, — men Aandens Sands er Liv og Fred: Fred af den salige Tro, som overvinder Verdens baade Bantro og Dvertro, og, uden at tvivle, med from Forventning seer op til Himmelen; — Liv af den hellige Kjærlighed, som næres af Guds Kjærlighed, og, uden at trættes, med stille Selvfornægtelse udretter Hans Gjerning paa Jorden. Haver et saadant Sind, mine Christne! om I ville tilhøre Christo; thi hvo som ikke haver Christi Aand, han hører Ham ikke til. Værer ikke kjødelige, saafremt Guds Aand boer i Eder. Og Han boer i Eder; staaer Ham blot ikke imod, bedrøver ikke Guds hellige Aand; saa skal Han veilede Eder til al Sandhed, paaminde Eder om alt det, Christus haver sagt, lære Eder, som udkaarne Børn at see Eders Fader i Gud og Eders Brødre i Menneskene. Saaledes bliver det christelige Hjerte til et Guds Tempel, hvør Gud giver Aandens Pant til dem, som adlyde Aandens Bud. Og dette er Pantet: at vort Hjerte bestandig føler sig roligere og bedre. Og dette er Buddet: at vi skulle troe paa Hans Søns Jesu Christi Navn og elske hverandre indbyrdes.

Tænk nu i Stillehed paa din Sjælevaade, du Træl af en ond eller ureen Begjæring! Kom ihu, hvorfra du er falden, og vend

om. Midlerne har du i Guds Ord udenfor dig, i Guds Land indeni dig: forskyd dem ikke fra dit endnu bankende Hjerte, paa det at den Hellige ikke engang maa forskyde dig fra sit Afsyn. Du endnu uerfarne og uforvildede Ungdom! Du har hørt de sunde Ord om Troen og Kjærligheden i Christo Jesu. Der har du det nedlagte Gode, som er dyrebarere og varigere end alle jordiske Goder. Hold fast ved det, du haver, at Ingen skal tage din Krone. Der forestaaer dig snart en vigtig Provedag; gid den oprinde fuld af Betsignelse for dig og af Glæde for dine Nærmeste!... Men en vigtigere forestaaer siden, naar Tidens Prøvelser ere gennemgaaede. Gid du heller ikke da maa savnes iblandt Jesu Betsignede, iblandt dem, som gaae ind til deres Herres Glæde, til et evigt Liv. Bevar dit Hjerte, thi Livet udgaaer af det. Salig er den, som vaager, den, som bestaaer i de Prøvelser, der ere ham bestemte, og som under alle Omstiftelser med et Varns rene, tillidsfulde Hjerte udbryder: Jeg veed, paa Hvem jeg troer, og er forvisset om, at Han formaaer at bevare det hos mig nedlagte Gode indtil hiin Dag! Jeg er ogsaa forvisset om, at, naar jeg bliver i Kjærligheden, skal hverken Liv, ei heller Død stille mig fra Guds Kjærlighed, som er i Jesu Christo, vor Herre! Amen.

Midfaste-Søndag.

Mon jeg være min Broders Vogter? Det var Kains ugysdige Undskyldning i 1 Mos. 4., da en hævnende Noft efter den første skrækkelige Boldsjæjning paa Jorden, det første forførdelige Udbrud af en fordærvet Menneskevillie, lød fra Skyen over Forbryderens Isse og faldt som en Torden paa hans hadefulde, beklemt Bryst: hvor er Abel, din Broder?

Mon jeg være min Broders Vogter? Naar disse Ord kunde siges af et Menneske, saa var vor Slægt allerede sjunket dybt ned i Fordærvelsen, vejet langt bort fra den Gud, der havde gjort Menneskene af eet Blod, til at boe paa Jorden, som kjærlige Børn af en kjærlig Fader, ukjendte med andre Maal, Døstler og Begjæringer end dem, som ere forenelige med Andres, det vil sige Alles, Ret og Vel. Om vi have meent at finde, at disse faa Ord, ved hvilke hver ædlere Følelse opværes og reiser sig i vort Inderste, ufordulgt udtrykke den hemmelige Grundsetning for de fleste Handlinger, som her i Verden siden den Tid ere fremtraadte i Virkeligheden, og have grebet ind i Begivenhederne, mon da vel Noget med Rette kunde bestynde os for en mørk Indbildning eller en eensidig Overdrivelse? Gud

give, det var saaledes! Men ikke har Tidernes Erfaring endnu fuldklæst denne Paastand. Det Onde er virkelig i Verden; det viser sig i Virkningerne; paa Frugten kjender man Træet, hvis skjulte, vidt udstrakte og dybt fæstede Rod netop er dette egenkjerlige Sind, som ikke seer, ikke vil, ikke kjender noget Andet end sit Eget. Uretfærdighed, Vold, List, Havn, Had, Misundelse — hvorfra have de deres Oprindelse? Ligegyldighed, Følesløshed, Uhjælpomsbed, Brangvillighed, det frastødende Hovmod, den egentkjerlige Nydelsesslyst, den sneverhjernede Bindepsyge, — fra hvilken Kilde udspringe de? . . . Dette er Oprindelsen og Kilden: Mon jeg være min Broders Vogter? Saaledes tænker Erobreren, naar han udbreder Odelæggelse over en Verden, og saaledes tænker den Ubarmhertige, naar han koldt gaaer forbi sin lidende Næste. Med en saadan Grundsetning, hvis den var den ene herskende, vilde Jorden snart lægges øde og vor Slægt tilintetgjøre sig selv. Men den Algode har lagt en sikkrere Grundvold for sin Gjernings Varighed; Han betroede Menneskehedens Varetægt, ikke til de slistende Begjæringer, som tankeløst henrives af de udvortes Gjenstande, — ikke til den beregnende Klogskab, som saa ofte regner falskt og altid har en indskrænket Synskreds, — ikke til den overlegne Magt, som blot vil udvide sig selv, og, for at naae dette Maal, ikke er noieregående med Hensyn til Midlerne, men Han betroede den til det af Religionen besjælede Hjerte, som, ogsaa uden sandselige Tilskyndelser, uden dybtænkte Planer og verdsligstore Kraftyttringer, i Stilhed udretter Guds Gjerning paa Jorden, og med Trosskab baade bevarer og forøger, hvad der er det Bedste, det Ypperste, det Værdigste for os til vort Livs Bestaaen, Forædning og Trøst. Vel Den, i hvis Bryst et saadant Hjerte banker! Vel dem, som forstaae, hvad Du i denne Henseende har lagt dem paa Hjerte, Du, alle Hjerters Randsager og Dommer, som dog endnu er os en mild Fader, og hører i Naade, hvad vi bede i Jesu Navn! Bønhør ogsaa nu Dine Børn og lad din

Nand aabne vore Hjerter for Ordets Sandhed! Amen, Fader
vor &c.

Evang. Job. 6, 1 ff.

Den store Folkemængde, som fulgte Jesus med vidunderlig
Opmærksomhed, og mere og mere havde fjernet sig fra sin Hjem-
stavn, uden at være forsynet med, hvad der er uundværligt til Li-
vets Opbold, vilde lettelig kunne være bleven et Nødens Offer,
dersom ikke Han, der ikke blot kjendte Menneskets Fornødenheder,
men ogsaa formaaede at afhjælpe dem, havde forbarmet sig med lige-
saa vidunderlig som velgjørende Magt. — Skjøndt ei meer saa
umiddelbart, vedvarer dog det store Underværk gennem Tidernes
Løb; og det er Kjærligheden, som i Forsonerens Navn virker det.
Hvad vilde der ogsaa blive af Menneskeheden, om ikke den rene,
milde, af Jesu Nand baade vakte og nærede Kjærlighed bar en
om Omsorg for vor Slægt i Almindelighed og for hvert enkelt
Menneske i Særdeleshed? Denne Gjenstand fortjener at over-
veies; vi ville derfor idag med Guds Naade betragte:

Menneskeheden i det christelige Hjertes Baretægt.

O Du, som offred Dig i Døden,
Om Kraft og Naade beder jeg,
Til Dig at følge ufortroden
Paa Kjærligheds, paa Fredens Veil!

At den gode Gud, som har skabt os og alle Ting, Han,
som selv er den Høieste i Visdom, Magt og Naade, ogsaa vogter
over os og Alt, det vide vi med samme Forvisning som Glæde;
men, hvor denne Alt omfattende Baretægt umiddelbart griber ind
i Verdens Gang og Menneskenes Skæbner, og hvor den udøves
ved underordnede Kræfter og Midler, det kunne vi ikke altid ind-

see; men det behøve vi ikke heller. Det er os nok, at Hans almægtige Haand først og sidst holder saavel det Hele som dets enkelte Dele, at Hans altseende Øie seer Lys, hvor vi kun opdage Forvirring, og at Hans evige Kjærlighed ikke kan ophøre i nogen Tid eller paa noget Sted; det er os nok, at Han ikke har sat nogen Grændse for det Gode, som ved frie Væsners Stræben udvikler sig i en Erfaring, Virkeligheden har skjænket os, eller i et saligt og sikkert Haab, men at Han derimod har sat bestemte Grændser for det Onde, ved hvilke det maa standse, og hvilke det, selv under Frihedens største Misbrug, ei tør, ei kan overstride. At den Evige alligevel, paa en for os vidunderlig, skjøndt med en høiere Verdensstyrelses Lov altid overeensstemmende Maade, til store Hensigters Opnaaelse kan lade sin Virksomhed selvstændigt indtræde paa den synlige Naturs Omraade, det see vi af Christendommen, og ikke blot af dens Udsagn, men af selve dens Bestaenighed, — og ikke blot af det Mærkelige, som paa udvortes Viis ledsagede dens Opkomst og Udvikling, men mere endnu af det Mærkelige, som udgjør dens indre væsentlige Natur. Christendommen er Noget saa forskjelligt fra alt Andet i Verden, — saa opheiet over ethvert jordist Begreb, — saa eiendommeligt baade i Henseende til Indhold og Form, at den ikke kan forklares af sædvanlige Marsager, som virke i Tiden. Dens Oprindelse ligger heelt og holdent i en oversandselig Verden. Dens Indtrædelse paa Verdensbegivenhedernes Bane var en fuldkommen ny Skabelse; den var ikke i Strid hverken med Naturens Orden eller med Samfundets Forhold, men lod sig heller ikke tilintetgjøre af dem; den skrider frem med faste Fjed, for i alle Tider og allevegne at fuldkommengjøre, forsone, luttre og forene Alt og Alle i en foredlet Naturlig tilstand eller et helligt Samfund, et Guds Rige, som ikke bestaaer i Ord, men i Kraft. Og denne Kraft blev ikke den sandfælsige Størheds, den verdslige Vigtigheds, den legemlige Styrkes, men blot den himmelske Kjærligheds Kraft. Kristus paaatog sig en Tjeners ringe Skikkelise, havde Intet,

Han kunde hælde sit Hoved til, vandrede ubemærket og fattig paa Jorden, fremkaldte ingen voldsomme Mytelsler, ingen forbausende Omvæltninger hverken i Tankens eller Begivenhedernes Verden. Men dog bar Han hele Menneskeheden i sit Hjerte, og tog ikke fejl af Midlet til dens Frelse og Vel. Hvad Han lærte, og hvad Han virkede, det udsprang fra samme dybe, hellige Grund. Hans Ord var aldrig skilt fra Handling, og enhver Handling var et levende Ord, der for os fremstillede det Guddommelige som en Gjenstand ei alene for vor Tilbedelse, men for vor Efterlignelse. Vi saae i Ham ikke blot et Gjenstaa af Faderens Herlighed, aabenbaret i Naade og Sandhed, men ogsaa et Forbillede af den Herlighed, hvilken vi, som den himmelske Faders Børn, alt mere og mere bør nærme os til, og som forklarer sig i et reent Hjertes rige Kjærlighed. Hvert Træk af Jesu velsignede Liv paa Jorden er os i denne Henseende lærerigt; og, naar vi ifkun blive indenfor Grændsen af vor oplæste Text, komme vi til den samme vigtige Lære. Den Guddommelige, som gjorde Miraklet, var tillige den Menneskelige, som i sit hellige Exempel gjorde enhver opsoiet Sandhed, enhver vigtig Forskrift baade anstuelig for vor Fatteevne og anvendelig i vort indbyrdes Forhold. See, da Han opløfter sine Øine og seer den store Mængde Mennesker, som ved Dagens Ende, udmattede af en lang Vandring, trængte til Vederqvælgelse, — hvilken er den første ublandede Bevægelse, som opfylder Ham, hvilken anden end den rene, varme, Alle omfattende og Ingen udelukkende Deeltagelse? Hvor skulle vi købe Brød, at disse kunne æde? I denne saaledes udtrykte Følelse ligger det vigtige, aldrig tilstrækkelig overveiede Bud sandseliggjort: Hvad I ville, at Menneskene skulle gjøre mod Eder, det gjører I ogsaa mod dem; og vi lære deraf, at sætte os i Andres Tilstand, at forstaae, hvad de behøve, at optage deres Lidelser i vort eget Indre, og derved uden Betænkning altid at vide, eller rettere at føle, hvad der i ethvert Tilfælde uvilkaarligt maa skee, saa at det er vor Skyld, om Hjælpen udebliver

eller Trosten savnes. — See, da Han derpaa føler sig at besidde Gvne og Midler og rigelige Udveie, hvad er det for en Nydelse, Han søger og skatter? Ikke den at tilfredsstille egne Begjæringer og Fornødenheder, men den, at see Andre lykkelige. Derfor taltede Han Gud, da Han kunde uddele Brødet imellem dem, hvem timeligt Brød var fornødent. Selv besad Han en høi Følelse af den store Salighed, at være et Medskab i Guds Haand til Hans Navns Forherligelse, og, uden egen Binding og egen sandfelig Lyst, at finde sin Glæde i Dypfyldelsen af de Hverv, den evige Godhed havde overdraget Ham. I dette Forheld fremstiller sig den ophøiede Synsmaade af Livet, der udtalte sig i denne Hans Erklæring: Min Spise er, at jeg gjør Hans Billie, som mig udsendte; og vi lære deraf, at søge vort sande Gode i det Gode, som vi paa Guds Begne kunne udrette i Verden, at finde baade vort Livs Værd og dets Lykke i den Lød, at leve med Beherstelse saavel af det egenyttige som kjædelige Sind, for det Hverv, Enhver har faaet af Gud, til i sin Kredts at gjøre Hans Gjerning, og siden eie det trygge Haab, at Han sørger for os, naar vi omt sørge for deres Vel, som antbetroedes os. Vi ere da blot bekymrede for vore Pligter, men aldrig for vore Skæbner. See, da tilsidst de taknemmelige, forbausede Menneſter i Ham troede at gjenkjende den forventede Messias, og, i Overensstemmelse med den jødiske Forestilling om Hans Kald, vilde gjøre Ham til en verdslig Konge, — med hvilket Sindelag unddrog Han sig deres Blik og deres Hyldingsraab? Det var det samme Sind, som tilkjendegav sig i Hans Ord: Jeg søger ikke min Ære; lærer af mig, thi jeg er sagtmødig og ydmyg af Hjertet; gjører ikke det Gode, for at ansees af Menneſkene, men saaledes, at den venstre Haand ikke veed, hvad den høire gjør; da ere I Eders himmelske Faders rette Børn. Vi lære deraf, at vi ikke skulle jage efter Menneſters Nøes, ikke stræbe efter forfængelig Ære, men med Ligegyldighed for Verdens glim-

rende Usfælfhed, mere og mere at søge det væsentligere Bifald, som Apostelen eftertragtede, naar han sagde: Denne er vor Noes, vor Samvittigheds Bidnesbyrd, at vi i Eenfoldighed og Guds Retfærdighed have vandret i Verden. Og, kan ei dette Bidnesbyrd nogenfinde fuldeligen tilfredsstille os, saa bør vi kun med et saa meget ydmygere Sind erkjende vor Indskrænkning, og ikke trættes, ikke hvile, saa længe der staaer noget mere Fuldkomment tilbage for os at opnaae: og det staaer altid tilbage; derfor bør det ogsaa altid udgjøre en Gjenstand for vor rene Uttraa og et Maal for vor vor freidige Stræben.

Saaledes danner sig, saaledes oplives et kristeligt Hjerte i enhver af Hans Navns trofaste Betjenderes Bryst, til hvem Jesus betroede den af Ham frelst og gjenløst Menneskeheds Baretægt. Selv er Han dens heieste, aldrig slumrende Vogter; men Han lader sine Troende dele Baretægten, paa det de maae worde Ham mere og mere lige. Ligesom Han og Faderen ere Eet, saaledes skulle ogsaa Hans Benner, ligesom Lemmer af et aandeligt Legeme, hvis Hoved Han er, indbyrdes tjene hverandre, og, forenede med Ham, besjælede af Hans Aand, leve i Ham, virke med Ham, ja! lide med Ham, paa det de og maae herliggjøres med Ham.

O et høit, et helligt og saligt Kald! Dpfyldtes det ikke hver Time, var det nogenfinde afbrudt, hvad blev der da af Verden og Livet? Naar Egennytten, Nydelseslysten, Forfængeligheden henføre Alt til sig selv, og blot tænke paa deres Eget, og hver for sig med umenneskelig Egegyldighed siger: Mon jeg være min Broders Vogter? hvad er det da, som standser Tilintetgjørelsen? Hvad er det da, som gjør, at Fred og Tilflugt og Trost og Haab endnu findes paa Jorden? Det er ikke de Vældiges Magt; den anvendes sædvanligen kun for deres egen Storhed, og, hvor den strider voldsomt og forfærdeligt frem til sit Maal, træder den jo Menneskeheden under Fødder. Det er ikke de Verdsligvises Forstand; den tager feil, forvirrer sig, mod-

figer sig selv, og kan i sine kolde Beregninger ikke opfatte vor Slægts høieste Anliggender. Det er ikke udvortes Loves Tvang, ikke den strenge Retfærdigheds Haandhævelse, ikke den borgerlige Ordens Baand; ihvor nødvendige disse end ere for Samfundets Betryggelse og den almindelige Sikkerheds Dyreholdelse, saa formaae de ikke mere, end i det Høieste at forebygge Boldsomhedens aabenbare Udbrud og at aflede eller standse det i Handling fremtraadte Ondes ødelæggende Virkninger. Men, ofte svage og utilstrækkelige selv i denne Henseende, kunne de i det mindste aldrig i det Indre og Væsentlige helbrede de menneskelige Svagheder eller føre Jordens Børn til nogen sand Forædling, Samdrægtighed og Salighed. Nei! her kræves en stærkere Kraft end den jordiske Magts, en tilforladeligere Wiisdom end Verdens, en ædelere Tvang end Menneskeloves, — og den Kraft ytrer sig i disse Ord: Jeg formaaer Alt i Christo, som gjør mig stærk; den Wiisdom indbefattes i dette Udsagn: Naaden og Sandheden er vorden ved Jesum Christum; den Tvang ligger i denne Følelse og Bekjendelse: Christi Kjærlighed tvinger mig. Af disse Grundsætninger udvikler, ved dem meddeler sig alt Godt og Sandt og Skjont, som Himlens dyrebareste Gaver til Jorden. Hvor de med den ægte Christendoms Klarhed og Kraft have rodfæstet sig i Hjertet, der er Betingelsen givet til at bevare Menneskehedens Værd og Hellighed; der er Midlet fundet, som bevarer og sammenholder dens rette, høieste uforgængelige Liv; thi enhver Christen, som føler sig salig ved at tilhøre Christi Hjord, har modtaget det Hverv, den gode Hyrde for sin Død gav Simon Petrus: Elsker Du mig, saa vogt mine Faar; enhver Christen, som seer Medmennesker om sig af eet Blod, veed saa vel, føler saa dybt, hvad der paaligger ham; thi han har hørt de sidste Ord, som den af Kjærlighed til os alle paa Korset døende Forsoner talde til Johannes: See, det er din Moder! og til Maria: See, det er din Søn!

Saaledes gennemtrænges og oplives Alt af Kjerlighedens varme Aande. Der gives intet menneskeligt Væsen, som jo det christelige Hjerte føler sig beslagtet med; der gives ingen Sorg, det jo har gjemt nogen Trøst for, — ingen Nød, uden at det jo veed en sikker Hjælp eller et godt Raad derfor, — intet Mørke, uden at det jo tænder et mildt Lys deri. Det omslutter hele Menneskeheden, det udvider sig og røres ogsaa for dem, som ikke indesluttet i Kredsen af dets Bekjendtskab, — ogsaa for dem, som i fjerne Lande lide eller haabe med de samme Følelser. Det er varmt og deeltagende, ogsaa hvor det ikke kan andet end bede til Gud for Andres Vel. Men det kan meget mere: det har altid en aaben og tatnemmelig Mark for en velsignet Virksomhed. Den virkende Kraft kan skjule sig, men Virkningerne ere aabenbare. Hvorledes skulde Menneskeheden ellers isaa sine dybe Saar lægte efter Ergjerrighedens Odelæggelser? Hvorledes skulde den komme tilbage til Besindelse og Hjertero fra Forsvørelsens Forvildelser og Begjæringernes Kampe? Hvorledes skulde den finde Frelse eller Lindring i Trængselsens og Gjenvordighedens Dage? Men, naar Svagheden har opgivet Haabet, da har allerede en lægende Balsom, liig Himmelens stille Dug, udgydt sig i de smertende Saar, — men, naar falske, trostesløse Lærdomme have truet med, ligesom Stormfloder at oversvømme eller bortrive det Bedste paa Jorden, da har allerede en bedre Overbeviisning, liig en mild Sol, der træder frem bag mørke Skyer, oplivet de Livløse, bragt de Forsvorte til Besindelse, og viist de Forvildede tilrette, — men, naar Selvklogskaben under almindelig Nød og Jammer ikke har vidst, og Selvkjærligheden ikke har villet hjælpe, da have ukjendte Hænder alt baaret Hjælpen omkring. Hvem gjorde dette Mirakel? Du alene, christelige Hjerte! som i din Svaghed er stærkere end al jor-

dist Magt, i din Enfoldighed visere end al Tidens Klog-
 skab, og med dine ofte ringe Kaar baade selv rigere og langt
 mere berigende Andre, end alle de, som have sat deres For-
 trostning til denne Verdens Gods. — Det Brod, du bry-
 der, strækker endnu til for mange Tusende, og uden dig
 skulde hele Mennekeheden vansmægte. Du veed, hvorledes det
 ikke er nok, at give Enhver, hvad der med Nette tilkom-
 mer ham; ah! dersom Gud vilde handle med os efter Ret,
 og ikke efter Naade, hvad blev der da af os arme Syn-
 dere? Saaledes tænker det christelige Hjerte, som er Guds
 Billede paa Jorden; derfor er det barmhjertigt og mildt, fred-
 sommeligt og forsonligt, rigt paa Velgjerninger og Trost. Og
 det næres overalt, hvor Christendommen har helliget Jorden;
 overalt og allevegne lever det, vaager det, virker det, skjønt
 uset, hemmeligt og stille. Vi troe derpaa, vi forlade os
 derpaa. Den døende Moder, som rives bort fra sit spæde,
 elskede Barn, hvormed skulde hun ellers berolige sig? Den
 hjælpeløse Yngling, som kastes ud i den vide Verden, uden
 Midler og Støtte, hvorpaa skulde han ellers grunde sit Haab?
 Den fattige Enke, som føler sig forladt og ene med sine
 smaa Faderløse, hvor skulde hun ellers see noget Dagstjær
 i Mørket? Den Ulykkelige, som selv har voldet sin Under-
 gang, den Forvildede, som vaagner til Eftertanke, — selv
 Forbryderen, som finder sig forsludt og foragtet af Verden,
 — hvorhen skulde de ellers vende sig i Angerens, i Besin-
 delfens altid bittre, ofte seentkommende, undertiden fortvivlede
 Stund? Magten er ubekymret om Alt, hvad der ikke gaaer
 ind paa dens egne Udvidelsesplaner; Yppigheden søger blot
 Midler til sine egne Nydelser; Statsindretningen er for ube-
 vægelig til at boies efter hver særstilt Trang, og Retfærdig-
 heden kjender ikke til Forbarmelse. Da kommer fuldt af Om-
 sorg og Omhed det christelige Hjerte, som ikke beregner sin
 Fordeel, sin Lyst, sin Ære, men som mindes Jesu Død:

Den, som annammer et saadant Barn, en saadant Ulykkelig, i mit Navn, han annammer mig. Ja! i et saadant Hjerter boer Jesus selv, og med Ham den hellige Glæde, den salige Fred, som opveier Alt, hvad Verden baade kan give og tage. En Christen veed: hvad han for sin Deel har faaet at værge om med største Omhu her paa Jorden, og han udfører sit Hverv saa stille, det kan skee, uden nogenfinde at behøve at prises og lønnes af Mennesker. Denne Forsængelighedens Priis, denne flygtige Løn vilde vanhellige den rene Følelse, hvormed han skuer frem til Maalet, og hvormed han længes efter, engang med Ydmyghedens Haab at kunne sige til den alene Gode: af dem, Du haver givet mig, mistede jeg Ingen. — — Tænk du ikke saaledes, du fordringsløse Menneskeven, som moder den Ulykkelige paa din Vej, og forsvinder, naar du har hjulpet ham? Du samvittighedsfulde Veileder, som, ubemærket og utrættet, udsaaer Dydens Frø i de unge Hjerter! Du taalmodige Mage, som, ogsaa uden Tak, tørrer Sveden af din trætte Ledfagers Pande og forsoner den Utilfredse med sin Skæbne! Du ædle Søn, som fordobler dine Anstrenge og afforter dine Hviletimer, for at berede skrøbelige Forældre en sorgfri Alderdom! Du hulde Datter, som uden Savn opgiver Livets lokkende Glæder, for, mere trofast og om end nogen Anden, at kunne vaage og bede ved en Faders eller en Moders langvarige Sygeleie! Ihvo du er, og hvorsomhelst dit stille, ædle Liv henrinder, hvad tænker du andet, end at du ikke skal miste, hvad Gud haver givet dig? — — O! Han skal ikke heller miste dig, Han, som betroede en kjær Deel af den Menneskehed, Han vil saliggjøre, til din Baretagt. Christelige Hjerter! vedbliv at opfylde dit hellige Kald, indtil du holder op at slaae, — indtil den himmelske Land, som besjæler et dødeligt Bryst, gaaer forklaret ud af Prøvelsen og bliver en Engel ved den

evige Kjærligheds Throne. Og hvor snart gaaer ikke Forvandlingen for sig! Det er en saa kort Tid — og en saa lang, saa skjøn Ewigbed! — Gud! styrk os paa den korte Vandring! Gud! velsign vor øvrige korte Dagegjerning. Og, naart Aftenen er kommen, og Hjertet brister, Gud! giv du os da en evig Fred for Jesu Skyld! Amen.

Femte Søndag i Fasten.

Kun at I vandre værdigen Christi Evangelium. Paulus hilser i Lænkene i et faderligt Sendebrev sine aandelige Børn, sine elskede Disciple i den nylig stiftede Philippenser-Menighed. Han giver dem modne Raad og opløstende Trøste-grunde mod alle Livets Hændelser og Prøvelser, henviser dem derunder til Den, som i alle Ting har efterladt dem et Exempel, og er blevet deres sande, levende Forbillede, ihvadsomhelst de havde at gjøre, lide og forvente. Apostelen vidste ikke, hvad der forestod dem eller Ham, hvad der engang var det Bedste og Nyttigste; men han bad en Bøn om Naade og Fred for dem og for sig selv; han opmuntrede sig selv og dem til, at det samme Sind maatte være i dem, som var i Christo Jesu, og at de derefter skulde være tilfredse med Herrens Tilskikkelse, overladte til den evige Faders milde og vise Velbehag. Dermed skulde de gjensidigt styrke og trøste hverandre; men paa det de altid skulde være forvisede derom, og paa det de ikke, hvad dem angik, skulde tilfidesætte, hvad der udtrævedes til denne glade Forvisning, saa giver han dem i 1ste Kap. 27 B. den rørende Formaning: kun at I vandre værdigen Christi Evangelium.

Der gives sandelig, dyrebare Christne! heller ikke noget gyl- digere Veris eller noget sikkrere Maal paa vor christelige Troes Reenhed og Nigtighed, end det, at vi vandre værdigen Christi Evangelium. Netop deri, i denne det ydre og indre Livs fuld- komne Overeensstemmelse med Hellighedens Bud, Tilnærmelse til Hellighedens Ideal, og ikke blot i Ord og Sætninger, ofte lige- saa mangfoldige som modsigende, ligger den klare og eenfoldige Be- kjendelse af det Evangelium, som er en Guds Kraft, og som derfor ikke i sig selv og i Henseende til sit oversandselige Væ- sen, men itkun i sine guddommelige Virkninger kan blive synlig hos vore Medchristne og følelig hos os selv. Om vi, som Apo- stelen siger, havde prophetisk Gave og vidste alle Hem- meligheder og al Kundskab, om vi med Visdommens skar- peste Blik kunde trænge ind i Guddommens Naad, i fuld Klarhed kunde udgrunde og omfatte Troens Hemmeligheder, men havde ikke Kjærlighed, havde ikke et aabent og varmt Sind for den himmelske Sandheds helliggjørende, beroligende, opløftende Ind- flydelse paa vort Hjerte og Levnet, — saa gavnede den os intet, al denne vor Videnskab; hele vor Kundskab med sin formeente Dybde og sit prunkende Omfang vilde dog være død baade for os og for vore Medmennesker, ufrugtbar baade for Tid og for Eviighed. Men, naar vi, under vor Naturs nærværende Ind- strænkning, maae savne en fuldkommen Indsigt i de himmelske Ting; naar for vore svage Blik Guds Klarhed her i mange Stykker itkun kan aabenbare sig som Guds frygtighedens Hem- melighed, — saa maae vi ikke foruroliges derover, men ydmyg- lig betænke, at vi endnu ikke ere ved Maalet, men kun paa Veien, hvor vi have al den Ledelse, vi behøve, til at vandre i Eenfoldighed og Guds Netsindighed, vandre værdigen Christi Evangelium. Dette er Prøven paa vor Christendom, og Vidnesbyrdet derom baade i Himmelen og paa Jorden. Dette er ogsaa det bedste Middel til at befæste vor Tro paa den over- jordiske Sandhed og komme til indre Erfaring, til Hjertets Vis-

hed ogsaa om det, som overgaaer al Kundskab; thi, siger Christus den, som gjør min Faders Willie, han skal kjende, at min Lære er af Gud. O Gud! saa ville vi gjøre din Willie. Skjønt staaer den forklaret i Jesu Lære, herligst fuldbyrdet i Hans Exempel, evigt beseglet i Hans kjærlige Opoffrelse. I Ham see vi Dig, høre vi Dig, tilbede vi Dig. Han, Din Herligheds Afglands i Tiden, være derfor helliget vor Kjærlighed, vor Efterfølgelse, vor Bekjendelse; thi Christi Kjærlighed overgaaer al Kundskab; at følge Ham, er sikkrere end alt Mennekestraad; at bekjende Ham i Gjerning og Sandhed, er høiere end al jordisk Være. Lader os betænke det idag til vor sande Opbyggelse. Skjænk dertil din Naade, o Fader vor ic.

Evang. Joh. 8. 46. ff.

Vi bekjende Christi Evangelium, og kaldes derfor Christne. Hvad dette Navn indeholder, hvad det paalægger os, er et Spørgsmaal af største Vigtighed, af høieste Alvor. Driste vi os til at gjøre os det, hvilket vi dagligen burde, saa er Svaret skrevet paa hvert Blad i det nye Testaments Bog. Ogsaa den foreliggende Dagens Tert er i denne Henseende righoldigere, end at dens dybe Betydning kan udtømmes i en flygtig Andagtsstime. Vi ville da, i Anledning deraf, blot i nogle faa Grundtræk fremstille

En Christen, som er sin Bekjendelse værdig.

Stille jeg paa Dig vil agte,
 Du, som steg fra Himlen ned, —
 I dit Lys jeg vil betragte,
 Hvad der hører til min Fred;
 Barmet ved Dit Hjertes Lue
 Lad Din Salighed mig stue!

En Christen, som er sin Bekjendelse værdig, er **ustraffelig i sin Vandel blandt Menneſkene.** Hvo af Eder kan overbevise mig om nogen Synd? ſagde Chriſtus rolig til Jordens Børn, og Han kunde med ſamme Tryghed ſige det til Himmelenſ hellige Indvaanere. En ſaadan Hvide af Fuldkommenhed kunne vi, Skrobelighedens og Manglernes Arvinger, viſt aldrig naae eller tillægge os; men vi kunne og vi bør dog altid ſtræbe derefter, altid have dette høie, tilbedeſesværdige Menſter for Die. Chriſtus har efterladt os et Exempel, at vi ſkulle efterfølge Hans Fodſpor. Denne Hans Efterfølgelſe er os baade paalagt og mulig; den ligger indenfor Kredſen af det, ſom ubetinget udgjør vor menneſkelige Naturs Værd, og den indeholder en forſat Stræben efter mere og mere at ligne Den, ſom ikke blot i ſin guddommelige Lære har ſagt os, hvad vi bør være, men ogſaa i ſin menneſkelige Vandel har viiſt os, hvorledes vi kunne vorde det. Staaer Han altid for vort Die i denne eſſkelige Mildhed, denne rene Uſtyldighed, denne menneſkekjærlige Virksomhed, denne ſtille, taalmodige Selvfornegetſe, denne uſkrømtede Sanddrubed, denne ædle, uroffelige Friſmodighed, ſom afprægede ſig i Hans hele Væſen, ſaa kunne vi ikke noget Dieblil tvivle om, hvad der paaligger os ſom Hans rette Diſciple. Der gives intet Tilfælde i Livet, ingen Friſteſe, ingen Strid, ingen Dpoffreſe, uden at vi jo vide, hvad vi da ſkyldte vor chriſtelige Tro og Bekjendelſe. Vi ſee hen til Ham, ſom er Troens Begynder og Fuldkommer, Ham, ſom baade ved ſin Vandel og ſin Lidelſe har opløſtet os over Naturens Tvang og Sandſelighedens Trældom, vakt os til Bevidſthed om det ſande Menneſkeværd, til Føleſe af Guds Børns herlige Frihed. Med denne et chriſteligt Sindſ Dploſteſe og Vækkelſe kunne vi aldrig forſætlig blive ham uværdige. Om vi end for Ham, for hvem ei Himlene ere rene, ydmygt maae erkjende mangfoldige Mangler, ſom flæbe ved os, ſom vi dagligen trænge til at afbede i Forſonerens Navn og med Hans Nands

Bistand mere og mere aflægge, saa vandre vi dog alligevel iblandt Mennesker med den Dietfærdighed, som aldrig modsiger sig selv, og som de, endog imod deres Villie, maae anerkjende. Lad dem klage over, at vi ikke svare til deres forskjellige Fordringer, ikke dele deres egenfjærlige Hensigter eller Onsker, ikke forstaae os paa Tidens vilkaarlige Klogskab, eller rette os efter Verdens omstiftende Meninger; men det vide vi, at Ingen af dem skal kunne bestynde os for nogen tvetydig eller uadel Handlemaade, nogen Egennytte, som krænker Andres Diet, nogen Svaghed, som fornædrer os selv, nogen Falskhed eller Feighed, som fordølger Sandheden eller sviger den billige Forventning, nogen forsætlig Forsømmelse af en eneste Pligt mod Samfundet og Menneskeheden. Og en Christen, som veed dette med sig selv, behøver ikke at blues for noget Menneske, og har Intet at frygte for. Hvo af Eder kan overbevise mig om nogen Synd? Det Spørgsmaal kan han roligt, em end i Stilhed, gjøre til dem Alle, og vandrer derfor trygt, vandrer ustraffeligt, værdigen Christi Evangelium.

En Christen, som er sin Bekjendelse værdig, **hører opmærksomt og gjerne Guds hellige Ord.** Kristus siger ikke for Intet i vor hellige Text, at hvo, som er af Gud, hører Guds Ord, og derfor høre I ikke, fordi I ere ikke af Gud. Ligesom et lydigt Barn altid med Opmærksomhed hører og med Troslab mindes den vise og milde Faderroft; saaledes skulle ogsaa vi, som ved Jesum ere Guds Børn, aldrig forglemme, hvad den himmelske Fader i Buisdom og Naade har foreskrevet eller aabenbaret os. Det skal følge os; det skal gjemmes i vor Grindring og vort Hjerte; det skal under alle Omstiftelser i vort flygtige Liv bevares af os, som Sjælens højeste Skat, og i enhver Stilling give os den Veiledning, den Tilflugt, den Trøst, som ikke andetstedsfra kan hentes. Der ere vist mange Møster, som lyde trindt om os her i Verden, og, snart lokkende, snart truende, kræve Lydighed af os, og drage os hver til sin

forskjellige, ofte modsatte Side, saaledes at vi, om der ei var givet os nogen anden Veiledning, som oftest vilde finde os tvivlraadige i Valget mellem Gjenstandene. Der hæver sig ogsaa i vort Indre mere end een Nøst, som vil gjøre sig gjeldende, og ved sine Krav snart til Migten, snart til Tilboieligheden, ja ofte til forskjellige Pligter eller Tilboieligheder, gjør os raadvilde eller til et Bytte for Anger, saa at vi mangen Gang, naar vi blot tage vor egen Forstand paa Maad, ikke ret vide, hvad der er det Sikkeste og Bedste, eller først bagefter vide det. Da kommer Guds Ord og løser Tvivlen og hæver Betænkelsen og ender Striden. Dette Ord finder, naar vi lytte dertil, sit Gjensvar i vort Indre, og gjør, at vi aldrig finde os raadvilde, ubevogtede, forfærdede og trostesløse. Hvad Herren har tilsagt os, hvad Han har budet eller lovet os, det vide vi da altid, det tilbøde og troe vi, og det ville vi baade leve og døe paa. Vi føle, at den evige Sandhed ikke kan vildlede os, at den uendelige Kjærlighed ikke kan forlade os, og, jo mere vi blive bekendte med den Helliges aabnede Maad, desto klarere erfare vi dets Overensstemmelse baade med vor Naturs Mangler og Værd, Trang og Opføttelse. Vi finde, at det er Guds, og ikke Menneskers Ord, som saaledes kan oplyse, helliggjøre, lede og berolige. Vi høre det altid med Glæde; vi betragte som hellige og dyrebare de Steder og de Leiligheder, hvor det kan søges og tages. I de Frommes Forsamlinger og i vor stille Gensommelighed betragte vi det med Andagt, overveie vi med Lærvillighed dets dybe og skønne Betydning, og have det siden altid paa rede Haand i vore Prøvelsens og Sorgers Dage paa Jorden. Vi have da, i Tidens Taager, under Verdens mange Bildfarelser, et fast prophetisk Ord, og vi agte derpaa som paa et Lys, der skinner udi et mørkt Sted, indtil Dagen fuldeligen fremstraaler. Vi have da, under Begjæringernes Forsørelser og Samvittighedens farlige Slummer, et levende, kraftigt Ord, som vakker os af Dvalen, og dømmer over Hjertets Tanker og Maad. Vi have i Angerens bittere Timer

det Ord, der er aldeles værd at annammes, at Jesus er kommen til Verden at gjøre Syndere salige. Vi have i alle Livets Omstiftelser det Ord, som er fast og kan undervise, saa at vi af Alt hente Frugter for vort Hjerte, forædlende Gjenstande for vor Sjæl, takke Gud for Alt, for Dndt og Godt, for det Glædelige og Sorgelige, og intetsteds savne vor Nettesnor, vort Støttepunkt, vort Værn og vor Fred. Saaledes være Guds Ord hørt af os og bevaret og efterlevet i alle vore Levedage. Da fyldestgjøre vi vor kristelige Bekjendelse; da vandre vi værdigen Christi Evangelium.

En Christen, som er sin Bekjendelse værdig, **beslitter sig mere paa at vinde Guds Velbehag, end Menneskenes Bifald.** Jeg søger ikke min Ære, siger Jesus; der er den, som søger den, og dømmes. Dersom jeg ærer mig selv, er min Ære Intet; det er min Fader, som mig ærer. En dyb og mindeværdig Sandhed ligger i disse Ord. Den Hellige gav os i dem selve Grundætningen, Grundvolden for ethvert kristeligt Forhold. Mennesket vil gjerne fremstille sig selv som det Vigtigste, sit Eget som det Bedste; det vil være, ogsaa hvad det ikke behøver at være, og synes, ogsaa hvad det ikke er; det sætter sig i Afhængighed af Andres løse Dømmelse, og hæver sig dog over dem i sit Hjerte; det er til samme Tid svagt og stolt. En Christen derimod er baade stærk og ydmyg, — stærk i Guds Kraft, da han gjør Guds Gjerning, og er forvisset om, at den skal have Fremgang, — ydmyg i Følelsen af sit eget Intet, da han veed, at han ikkun er et underordnet Medskab i den evige Godheds og Wiisdoms Haand. Heraf udspringer den Sindsforfatning, som gjør, at han trygt med Paulus kan sige til alle Mennesker: Mig er det saare lidet, at dømmes af Eder. Dj disse Ord indeholde ikke nogen Foragt for Medmenneskers Dom, men ikkun en rolig Erklæring, at den, som først og fremmest søger Guds Velbehag, har blot eet Dømmelse at bryde sig om og een Handlemaade at følge. Derved

bliver han, under al Meningernes Foranderlighed i Verden, ubetyndret, om de for en føie Tid falde ud til hans Fordeel eller ikke. Saadant er for ham idetmindste en Bisag, som aldrig har Indflydelse paa hans Forhold, endskjondt en retsindig Christen desuagtet maa vinde alle Nedeliges Ugtelse i samme Forhold, som hans Grundsætninger blive aabenbare. Men det Vigtigste er, at det Gode, det Sande, det Rette og Edle, som er Guds Villie, skeer og har Fremgang, ogsaa ved ham; og, naar det har Fremgang, naar det tidligere eller sildigere nødvendigviis maa seire, da er det Faderen, som ærer ham, — da forsvinder al anden Ære og Dadel som en tom Dunst eller natlig Skygge, der ikke efterlader sig noget Spor, naar Solen er oprunden. Indtil dette skeer, tænker han: Mit Vidne er i Himmelen, og den, som vidner med mig, er i de høie Steder. Med denne opløstende Tanke fuldbyrder han imidlertid sin Faders Hverv, hver Stund beredt til at aflægge sit Regnskab og vandrende værdigen Christi Evangelium.

En Christen, som er sin Bekjendelse værdig, **feer endelig ogsaa altid med from Glæde hen mod den Dag, da hans Haab skal opfyldes.** Abraham, Eders Fader frydede sig, siger Jesus, at han skulde see min Dag; og han saae den og glædede sig. Længe i Forveien, men med levende Tillid glædede sig den fromme Patriark til det store Naadeløstes Opfyldelse, da Herrens Dag skulde komme; og ligesaa levende og tryk glæder sig hver troende Christen til sine høieste, sine vigtigste Forhaabningers Fuldbyrdelse, under den evige Wiisdoms og Kjærligheds Styrelse. I den sandfælsige Natur synes det Ene at udvikle sig af det Andet i en blind Nødvendigheds stille Gang, og alle Virkninger saaledes at bestemmes af deres Narfager, at Intet kan skee paa mere end en Maade. Efter denne lave og trostesløse Synsmaade kan hverken i eller udenfor Verden Noget skee med Frihed, og ei heller Noget være at haabe. Af Christendommen lære vi ikke blot, hos os selv at erkjende

Mandens Magt over Støvet, men ogsaa at tilbede en Magt over os, der ikke bindes af sin egen Gjerning, men som et Alt opholdende, Alt styrende Forsyn, lader Begivenhederne indtræffe, lader Gjeringerne udføres, men med almægtig Haand feier dem ind i den store Orden, hvor tidligere eller sildigere alt Hævnt jævnes, alt Unyttigt forkastes, al Uret forgaaer, alt Mørke spredes. Mellem Tidens taagefulde eller tunge Dage oprinder altid i rette Stund en Christi Dag, som er en Sandhedens for de Bildfarende, en Retfærdighedens for de Undertrykte, en Lønnens for de Arbejdende, en Husvælsens for de Betyrnede, en Fredens og Forsoningens Dag for de Stridende og de Trætte. I den dybeste, længste Nat vide vi, som Christene, at denne Dag nærmer sig og frembryder; og eengang frembryder den, for aldrig mere at gaae ned. Da er det det evige Livs Dag, hvortil Veien er os aabnet af **Den**, hvem al Magten er givet i Himmelen og paa Jorden. En ustrømtet Christendommens Bekjender vandrer paa den Vej uden Afvigelse, og ved, at hverken Liv eller Død, hverken de Ting, som nu ere, eller de, som komme, kunne rive ham derfra. Ledet af Haabets u dødelige Stjerne skuer han taalmodig mod et Bedre, som stunder til, og, indtil det kommer, vandrer han fri og freidig, værdigen Christi Evangelium.

Disse faa Træk, hentede af Dagens hellige Text, udgjøre de vigtigste i Billedet af en Christen, som er sin Bekjendelse værdig. Lader os efter denne Anviisning prøve os, for at udforske, om vi rettelig forstaae og skatte den guddommelige Lære, vi bekjende. Ere vi ustraffelige i vor Bandel blandt Menneskene? Høre vi opmærksomt og villigt Guds hellige Ord? Beslitte vi os mere paa at vinde Guds Velbehag end Menneskenes Bisfald? Og skue vi altid med en from Glædes ufravendte Blik mod den Dag, da vort Haab skal gaae i Opfyldelse? — Spørger Eders Hjerter, Christne! og lader Eders Forhold svare! Christendommen, i sin eenfoldige Høihed og frugtbarrende Kraft, behøver, for at fattes og udøves, ingen stor Kunst og Lærdom, ingen klogtge

Undersøgelser og dybsindige Slutninger; den kræver blot et aabent Sind for det Sande og et villigt Hjerte for det Gode, — og dette maa vel baade kræves og ventes af Enhver, som ikke er aldeles følesløs for sit Livs høieste Anliggende. Vore Timer ere ikke altid lige lyse, ei heller vore Tanker; mange Dunkelheder lægge sig omkring vor Sjæl, ligesom mange Bekymringer paa vor Bei; Sindets No og Forstandens Klarhed have vi ikke altid i vor Magt; dertil ere vi altfor afhængige baade af det ydre Livs Indtryk og vor egen Svaghed. Men, hvad vi altid baade bør kunne forstaae og efterkomme, er dette saa eenfoldige og dog saa magtpaaliggende: Kun at I vandre værdigen Christi Evangelium. En uafbrudt Opmærksomhed paa det, Christi Evangelium indeholder og paalægger os, og en samvittighedsfuld Stræben efter at indrette vort hele Levnet derefter, er det rette og useilbarlige Middel til at sprede vore Tvivl, gjøre vore Skridt sikke, berolige vort Sind og give vor Tro den Styrke, hvormed vi baade overvinde Verdens Sorger og Bildfarelser, baade gjen-nembryde Tidens og Gravens Mørke. Ifkun saaledes vorde vi ogsaa Jesu sande Disciple, og værdige Bekjendere af Hans Evangelium. Vel dem, som forstaae det, og udøve det! Vel dem, i Livet og i Døden!

Salige er de, som høre
 Herre! hvad Du os har lært;
 De, som elske, de, som gjøre,
 Hvad af os Du har begjært;
 De, som, af Din Aand veiledte,
 I dit Lys, det milde, gaae,
 Deres Faders Huus at naae.

Amen.

